LENİN DÖNEMİNDE
KOMÜNİST ENTERNASYONAL

-BELGELER-

CİLT 1

MAYA KİTAPLARI

Lenin Döneminde Komünist Enternasyonal

-Belgeler-

MAYA kitapları-2

Bu kitaptaki belgeler, Orhan Dilber tarafından çevrilmiş ve yayınevimiz tarafından redakte edilerek yayına hazırlanmıştır.

MAYA KİTAPLARI-2
Birinci baskı: Mart 1997

Tasarım/Dizgi: Tohum Yayıncılık
Baskı: Eren Ofset
Ciltevi: Aziz-Kan Mücellithanesi

TOHUM YAYINCILIK:

Tohum Yayıncılık
Aylin Arslan
İnebey Mah. Valide Cami Sk. No:61/6
Aksa.. / İST. Tel:(0212) 633 48 10

İçindekiler

Yayınevinin önsözü 5
Komünist Enternasyonal ve Tarihteki Yeri (Lenin) 25

Birinci Bölüm:

Komünist Enternasyonal Birinci(Kuruluş) Kongresi 37
Komünist Enternasyonal Birinci Kongresi'ne Çağrı Mektubu 43
Lenin'in Açılış Konuşması 49
Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü Üzerine Tezler 51
Lenin'in Kendi Tezleri Hakkında konuşması 62
Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü Tezleri Hakkında Karar 68
Sosyalist Akımlara ve Bern Konferansı'na İlişkin Tutum Hakkında Karar 69
Komünist Enternasyonal'in Kurulması Hakkındaki Oturum ve Karar 76
Zimmerwald Konferansı'na Katılanların Enternasyonal Kongresi'ne Yaptıkları Açıklama 78
Komünist Enternasyonal'in Platformu 80
Antant Ülkelerinin Politikası ve Uluslararası Durum Hakkında Tezler 89
Beyaz Terör Hakkında Karar 99
Komünist Enternasyonal'in Manifestosu 102
Örgütlenme Sorunu Hakkında Karar 114

Japon Sosyalistleri Hakkında Karar 115
Kadın İşçilerin Rolü Hakkında Karar 117
Lenin'in Kapanış Konuşması 118

İkinci Bölüm:

Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi 121
Komünist Enternasyonal'in Tüzüğü 125
Komünist Enternasyonal'e Katılmanın 21 Koşulu 130
Komünist Enternasyonal'eKabul Edilme Koşulları Hakkında Lenin'in Konuşması 137
Komünist Enternasyonal'in Başlıca Görevleri 144
Uluslararası Durum ve Komünist Enternasyonal'in Görevleri Üzerine Lenin'in Raporu 162
Komünist Partisinin Proleter Devrimindeki Rolü Hakkında Karar 180
Komünist Partisinin Proleter Devrimindeki Rolü Hakkında Lenin'in Konuşması 190
Sendikal Hareket, Fabrika ve İşyeri Komiteleri 194
Ulusal Sorun Komisyonunun Raporu 204
Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu Hakkında Tezler 210
Komünist Partisi ve Parlamentarizm 217
Komünist Partisi ve Parlamentarizm Konusunda Lenin'in Konuşması 229
Tarım Sorunu Hakkında Tezler 240
İşçi ve Asker Sovyetlerini Oluşturmanın Koşulları 244
II. Kongre Manifestosu 248
Açıklayıcı notlar 282

Yayınevinin Önsözü

Komünist Enternasyonal'in Önemi ve İlk Dört Kongresinin Anlamı

«Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşin!» Komünist Manifesto'nun yayınlanmasından itibaren, bu şiar komünizmin simgesi olarak kabul edilir oldu; enternasyonalizm ve komünizm fikirleri bu sözcüklerle dünyaya ilan edildi. Bir özlem, bir eylem hedefi olarak haykırılan bu sözler, hala Marksizm zemininde duranların dillerinden düşmüyor. Ama geçen uzun ve sancılı yılların, bu şiardan çok şeyi alıp götürdüğünü görmemek elde değil.

«Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşin!»; bu sözler ilk söylendiğinde, bu hedef elini uzatsan tutacakmışsın gibi yakın görünüyordu; öyle hissediliyordu. Şimdi artık bir nostalji konusu, dergi başlıklarının kanıksanmış bir eklentisi, neredeyse haykıranların bile, ayrıca ikna edilmeye ihtiyaç gösterdiği bir hedef olmuş durumda.

Halbuki, o gün bugündür, bütün ülkelerin işçilerinin birleşmesinin imkanları azalmamış, artmıştır. Hatta nesnel duruma ve globalist masallara bakılırsa, dünya küçülmüş, ulusal sınırlar güya aşınmış, «bütün ülkelerin işçileri», neredeyse birleşme ihtiyacını hissetmeyecek kadar yakınlaşmış, belki birbirlerine karışmıştır bile; zaten bu iddiaların sahiplerine göre «o eski işçiler»de kalmamıştır.

«Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşin» dileği adeta, yakınlaştıkça erişilmez gibi görünüyor. Eğer Komünist Manifesto'nun son sözü, bir öngörü, nesnel gelişme olasılıkları hakkında bir kestirme olarak algılanırsa, bugünün «küreselleşen dünyası»nın erdemlerine inanmamak işten bile değil. Nesnel süreçler bakımından, bütün ülkelerin işçilerinin birleşmesi yönünde muazzam adımlar atılmıştır ve her adımda 150 yıl öncesinin naif özlemi,

bir o kadar uzak bir düşe dönüşmüştür.

Komünistler Birliği ve Birinci Enternasyonal

Birçokları öyle gördüğü halde, Komünist Manifesto'nun «Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşin» sözleriyle bitmesinin nesnel gelişmeler hakkında bir tahminde bulunmak amacıyla bir ilgisi olmadığı gibi, bir dilekten ibaret de değildir. Herşeyden önce, Komünist Manifesto, bir «teorik çalışma» değil, 1848 devrim dalgasına yetiştirilmek üzere kaleme alınmış bir bildirgedir; böyle olması, onun «teorik değerini» azaltmaz; aksine, asıl değeri bu niteliğinde yatmaktadır. Manifesto, bir siyasal akım olarak komünizmi ve marksistlerin ilk uluslararası örgütlenmesini tanıtan ilk belgedir; bu belgenin son sözü de, bir çağrı olarak algılanmalıdır. «Bütün ülkelerin işçileri» komünizmin bayrağı altında mücadeleye, Komünistler Birliği'nin (1847-1852) önderliği altında birleşmeye çağrılmaktadır. Tam da böyle olduğu için, bu, yakın bir hedefe işaret eden bir şiar olarak görülmekteydi.

Ne var ki, tüzüğünde «nihai hedefe kadar sürekliliğini koruyacağı» vaad edilen Komünistler Birliği, kendi yöneticilerinin eliyle kapatılmıştır. Çünkü, nihai hedefe ulaşmak için, devrimci bir öncü örgütlenmenin yaratılıp, yaşatılmasının çok önemli, hatta belirleyici bir şart olduğu, o zaman marksistler tarafından bilinmiyordu. Bu gereklilik, teorik bir ifadeye kavuşturulmamış; komünizm nihai hedefiyle, devrimci örgüt ve devrimci faaliyetin sürekliliği arasındaki zorunluluk bağı kurulmamıştı.

Halbuki, zamanın kimi devrimci (blankist) örgütlerinden esinlenerek, bu fikre zaman zaman yaklaşmak mümkündü ve öyle olmuştu da. Marksistlerin görüşlerinin damga vurduğu ilk enternasyonal örgüt olan Komünistler Birliği, blankist örgütlerin içinden, onların dönüştürülmesiyle çıkmıştı. Hem de onun ardından kurulmaya çalışılan ve Marks'la yoldaşlarının da içinde yer aldığı, Devrimci Komünistlerin Evrensel Derneği adlı girişim, blankistlerin zorlamasıyla gerçekleşmişti. Bu örgütün tüzüğünde şu yazılıydı:

"Derneğin amacı bütün ayrıcalıklı sınıfları devirmek; insan ailesinin son örgütleniş biçimi olması gereken komünizmin gerçekleşmesine kadar devrimi sürekli kılarak, bu sınıfları proletarya diktatörlüğünün baskısına tabi tutmaktır." (Aktaran P. Frank Komünist Enternasyonal'in Tarihi, Editions La Breche, Paris 1987, cilt I, s.18)

Devrimci Komünistlerin Evrensel Derneği bu iddiasına rağmen hiç yaşamadı. Bununla birlikte, «bütün ülkelerin işçilerinin» komünizm hedefi için birleşmesi fikri ve arzusu, güçlenerek yaşamaya devam etti.

1864'de kurulan Birinci Enternasyonal, daha güçlü, daha etkili, ama daha heterojendi. Bununla birlikte, hedefe daha yakın bir örgütlenme olarak belirdi. Komün barikatlarında, sınıfsız topluma giden yolun ilk durağı olarak, proletarya diktatörlüğünün ilk biçimi şekillendi; hala söylenen Enternasyonal Marşı da, o barikatlarda bestelendi. Blankistlerin öncülüğüyle gerçekleşen 1871 Paris Komünü, Birinci Enternasyonal'in bayrağı altında savaşıp yenildi. Enternasyonal içindeki bütün akımlar, şu ya da bu oranda yer aldı Komün'de. Komün'ün asıl derslerini çıkaran ve bu deneyimden hala ders çıkarmaya devam eden marksistler, orada çok küçük bir oranda temsil ediliyordu.

Paris Komünü'nün yenilgisinden sonra, Komünistler Birliği'nin dağılmasına yol açan aynı nedenlerle ve ek olarak da iç sürtünmelerin kemirmesiyle Birinci Enternasyonal de kendi kendini dağıttı (1872); Blankizm de, bağımsız bir akım olarak bir daha yaşamadı. Buna rağmen, «bütün ülkelerin işçileri birleşin» şiarı yaşadı.

İkinci Enternasyonal'in Katkısı: «Bütün ülkelerin işçileri, barışta birleşin; savaşta birbirinizi boğazlayın!»

Birinci Enternasyonal'in dağılmasından 17 yıl sonra, artık Marks yaşamıyordu. Engels ise, şu sevinçli satırlarla İkinci Enternasyonal'in kuruluşunu müjdeliyordu:

"Evet Enternasyonal yalnızca 9 yıl yaşadı. Ama Enternasyonal'in bütün ülkelerin proleterleri arasında yarattığı ölümsüz birlik hala yaşıyor, hem de her zamankinden daha güçlü olarak. Bugünden daha iyi tanık olamaz buna. Çünkü bugün ben bu satırları yazarken, Avrupa ve Amerika proletaryası, ilk kez tek bir ordu halinde, tek bir bayrak altında, tek bir acil hedef uğrunda, Enternasyonal'in 1866 Cenevre kongresinde ve 1889 Paris İşçi Kongresi'nde ilan edildiği gibi sekiz saatlik işgününün yasallaşması için seferber olmuş, savaş kuvvetlerini denetliyor. Günümüzün soluk kesici görünümü, bütün ülkelerin işçilerinin bugün gerçekten de birleşmiş olduklarını bütün ülkelerin kapitalistlerine ve toprak beylerine gösterecektir." (Manifesto'nun Üçüncü Almanca baskısına 1 Mayıs 1890 tarihli Önsöz)

Uluslararası ve yığınsal bir grev eylemiyle doğuşu müjdelenen İkinci Enternasyonal, «bütün ülkelerin işçilerini» değilse bile, belli başlı ülkelerin neredeyse bütün işçilerini birleştirmeye görünüşte en yakın örgüt ol-

muştu. Anarşizmin işçi kitleleri üzerindeki etkisi de, büyük ölçüde bu örgütün gelişmesine paralel bir süreçte kırıldı. Ama, uzun bir süre boyunca, Avrupa'nın gelişmiş kapitalist ülkelerinin güçlü, sendikal ve siyasal işçi örgütlerine dayanarak gelişip, yaygınlaşan İkinci Enternasyonal, ilk emperyalist savaş başladığında, görkemli çıkışını ve etkili varoluşunu aratmayan görkemde bir kabus gibi, dünya proletaryasının üzerine çöktü.

İkinci Enternasyonal, «Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşin!» şiarının geniş işçi yığınları arasında yayılmasını sağlama konusunda kendinden önceki girişimleri birkaç kat aştı. Buna karşılık, bu örgüt tam da bütün ülkelerin işçilerini birbirlerine boğazlatmak üzere patlak veren ilk emperyalist savaşta, emekçi yığınlar sermayenin paylaşım kavgası için üniforma altına alınıp, cepheye sürülürken, bu şiarı burjuvazinin hizmetine sundu. İkinci Enternasyonal'in çökerken, bu şiarı ne hale getirdiğini en iyi R. Luksemburg'un trajik-alaycı ifadesi anlatıyor:

"Bütün ülkelerin işçileri barışta birleşin, savaşta birbirinizi boğazlayın!"

Neyse ki, İkinci Enternasyonal'in içinde sadece hainler ve dönekler yoktu. Savaşın hemen ardından kaleme aldığı bir makalede Lenin şöyle dedi:

*"Oportünizm ve şövenizmin Avrupa'nın en büyük partilerinde, geçici olarak da olsa, zafere ulaşmasıyla İkinci Enternasyonal yaşamını sona erdirmiştir. Yeni bir enternasyonal yerini alacaktır."(*Enternasyonal ve Ulusal Savunma - 12 Aralık 1914)

Yine de, daha önceki enternasyonal örgütlenmelerden farklı olarak, İkinci Enternasyonal'in ölümü, kendi önderleri tarafından ilan edilmemiştir. Aksine İkinci Enternasyonal'in oportünist önderleri bu örgütü emperyalizmin hizmetine sokmakla kalmadı. Bu hizmet için yaşatılması, uluslararası işçi sınıfının başına örülmüş bir çorap olarak varlığını sürdürmesi için pek çok gayret gösterdiler. İkinci Enternasyonal'in, uluslararası işçi sınıfının komünizm davası bakımından öldüğünü açıklayanlar bu örgütten kopan enternasyonalist devrimciler oldu. Bunların başında İkinci Enternasyonal'in oportünist karakterini gecikerek farketmiş olmalarına rağmen, bolşevikler geliyordu.

Bolşeviklerin İkinci Enternasyonal'den Kopuşu ve Zimmerwald Girişimi

İhanetinin saptanmasından sonra, yeni bir Enternasyonal'in ancak

İkinci Enternasyonal'den sadece fikren değil, fiilen de koparak kurulabileceğini savunan ve bunun derhal yapılması gerektiğinde ısrar edenler yalnız bolşevikler olmuştu. Lenin şöyle dedi:

"Oportünizme yenik düşen İkinci Enternasyonal ölmüştür. Kahrolsun oportünizm; yalnız hainlerden değil, oportünizmden de arındırılmış Üçüncü Enternasyonal yaşasın! Aynı zamanda en gaddar kapitalist köleciliğin ve en hızlı kapitalist gelişmenin çağı olan uzun «barışçıl» dönem boyunca, yani ondokuzuncu yüzyılın son otuz yılı ile yirminci yüzyılın başlarında, proleter yığınların örgütlenmesi bakımından İkinci Enternasyonal kendi payına yararlı bir hazırlık çalışmasını yerine getirmiştir. Kapitalist hükümetlere karşı devrimci saldırıya geçebilmek, siyasal iktidarın ele geçirilmesi ve sosyalizmin zaferi için, bütün ülkelerin burjuvazisine karşı iç savaş başlatabilmek üzere proletaryanın güçlerini örgütlemek görevi de Üçüncü Enternasyonal'e düşüyor."
(Lenin, Durum ve Sosyalist Enternasyonal'in görevleri, TE; c.21 s. 35)

Bu fikri benimseyip öne sürenler elbette yalnız bolşevikler değildi; hatta Lenin'in temsil ettiği eğilim bolşeviklerin içinde de tek ve hakim eğilim değildi. Ama bunda ısrarlı olan ve örgütsel sonuçlarına vardıran bu çizgi oldu.

Komünist Enternasyonal, Ekim Devrimi'nin içinden ve bu devrime önderlik eden bolşeviklerin eliyle doğdu. Bolşevikler yalnızca Rus işçi sınıfının en devrimci ve enternasyonalist kesimini temsil etmiyorlardı; onlar aynı zamanda uluslararası işçi sınıfının en ileri ve en örgütlü kesimini temsil ediyorlardı; bu, İkinci Enternasyonal'in çöküşü sırasında açıkça kanıtlanmıştı. Bugün uluslararası işçi sınıfına önderlik edebilecek bir öncü örgütün hareket noktası olarak alması gereken temel çizgi de hala aynısıdır.

Komünist Enternasyonal'in ilk iki kongresinin temel belgelerini derleyen elinizdeki kitap, bu amaca hizmet etmek ve devrimci parti güçlerinin politik zeminin köşe taşları arasına bu belgeleri kaydetmek üzere yayınlanmaktadır.

Komünist Enternasyonal'in Kuruluşu

Bununla birlikte, Komünist Enternasyonal'i yerli yerine oturtabilmek ve onun kuruluş dönemindeki temel belgelerinin ruhunu ve yönünü doğru kavrayabilmek için, hem bu örgütün yaratılmasına ilişkin kimi efsanelerin perdesini aralamak gerekiyor; hem de özellikle bu enternasyonalin

İkinci Enternasyonal geleneğinden kopuşunun politik anlamı üzerinde yoğunlaşmak gerekiyor.

Birinci emperyalist paylaşım savaşında, İkinci Enternasyonal partilerinin çoğunluğunun kendi burjuva hükümetlerinin yanında yer alarak enternasyanoli rafa kaldırmaları üzerine, uluslararası işçi hareketi ciddi bir şok geçirdi. Bu şokun ilk etkileri geçer geçmez, enternasyonalistler yeni bir enternasyonal kurulmasını önerdiler. Ama bu enternasyonal yalnızca karşı safa geçen hainlerden ayrı ve bunlara karşı bir enternasyonal olarak kalmamalıydı; Lenin yeni enternasyonalin devrimci bir enternasyonal olabilmesi ve işçi sınıfının iktidarı ele geçirme mücadelesine önderlik edebilmesi için, hem oportünistlerden, hem de hala bunlarla birarada durmayı mümkün sananlardan arınmış olarak kurulması gerektiğini öne sürdü. Hatta sonradan pratik içinde de kanıtlanacağı gibi, yeni bir enternasyonalin kurulabilmesi için bile, bu oportünist ve tereddüdlü unsurlardan kopmak şarttı.

Bu vurgu önemsiz bir ayrıntı değildir. Aksine eğer Komünist Enternasyonal ancak beş yıl sonra resmen kurulabildiyse, bunun ardında, oportünistlerden ve merkezcilerden bir türlü kopamayıp, yeni bir enternasyonali bağımsız politik ve örgütsel temellerde yaratmanın sorumluluğunu üstlenmekte tereddütlü davranan devrimcilerin payı büyüktür.

Çoğu kez «Üçüncü Enternasyonal'e giden yolun kilometre taşları» olarak görülen, 1915'teki Zimmerwald ve 1916'daki Kienthal ve 1917'deki Stokholm konferansları da, aksine devrimci bir enternasyonali yaratma ve merkezcilerden kopma konusunda ayaklarını sürüyenlerin egemen olduğu oyalama seansları olarak kaldı. Bu konferanslarda biraraya gelenler, karşı oldukları şey konusunda birleşmiştiler, ama komünizm hedefine giden yol konusunda, özellikle de bunun temel aracı olması gereken enternasyonal konusunda birleşmiş değillerdi. İkinci Enternasyonal'in çöküşü karşısında enternasyonalist bir tutumu benimseyenlerin çoğu, yeni bir enternasyonal kurma konusunda tereddüt içindeydi.

Lenin savaşın hemen peşinden bir de şu soruyu sormuştu:

"Eğer savaş 1915'te sona ererse, aklı başında sosyalistler arasında işçi partilerini oportünistlerle birlikte yeniden toparlamak isteyenler 1916'da hala olacak mı? Hem de bunların ilk bunalım karşısında sınıf kininden ve sınıf mücadelesinden bahsedilmesini bile yasaklamak için muhakkak bir gerekçe bulacaklarını ve son fertlerine kadar burjuvazinin yanında saf tutacaklarını tecrübeyle bile bile..." («Şimdi Ne Yapmalı?», TE. c.21, s.107)

Savaş 1915'te değil, 1918'de bitti. Komünist Enternasyonal'in kurulu-

şu yalnız savaş sonrasına değil, Ekim Devrimi'nin de sonrasına kaldı. Hatta 1918 Kasım'ında patlak veren Alman Devrimi'nin de sonrasına kaldı.

Lenin'in sözünü ettiği tutum, 1916'da varlığını koruduğu gibi, bolşeviklerin 1917'deki Nisan Konferansı'nda ve Komünist Enternasyonal'in çok gecikerek toplanan kuruluş kongresinde bile varlığını sürdürmüştür. Daha hazin olan, hala egemen bir eğilim olarak varlığını korumakta oluşudur. Bugün yakıcı bir ihtiyaç olarak, insanlığın ve acil bir görev olarak komünistlerin önünde duran devrimci bir önderlik ihtiyacıyla, komünist bir enternasyonali yaratma görevi, ulusal dar görüşlülük tarafından olduğu kadar, hala benzeri tereddüdlerle kösteklenmektedir. Bu tereddütlü veya oportünist tutumları tanımak ve onlardan sıyrılabilmek için, o günkü deneyimin derslerine başvurma gereği bundandır.

24 Aralık 1918'de Lenin, Dışişleri Halk Komiseri Çiçerin'e gönderdiği bir notla Komünist Enternasyonal'in kuruluş kongresinin toplanması için gerekli hazırlıkların yapılmasını istemiş, bu amaçla «Spartakistler Ne İstiyor?» ve «Bolşevizmin Teori ve Pratiği» metinlerini esas alan bir çağrı metnini kaleme almak üzere Troçki görevlendirilmişti. Kongrenin Şubat başında Berlin'de veya illegal olarak Hollanda'da toplanması düşünülüyordu.

Çok geçmeden, Rosa Luksemburg ve Karl Liebknecht'in önderlik ettiği Alman Spartakistler Birliği, Komünist Partisi adını alarak bağımsız bir örgüt olarak varlığını ilan etti. Lenin çok sancılı bir süreç sonunda ve epeyi gecikerek kurulan Almanya Komünist Partisi'ni şu sevinçli sözlerle selamladı:

"Dünyaca ünlü önderlerin yönettiği Alman «Spartakistler Birliği» ... «Almanya Komünist Partisi» adını aldığında, işte o zaman Üçüncü Enternasyonal'in kuruluşu fiilen gerçekleşmiştir." (Avrupa ve Amerika İşçilerine Mektup, 12-31 Ocak 1919)

Eğer Lenin'in söylediği doğru ise, yani Spartakistler Birliği'nin Alman Komünist Partisi'ne dönüşmesi Komünist Enternasyonal'in fiilen kurulması anlamına geliyorsa, o zaman Üçüncü Enternasyonal daha kuruluş kongresinin arifesinde trajik ve ağır bir yenilgi almış durumdaydı. Üstelik bu yenilgi, aynı zamanda Komünist Enternasyonal'in işçi sınıfı içindeki başlıca hasmı olan sosyal demokrasinin bir zaferiydi. Alman Devrimi karanlık bir gecede parlayan bir yıldızdı; çabuk söndü. Yine de Komünist Enternasyonal'in kuruluş kongresi olarak anılacak olan kongre, göz kırpan bu yıldızın etkisi altında toplandı.

Alman Devrimi'nin kısa sürede sosyal demokrat hainler tarafından

bastırılması yüzünden, ne «Komünist Enternasyonal Kongresi İçin Çağrı» metni en önemli muhataplarının başında gelen Liebknecht ve Luksemburg'a yetişebildi, ne de Komünist Enternasyonal'in kuruluş kongresinin Almanya veya Hollanda'da toplanmasının koşulları vardı. Buna karşılık, İkinci Enternasyonal'cileri yeniden toparlamak amacıyla, İsviçre'nin Bern kentinde, Şubat ayında bir konferans toplanacaktı. Lenin'in, bu nedenle Şubat ayında toplanması konusunda ısrar ettiği Kongre, Şubat başında da toplanamadı; bir ay gecikerek iç savaş ateşinin aydınlattığı Moskova'da 2 Mart 1919 günü toplanabildi.

Moskova'daki uluslararası konferansta, çeşitli ülkelerin komünistlerini temsilen 51 delege hazır bulundu. Bunlardan oy kullanma yetkisine sahip olan 35'i, 17 farklı ülkenin örgütlerini temsil ediyordu; istişari oy hakkına sahip diğer 16 delege de, başka ülkedeki örgütleri temsilen katılmıştı.

Açılış konuşmasını yapan Lenin sözlerine şöyle başladı:

"Rus Komünist Partisi'nin Merkez Komitesi beni birinci uluslararası komünist kongrenin açılışını yapmakla görevlendirdi. Herşeyden önce, katılanları Üçüncü Enternasyonal'in en iyi temsilcileri olan Karl Liebknecht ve Rosa Luksemburg'un anısına saygı duruşuna davet ediyorum."

Bu açış konuşması, Lenin'in 1916'dan beri yaratılması için mücadele ettiği Üçüncü Enternasyonal'in, nihayet kurulduğunun ilanı gibi algılanabilir; bu o kadar doğru değil. Çünkü Moskova'da güçlükle toplanan konferansın adının ne olacağı konusu uzun tartışmalara konu oldu. Üstelik Üçüncü Enternasyonal'in kuruluşunun fiilen gerçekleştiğinin bir işareti olarak kabul edilen Alman Komünist Partisi, yeni enternasyonalin kuruluşunun resmen ilan edilmesine sonuna kadar karşı çıkan tek örgüt oldu.

Divan başkanı İsviçreli Platten, ancak konferansın üçüncü günü olan 4 Mart'da, bir öneriyi oylamaya sundu ve şöyle dedi:

"Bu öneri Üçüncü Enternasyonal'in kuruluşu hakkında bir karara varmak amacıyla yapılmaktadır." (Bkz. elinizdeki kitap s. 76)

Bu gündemin açılmasıyla, ilk sözü alan Alman delege Albert (Hugo Eberlein) ise şunları söyledi:

"Yoldaşlar! Konferansın başında, uzun tartışmalar boyunca, bu konferansın Üçüncü Enternasyonal'in kurulacağı bir kongre mi olacağı, yoksa önce bu kuruluş için gerekli hazırlıkları mı üstleneceğimiz konusunu ele aldık. Örgütünden almış olduğu emredici vekalet nedeniyle kuruluşun derhal ilan edilmesi kararına katılamayacak olan Alman delegasyonunun önerisi üzerine, bu toplantının Üçüncü Enternasyo-

nal'in kuruluşu için hazırlıkları görüşen bir konferans olması ve kuruluşun daha sonraya ertelenmesi konusunda hemfikir olmuştuk. Ama benimsenen bu karara rağmen, bugün bazı delegelerin Üçüncü Enternasyonal'in şimdiden kurulması için çabalaması üzerine, sanırım kuruluşun hemen ilan edilmesini doğru bulmayışımızın nedenlerini kısaca belirtmek zorundayım. ... Üçüncü Enternasyonal sadece bir politik merkez, teorisyenlerin birbirleriyle ateşli tartışmalar yürüttüğü bir kurum olmamalıdır. Eğer Üçüncü Enternasyonal'i etkili bir mücadele aracı, bir savaş aracı haline getirmek istiyorsak, o zaman bu önkoşulların mevcut olması gerekir. Kanımızca sorun sadece entellektüel bir bakış açısıyla tartışılıp çözülemez, örgütsel temellerin somut olarak mevcut olup olmadığını kendi kendimize sormamız gerekir. .... Bu alanda gerçek durum nedir? Pek az sayıda ülkede sahici komünist partileri bulunmaktadır; çoğu parti son haftalarda kurulmuştur; komünistlerin bulunduğu birçok ülkede bunların bir örgütü yoktur. .... Üçüncü Enternasyonal'in kurulmasına katılan o kadar az örgüt vardır ki, açıkça ortaya çıkmak çok zordur. Dolayısıyla kuruluşa girişmeden önce platformumuzu tüm dünyaya tanıtmak ve komünist örgütlerin bizimle birlikte Üçüncü Enternasyonal'i kurmaya hazır olup olmadıklarını açıklamaya davet etmeliyiz. .... Örgütümün Üçüncü Enternasyonal'in hemen kurulması hakkındaki itirazları bunlardır; sizden, enternasyonali bugün bu kadar zayıf temeller üzerinde kurmanın akıllıca olup olmadığını olgunlukla düşünmenizi rica ediyorum." (Komünist Enternasyonal'in Tarihi İçin Belgeler-Birinci Kongre, EDI Yay.-Paris, s. 165-167)

Halbuki bu kongrenin gerçekleşmesine vesile olan çağrı metninin son maddesi bu toplantının mahiyetini hiç bir kuşku ve tartışmaya yer bırakmayacak şekilde tanımlamaktaydı:

"Kongre «Komünist Enternasyonal'in Birinci Kongresi» adını almalı, farklı partiler de bunun seksiyonu olmalıdır." (Elinizdeki kitap, s. 43)

Komünist Enternasyonal'in kuruluş kararı beş oya sahip olan ve toplantının başından itibaren aleyhte tutum alan Alman delegasyonunun çekimser kaldığı oylama sonucunda alındı:

"Uluslararası Komünist Konferans kendisini Üçüncü Enternasyonal olarak tanımlamaya ve Komünist Enternasyonal ismini benimsemeye karar vermiştir." (Elinizdeki kitap, s. 77)

Bu kararın ardından, Komünist Enternasyonal'in gerçek anlamda kuruluşu, «Tüzüğün» ve «Komünist Enternasyonal'e Katılma Koşullarının» belirleneceği İkinci Kongre çalışmalarına havale edildi. İki kongre arasın-

da örgüt çalışmalarını yürütmek ve yeni katılımların gerçekleşmesini sağlamak üzere bir Yürütme Komitesi seçildi. Albert'in ve başkalarının bir türlü anlamak istemediği gerçek de bundan sonra belirginleşti: Komünist Enternasyonal'in gitgide daha büyük katılımlarla büyümesi, hatta birçok ülkede örgütsüz durumdaki komünistlerin örgütlenmesinin bir ivme kazanışı, bu kararın alınmasından sonra ve Komünist Enternasyonal örgütünün planlı, ısrarlı, sistematik müdahaleleri sayesinde oldu.

Komünist Enternasyonal'in Kuruluşu Hakkındaki Efsaneler

Devrimci bir enternasyonali, genel olarak devrimci bir örgütü yaratmak için, nesnel koşulların evrimine (örneğin sendikacıların başlatacağı bir genel grev) havale edilmiş bir «hazırlık sürecini» gerekli görenler; yahut bu görevin yerine getirilmesi için gerekli önkoşulların kısmi mücadelelerin veya ulusal plandaki gelişmelerin sürprizlerinden doğacağını hayal edenler o zaman yanıldıkları gibi şimdi de yanılmaktadırlar. Albert'in Birinci Kongre'de savunduğu görüş, «örgüt kurmak için örgütsel temellerin varolması gerekir» anlamına gelebilecek kaba bir totolojiye indirgenebilecek bir görüştür. Bu göze batan tuhaflık, ne yazık ki hem o zaman, hem de hala pek yaygın bir düşünüş tarzını yansıtmaktadır.

Buna karşılık Albert'in itirazlarının yersiz olduğunu sanmak da doğru olmaz. Yani Alman delegasyonunun çizdiği tablo çarpıtılmış bir tablo değildir. Rusya dışında sahici komünist partilerinin olmadığı doğrudur; RKP dışındaki tek ciddi örgüt KPD'dir ve o da Komünist Enternasyonal'in kurulmasına karşıdır. Sovyet Rusya'nın abluka altında oluşu ve savaştan henüz çıkmış ülkelerin çoğundaki sıkıyönetim ve baskı koşulları nedeniyle, Rusya dışından kongreye gelebilen delegelerin sayısı parmakla sayılacak kadar azdı; katılanlar, birkaç istisna dışında, ya eski çarlık Rusya'sının vatandaşları, ya da o sıra Rusya'da bulunan yabancılardı. Abluka'yı yarabilenler, yalnız Alman delege Hugo Eberlein (Albert), Avusturyalı Karl Steinhard (Gruber) ve İsveçli Grimlund oldu. O sırada Rusya'da bulunan Fransız Guilbeaux ve Sadoul, Zimmerwald solunun destekçisi olmanın ötesinde hiç bir Fransız örgütünü temsil etmiyorlardı. Endonezya, ABD ve Japonya üzerinden Rusya'ya gelmiş bulunan Hollandalı Rutgers ise, hem ABD, hem de Hollanda'yı temsil ediyordu; aynı delegenin Japonya'yı temsil etme talebi ise, kongre komisyonu tarafından reddedilmişti. İstişari oyla kongreye katılan ve sonradan TKP'nin önderi olacak olan Mustafa Suphi de o sırada zaten Rusya'da bulunanlardandı. Kong-

reye katılanların oy dağılım listesine bakıldığında görülebileceği gibi, geçerli 51 oyun 26'sı çağrı metnini imzalayanlara ait; bir başka açıdan bakıldığında, sonradan SSCB'yi oluşturacak olan ülkelerin partileri çoğunluktadır.

Nesnel koşulların pek elverişli olduğu da doğru değildir. Toplantıya evsahipliği eden Sovyet Rusya iç savaşın kıskacındadır; bolşeviklerin daha yüzyılın başından beri desteğini zorunlu gördükleri Alman Devrimi ezilmiş bulunmaktadır; kongre sırasında müjdesi yetişen Macar Devrimi de karanlıkta çakan bir şimşek gibi kısa zamanda kaybolacaktır.

Demek ki, tarihsel anlamı ve önemi ne olursa olsun, Komünist Enternasyonal'in kuruluş kongresinin fetişleştirilip efsaneleştirilecek bir yanı yok. Çok sınırlı bir uluslararası katılımla ve çoğu küçük, oluşum halindeki örgütlerin temsil edildiği bir kongrede kuruluş kararı alındı, Üçüncü Enternasyonal'in. Ama buna bakarak Alman delegasyonunun yaptığı gibi kuruluş kararı alınmasının isabetsiz olduğu sonucuna mı varmalı? Tam tersine, gerek kongreyi çerçeveleyen koşullar, gerekse de kongre bileşimine bakarak, aynı bileşimle, hatta belki biraz daha genişiyle daha önceden bu örgütün kurulumasının mümkün olduğu, yani Lenin'in baştan beri haklı olduğu da görülebilir.

Zimmerwald Konferansı'ndan Üçüncü Enternasyonal'in kuruluşuna kadarki dönem boyunca, Lenin'in tutumunun en derli toplu ifadesi şu satırlarda görülür:

"Bir ve bir tek gerçek enternasyonalizm var: o da kendi ülkesinde devrimci hareketin devrimci mücadelenin gelişmesi için fedakarca çalışmaktan ve istisnasız bütün ülkelerde aynı mücadeleyi, aynı çizgiyi ve yalnızca bunları desteklemekten ibarettir. Bunun dışında herşey yalandır ve budalaca iyimserliktir. ....Zimmerwald Enternasyonali'nin başlıca kusuru, ... pratikte bütün diğerlerini belirleyen esaslı sorundaki kararsızlığıdır: sosyal-şovenizmle ve eski sosyal-şöven enternasyonalle bağların tamamen kopartılması sorunu... Zimmerwald bataklığına daha fazla müsamaha edilemez. ... Bu enternasyonalden derhal kopmak gerek. Zimmerwald'de sadece gözlemci olarak kalmak gerek.Yeni bir enternasyonali, devrimci, proleter bir enternasyonali kurmak, özellikle de bugünkü koşullarda tam da bize düşüyor; daha doğrusu bunun zaten kurulmuş ve faaliyette olduğunu yüksek sesle ilan etmekten çekinmemeliyiz.Bu «gerçek enternasyonalistlerin» enternasyonalidir...Bu sosyalistlerin sayısı azdır.....(Ama) önemli olan sayı değil gerçekten devrimci proletaryanın siyasetinin ve fikirlerinin sadıkça dile getirilmesidir. Esas olan enternasyonalizmi «ilan etmek»

değil, en zor koşullarda bile gerçek enternasyonalistler olmasını bilmektir....Uluslararası kongre ya da konferansları «beklemek» enternasyonalizme ihanet etmek demektir....Partimiz «beklememeli», derhal Üçüncü Enternasyonal'i kurmalıdır;...Çok şey verilmiş olandan çok şey beklenir. Bugün dünyanın hiçbir ülkesinde Rusya'daki kadar özgürlük yoktur. Bu özgürlükten...hem sosyal-hainlerin hem de kararsız «merkezcilerin» amansız düşmanı olan Üçüncü Enternasyonal'i kurmak için cesaretle ve dürüstçe yararlanalım.Tereddüt edenlere yardımcı olmak isteyenler, önce kendileri tereddütden kurtulmalıdır."
(Devrimimizde Proletaryanın Görevleri, TE. c.24, s.59, 67-77; ayrıca bkz. Nisan Tezleri derlemesi, Sol Yayınları)

Lenin'in bu sözleri, ünlü «Nisan Konferansı»ndan sonra, bu konferansa sunduğu tezleri genişleterek ele aldığı bir broşürde yer aldı. Burada Lenin, yalnız Stokholm Konferansına gözlemci olarak katılmayı ve Üçüncü Enternasyonal'in kurulmasını değil, aynı zamanda partinin isminin de komünist biçiminde değiştirilmesini önerdi. Ne var ki, Nisan Konferansı partinin isminin değiştirilmesini reddettiği gibi, Stokholm Konferansı'na katılma kararı aldı; yani Komünist Enternasyonal'i geciktirme kararı aldı!

Lenin'in hem bolşevikler arasında, hem de başka enternasyonalistlerle uzun süre boyunca yürüttüğü tartışmanın esası bu noktaya dayanır. Üzerinden sık sık atlanan ana sorun budur; temel farklılıklar bu noktadadır. Bugün de sorun devrimci bir enternasyonalin gerekli olup almadığı noktasında değildir; böyle bir enternasyonalin kimlerle, hangi temellerde kurulabileceği ve kimlerle, hangi görüşlerle ayrışmak gerektiği; en önemlisi de bu doğrultuda öncülük etme iradesini göstererek bir politik sorumluluğun üstlenilip üstlenilemeyeceği noktasındadır. Bu noktanın üstünü örtme yönündeki iyi ya da kötü niyetli her çabanın ortak bir sonucu olacaktır: Devrimci bir enternasyonale giden Leninist yolun bulanıklaştırılması.

Komünist Enternasyonal'in Ayırdedici Yönleri

Doğrusu Komünist Enternasyonal'i sadece enternasyonallerin üçüncüsü olarak anmak yerine, onun asıl önemini ve ayırdedici yönlerini öne çıkarmak başlı başına bir önem taşıyor. Bu tutum, daha önceki uluslararası örgütlenmelerden çok daha güçlü ve gerçekten devrimci bir enternasyonal olarak kurulan Üçüncü Enternasyonal'in kaderinin anlaşılması için de temel bir önem taşıyor. Nasıl oldu da, Komünist Enternasyonal önce içinden koparak çıktığı İkinci Enternasyonal'in çizgisine tekrar otur-

du? Nasıl oldu da bağımsız bir devrimci örgütlenmenin ve bunun örgütsel sürekliliğinin simgesi olarak kurulan Komünist Enternasyonal, tıpkı Komünistler Birliği ve Birinci Enternasyonal gibi kendi yöneticileri tarafından tasfiye edilebildi?

Bu soruların yanıtı, ancak Komünist Enternasyonal tarihteki yerine dosdoğru oturtulabildiği ve hem öncülleriyle, hem de ardıllarıyla olan ayırdedici çizgileri kavrandığı takdirde elde edilebilir. Daha doğrusu bu yanıtların Komünist Enternasyonal'i yeniden yaratma mücadelesinin birer kılavuzu haline getirmenin biricik yolu budur. Hem de bu gereklidir; çünkü insanlığın kurtuluşu için Komünist Enternasyonal'e olan ihtiyaç o gün bugündür azalmamış, artmıştır.

İşçi sınıfının uluslararası örgütlenme çabalarının tarihçesini irdelerken, Komünist Enternasyonal, her ne kadar Üçüncü Enternasyonal olarak karşımıza çıkıyorsa da, enternasyonallerin üçüncüsünün, diğerlerinden oldukça farklı bir yeri var. Bu farklılık esas olarak, Komünist Enternasyonal'in Marksizm'e katkı olarak gelişen, Lenin'in örgüt anlayışının tamamlanmasının somut bir ifadesi olmasından ileri geliyor.

Komünist Enternasyonal bu tarihçe içinde, ilk leninist dünya partisi girişimi olarak anılmak zorunda. Bu özelliğiyle Üçüncü Enternasyonal'in hem bütün benzerlerinden ayrıldığı saptanmalı; hem de bugün enternasyonalist komünistlerin önündeki örgütsel görevlerin çözülmesi bakımından en değerli deneyim olduğu gözönünde bulundurulmalı.

Komünist Enternasyonal'in kendisi ile birlikte tarihe gömülmek istenen ayırdedici ilkeleri, bugün hala önümüzde duran devrimci bir enternasyonal yaratma görevine ışık tutan kazanımlar oluşturuyor. Bu bakımdan bu farklılıkların altını çizmekte yarar var.

a. Komünist Enternasyonal Kendi Döneminin Biricik Enternasyonal'i Değildi.

Bir kere, Komünistler Birliği de, birinci ve ikinci enternasyonaller de bir bakıma rakipsizdiler; dönemlerinde tek uluslararası örgüt olma özelliği taşıdılar; birbirinin içinden, birbirinin yerine değil, birbirinin peşisıra doğdular.

Üçüncü Enternasyonal ise bir boşluğa doğmadı; ikinci ve ikibuçukuncu enternasyonallerin yanısıra kuruldu. Üstelik İkinci Enternasyonal'in içinden, ama onun devamı değil, reddi olarak çıktı. Bu bakımdan Üçüncü Enternasyonal hem bir süreklilik, hem de kopuşu ifade ediyor; İkinci Enternasyonal'in içinde yetişmiş kadrolarla ve bu kadroların kendi kendilerini ve geleneklerini eleştirmeleri suretiyle bir kopuş.

b. Komünist Enternasyonal Uluslararası Planda bir Birleşmenin Değil Ayrışmanın İfadesiydi.

Komünist Enternasyonal'i diğerlerinden ayıran ikinci özelliği, fiilen örgütsel ve politik varlığını sürdüren bir enternasyonalden ayrı, hatta ona karşı ve onunla mücadele eden bir enternasyonal olarak doğuşu. Komünist Manifesto *"Komünistler diğer işçi sınıfı partilerine karşı ayrı bir parti oluşturmazlar"* diyordu; Komünist Enternasyonal tam da böyle yapmak zorunda kaldı; bu bir yenilik. Diğer enternasyonaller işçi sınıfı örgütlerinin en geniş uluslararası birliğini vurgularken, Üçüncü Enternasyonal bir ihanet çizgisine ve merkezciliğe karşı ayrı bir programla, ayrı bir örgütlenmenin gerekliliğini vurguladı.

Bu bakımdan, Üçüncü Enternasyonal öncekilerden farklı; tam anlamıyla ayrı bir siyasi parti olarak, ama uluslararası bir siyasi parti olarak, ama uluslararası bir siyasi parti olarak doğdu.

c. Komünist Enternasyonal Bir Öncü Örgütü Olarak Doğdu.

Öte yandan, Üçüncü Enternasyonal her ne kadar Ekim Devrimi'nin yarattığı dalgaya yaslansa da, özellikle Avrupa'da işçi hareketi içinde akıntıya karşı direnen bir azınlığın üzerinde yükseldi. Buna karşılık, İkinci Enternasyonal enternasyonalizm açısından ölmüş ve iflas etmiş de olsa, hala geniş yığınlar gözünde iflas etmemiş ve geçmiş kazanımlar temelinde itibarını sürdüren bir örgüt oluşturuyor, kitle örgütlerindeki hakimiyetini, koruyordu. Bu açıdan, Komünist Enternasyonal yalnızca ayrı bir örgüt olmakla kalmadı; geniş yığınlar üzerinde bir politik nüfuz elde etme hedefini ber kenara bırakmasa da, herkesin katılabileceği geniş bir kitle örgütü olarak değil, uluslararası çapta bir öncü parti olarak şekillendi.

d. Komünist Enternasyonal Avrupa Dışına Taşarak Kurulan İlk Enternasyonaldi

Nihayet, Komünist Enternasyonal'i diğerlerinden ayıran en önemli özelliklerden biri de, sömürgelere ve ezilen uluslara yönelik tutumudur. Birinci Enternasyonal'in küçük ve sembolik istisnaları bir yana bırakılırsa, daha önceki enternasyonaller tümüyle beyaz ırka hitabeden "Avrupalı" örgütlerdi. İlk kez Üçüncü Enternasyonal'le, sarı, siyah ırktan insanlar, bütün ezilen halklar uluslararası işçi hareketinin zeminine çağırıldı ve gerçekten anti-emperyalist ve anti-sömürgeci bir tutum ilk kez şekillendi.

Bu yönleriyle Komünist Enternasyonal öncekilerden ayrılırken, aynı

zamanda da çağının dayattığı acil görevlerle uyumlu yeni tip bir enternasyonal olarak doğdu. Üçüncü Enternasyonal yalnızca işçi sınıfının birlik ve dayanışmasını sağlamak, irtibat ve işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla değil, başlayan dünya devrimini sürdürmek, buna önderlik etmek hedefiyle kuruldu. Üçüncü Enternasyonal'in kuruluşu için yazılan çağrı metni ve tüzüğün amaç maddesi bunu açık seçik söyledi:

"Kongre sürekli bir bağ kurmak ve harekitin metodik bir yönetime sahip olmasını sağlamak amacıyla her ülkedeki hareketin çıkarlarını uluslararası ölçekteki devrimin ortak hedeflerine tabi kılacak olan bir ortak mücadele organını, Komünist Enternasyonal'in merkezini ortaya çıkarmalıdır." (Komünist Enternasyonal için çağrı metni 14. paragraf, bkz. elinizdeki kitap s. 43)

"Çalışanların yeni uluslararası örgütü farklı ülkelerin bir ve aynı amaca sahip olan proletaryasının ortak eylemini örgütlemek için kurulmuştur; bu amaç şudur: kapitalizmin yıkılması; proletarya diktatörlüğünün ve uluslararsı bir sovyetler cumhuriyetinin kurulması; bunlar sınıfların tamamen ortadan kaldırılmasını ve komünist toplumun ilk merhalesi olan sosyalizmin kurulmasını mümkün kılacaktır." (Komünist Enternasyonal Tüzüğü 1. maddesi bkz. elinizdeki kitap s. 125)

Kuruluşuna bolşeviklerin öncülük etmesi ve Ekim Devrimiyle ilişkisi, Üçüncü Enternasyonal'in örgütlenme biçimini ve siyasi hedeflerini de belirlemiştir: Komünist Enternasyonal, uluslararası bir sovyet cumhuriyetini hedefleyen demokratik merkeziyetçi bir dünya partisi olarak doğdu.

Komünist Enternasyonal'in kuruluşundan 78 yıl, tasfiye edilişinden 54 yıl sonra, komünistlerin önünde hala komünist bir dünya partisini yaratma ödevi duruyor; Komünist Enternasyonal'in gecikmesine yol açan, sonra da tasfiyesine varan İkinci Enternasyonal geleneğinin kötü mirası, kaderci-teslimiyetçi anlayışlar hala bu ödevin yerine getirilmesinin önündeki engellerin başlıcaları arasında bulunuyor. Yaşanan deneylerden çıkarılacak derslerle ve Komünist Enternasyonal'i kuranların miras bıraktığı kılavuzun yardımıyla komünist bir dünya partisini kurmak, komünistlerin öncelikli görevi olmaya devam ediyor.

Lenin Zamanındaki Komünist Enternasyonal'in Belgeleri Nasıl Ele Alınmalı?

MAYA Kitapları'nın birincisini sunarken şöyle demiştik:

"İçinde bulunduğumuz proleter devrimler çağında sınırsız, sınıfsız, sömürüsüz bir dünya toplumu yolunda en önemli eksiklik, devrimci bir

enternasyonal önderliğin yokluğudur.

"Komünistler Hangi Amaçlar İçin, Hangi İlke ve Önceliklerle Mücadele Etmeli? (Bir Platform Önerisi)" başlıklı metin, yaşadığımız topraklar üzerindeki komünistlere, devrimci bir sınıf önderliğini inşa etme yolunda üzerimize düşen görevleri yerine getirmek için bir eylem çağrısı niteliğini taşımaktadır.

Gerek bu topraklarda, gerekse de uluslararası çapta yüzlerce grup ve çevre yıllardır devrimci bir sınıf önderliği yaratma çabası içindedir. Kimileri de proletaryanın devrimci partisinin kendileri tarafından temsil edildiğini iddia etmektedir. Ne var ki, bütün bu iddia ve çabalara rağmen, bugün ortada ne devrimci bir sınıf hareketi, ne de bu arayışa yanıt veren bir önderlik vardır.

Bugün devrimci önderlik bunalımının, devrimci hareketin bunalımı olduğunu vurgulamaksızın bir adım dahi atılamaz. Komünistlerin bu zaafı, ne burjuvazinin cahil kalemşörlerinin iddia ettiği gibi proletaryanın tüm ezilen ve sömürülenlerin öncüsü olma konumunu kaybetmesiyle; ne de kimi Marksizm döneklerinin kendilerine toz kondurmadan herşeyi nesnel koşullara havale eden yaklaşımıyla izah edilebilir.

Sorun tümüyle, öncülük iddiasıyla ortaya çıkanların artçı bir teori ve pratiğe sahip olmasında yatmaktadır. Üstelik bu, üzerinde yaşadığımız topraklardaki komünistlerin sorunu olmaktan öte, uzun yıllardır enternasyonal çapta yaşanan bir zaaftır.

Dolayısıyla, komünistlerin, bu iddia ile yola çıkanların, eleştiri oklarını kendilerine çevirmesi gereken bir dönemden geçtiğimiz öncelikle bilince çıkarılmak zorundadır.

Bu kitapçık, komünistlerin eleştiri oklarını kendine çevirmesinin, eleştirel süreklilik sağlama çabasının ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, burada komünistlerin önündeki teorik-politik-örgütsel tüm sorunlara yanıt verildiği iddiası taşınmadığı gibi; bu alanlarda hala katedilecek önemli bir mesafenin olduğu da yadsınmıyor.

Ancak elinizdeki metnin, solda hakim ideolojik akımlarla genişçe bir zeminde bir hesaplaşma girişimi olduğu da açıktır. Kuşkusuz bu iddianın gereği olarak sorunlara sadece ideolojik yanıtlar vermekle yetinilemez. Bu nedenle de, elinizdeki metin politik-örgütsel alanlarda komünistlerin öncelikli görevlerine yönelik saptamalarımızı ve tutumumuzu da yansıtmaktadır.

Bu bakımdan, her ne kadar teorik yeniden üretim bugün komünistlerin öncelikli ödevleri arasında yer alsa da, teorik sorunlar salt teorik sorunlar olarak değil, bir komünist devrimci program hedefine bağlı

teorik sorunlar olarak ele alınmaktadır; bunun örgütsel bir duruşu gerektirdiği de gözden kaçırılmış değildir." (Komünistler Ne İçin Nasıl Mücadele Etmeli?, MAYA Kitapları-1, Sunuş)

Yayınlanan ikinci kitabımız ve peşinden yayınlanacak olan bu kitabın ikinci cildi de aynı bakış açısıyla ve aynı ihtiyaca yanıt olarak derlenmiş belgelerden oluşuyor. «Lenin Zamanında Komünist Enternasyonal -Belgeler-», sadece bir tarihe ışık tutmak ve araştırmacılara malzeme sunmak amacıyla yayınlanmıyor. Aksine bu belgelere bakıldığında, bunların «tarih araştırmacıları»nın ihtiyaçlarına yanıt getirecek nitelikte olmayan son derece politik metinler olduğunu görmemek mümkün değildir. Üstelik bu belgeler, tarih araştırmalarına katkı sunacak türden metinler olsaydı, zaten bu ihtiyacın sahipleri tarafından veya bunlara hizmet sunmak isteyenler tarafından çoktan yayınlanmış olurlardı. Nitekim bu türden derlemeler yok değildir. Ne var ki, elinizdeki kitap, Komünist Enternasyonal'in ilk iki kongresinin tez ve kararlarını bütünlüklü tarzda yansıtan Türkçedeki ilk kitap durumunda.

Bu belgelerin politik içeriği ve bir komünist enternasyonalin yaratılması ödevine dolaysız bir biçimde çağrı niteliği taşımaları, sözümona Komünist Enternasyonal geleneğine bağlı olduklarını iddia eden siyasi çevre ve örgütlerin rahatını bozacak bir keskinlik de taşımaktadır.

Bu belgelerin her satırı, bugün komünizm ve enternasyonalizm davasına bağlı olduklarını iddia edenlere, bu doğrultudaki somut ödevlerini hatırlatmaktadır; ve her satır, bu nitelikte bir komünist önderliğin bulunmadığı gerçeğini bir sızı olarak yüreklere salmaktadır.

Kuşkusuz söz konusu olan sadece bir devrimci enternasyonal önderliğin eksikliği değildir. Komünist Enternasyonal'in ilk dört kongre belgelerine bakıldığında, hem bu belgeler arasında komünist bir devrimci programın bulunmayışı, eksikliği göze çarpmaktadır; hem de böyle bir programın köşe taşlarının, taktik ilkelerinin ve bunların ardında durabilecek bir örgütün temel özelliklerinin hangileri olması gerektiği konuları büyük ölçüde netleşmektedir.

Öte yandan bu belgeler, güya bunlara sahip çıkma iddiasını yıllardır sürdüren Sol Muhalefet Geleneği'ne bağlı troçkist akımlar açısından da bir mihenk taşı rolü oynayacak niteliktedir. Uzun yıllardır Komünist Enternasyonal'in ilk dört kongre döneminin çizgisine sahip çıkma, hatta bunun tek mirasçısı olma iddiasını taşıyan troçkist hareketin ne ölçüde ve nereye kadar bu çizgiye sahip çıktığı ve bunun sürekliliğini sağlama iddiasının ne kadar gerçek olduğu da başlı başına bir inceleme konusu olabilir. Peşinen vurgulamakta yarar var: troçkist hareket veya ondan

türeyen, esinlenen akımların bu sınavdan geçer not almaları mümkün değil. Bu hareketin ve çeşitli türevlerinin bu belgelerde yansıyan çizgi ışığında irdelenmesi, onların esas olarak İkinci Enternasyonal geleneğinin çerçevesinde kaldıklarının ve sonuçta bu geleneğin sağ-sol ve merkezci çizgileri arasında yayılan bir tayf oluşturduklarının çarpıcı bir açıklık kazanmasını sağlamaktadır.

Kuşkusuz İkinci Enternasyonal geleneğinden kopamamış, yahut bolşeviklerin kopuş çizgisini sürdüremeyerek tekrar bu geleneğin sağlı sollu kanatlarının yoluna girmiş bulunan akımlarla, işçi sınıfının dünya çapındaki deneyimlerini önemsemeyen ulusal-devrimci akımların birleşecekleri bir nokta vardır. Bu ve benzeri tüm akımlar, elinizdeki belgelerde şekillenen çizgiyi, siyasal kimliğinin temel bir özelliği olarak benimseyen komünistleri, geçmişte kalmış, «bugüne» veya «bize» uymayan formülleri tekrarlamakta ısrar eden doktrinerler olarak küçümseyip, suçlayacaklardır; öyle yapmaktadırlar. Bu türden unsurların bugün güya bir yenilik olarak, yahut «bizim koşullarımıza uygun özgün reçeteler» olarak savundukları şeylerin, bu belgelerin satırları arasında birebir örnekleri olan ve ne yazık ki modası geçmemiş «eski formüller» olduklarını görmek açısından da Komünist Enternasyonal Belgeleri'nin önemi var. Bugün dört bir yandan geliştirilerek yeni ve özgün olma iddiasıyla piyasaya sürülen türlü siyasal reçetelerin hemen hemen hepsinin panzehirini Komünist Enternasyonal'in somut devrim deneyimlerinden ve devrimci örgüt çalışmasının derslerinden süzülen taktik ilkelerinde ve tahlillerinde görmek mümkündür.

Öte yandan, Komünist Enternasyonal'in başlangıcından tasfiyesine kadar tek ve tutarlı bir çizgiyi temsil ettiği iddiasında olanlar hala vardır. Komünist Enternasyonal'in ilk dört kongresinin belgelerinden oluşan bu kitap (birinci cilt, ilk iki kongre, ikinci cilt, üçüncü ve dördüncü kongre), bu iddianın sahiplerini oldukça terletecek ve sıkıntıya sokacak bir içerik taşımaktadır. Bir komünist enternasyonali yaratma ve nihai zafere kadar yaşatma amacıyla kurulmuş bir örgütün, statükoları koruma uğruna ve diplomatik manevraların hatırına tasfiye edilmesinin başlı başına bir çelişki ve tutarsızlık olmasının açamadığı gözleri bu belgelerle sonrakilerin (Örneğin, bkz. III. Enternasyonal -Belgeler, Belge Yay. ve Komünist Enternasyonal Programı, Aydınlık Yay.) karşılaştırılmasının açmaması mümkün değildir. Bu bariz çelişki bugün bir çok liberal, devrimci-demokrat yahut melez akımın izlediği siyasetle, Lenin dönemindeki Komünist Enternasyonal'in çizgisi arasındakinden daha az değildir. Yine de hiç bir kitabın ve çelişkinin sihirli bir değnek olmadığını ve görmek is-

temeyen körlerle, işitmek istemeyen sağırların tedavisinin olmadığını unutmamak gerekir. Söz konusu olan çelişkiler politik çelişkilerdir; teorik kanıt ve belgelerin ortaya konmasından çok, politik mücadele ile giderilebilir.

"Komünistler Birliği kadar mütevazi, Komünist Enternasyonal kadar iddialı" bir örgütsel atılımın öncüleri olma iddiasındaki devrimci parti güçleri, işçi sınıfının devrimci önderliğini kazanmaya aday bir devrimci enternasyonalin ve onun devrimci programının temellerini atma kavgasında Komünist Enternasyonal'in bu temel belgelerini rehber edinmek, gerek güncel, gerekse de geçmişe ait sorunların irdelenmesinde bunları referans noktası yapmak zorundadır. Her durumda kesin olan şudur ki, bu çizgiyle hesaplaşmadan daha ileri bir atılımın gerçekleştirilmesi mümkün değildir.

Biz bu çizgiyi benimseyerek ve rehber edinerek Komünist Enternasyonal'i aşma iddiasıyla hevesini taşıyanlara ve bu iddianın gerektirdiği sorumluluğu üstlenmeye hazır olanlara hitap etmek istiyoruz. Bu kitabın en çok ve asıl olarak bunların elinde bir silah olabileceği düşüncesiyle, Komünist Enternasyonal'in bu kuruluş yıldönümünde Komünist Enternasyonal'in amaçları için savaşıp ölen devrimcileri anıyoruz.

Bu kitapta yer alan belgelerin son satırları hala geçerlidir ve bizim de sözümüzdür:

"Kadın ve erkek işçiler!

Yeryüzünde altında savaşıp uğrunda ölünecek bir tek bayrak var: Komünist Enternasyonal'in bayrağı!"

Tohum Yayıncılık
Mart 1997

Çevirenin Notu

Elinizdeki derlemenin ilk cildi, esas olarak Komünist Enternasyonal'in ilk iki kongresinin temel kararlarını, benimsenen tezlerle, manifestoları içeriyor; ilk kongrenin toplanması için yapılan «Çağrı Mektubu»nu da, Birinci Kongre belgelerinin başına ekledik. Ayrıca, Lenin'in her iki kongrede yaptığı kimi müdahaleleri, sunduğu raporları da yeri geldikçe ekledik. Yine Lenin'in hemen ilk kongrenin ardından kaleme aldığı «Komünist Enternasyonal'in Tarihteki Yeri» adlı makalesini kitabın başında yayınlamayı da anlamlı bulduk. Kitap boyunca sık sık geçen İsim,

olay, örgüt adı vb. için her seferinde dipnot düşmektense, bu konuda kimi kısa açıklamaları alfabetik sıraya göre kitabın sonundaki Açıklayıcı Notlar bölümüne koymayı uygun gördük. Derlemeyi yaparken, 1934 yılında Fransız Komünist Partisi tarafından yayınlanıp, sonradan tıpkı basımı yapılan Komünist Enternasyonal'in İlk Dört Kongresi, başlıklı derlemeyi esas almakla birlikte, zaman zaman Lenin'in Toplu Eserleri (Moskova Baskısı) ile; Troçki'nin bu kongrelerdeki rapor ve konuşlamalarını içeren Komintern'in İlk Beş Yılı derlemesinden (Pathfinder Press); Pierre Broue'nin Komünist Enternasyonal'in Birinci Kongresi ve Birinci Kongre'den İkinci Kongre'ye başlıklı derlemelerinden (EDI); Jane Degras'ın Komünist Enternasyonal derlemesinden yararlandık; zaman zaman imkan oldukça Türkçede yayınlanmış çevirilerle kıyaslamaya çalıştık. Bu kitabın ortaya çıkması elbette yoğun bir kollektif çalışmanın ürünüdür; ancak eksik ve hataların tüm sorumluluğu bana aittir. Komünist Hareketin Tarihinin ve yolunun aydınlatılması uğruna önemli bir katkı ifade eden bu yayının tüm onuru ve kıvancı ise Tohum Yayıncılık ve onun arkasında duranlarla, bu kitaptan yararlanmayı bilenlere ait olacaktır.

Komünist Enternasyonal ve Tarihteki Yeri (Lenin)

Antant ülkelerinin emperyalistleri, sovyet cumhuriyetini, bir salgın merkezi olarak, kapitalist dünya ile ilişkisini koparmak gayretiyle abluka altına alıyorlar. "Demokratik" kurumlarıyla böbürlenen bu insanlar Sovyet Cumhuriyeti'ne olan nefretleriyle öylesine körleşmişlerdir ki, kendilerini ne gülünç duruma düşürdüklerini görmüyorlar. Düşünün bir, dişinden tırnağına dek silahlanmış ve bütün dünya üzerinde tam bir askeri egemenlik kuran gelişmiş, en uygar ve en "demokratik" ülkeler, harap olmuş, aç. geri, ve hatta, kendi deyimleriyle, yarı-yabanıl bir ülkeden gelen **ideolojik** enfeksiyondan ölümcül bir korkuya kapılıyorlar!

Tek başına bu çelişki, bütün ülkelerin çalışan yığınlarının gözlerini açıyor ve emperyalist Clemenceau, Lloyd George, Wilson'un ve bunların hükümetlerinin ikiyüzlülüklerini gözler önüne sermemize yardımcı oluyor.

Ne var ki, biz, yalnızca kapitalistlerin sovyetlerden körce nefretlerinden değil, aynı zamanda, birbirlerinin tekerlerine çomak sokmaya varan kendi aralarındaki çekişmelerinden de yardım görüyoruz. Gerçek bir sessizlik tertibi içine girmişlerdir, çünkü genel olarak Sovyet

Cumhuriyeti'ne ilişkin gerçek bilgilerin ve özel olarak da resmi belgelerin yayılmasından tedirgin olmaktadırlar. Gene de, Fransız burjuvazisinin başta gelen organı **Le Temps**, Moskova'da Üçüncü, Komünist Enternasyonal'in kuruluşu konusunda bir haber yayınladı.

Bundan ötürü, Fransız burjuvazisinin başta gelen organına, Fransız şovenizminin ve emperyalizminin bu önderine en saygılı teşekkürlerimizi bildiririz. Bize sağlamakta olduğu etkili ve becerikli yardımını takdirle karşıladığımızın bir belirtisi olarak, **Le Temps**'a aydınlatıcı bir uyarı göndermeye hazırlanıyoruz.

Bizim radyo mesajlarımıza dayanarak **Le Temps**'ın haberini derleyiş tarzı, parababalarının bu organını harekete geçiren nedeni, açık ve tam bir biçimde açığa çıkartıyor. Wilson'u, "görüşmeye girdiğin insalara bir bak" dermişçesine dürtmek istemiştir. Parababalarının emirlerini yazıya geçiren bu alıklar, Wilson'u bolşevik gulyabanisiyle korkutma girişimlerinin, çalışan halk üzerinde bolşeviklerin bir reklamı haline geldiğini görmüyorlar. Fransız milyonerlerinin organına bir kez daha en saygılı teşekkürler!

Üçüncü Enternasyonal, Antant emperyalistlerinin ya da Almanya'da Scheidemann'lar, Avusturya'da Renner'ler gibi kapitalist uşakların küçük ve sefil oyunlarıyla, bu Enternasyonal'in haberlerini ve dünya işçi sınıfı arasında yayılmakta olan ilgiyi önleyecek engellerin elvermediği koşullardaki bir dünyada kurulmuştur. Bu koşullar, çok hızlı olarak her yerde, her gün, her saat açık bir biçimde gelişmekte olan proletarya devriminin büyümesiyle ortaya çıkmıştır. Bu koşullar, emekçi kitlelerin **sovyetler doğrultusundaki** hareketi ile ortaya çıkmıştır; bu hareket de, gerçekten **uluslararası** bir nitelik kazandıkça güç haline gelmektedir

Birinci Enternasyonal (1864-72), emekçilerin sermayeye karşı devrimci saldırılarını hazırlamak için, dünya çapında bir örgütün temellerini atmıştır. İkinci Enternasyonal (1889-1914), uluslararası proleter hareketi içinde **genişliğine yayılarak** gelişen bir örgüttü; ama bu gelişme devrimci düzeyin geçici olarak düşmesine ve sonuçta bu enternasyonalin utanç verici bir biçimde dağılmasına yol açan oportünizmin geçici bir güçlenmesi pahasına oldu.

Üçüncü Enternasyonal, fiili olarak, 1918'de, oportünizme ve sos-

yal-şovenizme karşı yıllar boyu, özellikle de savaş sırasında verilen savaşımın bir dizi ülkede komünist partilerinin oluşmasına yol açtığı bir zamanda ortaya çıktı. Resmi olarak, Üçüncü Enternasyonal, 1919 Mart'ında Moskova'daki Birinci Kongresi'nde kurulmuştur. Bu enternasyonalin en belirleyici özelliği de, Marksizm'in öngörülerinin uygulanması, yaşama tercüme edilmesi ve sosyalizm ile işçi sınıfı hareketinin yıllar boyu süren ülkülerinin gerçekleştirilmesinden ibaret olan tarihsel görevi üstlenmiş olmasıdır; işte Üçüncü Enternasyonal'in bu en belirleyici özelliği, yeni, Üçüncü, "Uluslararası İşçi Birliği"nin, belli bir ölçüde **Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği ile daha şimdiden çakışmaya** başlamasında kendini hemen ortaya koymuştur.

Birinci Enternasyonal, sosyalizm için uluslararası proleter savaşımın temellerini attı.

İkinci Enternasyonal, hareketin bir dizi ülkede, yığınlar arasında genişliğine yaygınlaşması için zeminin hazırlandığı bir evre oldu.

Üçüncü Enternasyonal, İkinci Enternasyonal'in, oportünist, sosyal-şoven, burjuva ve küçük-burjuva pisliklerini ayıklayarak, onun çalışmalarının meyvelerini toplayarak proletaryanın diktatörlüğünü **gerçekleştirmeye başladı**.

Dünyanın en devrimci hareketine, sermayenin boyunduruğunu atma yolundaki proletarya hareketine önderlik etmekte olan partilerin uluslararası birliği, şimdi benzeri görülmedik sağlamlıkta bir temel üzerinde oturmaktadır: uluslararası ölçekte proletarya diktatörlüğünü ve proletaryanın kapitalizm karşısındaki zaferinin somutlaşması olan bir çok **sovyet cumhuriyetleri** .

Üçüncü Komünist Enternasyonal'in çağ açan önemi, Marks'ın baş sloganını, sosyalizmin ve işçi sınıfı hareketinin yüzyıllar süren gelişmesini özetleyen sloganı, proletaryanın diktatörlüğü kavramı içinde ifade edilen sloganı gerçekleştirmeye başlamasında yatar.

Bu dahice önsezi ve teori bir gerçeklik haline geliyor.

Bu Latince sözcükler şimdi çağdaş Avrupa'nın bütün halklarının dillerine, dahası, dünyanın bütün dillerine çevrilmektedir.

Dünya tarihinde yeni bir dönem başlamıştır. .

İnsanlık, köleliğin en son biçimini, kapitalist köleliği ya da ücretli köleliği sırtından atmaktadır.

Kendisini kölelikten kurtararak, insan ilk kez gerçek özgürlüğe doğru ilerliyor.

Nasıl oluyor da, Avrupa'nın en geri ülkelerinden biri, proletarya diktatörlüğünün kurulmasında ve Sovyet Cumhuriyeti'nin örgütlenmesinde ilk ülke oluyor? Rusya'nın geriliği ile burjuva demokrasisinden atlayarak, demokrasinin en yüksek biçimine, sovyete ya da proleter demokrasisine yapmış olduğu "sıçrama" arasında çelişki olduğunu söylersek pek yanılmış olmayacağız. Batıda sovyetlerin rolünün geç ve güçlükle kavranışının nedenlerinden biri de (sosyalist önderlerinin çoğunda ağır basan ahmak ve oportünist alışkanlıkların ve darkafalı önyargıların yanısıra), bu çelişki olmuştur.

Bütün dünyanın çalışan halkları, proleter savaşımının bir aracı ve proleter devletin bir biçimi olan sovyetlerin önemini içgüdüsel olarak kavradılar. Ama oportünizmle çürümüş "önderler", hala genel olarak "demokrasi" diye adlandırdıkları burjuva demokrasisine tapınmayı sürdürüyorlar.

Proletarya diktatörlüğünün kurulmasının, esas olarak, Rusya'nın geriliği ile onun burjuva demokrasisinin **üzerinden** "sıçraması" arasındaki "çelişki"yi doğurmuş olması şaşırtıcı değil midir? Tarih, bize, çelişkilerden **arınmış yeni** bir demokrasi biçimi sağlamış olsaydı, bu şaşırtıcı olurdu.

Modern bilime ilişkin genel bir bilgisi olan herhangi bir marksiste ya da herhangi bir kişiye, gerçekten de, "kapitalist ülkelerin proletarya diktatörlüğüne düzenli, uyumlu ve ölçülü bir geçiş yapıp yapamayacağı" sorulsaydı, hiç kuşkusuz yanıtı olumsuz olacaktı. Kapitalist dünyada düzenli, uyumlu ve ölçülü bir gelişme hiç bir zaman olmamıştır, olamaz da. Her ülke, kapitalizmin ve işçi sınıfı hareketinin önce bir, sonra da bir başka yönünü ya da özelliğini ya da özellikler grubunu öne çıkararak geliştirmiştir. Gelişme süreci, eşit olmayan bir yoldan olmuştur.

Fransa büyük burjuva devrimini gerçekleştirdiği ve bütün Avrupa kıtasını tarihsel olarak yeni bir yaşama gözlerini açmaya zorladığı zaman, İngiltere, aynı zamanda, Fransa'dan kapitalist yönden dahaçok geliştiği halde, karşı-devrimci koalisyonun başında bulunuyordu. Ne var ki, bu dönemin İngiliz işçi sınıfı hareketi, geleceğin Marksizmi'nin

içerdiği şeylerin çoğunu daha o zamanlar parlak bir biçimde yaşamıştı.

İngiltere, dünyaya, Çartizmi, ilk geniş, gerçekten de yığınsal ve siyasal yönden örgütlenmiş proletarya devrimci hareketini sunduğu zaman, Avrupa kıtasında pek çoğu zayıf olan burjuva devrimleri görülüyordu; Fransa'da proletarya ile burjuvazi arasındaki ilk büyük iç savaş patlamıştı. Burjuvazi, proletaryanın çeşitli ulusal gruplarını farklı ülkelerde farklı yollardan birer birer yendi.

İngiltere, Engels'in dediği gibi, burjuvalaşmış bir aristokrasinin yanısıra, proletaryanın en çok burjuvalaşmış üst tabakasının da burjuvazi tarafından yaratıldığı bir ülke modeli idi. Böylece bu gelişmiş kapitalist ülke, proletaryanın devrimci savaşımında onyıllarca geride kalmıştı. Fransa, 1848 ve 1871'de işçi sınıfının burjuvaziye karşı dünya tarihinin gelişmesine son derece önemli katkıları olan iki kahramanca başkaldırısı sırasında proletaryanın kuvvetini tüketmiş görünüyordu. O zaman işçi sınıfı hareketinin enternasyonalinde önderlik Almanya'ya geçti; bu, Almanya'nın iktisadi yönden İngiltere ve Fransa'nın gerisinde kaldığı 19. yüzyılın yetmişlerinde oldu. Ama Almanya, bu iki ülkeyi ekonomik yönden geride bırakınca, yani 20. yüzyılın ikinci on yılına doğru, Almanya'nın marksist işçi partisi, bütün dünya için bir örnek olan bu parti, bir avuç açgözlü alçağı ,Scheidemann ve Noske'den David ve Legien'e kadar en edepsiz pislikleri, kendilerini kapitalistlere satan, monarşinin ve karşı-devrimci burjuvazinin hizmetinde bulunan iğrenç cellatları başında buldu.

Dünya tarihi, yolundan sapmadan proletarya diktatörlüğüne doğru gidiyor, ama bunu, pürüzsüz, yalın ve dosdoğru bir yoldan yapmıyor.

Karl Kautski hala bir marksist olduğu zaman, Scheidemann'larla birliği savunmaya ve sovyet ya da proleter demokrasisine karşı burjuva demokrasisini desteklemeye başlamadan önce, Marksizm'in döneği olmadan önce, (bu, yüzyılın başında oluyordu) "Slavlar ve Devrim" başlığını taşıyan bir makale yazdı. Bu makalede, dünya devrimci hareketinin önderliğinin Slavlara geçme olasılığına işaret eden tarihsel koşulları çizmişti.

Tam da öyle oldu. Devrimci proleter enternasyonalinde, önderlik, bir süre için -hiç söylemeye gerek yok ki, kısa bir süre için- Ruslara

geçmiş bulunmaktadır; tıpkı 19. yüzyılın çeşitli dönemlerinde, önce İngilizlerin, sonra Fransızların, sonra da Almanların eline geçmesi gibi.

Büyük proleter devrimine **başlamanın** Ruslar için gelişmiş ülkelerden daha kolay olduğunu, ama onu **sürdürmelerinin** ve sosyalist toplumun eksiksiz örgütlenmesi anlamında, devrimi nihai zaferine götürmelerinin daha zor olacağını birkaç kez söyleme fırsatını bulmuştum.

Başlamak bizim için daha kolaydı. Birincisi, çünkü -20. yüzyıl Avrupa'sı için- çar monarşisinin eşi görülmedik siyasal geriliği, yığınların devrimci hücumlarına eşi görülmedik bir güç vermiştir. İkincisi, Rusya'nın geriliği, proletaryanın, burjuvaziye karşı devrimini, büyük toprak sahiplerine karşı köylü devrimi ile kendine özgü bir yolda birleştirmiştir. Ekim 1917'de hareket noktamız buydu; ve eğer oradan başlamamış olsaydık, zaferi böyle kolay kazanamazdık. Daha 1856'da Marks, Prusya ile ilgili olarak proleter devrimi ile köylü savaşının özel bir bileşimi olasılığından söz etmiştir. 1905'in başından itibaren bolşevikler, proletaryanın ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğü düşüncesini savunmuşlardır. Üçüncüsü, 1905 devriminin işçi ve köylü yığınlarının siyasal eğitimine çok büyük katkıları olmuştur, çünkü bu devrim, hem yığınların öncüsünü Batı'daki sosyalizmin "son sözü" ile hem de yığınların devrimci **eylemi** ile tanışık hale getirmiştir. 1905'te yaptığımız gibi böyle bir "kostümlü prova" olmasaydı 1917 devrimleri, Şubat burjuva devrimi de, Ekim proleter devrimi de- olanaksız olacaktı. Dördüncüsü, Rusya'nın coğrafi koşulları, ona, öteki ülkelerden daha uzun süre kapitalistlerin, gelişmiş ülkelerin üstün askeri gücüne karşı direnme olanağını sağladı. Beşincisi, proletaryanın köylülüğe karşı özgül tutumu, burjuva devriminden sosyalist devrime geçişi kolaylaştırmış ve kent proletaryasının kırsal kesimdeki çalışan halkın yarı-proleter ve yoksul kesimlerini etkilemesini kolaylaştırmıştı. Altıncısı, grev eylemlerinin büyük okulu ve Avrupa'nın yığınsal işçi sınıfı hareketinin deneyimleri, derin ve hızla yoğunlaşan devrimci bir durumdan proletaryanın devrimci örgütlenmesinin özgün bir biçimi olan sovyetlerin çıkmasını kolaylaştırmıştır.

Bu sıralama, kuşkusuz, tam değildir, ama şimdilik yeterli olacaktır.

Sovyet, ya da proleter demokrasisi, Rusya'da doğdu. Paris Komünü'nden sonra ikinci bir çağ açan adım atıldı. Proleter ve köylü sovyeti cumhuriyeti, dünyada ilk kalıcı sosyalist cumhuriyeti olduğunu tanıtladı. **Yeni bir devlet tipi** olan bu devletin, bu yönüyle yok olması olanaksızdır. Bu devlet artık tek başına değildir.

Sosyalizmin kurulması işinin sürdürülmesi ve tamamlanması için, daha çok, pek çok şey gereklidir. Proletaryanın daha çok ağırlığa ve etkinliğe sahip olduğu daha gelişmiş ülkelerde, Sovyet Cumhuriyetleri, bir kez proletarya diktatörlüğü yolunu tutarlarsa, Rusya'yı geride bırakmak için her türlü şansa sahip olurlar.

İflas etmiş İkinci Enternasyonal, şimdi ölmekte ve canlı canlı çürümektedir. Aslında dünya burjuvazisine uşaklık rolünü oynamaktadır. Gerçek anlamda bir sarı enternasyonaldir. Önde gelen, Kautsky gibi ideolojik liderleri, genel "demokrasi" olarak adlandırdıkları burjuva demokrasisini yüceltmektedirler.

Burjuva demokrasisi gününü doldurmuştur; tıpkı, hareketin görevi işçi yığınlarını burjuva demokrasisi çerçevesi içerisinde eğitmek olduğu zamanlarda tarihsel olarak gerekli ve yararlı işler yapmış olan İkinci Enternasyonal'in gününü doldurmuş olması gibi.

Ne denli demokratik olursa olsun, hiçbir burjuva cumhuriyeti, emekçilerin sermaye tarafından ezilmesine yarayan bir makine, sermayenin siyasal iktidarının bir aracı, burjuvazinin diktatörlüğünden başka bir şey olmamıştır ve olamazdı da. Demokratik burjuva cumhuriyeti, çoğunluk yönetimini vaadetmiş ve bunu ilan etmişti, ama toprağın ve öteki üretim araçlarının özel mülkiyeti varolduğu sürece bunu hiçbir zaman gerçekleştiremedi.

Burjuva demokratik cumhuriyetinde "özgürlük" aslında **zenginler** için özgürlüktü. Proleterler ve emekçi köylüler, bundan, kendi güçlerini toparlayıp sermayeyi alaşağı etmek, burjuva demokrasisinin üstesinden gelmek amacıyla yararlanabilirdi ve yararlanmalıydı da; ama emekçi yığınlar, genel bir kural olarak, kapitalizm koşullarındaki demokrasiden **gerçek anlamda** yararlanamamışlardır

Sovyet ya da proleter demokrasisi, dünyada ilk kez yığınlar, emekçiler, işçiler ve küçük köylüler için bir **demokrasi** yaratmıştır.

Dünya, sovyet yönetimindeki gibi, **çoğunluk** tarafından ve **fiilen**

kullanılan bir siyasal iktidara bugüne dek tanık olmamıştır.

Sovyet iktidarı, sömürücülerin ve onların suç ortaklarının "özgürlüğünü" kaldırır; bunları sömürme "özgürlüğünden", başkalarının açlığı sayesinde zenginleşme "özgürlüğünden", sermayenin egemenliğini yeniden kurmak için savaşma "özgürlüğünden", kendi ülkelerinin işçileri ve köylülerine karşı yabancı burjuvazi ile anlaşmaya girme "özgürlüğünden" yoksun bırakır.

Bırakalım böyle bir özgürlüğü Kautsky savunsun. Ancak bir Marksizm döneği, bir sosyalizm döneği bunu yapabilir.

İkinci Enternasyonal'in, Hilferding ve Kautsky gibi ideolojik önderlerinin iflası, en çarpıcı biçimde bunların, sovyet, ya da proleter demokrasisinin önemini; bu sovyet demokrasisinin Paris Komünü ile olan bağıntısını; tarihteki yerini; proletaryanın bir diktatörlük biçimi olarak böyle bir demokrasinin gerekliliğini kavramada son derece yetersiz kalışlarında iyice açığa çıkmıştır.

Die Freiheit gazetesi, "bağımsız" (namı diğer; bayağı, darkafalı, küçük-burjuva) Alman Sosyal-Demokrat Partisi organı, 17 Şubat 1915 tarihli 74. sayısında, "Almanya Devrimci Proletaryasına" bir bildiri yayınladı.

Bu bildiri, hem parti yöneticileri hem de partinin Kurucu Meclis'teki, Ulusal Meclis'teki parlamento grubunun tüm üyeleri tarafından imzalanmıştır.

Bu bildiri, Scheidemann'ların sovyetler (İşçi Konseylerini) ortadan kaldırma istemlerine karşı çıkmaktadır; ve konseylerin, meclis ile birleştirilmesini, konseylere belirli politik haklar sağlanmasını ve anayasada konseylere yer verilmesini -gülmeyin(!)- önermektedir.

Burjuvazinin diktatörlüğü ile proletaryanın diktatörlüğünü uzlaştırmak, birleştirmek! Ne de kolay! Ne çarpıcı bir ahmaklık.

Ne yazık ki, bu, Kerensky zamanında menşeviklerle birleşen sosyalist-devrimciler, şu kendilerini sosyalist sanan küçük-burjuva demokratları tarafından, Rusya'da da denenmiştir.

Marks'ı okuyan ve kapitalist toplumda, her ciddi durumda, her ciddi sınıf çatışmasında, burjuvazinin diktatörlüğüyle proletaryanın diktatörlüğünden başka seçenek olmadığını anlayamayanlar, Marks'ın ekonomik ve politik öğretilerinden hiç bir şey anlamamıştır.

Ama, Hilferding'in, Kautsky'nin ve ortaklarının, burjuvazinin diktatörlüğü ile proletaryanın diktatörlüğünü barışçıl yoldan birleştirme yolundaki parlak darkafalı düşünceleri, eğer bu pek ilginç ve pek komik 11 Şubat bildirisinin içine yerleştirilen iktisadi ve siyasal zırvaları kapsamlı olarak ele almak gerekirse, özel bir inceleme ister. Bunun bir başka makale için bir başka zamana bırakılması gerekecektir.

Moskova, 15 Nisan 1919

I. BÖLÜM

Komünist Enternasyonal Birinci (Kuruluş) Kongresi

(2-6 Mart 1919)

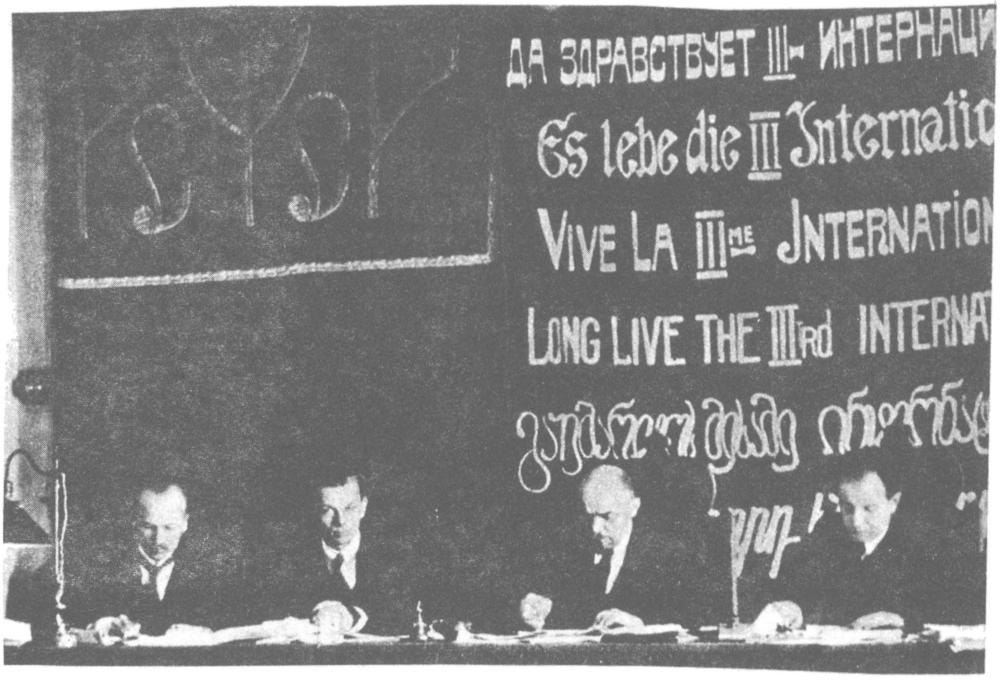

Birinci Kongre Başkanlık Divanı;
Soldan Sağa: Klinger, Eberlein, Lenin, Platten

Komünist Enternasyonal Birinci (Kuruluş) Kongresi

(2-6 Mart 1919)

2 Mart 1919 günü Moskova'da 51 delegenin hazır bulunduğu bir uluslararası konferans toplandı. Bunlardan oy kullanma yetkisine sahip olan 35'i, 17 farklı ülkenin örgütlerini temsil ediyordu; istişari oy hakkına sahip diğer 16 delege de başka ülkelerdeki örgütleri temsilen katılmıştı. O toplantıya evsahipliği eden Sovyet Rusya iç savaşın kıskacındaydı ve abluka altındaydı; Avrupa ülkeleri de emperyalist savaştan henüz çıkmış bulunuyordu ve birçoğunda sıkıyönetim ve baskı koşulları sürmekteydi; zaten bu nedenlerle, Hollanda'da veya Berlin'de toplanması düşünülen konferans, özellikle de Alman Devrimi ve bu devrimin ezilmesi nedeniyle hem ertelenmiş, hem de Moskova'da yapılmak zorunda kalınmıştı.

Abluka altındaki Sovyet Rusya'ya yalnız Alman delege Hugo Eberlein (Albert 5 oy), Avusturyalı Gruber (Karl Steinhard 3 oy) ve İsveçli Grimlund (3 oy) ulaşabildi. Alman delegasyonunun diğer temsilcisi sınırı geçerken tutuklanmış; İtalyan Sosyalist Partisi'nin, Fransa, Büyük Britanya ve Amerika'dan çeşitli örgütlerin delegelerinden ise hiçbiri vaktinde Moskova'ya ulaşamamıştı. Kongre'ye katılan delegelerin çoğu zaten o sırada Rusya'da bulunanlardı; Türk komünistlerini temsil eden Mustafa Suphi de savaş esiri olarak Rusya'da bulunanlar arasında yer alıyordu. Evsahibi bolşevikleri (RKP) temsil eden delegeler ise; Lenin, Troçki, Zinoviev, Buharin, Çiçerin; yedek olarak da Vorovsky ile Ossinsky (Obolevski) idi.

2 Mart günü, saat 18. 00'de Lenin'in açılış konuşması ile başlayan (Bkz. bu kitaptaki belgeler) toplantının başkanlık divanına Almanya'dan Albert, İsviçre'den Fritz Platten ve Lenin oybirliği ile seçildi; açılışta Avusturya'dan Klinger'in doldurduğu dördüncü üyelik, kongre boyunca dönüşümlü olarak diğer kongre delegeleri tarafından üstlenildi. Kongre'nin gündemi ve her gündem maddesinin raportörleri şunlardı:

1. Komünist Enternasyonal'in Kurulması. Bu gündem zaten toplantı için yapılan çağrı metni tarafından belirlenmişti ve oy sahibi delegelerin tam yarısı zaten çağrı metnini imzalayan örgütlerin temsilcileriydi. Bu nedenle, bu toplantıdan Komünist Enternasyonal'in kuruluşunun ilanının çıkmaması olasılığı pek öngörülmüyordu. Buna rağmen, kongrenin en zorlu tartışmaları bu çerçevede yoğunlaştı. Alman komünistlerini temsil eden Albert, toplantının bir kongre olarak tanımlanmasına ve Komünist Enternasyonal'in kuruluşunun ilan edilmesine uzun süre itiraz etti; sonuçta kullanma yetkisine sahip olduğu 5 oyu çekimser olarak kullandı. Bu tartışmalar nedeniyle, Komünist Enternasyonal'in kuruluşunu ilan etmek, ancak üçüncü gün (4 Mart), mümkün oldu.

2. Çeşitli ülkelerdeki durum ile ilgili raporlar; bu gündem maddesi çerçevesinde Türk komünistlerini temsil eden Mustafa Suphi de bir konuşma yaptı. (Bkz. III Enternasyonal-Belgeler, Belge Y. ve Mustafa Suphi ve Yoldaşları, Sosyalist Y.)

3. Komünist Enternasyonal Platformu. Albert ve Buharin'in raportör oldukları bu gündemdeki görüşmelerin sonunda, esas olarak Buharin'in hazırlayıp sunduğu metin oylanarak benimsendi.

4. Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü. Bu gündem maddesi ile ilgili raportörler Lenin ve daha sonraki yıllarda oportünist ve kariyerist yüzü açığa çıkacak olan yaşlı Finlandiyalı sosyalist Rakhia idi. Neredeyse Lenin'in devlet hakkında verdiği bir seminer gibi geçen görüşmelerin ardından, Lenin'in sunduğu tezler oylanarak Komünist Enternasyonal'in tezleri olarak benimsendi.

5. Bern Konferansı ve Sosyalist eğilimler karşısında tutum. İsviçreli Platten ile Zinoviev'in raportörlüğünü üstlendikleri bu tartışmanın ardından Komünist Enternasyonal'in sosyal demokrasi ve «merkezcilik»le ayrımlarını netleştirerek çizen bir karar metni oylanarak benimsendi.

6. Dünya Durumu ve Antant ülkelerinin politikaları. Ossinsky ile Platten'in raportörlüğünü üstlendikleri bu gündem sonucunda aynı başlığı taşıyan bir karar metni benimsendi. Genel olarak barış yönelimleri-

nin yanısıra, özel olarak Brest-Litovsk ile Versay Barış Anlaşmalarını değerlendiren ve galip devletlerin kendi aralarındaki anlaşmazlıkları irdeleyen bu metin, Milletler Cemiyeti'nin kurulmasına ilişkin tutumları da ele aldı. Bugünkü Birleşmiş Milletler'in atası sayılabilecek olan Milletler Cemiyeti girişiminin emperyalistler tarafından yaygınlaştırılmasını, «işçi sınıfının devrimci bilincini bulandırmaya yönelik en iyi yol» olarak tanımladı. Karar metni, bu örgütün düşünsel çerçevesine karşı acımasız bir mücadele yürütmenin yanısıra, «emperyalist soygun sömürü ve karşı devrim cemiyeti» olan bu örgüte katılan ülkelerdeki devrimci proleterleri buna karşı protesto eylemlerine çağırıyordu.

7. Komünist Enternasyonal'in Manifestosu. Bu konuda Troçki'nin sunduğu taslak oybirliği ile benimsendi.

8. Beyaz Terör Hakkında Karar. Bu konuda Finlandiya'lı Sirola'nın sunduğu rapor görüşüldü ve dünyanın dört bir yanında sürmekte olan karşı devrimci girişimlere karşı, dünya işçi sınıfının kapitalist rejime son vermek üzere birleşmeye çağrıldığı bir karar metni oylanarak benimsendi. Bu karar metninin ana hatları da, bu kitapta yer alan bir sonraki kongrenin «Taktik Üzerine Tezler»inde tekrar ele alındı.

9. Komünist Enternasyonal organlarının seçimi ve diğer örgütsel sorunlar. Kongre'nin farklı oturumlarında ve beş güne yayılarak ele alınan Komünist Enternasyonal'in kurulması hakkındaki gündem maddesinin tartışılmasının sonunda Rusya, Almanya, Avusturya, Macaristan, Balkan Federasyonu, İsviçre ve İskandinavya temsilcilerinden oluşan bir Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi seçilmesine ve bu komitenin kendi içinden beş kişilik bir Büro'yu görevlendirmesine karar verildi. KEYK sekreterliği ile Zinovyev görevlendirildi ve Komünist Enternasyonal Tüzüğü'nün bir sonraki kongrede ele alınması kararlaştırıldı.

Komünist Enternasyonal'in Birinci Kongresi'nde ayrıca, yeni bir enternasyonal'in kurulması amacıyla daha önce toplanmış olan Zimmerwald (1915) ve Kienthal (1916) konferanslarında görev almış olan Rakovski, Lenin, Troçki, Zinovyev, Platten ve Zimmerwald Konferansı sekreteri olan Aleksandra Balabanova'nın müdahaleleriyle, Zimmerwald girişiminin tüm olumlu yönlerinin Komünist Enternasyonal'de içerildiği ve bu girişimin fiilen lağvedilmiş sayılması gerektiği yönünde bir karar metni benimsendi ve Zimmerwald Konferansı Bürosu'na bütün elindeki belgeleri Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'ne devretme çağrısı yöneltildi.

Komünist Enternasyonal'in Kuruluş Kongresi, 6 Mart günü, Lenin'in yaptığı kapanış konuşmasıyla sona erdi.

Daha sonra, ilk üç kongrenin resmi tarihçesini dökmekle görevlendirilen Macar komünist Rakosi, Birinci Kongre'nin «bir ordudan çok bir bayrak oluşturduğunu» söyledi. Zinovyev de, İkinci Kongre'ye sunduğu raporda bu kongre için şunları söyledi:

"O dönemde, Avrupa ve Amerika'nın çeşitli ülkelerinde komünist hareket henüz başlangıç aşamasındaydı. Komünist bayrağı açma ve Komünist Enternasyonal fikrini ilan etme görevi Birinci Kongrey'e düşüyordu. Ama ne çeşitli ülkelerdeki komünist partilerin genel durumu ne de Birinci Kongre'deki delegelerin sayısı Komünist Enternasyonal'in örgütlenmesinin pratik sorunlarının derinlemesine tartışılmasına müsait değildi."

Gerçekten de, Birinci Kongre sadece katılımın sınırlılığı ve katılanların temsil kabiliyeti bakımından değil, tartışma gündemi bakımından da oldukça sınırlıydı. Asıl tartışmanın sürdüğü gündem maddesi bile ilginçti: «bu bir kuruluş kongresi olarak kabul edilmeli mi, yoksa bir komünist konferans mı sayılmalı?»

Bu tartışma esas olarak Alman delege Albert'le diğer delegeler arasında sürdü dense yeridir. Albert, Rosa Lüksemburg'un görüşlerini de temsilen bu toplantının yeni bir enternasyonali ilan etmek için yeterli temsiliyete sahip olmadığında ve «komünistlerin bir tartışma toplantısı» olarak kalmasında ısrar etti. Komünist Enternasyonal'in kurulmasının kararlaştırıldığı oylamadan önce yaptığı son konuşmayı şu sözlerle bitirdi:

"Pek az sayıda ülkede sahici komünist partileri bulunmaktadır; çoğu parti son haftalarda kurulmuştur; komünistlerin bulunduğu birçok ülkede bunların bir örgütü yoktur. .... Üçüncü Enternasyonal'in kurulmasına katılan o kadar az örgüt vardır ki, açıkça ortaya çıkmak çok zordur. Dolayısıyla kuruluşa girişmeden önce platformumuzu tüm dünyaya tanıtmak ve komünist örgütlerin bizimle birlikte Üçüncü Enternasyonal'i kurmaya hazır olup olmadıklarını açıklamaya davet etmeliyiz. .... Örgütümün Üçüncü Enternasyonal'in hemen kurulması hakkındaki itirazları bunlardır; sizden, enternasyonali bugün bu kadar zayıf temeller üzerinde kurmanın akıllıca olup olmadığını olgunlukla düşünmenizi rica ediyorum." (Komünist Enternasyonal'in Tarihi İçin Belgeler-Birinci Kongre, EDI Yay.-Paris, s. 165-167)

«Bu toplantıdan Üçüncü Enternasyonal'in ilanıyla çıkılmamasının

dünya çapında bir umutsuzluk nedeni olacağını ve İkinci Enternasyonal'i canlandırma girişimlerine şevk vereceğini» öne süren bolşevikler ise, ne olursa olsun Komünist Enternasyonal'in kuruluşunun ilanında ısrarlı oldu. Bu tartışmaların ardından, Alman delegasyonu lehte oy kullanmasa da, aleyhte değil çekimser kaldı ve Üçüncü Enternasyonal en önemli seksyonlarından birinin çekimserliği ile kurulmuş oldu.

Öte yandan, Birinci Kongre tartışmalarında dikkat çeken, Lenin'in «Devlet ve Demokrasi Üzerine Tezler»idir. Bu tezlerde Lenin bir bakıma dünya komünist hareketinin en ileri unsurları sayılabilecek delegelere devlet sorunu hakkındaki temel marksist tezleri içeren bir seminer verir gibidir. Dinleyicilerin buna gerçekten ihtiyacı oluşu da hazin bir hakikattir.

Doğrusu bu konuda Lenin'in sunduğu tezlerin, Marksizm'in temel saptamaları olduğunu söylemek yanlış olmasa bile, politik-teorik eğitimini İkinci Enternasyonal'de almış olan marksistlerin bu görüşlere aşina olduğunu düşünmek yanılgı olur; bir bütün olarak bolşevikler de bu konuda bir istisna oluşturmamaktadır.

Kongre'nin ardından, küçük bir azınlığın enternasyonal girişiminin etkisiz olacağı yolundaki itirazlara inat, «yeni enternasyonali kurduk» mesajı ve bu enternasyonali yaygınlaştırarak örgütlendirme çağrısı, kısa sürede muhataplarını etkileyip hedefine ulaştı. Dünyanın birçok köşesinde bu yeni oluşuma ilişkin tutum almaya yönelik tartışmalar hız kazandı. Örneğin, kongreye abluka nedeniyle delege gönderememiş olan Serrati önderliğindeki İtalyan Sosyalist Partisi'nin yönetimi, daha Mart ayı çıkmadan büyük bir çoğunlukla yeni Enternasyonal'e katılma kararı aldı; bu karar Eylül ayında Bologna'da yapılan kongrede yine büyük çoğunlukla onaylandı; Komünist Enternasyonal'in İtalya seksyonu olan bu parti iki ay sonraki seçimlerde oyların neredeyse üçte birini aldı. İtalyan partisini Mayıs ayında Norveç (DNA) ve Bulgar (Çesniyak) partileriyle Yugoslavya, Romanya, İsveç ve Macaristan'daki komünistlerin örgütleri izledi.

Üçüncü Enternasyonal'in Birinci Kongresi, aslında bir örgütün kuruluş kongresi olmaktan çok, bu hedefe giden yolda Zimmerwald'den beri süren tereddütlerin aşıldığı ve gerçek kuruluş için somut hazırlıkların başlatılıp, uluslararası çapta örgütlü bir hazırlık faaliyetinin önünün açıldığı bir adım oldu. Bolşeviklerin 1916'dan beri kendi başlarına yürüttükleri faaliyet, ölçeği ve bileşenleri genişleyerek Komünist Enternasyonal adına yürütülmeye başlandı.

Bu şekilsel adımın atılması çoktan beri zorunluluktu. Güçlü bir çıkışı yapmak için beklemekten yana olanlarla, güçlenmek için zorunlu bir çıkışı yapmak gerektiğini savunanlar arasındaki farktan doğan denge durumu kırılmalıydı. Zayıf bir çıkışla başlamakta tereddüt edenlere karşı, önemli olanın bir öncü çekirdeğin bu cesaretli adımı atması gerektiği olduğunda yıllardır ısrar eden Lenin'in haklılığı bu kongreyle doğrulanmış oldu. Çünkü gerçekten bu noktadan sonra güçlü bir enternasyonale doğru ilerlemenin yolu açılmış oldu.

Komünist Enternasyonal'in Birinci Kongresi'ne Çağrı Mektubu

Yoldaşlar! Aşağıda imzası bulunan parti ve örgütler, yeni devrimci enternasyonalin ilk kongresinin toplanmasının acil bir gereklilik olduğu kanısındadır. Savaş ve devrim süresince görünür hale gelen şey, sadece eski sosyalist ve sosyal demokrat partilerle İkinci Enternasyonal'in iflas etmiş olduğu; eski sosyal demokrasinin («merkez» denilen) ara unsurlarının fiili devrimci eylem konusunda yeteneksiz olduğu değildir; ama aynı zamanda daha şimdiden sahici devrimci enternasyonalin sınır çizgilerinin çekilmekte olduğu da görülmektedir. Dünya devriminin son derece hızlı bir biçimde yükselen hareketi, sürekli yeni sorunlar ortaya koymakta; «Milletler Cemiyeti»nin iki yüzlü bayrağı arkasında devrime karşı birleşen kapitalist devletlerin ittifakı tarafından bu devrimin bastırılması tehlikesi belirmekte; sosyal hain partilerin, birbirlerine karşılıklı bir «af» ilan ettikleri hükümetleri ve burjuvazileriyle, yeniden birleşip onlara yardım etmek konusundaki girişimlerde bulunması; nihayet daha şimdiden kazanılmış bulunan son derece zengin devrimci deneyimin yanı sıra, tüm devrimci hareketin enternasyonalleşmekte oluşu; **bütün bu koşullar bizi, proleter devrimci partilerin uluslararası bir kongresinin toplanması sorununu tartışma gündemine sokmak üzere inisiyatif almaya zorlamaktadır**.

I- Amaçlar ve Taktikler

Almanya'daki Spartaküsbund'un ve Rusya'daki Komünist (Bolşevik) Parti'nin programlarına dayanarak ve bir program olarak hazırlanmış bulunan aşağıdaki paragrafların kabulü, bizce yeni enternasyonalin kalkış noktası olabilir.

1. Şimdiki dönem, tüm dünya kapitalist sisteminin çözülme ve çöküş dönemidir; ve eğer çözümsüz çelişkileriyle birlikte kapitalizm yıkılmazsa, genel olarak Avrupa medeniyetinin çöküş dönemi olacaktır.

2. Proletaryanın bugünkü görevi, devlet iktidarını ele geçirmekten ibarettir. Devlet iktidarının ele geçirilmesi, burjuvazinin devlet aygıtının imha edilip, proletarya iktidarının yeni aygıtının örgütlenmesi anlamına gelir.

3. Yeni iktidar aygıtı, işçi sınıfının, bazı yerlerde de işçi sınıfıyla birlikte küçük köylülerle tarım işçilerinin de diktatörlüğünü temsil etmelidir. Yani bu aygıt, sömürücü sınıfın sisteminin alaşağı edilmesi ve onun mülksüzleştirilmesi için bir araç olmalıdır. Mali oligarşinin egemenliğinin iki yüzlü bir biçimi olan ve tamamen biçimsel eşitliğe dayalı şu sahte burjuva demokrasisi değil, emekçi yığınların özgürleşmesini gerçekleştirme imkanı sunan proleter demokrasisi; parlamentarizm değil, bu yığınların kendi seçilmiş organları tarafından kendi kendilerini yönetmesi; kapitalist bürokrasi değil, bizzat kitleler tarafından yaratılmış ve onların hem ülkenin yönetimine hem de sosyalist inşa faaliyetine gerçekten katılmasını sağlayan yönetim organları; işte proleter devleti bu tipte bir devlet olmalıdır. İşçi konseylerinin veya işçi örgütlenmelerinin iktidarı bu devletin somut biçimidir.

4. Proleter diktatörlüğü, sermayenin derhal mülksüzleştirilmesinin, üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin derhal kaldırılmasının ve bu mülkiyetin halkın mülkiyetine dönüştürülmesinin kaldıracı olmalıdır.

Büyük sanayi ile bankalarının şu örgütlenme merkezlerinin toplumsallaştırılması (toplumsallaşma deyince, özel mülkiyetin kaldırılıp proleter devlete ve işçi sınıfının sosyalist yönetimine devredilmesi anlaşılmalıdır); büyük toprak sahiplerinin topraklarına elkonulması ve kapitalist tarım üretiminin toplumsallaştırılması; ticaretin tekelleştirilmesi; şehirlerdeki büyük binaların ve kırdaki büyük malikanelerin toplumsallaştırılması; ekonomik fonkisyonların kaynaklarını proletarya

diktatörlüğünden alan organizmalar elinde merkezileşmesi ve işçi yönetiminin gerçekleştirilmesi; işte günümüzün esaslı sorunları bunlardır.

5. Sosyalist devrimin güvenliği için, iç ve dış düşmanlara karşı savunulması için, mücadele halindeki proletaryanın farklı ulusal kesimleriyle yardımlaşabilmek için vs. burjuvaziyle ajanlarının tamamen silahsızlandırılması ve proletaryanın genel silahlandırılması şarttır.

6. Dünya durumu şimdi devrimci proletaryanın farklı partileri arasında en sıkı teması ve sosyalist devrimin zafere ulaştığı ülkeler arasında tam bir birliği gerektirmektedir.

7. Mücadelenin temel yöntemi, sermayenin devlet iktidarına karşı elde silah açık mücadeleyi de içeren proletaryanın kitlesel eylemidir.

II- «Sosyalist» Partilerle İlişkiler

8. İkinci Enternasyonal başlıca üç gruba bölünmüştür: 1914-1918 yıllarındaki tüm emperyalist savaş boyunca kendi burjuvazilerini destekleyen ve işçi sınıfını uluslararası devrimin celladı haline getirerek açıkça sosyal-yurtsever olanlar; sürekli sağa sola salınan, belirlenmiş bir doğrultuyu izleyemeyen ve bazen gerçek hainler gibi hareket eden unsurlardan oluşan bir örgütü temsil eden ve şimdiki teorik önderi Kautsky olan «merkez»; nihayet devrimci sol kanat.

9. Her yerde kritik anlarda proleter devrimine elde silah karşı çıkan sosyal-yurtseverlere karşı sadece acımasız bir mücadele yürütülebilir; «merkez» karşısında devrimci unsurların ayrıştırılması, acımasız bir eleştiri ve şeflerin maskesini düşürme taktiği. Gelişmenin belirli bir evresinde «merkez»deki insanların örgütsel bakımdan ayrılması mutlaka gereklidir.

10. Öte yandan, geçmişte sosyalist partiye bağlı olmasalar bile, bugün tamamen sovyet iktidarı biçimi altındaki proletarya diktatörlüğü zemininde yeralmakta olan devrimci hareketin unsurlarıyla bir blok yapmak gereklidir. Bunlar en başta işçi hareketinin sendikalist unsurlarıdır.

11. Nihayet her ne kadar açıkça devrimci sol akıma bağlanmamış olsalar bile, yine de gelişimleri içinde bu yönde bir eğilimi belli eden proleter örgüt ve grupların cezbedilmeleri gerekir.

12. Somut olarak bu kongreye aşağıdaki eğilim, grup ve partilerin katılmasını öneriyoruz (Üçüncü Enternasyonal'in tüm haklara sahip tam üyeleri tamamen onun zemininde yeralan farklı tipte partiler olacaktır.):

1. Spartaküsbund (Almanya)
2. Komünist Parti (bolşevikler Rusya)
3. Alman Avusturyası'nın Komünist Partisi
4. Macaristan'ın Komünist Partisi
5. Finlandiya Komünist Partisi
6. Polonya Komünist İşçi Partisi
7. Estonya Komünist Partisi
8. Letonya Komünist Partisi
9. Litvanya Komünist Partisi
10. Beyaz Rusya Komünist Partisi
11. Ukrayna Komünist Partisi
12. Çek Sosyal Demokrat Partisi'nin devrimci unsurları
13. Bulgar Sosyal Demokrat Partisi (dar)
14. Romanya Sosyal Demokrat Partisi
15. Sırp Sosyal Demokrat Partisi'nin sol kanadı
16. İsveç Sosyal Demokrat Partisi'nin sol kanadı
17. Norveç Sosyal Demokrat Partisi
18. Danimarka'dan Klassen Kampen Grubu
19. Hollanda Komünist Partisi
20. Belçika İşçi Partisi'nin devrimci unsurları

21 ve 22. Fransız sendikalist ve sosyalist hareketi içindeki bir bütün olarak Loriot'la dayanışma halinde olan grup ve örgütler.

23. İsviçre sosyal demokrasisinin sol kanadı
24. İtalyan Sosyalist Partisi
25. İspanya Sosyalist Partisi'nin devrimci unsurları
26. Portekiz Sosyalist Partisi'nin sol unsurları
27. Britanya Sosyalist Partileri (özellikle Mac Lean tarafından temsil edilen akım)
28. Sosyalist İşçi Partisi (İngiltere)
29. IWW (İngiltere)
30. Büyük Britanya'nın IW'si (uluslararası işçiler)

31. İrlanda işçi örgütlerinin devrimci unsurları
32. Shop Steward's (işyeri komiteleri) (Büyük Britanya)
33. SLP (Sosyalist İşçi Partisi) (Amerika)
34. Amerika Sosyalist Partisi'nin sol unsurları (Debs ve Sosyalist Propaganda Birliği tarafından temsil edilen eğilim)
35. IWW (Amerika)
36. IWW (Avustralya)
37. İşçilerin Uluslararası Sanayi Birliği (WIIU) (Amerika)
38. Tokyo ve Yokohama'nın sosyalist grupları (yoldaş Katayama tarafından temsil edilen)
39. Sosyalist Gençlik Enternasyonali (yoldaş Munzenberg tarafından temsil edilen)

III- Örgütlenme Sorunu ve Partinin İsmi

13. Üçüncü Enternasyonal'in dayandığı temel, ortak bir platformda yeralan, kabaca aynı taktik yöntemleri uygulayan fikir yoldaşlarının, grup ve örgütlerinin daha şimdiden Avrupa'nın çeşitli partileri içerisinde oluşmuş bulunmasında yatmaktadır. Bunlar en başta Almanya'daki Spartakist'ler ve birçok başka ülkelerdeki komünist partilerdir.

14. Hareketin metodik önderliğini ve kalıcı bir ilişkiyi sağlamak amacıyla, kongre Komünist Enternasyonal'in merkezi olacak olan ortak bir mücadele organı meydana getirmelidir; bu organ her ülkedeki hareketin çıkarlarını devrimin uluslararı ölçekteki çıkarlarına tabi kılmalıdır. Örgütün somut biçimleri, temsil vs. hususları kongre tarafından oluşturulacaktır.

15. Kongre «Komünist Enternasyonal'in Birinci Kongresi» adını almalı, farklı partiler de bunun seksiyonu olmalıdır. Teorik bakımdan Marks ve Engels «sosyal demokrat» ismini zaten yanlış buluyorlardı. Sosyal demokrat enternasyonalin utanç verici çöküşü bu konuda da bir ayrışmayı dayatmaktadır. Nihayet hareketin büyük kısmının temel çekirdeği, daha şimdiden komünist adını almış bulunan bir dizi parti tarafından oluşturulmaktadır.

Yukarda söylenenler gözönünde bulundurularak, bütün kardeş par-

ti ve örgütlere Komünist Enternasyonal Kongresi'nin toplanması sorununu gündeme almayı öneriyoruz.

Sosyalist selamlarımızla

Rus Komünist Partisi Merkez Komitesi (Lenin, Troçki)

Polonya Komünist İşçi Partisi'nin Yurtdışı Bürosu (Karsky)

Macaristan Komünist İşçi Partisi'nin Yurtdışı Bürosu (Rudniansky)

Alman Avusturyası Komünist İşçi Partisi'nin Yurtdışı Bürosu (Duda)

Letonya Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Rusya Bürosu (Rosing)

Finlandiya Komünist Partisi Merkez Komitesi (Sirola)

Balkan Devrimci Sosyal Demokrat Federasyonu Yürütme Komitesi (Rakovsky)

SLP (Sosyalist İşçi Partisi adına) (Amerika, Reinstein)

Not: Bu çağrı metni bütün ülkelerin komünistlerini Moskova'da 15 Şubat 1919'da açılacak bir konferansa davet ediyordu. Dolaşım alanındaki büyük güçlükler bu konferansın açılışını geciktirdi. Konferans ancak 2 Mart'ta toplanabildi.

Lenin'in Açılış Konuşması

Rus Komünist Partisi Merkez Komitesi adına Birinci Uluslararası Kongreyi açıyorum. Her şeyden önce, Üçüncü Enternasyonal'in en iyi temsilcileri olan Karl Liebknecht ve Rosa Lüksemburg'un anısına sizleri saygı duruşuna davet ediyorum.

Yoldaşlar, kongremiz dünya tarihinde çok büyük bir önem taşımaktadır. Çünkü, burjuva demokrasisinin tüm düşlerinin yıkılışını kanıtlamaktadır. Artık iç savaş, sadece Rusya'da değil, en gelişmiş kapitalist ülkelerde bile, örneğin Almanya'da somut bir biçim almıştır.

Burjuvazi, büyüyen devrimci proletarya hareketinin karşısında paniğe kapılmış durumda. Bu anlaşılır bir olgudur, çünkü emperyalist savaşın sonundan beri, olayların gelişimi, devrimci proletarya hareketini güçlendirmektedir ve bütün ülkelerde dünya ihtilali başlamakta ve büyümektedir.

Halk, bu mücadelenin büyüklüğünü ve önemini kavramaktadır. Proletaryaya, egemenliğini kurabilmesi için, somut bir çözüm yolu bulmak gerekli idi. Bu yol, proletarya diktatörlüğü ile sovyetler rejimidir. Proletarya diktatörlüğü, kitleler için bugüne kadar anlaşılmaz sözcüklerdi. Bugün ise, sovyetler sistemi sayesinde bu sözcüğün anlamı açıktır. Diktatörlüğün pratik biçimi halk kitleleri tarafından bulunmuştur. Bu yol, Rusya'da sovyetlerin, Almanya'da Spartakistlerin gücü ve diğer ülkelerdeki benzer örgütlerin sayesinde, örneğin İngiltere'deki **Shop Stewards Committees**(işyeri komiteleri) sayesinde geniş işçi kitleleri için anlaşılır olmuştur. Bütün bunlar, proletarya diktatörlüğünün devrimci biçiminin bulunduğunu ve proletaryanın bugün kendini yönetebileceğini kanıtlar.

Yoldaşlar, Rusya'daki olaylardan ve Almanya'daki Ocak çarpışmalarından sonra, proletarya hareketinin yeni biçiminin başka ülkelerde de oluştuğunu ve kendisine bir yol açtığını kaydetmek gerektiğini düşünüyorum. Bugün anti-sosyalist bir İngiliz gazetesinde, İngiliz hükümetinin Birmingham İşçi Delegeleri Sovyeti'ni kabul ederek onları ekonomik örgütler olarak tanıyacaklarını vaadettiklerini okudum. Sovyet sistemi sadece geri kalmış Rusya'da değil, Avrupa'nın en uygar ülkelerinde, Almanya'da ve en eski kapitalist ülke İngiltere'de bile zafer kazanmıştır.

Burjuvazi şiddetini arttırabilir; binlerce işçiyi daha öldürebilir, ama zafer bizimdir, dünya komünist devriminin zaferi artık kaçınılmazdır.

Yoldaşlar! Merkez Komite'miz adına, hepinize yürekten hoşgeldiniz diyorum.

Burjuva Demokasisi ve Proletarya Diktatörlüğü Üzerine Tezler

1- Bütün ülkelerde proletaryanın devrimci hareketinin yükselişi burjuvaziyle onun işçi örgütlerindeki ajanlarını, sömürücülerin egemenliğini savunabilmek için siyasi-felsefi dayanaklar bulmak üzere telaşlı bir gayrete yöneltti. Diktatörlüğün kınanması ve demokrasinin savunusu bunların başında gelmektedir. Bu amaçla kapitalist basında ve sarı enternasyonalin Şubat 1919'daki Bern konferasında değişik tonlarla tekrar tekrar öne sürülen düşüncelerin yanlış ve iki yüzlü oluşu, sosyalizmin temel ilkelerine ihanet etmeyi reddedenler için açıktır.

2- Herşeyden önce bu savunu, sınıf sorununa değinmeden, "genelde demokrasi" ve "genelde diktatörlük" kavramlarına dayanmaktadır. Ulusun bütünlüğü öne sürülerek, sorunu sınıfların dışında ve üstünde gibi göstermek, sosyalizmin temel doktriniyle, burjuvazinin safına geçmiş sosyalistlerin sözde kabul ettiği, ama somutta unuttuğu sınıf mücadelesi doktrinyle düpedüz alay etmektir. Çünkü, "genelde demokrasi" hiç bir ileri kapitalist ülkede yoktur; varolan sadece burjuva demokrasisidir. Aynı şekilde "genelde diktatörlük" de yoktur; egemenliklerini sürdürmek için çabalayan sömürücülerin direnişlerini kırmak amacıyla sömürücülerin, yani burjuva sınıfı üzerinde, ezilen sınıf yani proletarya tarafından uygulanan bir diktatörlük söz konusudur.

3- Tarihin öğrettiği gibi, ezilen hiçbir sınıf, diktatörlük döneminden

geçmeden egemenliğini elde etmemiştir ve elde edemez; ezilen sınıf, diktatörlük döneminde politik iktidarı ele geçirir ve sömürücülerin her zaman ortaya koydukları ve hiçbir cinayetten geri kalmayan amansız direnişlerini şiddet yoluyla kırar. Bugün "genelde diktatörlük"e karşı çıkıp, "genelde demokrasi"yi savunan sosyalistler, ileri ülkelerde bir sürü ayaklanmayla, iç savaşlar ve şiddet yoluyla kralları, soyluları, köle sahiplerini ezip, onların iktidarı yeniden ele geçirme çabalarını bastırarak, iktidarı elde etmiş olan burjuvazinin egemenliğini desteklemektedirler. Bütün ülkelerin sosyalistleri, kitaplarında, broşürlerinde, kongre kararlarında, propaganda konuşmalarında, burjuva devrimlerinin, burjuva diktatörlüğünün sınıfsal niteliğini halka binlerce kez açıklamışlardır. Onun için, bugün burjuva demokrasisini savunmak amacıyla "genelde diktatörlük" hakkında söylenen laflar; "genelde diktatörlük"ü çürütmek üzere öne sürülen bahaneler; proletarya diktatörlüğüne karşı bütün bu bağrışıp çağrışmalar, sosyalizme tam bir ihanettir, burjuvazinin safına geçmektir, proletaryaya proleter devrimi hakkını tanımamaktan başka birşey değildir; bu, savaşın yol açtığı devrimci durumda, bütün dünyada iflas etmiş bulunan burjuva reformizmini savunmaktır.

4- Burjuva demokrasisinin, burjuva parlamentarizminin sınıfsal niteliğini ortaya koyarken, tüm sosyalistler, burjuva cumhuriyetlerinin en demokratik olanının bile, burjuvaziyle bir avuç kapitalistin elinde, işçi sınıfını ve emekçi kitleleri ezmeye yarayan bir aletten başka birşey olamayacağını Marx ve Engels'in kesin bilimsel doğrulukla gösterdikleri gibi, açıklamışlardır. Bugün diktatörlüğe karşı demokrasiden dem vuranlar arasındaki marksistlerin hepsi, bir zamanlar, işçiler önünde sosyalizmin bu temel gerçeğini kabul ettiklerine dair yemin billah etmişlerdir. Halbuki şimdi, tam devrimci proletarya harekete geçip, baskı aygıtını yıkmaya kalkıştığı ve proletarya diktatörlüğünü kurmaya çalıştığı sırada, sosyalizme ihanet edenler, burjuvazinin kendilerine "saf demokrasi"yi armağan ettiğine işçileri inandırmak istemektedirler; bunu sanki burjuvazi tüm direnişinden vazgeçmiş, emekçilerden oluşan çoğunluğa boyun eğmeye hazırmış gibi; sanki demokratik bir cumhuriyette emeğin sermaye tarafından ezilmesi için bir devlet aygıtı hiç olmamış gibi sunmaktadırlar.

5- İşçi kitlelerinin ona karşı duydukları ciddi ve içten beğeniyi bildikleri için, sosyalist geçinmek isteyenlerin hepsi, Paris Komünü'nü lafta övmektedir. Oysa, burjuva parlamentarizminin ve burjuva demokrasisinin tarihsel olarak geçici olduğunu ve sınırlı bir değer taşıdığını Paris Komünü çok açık bir şekilde göstermiştir. Ama ortaçağ kurumlarına göre, büyük bir ilerlemeyi ifade eden bu kurumlar (parlamento ve buruva demokrasisi-çn.), proleter devrimi döneminde temelden değişmek zorundadır. Komün'ün tarihsel önemini herkesten daha iyi görmüş olan Marx, tahlilinde burjuva demokrasisiyle burjuva parlamentarizminin sömürücü niteliklerini göstermiştir: bu düzende, ezilen sınıflar, bir kaç yıl boyunca parlamentoda halkı "temsil edecek ve ona zulmedecek olan" hakim sınıf temsilcilerinin hangileri olacağını, bir günde belirleme hakkını elde ederler. Tam da, Komün'ün başlattığı eserin dünyayı saran sovyetler doğrultusundaki hareket tarafından sürdürüldüğünün, herkes tarafından görülmekte olduğu günümüzde; sosyalizme ihanet edenler, Paris Komünü deneyimini ve bu deneyimin derslerini unutup, burjuvazinin eski "genel demokrasi" teranelerini tekrarlamaktadırlar. Oysa Paris Komünü, parlamenter bir kurum değildi.

6- Komünün ayrı bir değeri de, idare, adalet, ordu, polis kurumları ile burjuva hükümet aygıtını tümüyle altüst etmeye kalkışmış olması ve bunların yerine bağımsız işçi kitlelerinin örgütlenmesini koyarak yasamayla yürütme organları arasındaki ayrımı ortadan kaldırmış olmasıdır. Buna karşılık, sosyalizme ihanet edenlerin proleter cumhuriyeti diye yutturdukları Alman Cumhuriyeti de dahil, tüm çağdaş burjuva demokrasileri, bu gerçeği inkar ederek eski devlet aygıtını savunmaktadırlar. Bütün bu bağırıp çağırmaların gerçekte burjuvaziyi ve onun sömürücü sınıf çıkarlarını savunmaya yaradığı bir kez daha çok açık bir biçimde kanıtlanmaktadır.

7- "Saf demokrasi"siyi savunmak üzere öne sürülen ilkelere örnek olarak, "toplantı özgürlüğü" ele alınabilir. Sömürücülerin ayrıcalıklarını savunarak bunların ellerinden alınmasına karşı direndiği bir dönemde, onlara toplanma özgürlüğü tanımanın ne denli anlamsız olacağını, sınıfı ile bağlarını koparmamış her bilinçli işçi hemen anlar. Burjuvazi devrimci olduğu dönemde, İngiltere'de 1649'da; Fransa'da

1793'te, yabancı ordulardan yardım isteyerek, iktidarı yeniden ele geçirme girişimleri için "toplanmak isteyen" soylulara ve monarşistlere, asla "toplantı özgürlüğü" tanımamıştır. Uzun zamandan beri karşı devrimci olan bugünkü burjuvazi ise, kapitalistlerin mülksüzleştirmelere karşı gösterdikleri direniş ne olursa olsun, "toplantı özgürlüğünü" sömürücülere bir teminat olarak peşinen tanımasını proletaryadan istemektedir; işçiler burjuvazinin bu iki yüzlülüğüne gülüp geçerler.

Ayrıca, en demokratik burjuva cumhuriyetinde bile, "toplantı özgürlüğü"nün boş bir sözden ibaret olduğunu işçiler çok iyi bilirler; çünkü zenginler kamu ve özel binaların en iyilerine sahip olmakla kalmazlar; burjuva hükümet aygıtının koruyuculuğu altında toplanabilmek için zamana da sahiptirler. Kent ve köy proleterleriyle küçük köylüler, yani halkın en büyük çoğunluğu, bunların hiçbirine sahip değildir. Bu durum sürdükçe, "eşitlik" yani "saf demokrasi" bir aldatmacadır. Gerçek eşitliği elde edebilmek ve kendi çıkarlarına uygun gerçek demokrasiyi kurabilmek için emekçiler, herşeyden önce, ister kamu ister özel mülkiyette olsun, sömürücülerin elindeki toplantı yapmaya elverişli binalara el koymalı, boş zamana sahip olmalı ve toplantılarının, aristokrat ya da kapitalist subayların kumandasındaki askerlerce korunmasını beklemeyip onları işçi milisleriyle savunmalıdır.

Ancak böyle bir değişimden sonra, işçilerle ve emekçilerle alay etmeden, toplantı özgürlüğünden ve eşitlikten sözedebileceğiz. Bu değişimi, sömürücüleri ve burjuvaziyi alaşağı edecek olan emekçilerin öncüsü proletaryadan başka hiç kimse gerçekleştiremez.

8- "Basın özgürlüğü" de "saf demokrasi"nin büyük şiarları arasında yer alır. Bununla birlikte, işçiler bilmektedir ve bütün ülkelerin sosyalistleri milyonlarca defa hatırlatmışlardır ki, en iyi matbaalarla, en büyük kağıt stokları kapitalistlerin elinde oldukça, basın üzerinde sermayenin iktidarı devam ettiği müddetçe, bu özgürlük bir tuzak ve aldatmacadır. Sermayenin iktidarı ise, bütün dünyada, demokratik ve cumhuriyetçi rejim ne kadar gelişmişse o kadar daha hayasız ve iki yüzlü bir ifade kazanır; örneğin Amerika'da. Emekçiler, işçi ve köylüler için sahici bir eşitliği ve sahici bir demokrasiyi kurabilmek için, yazarlara iş verme, yayınevleri açma, basını satın alıp yozlaştırma imkanlarını sermayenin elinden almak zorundadır. Bunun için ise, ser-

mayenin boyunduruğunu kaldırarak sömürücülerin egemenliğine son vermek ve onların direnişlerini kırmak gerekir. Kapitalistlerin gözünde "özgürlük", her zaman zenginler için kar etme, işçiler için de açlıktan ölme özgürlüğü olmuştur. Kapitalistlerin basın özgürlüğü dedikleri şey, zenginlerin basını yozlaştırıp satın alma, servetlerini kullanarak "kamuoyu" denen şeyi üretip, gerçekleri tahrif etme özgürlüğüdür. "Genel olarak demokrasi"yi savunanların, aslında kitlelerin haber alma araçları üzerindeki zenginlerin egemenliğini savundukları ortaya çıkmaktadır. Onlar şatafatlı, güzel sözlerle süslenmiş yalanlarla halkı kandırıp, basını sermayenin boyunduruğundan kurtarıp özgürleştirmek olan somut tarihsel görevinden onu caydırmak istemektedirler. Gerçek özgürlük ve eşitlik ancak; kimsenin başkasının aleyhine zenginleşmesine izin verilmeyen; basının dolaylı ya da dolaysız şekilde paranın iktidarının egemenliği altına sokulmasına olanak bırakılmayan; toplumun malı olan matbaalardan ve kağıttan yararlanma konusunda, her işçinin, ya da her hatırı sayılır işçi grubunun gerçekten aynı haklara sahip olacağı bir düzende, yani komünistlerin kuracağı düzende hüküm sürebilir.

9- Ondokuzuncu ve yirminci yüzyılın tarihi, onca böbürlenerek söz edilen "saf demokrasinin" kapitalist düzen altında ne anlama geldiğini, savaştan önce bile göstermiştir. Marksistlerin de her zaman söyledikleri gibi, demokrasi ne kadar gelişmişse, o kadar "saf" olur; ama sınıf mücadelesi de o kadar keskin, zorlu ve acımasız hale gelir, sermayenin boyunduruğu ve burjuva diktatörlüğü de bütün "saflığı" ile ortaya çıkar. Cumhuriyetçi Fransa'da Dreyfus Olayı; özgür ve demokratik Amerikan Cumhuriyeti'nde kapitalistlerin hizmetindeki paralı askerlerden oluşan silahlı birliklerin grevcilere karşı kanlı saldırıları; bu olgular ve bunlara benzer binlercesi, burjuvazinin boşu boşuna saklamaya çabaladığı bir gerçeği ortaya çıkarmaktadır: en demokratik cumhuriyetlerde bile burjuvazinin terörü ve diktatörlüğü hüküm sürmektedir; sömürücülerin sermaye iktidarının sarsıldığını sezdikleri her durumda, bu terör ve baskı açıkça ortaya çıkmaktadır.

10- Burjuva demokrasisinin, en özgür cumhuriyetlerde dahi bu niteliği taşıdığını, 1914-1918 emperyalist savaşı geri işçilere (bilinçsizçn) bile bir daha unutamayacakları biçimde göstermiştir. Milyonlarca

insan bir kısım Alman yahut İngiliz milyarderiyle, milyonerini zenginleştirmek için katledilmiştir; en özgür cumhuriyetlerde burjuvazinin askeri diktatörlüğü de aynı amaç için yerleştirilmiştir. Antant ülkelerinde bu askeri diktatörlük, Almanya'nın yenilgisinden sonra bile, hala sürmektedir. Emekçilerin gözünü herşeyden çok bu savaş açmıştır; savaş burjuva demokrasisini süsleyen sahte çiçekleri koparıp atmış, savaş sırasında ve savaş sayesinde karaborsacılıkla açgözlülüğün ne korkunç boyutlar kazandığını halka göstermiştir. Bu savaşı, burjuvazi "özgürlük ve eşitlik" adına yürütmüştü; ama savaş silah tüccarlarının muazzam servetlere konmasını sağlamıştır. Burjuva özgürlüğünün, burjuva eşitliğinin, burjuva demokrasisinin açıkça sömürücü niteliği kesinlikle ortaya çıkmıştır ve sarı Bern Enternasyonali'nin tüm çabaları bunu kitlelerden saklamayı başaramayacaktır.

11- Alman emperyalizminin savaşta yenik düşmesinin ardından, Avrupa'nın en gelişmiş kapitalist ülkesi olan Almanya'da ortaya çıkan burjuva demokratik cumhuriyetinin sınıfsal niteliği, şu tam cumhuriyetçi özgürlüğün ilk aylarından itibaren Alman işçilerinin ve tüm dünyanın gözleri önüne serildi. Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg'un katledilmeleri dünya çapında önem taşıyan bir tarihsel olgudur. Sadece proleterlerin ve komünistlerin gerçek enternasyonalinin en iyi önderlerinin trajik bir biçimde katledilmiş olmalarından ötürü değil; Avrupa'nın, hatta diyebiliriz ki, dünyanın en ileri devletinde, burjuva düzeninin gerçek niteliğini göstermesi bakımından bu böyledir. "Sosyal-yurtsever" bir hükümetin tutukladığı, yani devletin koruması altına aldığı insanlar subay ve kapitalistler tarafından pervasızca öldürülüyorsa, bu olayın meydana geldiği demokratik cumhuriyet, burjuvazinin diktatörlüğünden başka birşey değildir. Karl Liebknecht ve Rosa Luxemburg cinayetini öfkeyle karşılamakla birlikte, bu gerçeği anlamayanlar, ya ahmak ya da ikiyüzlü olduklarını kanıtlamış olurlar. Dünyanın en "özgür" ve en ilerici cumhuriyetlerinden biri olan Alman Cumhuriyeti'nde özgürlük, tutuklanmış proletarya önderlerini pervasızca öldürme özgürlüğüdür. Kapitalizm varoldukça da başka türlü olamaz; çünkü demokrasinin gelişmesi sınıf mücadelesini yumuşatmaz; tam tersine kızıştırır; savaşın yankı ve etkileriyle bu mücadele doruk noktasına ulaşmaktadır.

Bütün uygar dünyada, en özgür burjuva cumhuriyetlerinde, örneğin İsviçre'de, bolşevikler sınır dışı ediliyor, takip ediliyor, hapse atılıyorlar; Amerika'da onlara karşı kitle katliamları (pogromlar-çn) düzenleniyor. "Genel olarak demokrasi" ve "saf demokrasi" açısından bakılırsa, aslında tepeden tırnağa silahlı olan uygar, ileri ve demokratik devletlerin, Rusya'dan gelen birkaç düzine insandan korkması sadece gülünçtür; çünkü, milyonlarca adet basan burjuva gazetelerinde "vahşi ve cani" ülke diye tanımlanan bu Rusya, geri, açlıktan kıvranan ve taş üstünde taş bırakılmamış bir ülkedir. Bu derece açık bir çelişkiyi yaratan toplumsal durumun, gerçekte burjuva diktatörlüğünden başka birşey olmadığı açıktır.

12- Böyle bir durumda, proletarya diktatörlüğü sadece sömürücüleri devirmek ve direnişlerini ezmek için bir araç olması nedeniyle değil, savaşın nedeni olan ve yeni savaşlar hazırlayan burjuva diktatörlüğüne karşı tüm emekçi kitlelerin vazgeçilmez bir korunma silahı olduğu için de meşrudur.

Sosyalistlerin anlamadığı, onların teorik darlıklarıyla dar kafalılıklarının, burjuva önyargıların mahkumu oluşlarının ve proletaryaya ihanet edişlerinin ardında yatan en önemli nokta, kapitalist toplumun temelinde yatan sınıf mücadelesinin az çok kızıştığı her durumda, burjuva diktatörlüğüyle proletarya diktatörlüğü arasında bir başka yolun olamayacağını görmemeleridir. Üçüncü bir yolu hayal etmek, gerici bir küçük burjuva sızlanmasından başka birşey değildir. Hem burjuva demokrasisiyle işçi hareketinin yüzyılı aşkın bir süreye yayılan tüm ileri ülkelerdeki evrimi; hem de, özellikle şu son beş yılın deneyimi, buna tanıklık etmektedir. Ayrıca ekonomi-politiğin öğrettikleri de bunu göstermektedir; her meta ekonomisinin burjuvazinin diktatörlüğünü gerektirmesinin, bir ekonomik zorunluluk olduğunu açıklayan Marksizmin tüm içeriği de bunu göstermektedir; bu diktatörlük de, ancak, bizzat kapitalizmin evrimi içinde gelişen, çoğalan, kaynaşıp güçlenen sınıf tarafından, yani proletarya tarafından altedilebilir.

13- Antik Çağ'da büründükleri ilk biçimlerinden beri, hakim sınıflar birbirlerinin yerini aldıkça, demokrasi biçimleri de yüzyıllara yayılan bir süreçte sürekli değişime uğramıştır. Sosyalistlerin ikinci teorik ve politik yanılgısı da bunun farkında olmamalarıdır. Yunanistan'ın es-

ki cumhuriyetlerinde, ortaçağın sitelerinde, ileri kapitalist ülkelerde, demokrasi farklı aşamalara uygun değişik biçimlere bürünür. İktidarın dünyada ilk kez sömürücü azınlıktan alınıp sömürülen çoğunluğun eline geçmesi, insanlık tarihinin en büyük devrimidir. Bunun, eski parlamenter burjuva demokrasisinin çerçevesinde, büyük aküst oluşlara yol açmadan, yeni demokrasi biçimleri yaratmadan, uygulanabilmesi için yeni kurumlar ve uygulamalar getirilmeden mümkün olabileceğini düşünmek, saçmalıktan başka bir şey değildir.

14- Proletarya diktatörlüğü, politik egemenliği elinden alınan sınıfın direnişini zorla bastırmak zorunda olması nedeniyle, diğer sınıfların diktatörlüklerine benzer. Proletarya diktatörlüğü ile tüm diğer sınıfların diktatörlüğü arasındaki esaslı bir fark ise şu noktadır: ortaçağda büyük toprak sahiplerinin diktatörlüğü, tüm uygar kapitalist ülkelerde de burjuva diktatörlüğü, halkın büyük çoğunluğunun, yani emekçilerin direnişinin zorla bastırılmasıydı; proletaryanın diktatörlüğü ise, sömürücülerin, yani halkın çok küçük azınlığın -toprak sahipleri ve kapitalistlerin- direnişinin zorla bastırılmasıdır.

Bunun sonucu olarak, proletaryanın diktatörlüğü genel olarak demokrasinin biçim ve kurumlarını değiştirmekle yetinmeyip, kapitalizm tarafından ezilen emekçi sınıfların yararına gerçek demokrasiyi bugüne dek görülmemiş bir ölçüde yaygınlaştırmak zorundadır.

Rusya'daki sovyetler iktidarı, Almanya'daki konseyler sistemi (Rate System), İngiltere'deki Shop Stewards komiteleri (seçilmiş işyeri temsilcileri komiteleri) ve diğer ülkelerdeki benzeri sovyetik kurumlar proletarya diktatörlüğünün bugün fiilen gerçekleşmiş olan biçimini ortaya koymaktadır. Bu biçim sayesinde, emekçi sınıflar, yani halkın büyük çoğunluğu demokratik hak ve özgürlüklerden, en iyi ve en demokratik burjuva cumhuriyetlerinde yaklaşık olarak bile görülmemiş bir ölçüde ve gerçekten yararlanma olanaklarını elde etmektedirler.

Sovyetler iktidarının özü, eskiden kapitalizm tarafından ezilen sınıfların, yani işçilerin ve yarı proleterlerin (başkasının emeğini sömürmeyen ve işgücünün bir kısmını devamlı satmak zorunda kalan köylülerin) kitlesel biçimde örgütlenmesini tüm devlet iktidarının, tüm devlet aygıtının biricik ve sürekli temeli olarak almasıdır. En demokratik burjuva cumhuriyetinde bile, kanun önünde eşit haklara sahip olan kit-

leler, çeşitli dalaveralarla politik hayata katılmaktan, demokratik hak ve özgürlüklerden yararlanmaktan alıkonmaktadırlar; şimdi ise (proletarya diktatörlüğünde ise-çn), aynı kitleler hiç bir engelle karşılaşmaksızın, üstelik karar yetkisine sahip olarak, devletin demokratik yönetimine sürekli biçimde katılmaktadırlar.

15- Burjuvazi cinsiyet, din, ırk, milliyet ayrımı yapmaksızın tüm yurtdaşların eşitliğinden her zaman ve her yerde sözetmiştir; ama hiçbir zaman ve hiçbir yerde bunu gerçekleştirmemiştir. Zaten kapitalizmin egemenliği yüzünden hiçbir zaman da gerçekleştiremezdi. Sovyetlerin iktidarı, ya da proletarya diktatörlüğü ise, bu eşitliği kesinlikle gerçekleştirir. Çünkü bunu sadece, üretim araçlarının özel mülkiyetiyle ilgisi olmayıp, bu mülkiyetin paylaşılması ve yeniden paylaşılması için girişilen kavgada hiç bir çıkarı olmayan bir işçi iktidarı gerçekleştirebilir.

16- Eski demokrasi, yani burjuva demokrasisi ve parlamentarizm, herşeyden önce ve özellikle emekçi kitleleri yönetsel aygıtın dışında tutacak biçimde örgütlenmişti. Sovyet iktidarı, yani proletarya diktatörlüğü ise, bunun tam aksine, emekçi kitleleri yönetsel aygıta yakınlaştıracak biçimde örgütlenir. Devletin sovyetik örgütlenmesinde, hem yasama ve yürütme kuvvetlerinin birliği, hem de coğrafi seçim bölgelerinin yerine, fabrikalar ve işyerleri gibi çalışma alanlarına dayalı seçim birimlerinin konması, aynı amaca yöneliktir.

17- Ordunun bir baskı aracı olması, sadece krallık dönemine ait bir olgu değildir. Bütün burjuva cumhuriyetlerinde, en demokratik olanda bile, aynı niteliği taşır. Kapitalizm tarafından ezilen sınıfların kalıcı ve biricik devlet örgütü olarak sovyet iktidarı; sadece bu iktidar ordunun burjuva kumandasına tabi olmasına son verip, orduyla proletaryanın gerçekten kaynaşmasını sağlayabilir; proletaryanın silahlanması ve burjuvazinin silahsızlandırılmasını tam anlamıyla güvence altına alır. Bütün bu önkoşullar olmaksızın sosyalizmin zaferi imkansızdır.

18- Devletin sovyetik örgütlenmesi, en yoğunlaşmış ve kapitalizm tarafından eğitilmiş sınıf olan proletaryanın yönetici rolüne uyarlanmıştır. Hem tüm ezilen sınıf hareketlerinin ve bütün ezilen sınıf devrimlerinin deneyimi, hem de dünya sosyalist hareketinin deneyimi, çalışan ve sömürülen halkın dağınık ve geri kalmış kitlelerini sadece pro-

letaryanın birleştirebileceğini ve yönetebileceğini bize öğretmiştir.

19- Kapitalizm altında, en demokratik cumhuriyetlerde bile hep var olmuş olan burjuvazinin eski bürokratik ve adli aygıtının, bir çırpıda ve tamamen yıkılmasını sadece devletin sovyetik örgütlenmesi sağlayabilir. Burjuvazinin bu aygıtı işçilerin ve emekçi sınıfların yararına bir demokrasinin kurulması karşısında en büyük engeli oluşturduğu sürece de bu sovyetik örgütlenme varolmak zorundadır. Paris Komünü, işçiler yararına bir demokrasinin gerçekleşmesi yolunda evrensel tarih çapında ilk adımı atmıştı; sovyetler iktidarı da ikincisini atmaktadır.

20- Marx başta olmak üzere, bütün sosyalistlerin amacı, devlet iktidarının ortadan kalkmasıdır. Bu hedefi gerçekleştirmeden, gerçek demokrasi, yani tam eşitlik ve özgürlük gerçekleşemez. Yanlızca sovyet demokrasisi, yani proletarya demokrasisi pratik biçimde bu sonuca ulaşan yolu açabilir. Çünkü bu demokrasi, emekçi yığınlarının örgütlenmelerini devlet yönetimine katarak, her türlü devletin tamamen yokoluşunu hazırlamaya derhal başlar.

21- Bern'de toplanan sosyalistlerin tamamen iflas etmiş olduğu ve yeni proleter demokrasisini hiç anlamadıkları şu olgularla açıkça ortaya çıkarak kanıtlanıyor: 10 Şubat 1919'da Branting, Sarı Enternasyonalin Bern'deki uluslararası konferansını kapanış konuşmasını yaptı; 11 Şubat 1919'da ise bu konferansa katılanlar Berlin'de, Die Freiheit gazetesinde "bağımsız" partinin proletaryaya yönelttiği çağrıyı yayınladılar. Bu çağrıda, Scheidemann hükümetinin burjuva niteliği kabul edilmekte ve bu hükümetin devrimin «gardiyanları» ve «taşıyıcıları» diye tanımladığı işçi sovyetlerini (konseyler-çn) ortadan kaldırmak istemesi eleştirilmekteydi. Aynı çağrıda, işçi sovyetlerine siyasal haklar, referanduma başvurma hakkı ve ulusal meclis kararlarını durdurma yetkisi tanınması hükümete önerilerek, hükümetten işçi konseylerini yasallaştırması talep ediliyordu.

Böyle bir öneri, demokrasiyi savunan ve onun burjuva niteliğini anlamamış olan teorisyenlerin tam bir entellektüel iflasa uğradıklarını göstermektedir. Proletarya diktatörlüğü demek olan sovyetler sistemiyle, ulusal meclisi, yani burjuva diktatörlüğünü birleştirmek isteyen bu gülünç girişim, hem sarı sosyalistlerin ve sosyal demokratların fikir

yoksulluğunu, hem onların küçük burjuva gerici politikalarını, hem de yeni proletarya demokrasisinin önlenemeyen gelişmesi karşısında alçakça teslimiyetlerini tamamen ortaya koymaktadır.

22- Bolşevizmi mahkum eden, ama emekçi yığınlardan korktuğu için, kendi arzularına uygun bir kararı oylamaya cesaret edemeyen Bern'deki sarı enternasyonalin çoğunluğu, yine de kendi sınıf bakış açılarına uygun bir biçimde davranmıştır. Bu çoğunluk, Rus menşevikleri ve sosyalist devrimcileriyle olduğu gibi, Almanya'da Scheidemann'ın taraftarlarıyla da tam bir dayanışma halindedir. Rus menşevikleri ve sosyalist devrimcileri; bolşeviklerin kendilerine uyguyadıkları baskıdan yakınarak, bu baskıların, iç savaşta proletaryaya karşı burjuvazi saflarında yer almalarından dolayı olduğunu gizlemek istemektedirler. Scheidemann'ın taraftarları ve onların partisi de, Almanya'da aynı biçimde davranarak, iç savaşta işçilere karşı burjuvazinin saflarında olduklarını daha şimdiden göstermişlerdir.

Demek ki, Bern'deki sarı enternasyonalinin taraftarlarının çoğunluğunun bolşeviklere karşı tavır almaları son derece doğaldır. Burada "saf demokrasi"nin savunusu değil, iç savaş sırasında proletaryaya karşı burjuvazinin saflarında yer aldıklarını bilenlerin ve hissedenlerin kendi kendilerini savunma isteği dile getirilmiştir.

Sarı enternasyonalin çoğunluğunun benimsediği kararın, sınıfsal bir bakış açısına göre haklılık taşıdığını kabul etmek gerekir. Proletarya, gerçeklerden korkmamalıdır; aksine bu gerçeği karşısına alarak, bundan çıkarılması gereken bütün politik sonuçları çıkarmalıdır.

Lenin'in Kendi Tezleri Hakkındaki Konuşması

Yoldaşlar,

Şu son iki noktaya değinmek isterim. Bern Konferansı üzerine rapor verecek olan arkadaşların bu konuya daha ayrıntılı bir şekilde değineceklerini sanıyorum.

Bu konferans süresince sovyetler iktidarının önemi ve anlamı üzerine hiçbir şey söylenmedi. Biz Rusya'da bu sorunun tartışmasını iki yıldır yapıyoruz. Nisan 1917'den beri, partinin konferansında, bu soruyu teorik ve politik açıdan sormuştuk: sovyetlerin iktidarı nedir, niteliği nedir, tarihi anlamı nedir? Aşağı yukarı iki yıldır tartıştığımız bu sorunun üzerine partimizin kongresinde bu konuda bir karar aldık.

11 Şubat'ta Berlin'de Freiheit'te yayınlanan Alman proletaryasına çağrıyı, sadece Almanya'nın bağımsız sosyal demokrat önderleri değil, tüm bağımsızlar fraksiyonunun üyeleri imzalamışlardır. Ağustos 1918'de bağımsızların en gözde teorisyeni Kautski, **Proletarya Diktatörlüğü** adlı broşüründe, demokrasinin ve sovyet organlarının taraftarı olduğunu, ama sovyetlerin sadece ekonomik nitelikte kalmaları gerektiğini ve devlet organları olarak tanınamayacaklarını yazıyordu. Kautsky 11 Kasım ve 12 Ocak sayılarında aynı tezi ele almaktadır. 9 Şubat'ta, İkinci Enternasyonal'in en önemli teorisyenlerinden kabul edilen Rudolph Hilferding'in Freiheit'te bir yazısı çıkıyor. Önerdiği ise, hukuki yoldan, yani kanun yolu ile, iki sistemi, sovyetleri ve ulusal meclisi birleştirmektir. Tarih 9 Şubat'tı. Bu ikinci öneri bağımsızlar partisinin tümü tarafından kabul ediliyor

ve bir çağrı biçiminde yayınlanıyor.

Ulusal meclisinin gerçekte var olmasına rağmen, "saf demokrasi"nin gerçekleşmesinden sonra bile, bağımsız sosyal-demokratların en büyük teorisyenlerinin sovyetik örgütlerin devlet organları olamayacaklarını açıkladıktan sonra, bundan sonra ve buna rağmen hala kuşkuları vardır. Demek ki bu baylar yeni hareketten ve onun mücadele şartlarından hiçbir şey anlamadılar. Ayrıca bu kuşkuları doğuran koşulların ve nedenlerin varlığını da kanıtlar. Bütün bu olaylardan sonra ve Rusya'daki iki yıllık başarılı devrimden sonra, Bern Konferansı'nda kabul edilen kararları bize önerirlerse, ki bu kararlarda sovyetler ve onların anlamı üzerine hiçbir şey söylenmedi. Konferansta bütün bu sorunlar üzerine hiçbir delege hiçbir şey söylemediğine göre, haklı olarak, diyebiliriz ki bütün bu baylar bizim için gerek sosyalist gerekse teorisyen olarak ölmüşlerdir.

Yoldaşlar, gerçekte bu, politik açıdan kitlelerin içinde büyük bir ilerlemenin varlığını kanıtlar, çünkü bu devlet örgütlerine teori ve ilkece düşman olan bağımsızlar birdenbire bize ulusal meclis ve sovyetler sistemini, yani burjuva diktatörlüğünü ve proletarya diktatörlüğünü, "barışçı" yoldan birleştirme gibi saçma bir şeyi önerebiliyorlar. Bu kişilerin teorik ve politik ilişkiler konusunda ne kadar büyük açmaza düştüklerini ve kitlenin içinde ne kadar büyük ilerlemeler olduğunu görebiliyoruz. Alman proletaryasının geri kitleleri bize gelmekte, hatta, bize gelmişlerdir diyebiliriz. Demek ki Alman sosyal demokrat bağımsız partisinin anlamı, teorik ve sosyalist açıdan en iyi kesiminin sıfıra eşit olduğunu kanıtlar. Fakat bizim için bir yerde önemlidir bu, çünkü proletaryanın en geri kesiminin düşünsel durumu üzerine bize açıklık getirmektedir. Bence bu konferansın çok büyük tarihi önemi buradadır. İhtilalimiz süresinde buna benzer bir şey gördük: bizim menşevikler adım adım Almanya'nın bağımsız teorisyenlerinin geçirdiği gelişmeyi göstermişlerdir. Sovyetlerin içinde çoğunluğu elde ettikleri zaman sovyetlerin yanında idiler. O zaman duyulan sözler çoğunlukla şunlardı: "sovyetler için", "sovyetler ve devrimci demokrasi için". Ama biz bolşevikler, sovyetlerin içinde çoğunluğu elde edince değişik sözler duyulmaya başlandı: "sovyetler, kurucu meclisle beraber varolamazlar"; hatta bazı menşevik

teorisyenler sovyetler sistemi ile kurucu meclisi kaynaştırıp onların devlet örgütüne girmeleri gibi bir öneride bulundular. Ve bir kez daha proletarya, devriminin genel gidişinin bütün dünyada eş olduğunu ortaya çıkarmıştır. Önce sovyetlerin kendiliğinden ve basit oluşumu, daha sonra yayılmaları ve gelişmeleri, sonra pratikte şu sorunun ortaya çıkması: sovyetler mi, kurucu ulusal meclis mi? Yoksa burjuva parlemantarizmi mi? Liderler arasında tam bir kargaşalık ve sonunda proletarya devrimi. İki yıllık devrimden sonra, kanımca, soruyu bu biçimde sormamalıyız; buna karşılık bizim için ve özellikle Batı Avrupa ülkelerinin çoğunluğu için somut kararlar almamız gerek ve en önemli görevimiz sovyetler sistemini yaymaktır. Burada menşeviklerin bir tek kararından söz etmek istiyorum. Obolenski yoldaşa bu kararı Almanca'dan çevirmesini rica etmiştim. Bu konuda bana söz vermişti: ama ne yazık ki kendisi burada yok. Tüm metni elimde olmadığı için hatırladığım kadarını aktarmaya çalışacağım. Bolşevizm üzerine hiçbir şey duymamış olan yabancı ülkelerin tartışmalarımız üzerine bir yargıya varmaları çok güçtür. Bolşeviklerin savunduğu her şeyin menşevikler tersini savunur ve bu böylece sürüp gider. Mücadele sürecinde başka türlü olması da olanaksızdır, bundan dolayı 1918 yılının Aralık ayında menşevik partisinin son konferansında, bir menşevik organı olan **Petchanikov**'da(Dizgiciler Sendikası'nın yayın organı) basılmış uzun, ayrıntılı bir kararın kabul edilmesi çok önemlidir. Bu kararda menşevikler, sınıf mücadelesinin ve iç savaşın tarihçesini açıklamaktadırlar. Menşevikler burada, Ural, Güney'de, Kırım ve Gürcistan bölgelerinde hakim sınıflarla ittifak kurmuş parti gruplarını mahkum ettiklerini söylemekte ve ayrıntılarıyla bu bölgeleri vermektedirler. Bu kararda hakim sınıflarla ittifak kurmuş olan menşevik partisinin grupları mahkum edilmektedir; ama bu kararın son kısmı komünistlerin tarafına geçmiş olanları da mahkum etmektedir. Menşevikler, partilerinin içinde hiçbir birliğin olmadığını, ya burjuvazinin ya da proletaryanın safında yer almaları gerektiğini kabul etmek zorundalar. Menşeviklerin büyük bir kısmı burjuvazinin safına geçmiştir ve iç savaş sırasında bize karşı mücadele vermişlerdi. Menşevikleri doğal olarak kovalamaktayız, hatta savaş sırasında Kızıl Ordumuzla mücadele edip kızıl

subaylarımızı kurşuna dizdiklerine göre biz de onları kurşuna dizmekteyiz. Bize savaş açmış olan burjuvaziye proletaryanın savaşı ile cevap verdik: başka çıkar yolu yoktur. Demek ki bütün bunlar, politik açıdan menşevik iki yüzlülüğünden başka bir şey değildir. Bern Konferansı'nda, resmen deli olmayan kişiler, menşeviklerin ve sosyalist devrimcilerin emriyle, onların proletaryaya karşı burjuvazinin safında mücadelelerinden hiç söz etmeden, bolşeviklerin onlara karşı mücadelesinden söz edebilmiş olmaları, tarihi olarak anlaşılmazdır.

Menşevikleri devamlı kovaladığımız için hepsi bize şiddetle saldırmaktadır; evet bu doğrudur, ama iç savaşta fiilen aldıkları rol hakkında bir şey söylemekten kaçındıkları da ortadadır! Tutanaklar için burada kararın tam metnini sunmak gerekir ve yabancı yoldaşların tüm dikkatini bu kararа çekerim; sorunun doğru bir şekilde konduğu ve tarihi bir metin teşkil eden bu karar, Rusya'daki "sosyalist" eğilimler arasındaki ayrılığı görmek için en iyi bilgiyi vermektedir. Proletarya ve burjuvazi arasında, zaman zaman bir tarafa, zaman zaman diğer tarafa yönelen bir insanlar grubu vardır; her zaman ve tüm devrimlerde bu böyle olmuştur, proletaryanın ve burjuvazinin, iki düşman kamp olarak ayrıldıkları kapitalist toplumda, ikisinin arasında ara sosyal tabakaların olmaması olanaksızdır. Tarihi olarak bu kararsız unsurlar kaçınılmazdır ve ne yazık ki yarın hangi safta olacaklarını bilmeyen bu unsurlar daha uzun zaman var olacaklardır.

Somut bir öneride bulunmak isterim: bu üç maddenin yer alacağı bir kararın kabul edilmesidir.

Bir: Batı Avrupa ülkelerinin yoldaşları için en önemli görevlerden biri kitlelere sovyetler sisteminin anlamını, önemini ve gerekliliğini anlatmaktır. Bu konuda yetersiz bir kavrayış görülmektedir. Teorisyen olarak Kautsky'nin ve Hilferding'in açmaza düştükleri ne kadar doğru ise, **Freiheit**'de çıkan son makalelerinde Alman proletaryasının geri unsurlarının düşüncelerini doğru yansıttıkları da bir gerçektir. Bizde de aynı şey olmuştur: Rus Devrimi'nin ilk sekiz ayında, sovyetlerin örgüt sorunu çok tartışılıyordu; işçiler yeni sistemin ne olduğunu ve sovyetlerle bir devlet aygıtının oluşturulabileceğini anlamıyorlardı. Biz kendi devrimimize teorik yoldan değil pratik eylemle ilerledik.

Örneğin Kurucu Meclis sorununu teorik açıdan koymadık ortaya ve Kurucu Meclis'i tanımayı reddettiğimizi söylemiyorduk. Ancak daha sonraları, sovyet örgütleri bütün ülkede yayıldıkları ve politik iktidarı elde ettikleri zaman, ancak o zaman Kurucu Meclisi ortadan kaldırmaya karar verdik. Bugün Macaristan'da ve İsviçre'de sorunun çok daha keskin bir şekilde ortaya çıktığını görüyoruz. Bir yerde bu çok iyi bir işarettir: Batı Avrupa devletlerinde devrimin daha hızlı ilerlediğini ve bize büyük zaferler getireceğine ilişkin kesin bir kanımız oluyor. Diğer yandan bu durumda bir tehlike vardır, çünkü mücadele öylesine hızlı gelişecektir ki işçi kitlelerinin bilinci böyle bir gelişmeyi takip edemeyecektir. Bugün politik yönden bilgili büyük Alman işçi kitleleri için, sovyetler sisteminin anlamı hala açık değildir, çünkü onlar burjuva parlamentarizmi ve önyargıları ile eğitilmişlerdir.

İki: Bu nokta sovyetler sisteminin yayılması ile ilgilidir. Almanya'da ve hatta İngiltere'de sovyetler düşüncesinin bu kadar hızlı yayıldığını duymamız, bizim için proletarya devriminin zafere ulaşacağının en iyi kanıtıdır. Onu durdurmak ancak çok kısa bir süre için mümkündür. Albert ve Platten yoldaşlar, kendi köylerinde, tarım işçileri ve küçük köylüler arasında sovyetlerin varolmadığını söyledikleri zaman, bu değişik bir şeydi. **Rote Fahne** gazetesinde köylü sovyetleri aleyhine, ücretli tarım işçilerinin ve yoksul köylü sovyetleri lehine bir yazı okudum, bu son derece doğrudur. Burjuvazi ve Scheidemann gibi uşakları, parolayı şimdiden ortaya attılar: köylülerin sovyetleri. Bizim sadece tarım işçilerinin ve yoksul köylülerin sovyetlerine ihtiyacımız var. Albert ve Platten ve diğer yoldaşların raporlarına göre maalesef Macaristan dışında kırlarda sovyet sistemini yaymak için çok az şey yapılıyormuş. Alman proletaryasının kesin zafere ulaşması için bu, somut ve çok büyük bir tehlikedir. Ancak şehir işçilerinin ve kır proleterlerinin eskisi gibi sendikalarda ve kooperatiflerde değil, ancak sovyetlerin içinde örgütlenmiş oldukları zaman devrimin kesin zafer günü yakın olacaktır. Bizim için zafer daha kolay olmuştur, çünkü Ekim 1917'de tüm köylülükle hareket ettik. O zaman devrimimiz o yönden burjuva nitelikli idi. Proleter hükümetimizin ilk adımı, devrimden hemen sonra 26 Ekim 1917'de yayınlanmış kanunda, Kerenski hükümeti

zamanında sovyetler ve köylü birlikleri tarafından ifade edilmiş tüm köylülüğün eski isteklerini kabul etmek oldu. Bu da bizim gücümüzü oluşturuyordu ve bundan dolayı bu derece ezici bir çoğunluğu kolayca elde ettik. Kırlar konusunda devrimimiz hala burjuva nitelikli olmaya devam ediyordu; ancak daha sonraları, altı ay sonra, devlet örgütü çerçevesinde kırlarda sınıf mücadelesini başlatmaya, her köyde yoksul köylü, yarı proleter komiteleri kurmaya ve kır burjuvazisine karşı sistematik olarak mücadele etmeye mecbur olduk. Rusya'nın geri niteliğinden dolayı bu bizde kaçınılmazdı. Batı Avrupa'da olaylar değişik şekilde gelişecektir ve bundan dolayı kırsal alanda, uygun biçimlerde belki yeni biçimlerde, Sovyetler sisteminin yayılmasının mutlak bir zorunluluk olduğunu burada belirtmek isteriz.

Üç: Sovyetlerin iktidarı elde etmediği tüm ülkelerde birinci görevimiz, Sovyetlerin içinde komünist bir çoğunluğu elde etmek olduğunu söylememiz gerekir. Dün kararlar komisyonumuz bu sorunu incelemiştir. Belki başka yoldaşların bu konuda söyleyecekleri vardır; benim önermek istediğim bu üç noktanın özel bir kararla kabul edilmesidir. Tabii ki gelişmenin yolunu biz çizmeyiz. Batı Avrupa'nın birçok ülkesinde devrimin çok yakında patlak vermesi pek olasıdır; Ama biz işçi sınıfının örgütlü kesimi ve bir parti olarak, sovyetlerin içinde çoğunluğu elde etmeye çalışıyoruz ve çalışmalıyız. O zaman zafer garanti edilmiş olacaktır; ve o zaman hiç bir güç komünist devrimi önleyecek bir çare bulamayacaktır. Başka türlü olduğunda zafer bu kadar kolay ve kalıcı olmayacaktır. Bu nedenle bu üçüncü noktanın özel bir kararla kabul edilmesini istiyorum.

Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü Tezleri Hakkında Karar

Komünist Enternasyonal'in kongresi bu tezlere ve çeşitli ülkelerden gelen delegelerin raporlarına dayanarak henüz sovyet iktidarının mevcut olmadığı ülkelerdeki komünist partilerin başlıca görevinin aşağıdaki noktalarda toparlandığını ilan eder:

1. Burjuva demokrasisinin ve parlamentarizmin yerine geçirilmesi gereken yeni demokrasinin, proleter demokrasisinin siyasal ve tarihsel bakımdan zorunlu oluşunu saptamanın taşıdığı büyük önemi, işçi sınıfının geniş yığınlarına açıklamak.

2. Sanayinin tüm dallarındaki işçiler arasında, askerler ve denizciler arasında olduğu gibi, ücretli tarım işçileri ve yoksul köylüler arasında da sovyetleri yaygınlaştırıp, örgütlemek.

3. Sovyetler içinde sağlam bir komünist çoğunluk yaratmak.

Sosyalist Akımlara ve Bern Konferansı'na İlişkin Tutum Hakkında Karar

İkinci Enternasyonal'in yarısından fazlasının ve önderlerinin çoğunun sömürge politikası ve emperyalist savaşlar konusunda, Marx ve Engels'in komünist bakış açısından çok burjuvazininkine yakın oldukları, daha 1907'de, Stuttgart'daki Uluslararası Sosyalist Kongre'de İkinci Enternasyonal'in sömürge politikası ve emperyalist savaşlar sorunu ele alındığında ortaya çıkmıştı.

Buna rağmen Stuttgart Kongresi, devrimci kanadın temsilcileri olarak Lenin ve Rosa Lüksemburg'un önerdikleri bir taslağı kabul etti; bu metinde şöyle deniyordu:

"Herşeye rağmen bir savaş patlak verdiği takdirde, sosyalistlerin ödevi savaşın çabuk sona ermesi için çabalamak; ve halkı uyandırıp, ***kapitalist egemenliğin alaşağı edilmesini hızlandırmak üzere, her yola başvurarak savaşın yarattığı ekonomik ve politik krizden yararlanmaktır.***"

Balkan Savaşı sürmekteyken, Kasım 1912'de toplanan Basel Kongresi'nde de İkinci Enternasyonal şunları ilan etmişti:

"Fransız-Alman savaşının Komün'ün devrimci ayaklanmasına hayat verdiğini; Rus-Japon savaşının Rusya'nın devrimci güçlerini harekete geçirdiğini burjuva hükümetleri unutmasın. Kapitalist kazançlar uğruna, hanedanlar arasındaki rekabet yüzünden, diplomatik anlaşmaların hayat bulması için insanların birbirlerini

öldürmesi, proleterlerin gözünde bir cinayettir."

***

1914 yılının Temmuz ayının sonunda ve Ağustos başlarında, dünya savaşının başlamasından 24 saat öncesine kadar, İkinci Enternasyonal'in organları ve uzman kurumları, yaklaşan savaşı burjuvazinin en büyük cinayeti olarak lanetlemeyi sürdürdüler. İkinci Enternasyonal'in önde gelen partilerinin o günlerde yaptıkları açıklamalar, İkinci Enternasyonal yöneticilerini suçlayıp mahkum edecek iddianamenin en çarpıcı belgelerini oluşturmaktadır.

***

İlk top mermisi emperyalist mezbaha alanının ortasına düşer düşmez, İkinci Enternasyonal'in başlıca partilerinin herbiri, «ulusal savunma» bahanesiyle «kendi» burjuvazilerinin yanında saf tutup, işçi sınıfına ihanet ettiler. Almanya'da Scheidemann ve Ebert; Fransa'da Thomas ve Renaudel; İngiltere'de Henderson ve Hyndmann; Belçika'da Vandervelde ve De Brouckäre; Avusturya'da Renner ve Pernerstorfer; Rusya'da Plehanov ve Rubanoviç; İsveç'te Branting ve partisi; Amerika'da Gompers ve fikirdaşları; İtalya'da Mussolini ve şürekası; «kendi» ülkelerinin burjuvazisiyle bir «barış anlaşması» yapmakla, savaşa karşı savaşmaktan vazgeçmekle, fiilen emperyalist silahlarının canlı cephanesi haline gelmesi için proletaryayı kandırmaya çalıştılar.

İkinci Enternasyonal'in kesin olarak iflas ederek mahvoluşu bu sırada olmuştur.

***

Genel iktisadi gelişme sayesinde en zengin ülkelerin burjuvazisi, muazzam kazançlarından süzdüğü küçük sadakalarla, işçi sınıfının üst tabakalarını, işçi aristokrasisini yozlaştırıp, kandırma imkanını bulmuştur. Sosyalizmin küçük burjuva «mücadele arkadaşları», akın akın resmi sosyal demokrat partilerin saflarına girerek, bu partilerin adım adım burjuvazinin istikametine yönelmesini sağlamışlardır. Parlamenter ve barışçı işçi hareketinin yöneticileri, sendika yöneticileri, sosyal demokrasinin sekreterleri, redaktörleri ve memurları kendilerine özgü bencil grup çıkarlarına sahip ve gerçekte sosyalizme düşman olan bir işçi bürokrasisi kastı oluşturmuşlardır.

Bütün bu gelişmeler nedeniyle resmi sosyal demokrasi yozlaşarak anti-sosyalist ve şoven bir parti haline gelmiştir. Daha İkinci Enternasyonal'in içindeyken, **üç temel eğilim** açığa çıkmıştı. Savaş sırasında ve Avrupa'daki proleter devrimin başlangıcına kadar, bu üç eğilimin ayrım çizgileri bütün açıklığıyla çizilmekteydi:

1. **Sosyal şoven eğilim** («çoğunluk» eğilimi); bu eğilimin en tipik temsilcileri, şimdi Alman burjuvazisiyle iktidarı paylaşan ve Komünist Enternasyonal'in önderleri Karl Liebknecht ile Rosa Lüksemburg'un katilleri haline gelmiş bulunan Alman sosyal demokratlarıdır.

Bugün tam anlamıyla proletaryanın sınıf düşmanları oldukları açığa çıkmış bulunan sosyal şovenler, burjuvazinin kendilerine dayattığı savaşı «tasfiye» etme programını takip etmektedir: bu program, vergilerin en büyük kısmını emekçi yığınların sırtına yüklemek; özel mülkiyetin dokunulmazlığı; ordunun burjuvazinin elinde kalması; her yerde boy gösteren işçi konseylerinin dağıtılması; siyasal iktidarın burjuvazinin elinde kalması; yani sosyalizme karşı burjuva «demokrasi»si programıdır.

Bununla birlikte, «çoğunluk sosyal demokrat»larına karşı komünistlerin bugüne kadar yürüttüğü çetin mücadeleye rağmen işçiler, bu hainlerin uluslararası proletarya için nasıl tehditkar bir tehlike oluşturduğunu kavramış değillerdir. Sosyal şovenlerin ihanet faaliyeti hakkında işçilerin gözlerini açıp, bu karşı devrimci partiyi silah zoruyla zararsız hale getirmek; işte uluslararası proleter devrimin en önemli görevlerinden biri budur.

2. **Merkezci eğilim** (sosyal barışçılar, Kautskciler, bağımsızlar). Bu eğilim, savaş öncesinden beri özellikle Almanya'da oluşmaya başlamıştır. Savaşın başlangıcında «merkez»in genel ilkeleri, hemen hemen her zaman sosyal şovenlerinkiyle çakışmaktaydı. «Merkez»in teorik önderi Kautsky, Alman ve Fransız sosyal şovenlerinin izlediği politikayı savunuyordu. Enternasyonal, sadece «barış zamanlarının bir aracı» idi; «barış için mücadele», «barış zamanında sınıf mücadelesi», işte Kautsky'nin şiarları bunlardı.

Savaşın başından beri «merkez», sosyal şovenlerle «birlik» taraftarıdır. Liebknecht ve Lüksemburg'un öldürülmesinden sonra da «merkez» «birlik»i, yani komünist önderler olan Liebknecht ve

Lüksemburg'un katilleriyle, komünist işçilerin birliğini savunmaya devam etmektedir.

Savaşın başlangıcından itibaren «merkez» (Kautsky, Victor Adler, Turati, MacDonald), hem Almanya ve Avusturya'nın, hem de Fransa ve İngiltere'nin sosyal şoven parti önderleri için bir «karşılıklı genel af»ı savunmaya koyuldular. «Merkez» bugün hala savaştan sonra bile, böyle bir affı savunarak, işçilerin İkinci Enternasyonal'in çöküşünün nedenleri hakkında net bir fikre sahip olmasını engellemektedir.

«Merkez», uzlaşmacı sosyalistlerin Bern'deki uluslararası konferansına temsilcilerini göndererek, böylece Scheidemann'ların ve Rnaudel'lerin işçileri kandırmalarını kolaylaştırmıştır.

En devrimci olan unsurları «merkez»den ayırdetmek mutlaka gerekir; bu ancak acımasız bir eleştiriyle ve «merkez»in şefleri gözden düşürülerek sağlanabilir. Değişik ülkelerdeki komünistlerin ödevi, kendi ülkelerindeki hareketin ulaşmış olduğu aşamaya bakarak bu kopuşun ne zaman yapılması gerektiğini belirlemektir.

3. **Komünistler**, İkinci Enternasyonal'in içerisinde savaş ve proletaryanın savaş karşısındaki görevleri hakkındaki komünist-marksist anlayışı savunurlarken (Stuttgart-1907; Lenin-Lüksemburg karar metni) bu eğilimi oluşturan akım azınlıktaydı. Almanya'daki «radikal sol» grup (sonradan Spartakistler Birliği olan eğilim), Rusya'da bolşeviklerin partisi, Hollanda'da «Tiribünist»ler, birçok ülkedeki gençlik grupları, yeni Enternasyonal'in ilk çekirdeğini oluşturdular.

İşçi sınıfının çıkarlarına bağlı kalan bu eğilim, savaşın başlamasından itibaren, emperyalist savaşı içsavaşa dönüştürmek gerektiğini ilan etti. Bugün bu eğilim, Üçüncü Enternasyonal'i oluşturmaktadır.

***

Şubat 1919'daki Bern Sosyalist Konferansı İkinci Enternasyonal'in leşini cilalamak için bir girişimdi.

Bern Konferansı'nın bileşimi, dünyanın devrimci proletaryasının bu koferansla hiç bir ortak yanının bulunmadığını göstermektedir.

Rusya'nın muzaffer proletaryası; Almanya'nın kahraman proletaryası; İtalyan proletaryası; Avusturya ve Macar proletaryasının

komünist partisi; İsviçre proletaryası; Bulgaristan, Romanya, Sırbistan işçi sınıfı; İsveç, Norveç, Finlandiya'nın sol kanat işçi partileri; Ukrayna, Letonya, Polonya'nın proletaryaları; Enternasyonal Gençlik ve Kadınlar Enternasyonal'i, sosyal yurtseverlerinin Bern Konferansı'na katılmayı reddettikleri apaçık görülmektedir.

Bern'deki konferansa katılmakla birlikte çağımızın gerçek işçi hareketiyle hala bazı temasları bulunanlar, bir muhalefet grubu oluşturarak hiç değilse «Rus Devrimi'nin değerlendirilmesi» temel sorununda, sosyal yurtseverlerin dolaplarına karşı çıktılar. Bern'deki konferansın çoğunluğunu burjuvazinin yardakçısı olarak damgalayan Fransız yoldaş Loriot'nun açıklaması, tüm dünyanın bütün bilinçli işçilerinin gerçek kanısını yansıtmaktadır.

Sözümona «sorumluluklar sorunu» diye adlandırılan konuda Bern Konferansı, hala burjuva ideolojisinin çerçevesinde hareket etmektedir. Fransız ve Alman burjuvalarının karşılıklı olarak yönelttikleri suçlamaların aynılarını, Alman ve Fransız sosyal yurtseverleri birbirlerine yönelttiler. Bern Konferansı, savaş öncesinde şu ya da bu burjuva bakanın, şu ya da bu davranışı hakkındaki bayağı ayrıntılar arasında kaybolup giderken, savaşın başlıca sorumlularının kapitalizm; her iki güçlü kapitalist kampın finans kapitali; ve onların sosyal yurtsever uşakları olduklarını teslim etmeye yanaşmadı. Bern'deki sosyal yurtseverlerin çoğunluğu savaşın başlıca sorumlusunu bulmak istiyordu. Oysa aynaya bir gözatmaları, sorumluların kendileri olduğunu görmelerine yeterdi.

Bern Konferansı'nın ülke sınırları hakkındaki açıklamaları da anlaşılmaz, ikircikli ifadelerle doludur. Bu ikircim, tam da burjuvazinin ihtiyaç duyduğu şeydir. Emperyalist burjuvazinin en gerici temsilcisi bay Clemencau, Bern Konferansı'nın bir delegasyonunu kabul edip, Paris'teki emperyalist konferansın bütün komisyonlarında yer almalarını önererek, Bern'deki sosyal yurtsever konferansın emperyalist gericiliğin gözünde nasıl takdirle karşılandığını gösterdi.

Sömürge sorunu, Bern Konferansı'nın, şu sömürgeci liberal-burjuva politikacıların kuyruğunda olduğunu açıkça gösterdi; bu liberal-burjuva politikacılar, sömürgelerin emperyalist burjuvazi

tarafından köleleştirilerek sömürülmelerini haklı çıkarırken, bütün bunları insaniyetçi-insansever laflarla maskelemeye çalışmaktadır. Alman sosyal yurtseverleri, Alman sömürgelerinin Reich'a bağlı kalmasını talep ettiler; yani sömürgelerin Alman sermayesi tarafından sömürülmeye devam etmesini istediler. Bu konuda beliren görüş ayrılıkları, Antant ülkelerindeki sosyal yurtseverlerin, köle tüccarlarıyla aynı bakış açısına sahip olduklarını; Fransız ve İngiliz sömürgelerin metropol sermayesi tarafından köleleştirilmesini çok doğal bulduklarını ortaya koydu. Böylece Bern Konferansı «kahrolsun sömürgeci politikalar» şiarını çoktan unuttuğunu gösterdi.

Bern Konferansı, sözümona «halkların birliği» aldatmacasıyla, bütün dünyada büyümekte olan proleter devrimin önünü kesmek isteyen şu burjuva unsurların dümen suyunda olduğunu, «Milletler Cemiyeti»nin değerlendirilmesi sırasında açıkça ortaya koydu. Halkların ve ekonomik kaynakların yağmalanması amacıyla biraraya gelmiş bir soyguncular çetesi olan müttefiklerin, Paris'teki konferansında dönen dolapları teşhir etmek yerine, Bern Konferansı, kendisini bir araç olarak bu girişimlerin yedeğine kattı.

Emeğin korunması için gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasını, Paris'teki burjuva hükümetleri arasında yürütülen bir konferansa havale eden Bern Konferansı'nın teslimiyetçi tutumu göstermiştir ki, sosyal yurtseverler, kapitalist ücretli kölelik düzeninin sürmesinden yana bilinçli bir tumum almışlardır ve işçi sınıfının kof reformlarla kandırması görevine hazırdırlar.

Rusya'ya yönelik muhtemel bir askeri saldırının, İkinci Enternasyonal'in desteğiyle gerçekleştirilmesi için Bern Konferansı'ndan bir karar çıkartılması doğrultusundaki burjuva politikasından esinlenen girişimler, ancak muhalefetin çabaları sayesinde boşa çıkmıştır. Bize göre, Bern muhalefetinin açıkça şoven olan bu unsurlar karşısındaki başarısı dolaylı olarak kanıtlamaktadır ki, Batı Avrupa proletaryası Rusya'daki proleter devrime sempati beslemektedir ve emperyalist burjuvaziye karşı mücadele etmeye hazırdır.

Burjuvazinin bu uşaklarının, işçi konseyleri gibi dünya tarihsel önem taşıyan bir olguyla hiç mi hiç ilgilenmemeleri ve bundan

tedirginlik duymaları, bu konseylerin yaygınlaşmasından ne kadar korktuklarını göstermektedir. İşçi konseyleri Paris Komünü'nden buyana en önemli olayı temsil etmektedir. Bu sorunu görmezden gelerek Bern Konferansı, teorik iflasını ve zihni fukaralığını ortaya koymaktadır.

Komünist Enternasyonal Kongresi, Bern Konferansı'nın inşa etmeye çabaladığı «enternasyonal»i, burjuvazinin bir aleti durumunda olan ve öyle kalacak olan bir grev kırıcıların sarı enternasysonali olarak kabul etmektedir. Kongre, bütün ülkelerin işçilerini sarı enternasyonale karşı yılmaz bir mücadele başlatmaya ve halkın en geniş yığınlarını bu yalan ve ihanet enternasyonalinden uzak tutmasını sağlamaya çağırmaktadır.

Komünist Enternasyonal'in Kurulması Hakkındaki Oturum ve Karar

Oturum başkanı Platten: Şimdi, Rakovsky, Gruber, Grimlund, Rundniyanszky adlı delegelerin bir önerisini görüşlerinize sunuyorum. Bu öneri şöyledir:

"Alman Avusturya'sı Komünist Partisi, İsveç Sol Sosyal Demokrat Partisi, Balkanlar Devrimci Sosyal-Demokrat İşçi Federasyonu, Macaristan Komünist Partisi temsilcileri, Komünist Enternasyonal'in kurulmasını önermektedir.

1. Proletarya diktatörlüğü için mücadele zorunluluğu, bu zeminde duran bütün komünist unsurların ortak ve uluslararası, birleşik örgütlemesini gerektirmektedir.

2. Eski oportünist enternasyonali yeniden kurmak ve proletaryanın tereddüt eden, kafası karışık bütün unsurlarını biraraya getirmek için şu anda Bern'de yürütülen ve belki ilerde başka yerlerde de tekrarlanacak olan gayretler bu kuruluşu çok daha baskın bir ödev haline getirmektedir. Bu nedenle proletaryanın devrimci unsurlarıyla sosyal-hain unsurları arasında net bir ayrım ortaya koymak gereklidir.

3. Moskova'da toplanan konferans tarafından Üçüncü Enternasyonal'in kuruluşu ilan edilmediği taktirde Komünist Partilerinin arasında bir anlaşmazlık olduğu izlenimi doğacaktır ki, bu durumumuzu zayıflatıp, bütün ülkelerin proletaryası içindeki kararsız unsurlar arasında kafa karışıklığını arttıracaktır.

4. O halde Üçüncü Enternasyonal'in oluşturulması mutlak bir tarihsel ödevdir ve Moskova'da toplanan uluslararası konferans bunu gerçeklik haline getirmelidir."

Bu öneri bizim bir konferans mı bir kongre mi oluşturduğumuzu belirleyecek bir karar tartışmasına tekrar döndüğümüzü varsayıyor. Öneri Üçüncü Enternasyonal'in oluşturulmasını hedefliyor. Tartışma açılmıştır.

Tartışmanın ardından yoldaş Platen Rakovsky, Gruber, Grimland, Rundniyanszky imzalı öneriyi oylamaya sundu; ve şöyle dedi:

"Bu öneri Üçüncü Enternasyonal'in kuruluşu hakkında bir karara varmak amacıyla yapılmaktadır. "

Karar, beş çekimser eksiğiyle (Alman delegasyonu) oybirliğiyle kabul edildi.

Karar

Uluslararası Komünist Konferans kendisini Üçüncü Enternasyonal olarak tanımlamaya ve Komünist Enternasyonal ismini benimsemeye karar vermiştir. Bu doğrultuda verilen oyların oranlarında bir değişiklik olmamıştır. Sekiz aylık bir süre boyunca bütün partiler, bütün örgütler ve gruplar Üçüncü Enternasyonal'e kesin olarak katılma hakkına sahip olacaktır.

Zimmerwald Konferansı'na Katılanların Komünist Enternasyonal Kongresi'ne Yaptıkları Açıklama

Emperyalist mezbahaya şu ya da bu biçimde karşı çıkmaya kararlı bütün proleter eğilimleri birleştirmenin gerekli olduğu bir dönemde, Zimmerwald ve Kienthal konferansları, belli bir önem taşımıştır. Ama, Zimmerwald gruplaşmasının arasına, net bir biçimde komünist olan unsurların yanısıra, «merkezci», barışçı (pasifist) ve ikircikli unsurlar da karıştı. Berne Konferansı'nın da gösterdiği gibi, bu merkezci unsurlar, bugün devrimci proletaryaya karşı mücadele etmek üzere sosyal yurtseverlerle birleşmekte ve böylece Zimmerwald'dan gericiliğin hizmetinde yararlanmaktadırlar.

Aynı zaman zarfında, komünist hareket birçok ülkede gelişti ve toplumsal devrimin gelişmesinin önüne engel çıkaran merkezci unsurlara karşı mücadele bugün devrimci proletaryanın başlıca görevi haline geldi. Zimmerwald gruplaşmasının zamanı geçti. Zimmerwald gruplaşmasının içinde gerçekten devrimci olan ne vardıysa bunlar Komünist Enternasyonal'e geçerek ona bağlanmaktadır.

Aşağıda imzası bulunan Zimmerwald katılımcıları, Zimmerwald gruplaşmasının lağvedilmiş olduğu kanısındadırlar ve Zimmerwald Konferansı Bürosu'ndan elindeki bütün belgeleri Üçüncü Enternasyonal Yürütme Komitesi'ne devretmesini talep etmektedir.

Rakovsky, Lenin, Zinoviev, Troçki, Platten.

Zimmerwald Gruplaşması Hakkında Karar

Uluslararası Sosyalist Komite sekreteri olan Balabanov yoldaşın ve Zimmerwald gruplaşmasının üyeleri olan Rakovsky, Lenin, Zinoviev, Troçki, Platten yoldaşların raporlarını dinledikten sonra Komünist Enternasyonal Birinci Kongresi, Zimmerwald gruplaşmasını lağvedilmiş olarak kabul etme kararı almıştır.

Komünist Enternasyonal'in Platformu

Dünya sisteminin daha önce içinde gizlemekte olduğu çelişkiler, görülmemiş bir şiddetle, müthiş bir patlama halinde açığa çıkmıştır: büyük emperyalist dünya savaşı.

Kapitalizm kendi **anarşi**sini, üretimi örgütleyerek aşmayı denedi. Birbirine rakip bir sürü işletmenin yerine muazzam kapitalist ortaklıklar (sendikalar-kapitalist dayanışma örgütleri, karteller, tröstler) örgütlendi; banka sermayesi sanayi sermayesi ile birleşti; tüm ekonomik hayat bir kapitalist mali oligarşinin iktidarına geçti; bu iktidara dayanan örgütlenme sayesinde, bu oligarşi başkasına yer bırakmayan bir üstünlük elde etti. Tekel serbest rekabetin yerini alıyor. Tek başına olan kapitalist, bir kapitalist ortaklığın üyesine dönüşüyor. Örgütlenme yönsüz anarşinin yerini alıyor.

Ama tek tek ülkelerde kapitalist örgütlenme kapitalist üretimin anarşik yöntemlerinin yerini alırken bile, dünya ekonomisinde çelişkiler, rekabet, anarşi daha da keskinleşiyordu. En büyük rakip devletler arasındaki kavga, şaşmaz bir zorunlulukla korkunç emperyalist savaşa yönelmekteydi. Kara susamışlığı, dünya kapitalizmini yeni pazarların, yeni hammadde kaynaklarının, sömürgelerdeki kölelerin ucuz işgücünün ele geçirilmesi için kavgaya sürüklüyordu. Tüm dünyayı kendi aralarında paylaşmış bulunan, Afrika, Asya, Amerika ve Avustralya'daki milyonlarca proleterle köylüyü yük hayvanlarına dönüştürmüş olan emperyalist devletlerin er veya geç muazzam bir çatışmaya girerek, sermayenin anarşik tabiatını ortaya koymaları kaçınılmazdı. Cinayetlerin en büyüğü, yani

haydutların dünya çapındaki savaşı böyle meydana geldi.

Kapitalizm **toplumsal yapısı**ndaki çelişkileri aşmaya çalıştı. Burjuva toplumu bir sınıflı toplumdur; ama büyük «medeni» devletlerin sermayesi toplumsal çelişkileri bastırmaya çalıştı. Sömürücülerle sömürülenler arasında, kırıp geçirdiği sömürge halklarının aleyhine bir çıkar birliği yaratarak, sermaye kendi ücretli kölelerini satın alıyordu; ki bu, ezilen sömürgelere, sarı, siyah, kırmızı derili sömürge halklarına karşı bir çıkar birliğiydi; sermaye Avrupalı yahut Amerikalı işçiyi emperyalist «vatana» zincirliyordu.

Ama işçi sınıfının yurtseverleşmesini ve manevi bir bağımlılık altına girmesini sağlayan bu sürekli çürüme, savaş sayesinde antitezini üretti. Proletaryanın toplu imhası, tamamen köleleşmesi, korkunç bir boyunduruk altına girmesi, yoksullaşma, tüm dünyada açlık, işte toplumsal barışın nihai bedeli bu oldu. Bu barış da iflas etti. Emperyalist savaş **iç savaşa dönüştürüldü**.

Yeni bir çağ açıldı; kapitalizmin çözülüş ve içten içe çöküş çağı. **Proletaryanın komünist devrim çağı**.

Emperyalist sistem çöküyor. Sömürgelerde karışıklıklar var; şimdiye kadar bağımsızlıktan mahrum olan küçük milliyetler arasında kıpırdanmalar var; proletarya isyan ediyor; birçok ülkede başarılı proleter devrimleri oluyor; emperyalist ordular dağılıyor; yönetici sınıflar bundan böyle halkların kaderini belirleme yeteneğinden tamamen yoksundurlar; işte tüm dünyada mevcut durumun tablosu böyledir.

Tüm kültürü tarümar edilmiş olan insanlık bir yıkım tehdidi altındadır. İnsanlığı kurtarabilecek tek bir güç var; bu güç proletaryadır. Eski kapitalist «düzen» artık yoktur; varlığını sürdüremez. Kapitalist üretim tarzının vardığı sonuç kaostur; ve bu kaos ancak en büyük üretici sınıf olan işçi sınıfı tarafından alt edilebilir. Sahici düzeni, komünist düzeni kuracak olan odur. İşçi sınıfı sermaye egemenliğini parçalamak, savaşları imkansız hale getirmek, devletler arasındaki sınırları ortadan kaldırmak, dünyayı kendi için çalışan muazzam bir topluluğa dönüştürmek, kardeşçe dayanışmayı ve halkların kurtuluşunu gerçekleştirmek zorundadır.

Bu arada dünya sermayesi, proletaryaya karşı son bir muharebe

için silahlanıyor. Milletler Cemiyeti kılıfı altında ve barış hakkındaki gevezeliklerin ardında sermaye, kapitalist sistemden kendiliklerinden kopan parçaları biraraya getirip, karşı konmaz biçimde zincirlerinden kurtulmuş bulunan proleter devrimine bütün güçlerini yöneltmeye çalışıyor.

Kapitalist sınıfların bu yeni ve devasa tertibine karşı, proletarya siyasal iktidarı ele geçirerek; bu iktidarı düşmanlarına çevirip, toplumun ekonomik dönüşümü için bir kaldıraç gibi kullanarak yanıt vermelidir. Dünya proletaryasının kesin zaferi özgürleşmiş insanlığın tarihinin başlangıcını belirleyecektir.

Siyasi İktidarın Fethi

Siyasal iktidarın proletarya tarafından fethi, burjuvazinin siyasal iktidarının yokedilmesi anlamına gelir. Burjuvalardan ve toprak ağalarından devşirilmiş subayların kumanda ettiği kapitalist ordusuyla, polisi ve jandarmasıyla, zindancıları ve yargıçlarıyla, rahipleri, memurları vs. ile hükümet aygıtı en güçlü yönetme aracıdır. İktidarın fethi bakanlıklardaki şahısların değiştirilmesine indirgenemez. Proletaryaya yabancı devlet aygıtının yokedilmesi; gerçek gücün ele geçirilmesi; burjuvazinin, karşı devrimci subayların, beyaz muhafızların silahsızlandırılması; proletaryanın, devrimci askerlerin, kızıl işçi muhafızının ise silahlandırılması; bütün burjuva yargıçların yerlerinden edilip, proleter mahkemelerin kurulması; gerici kırtasiyeciliğin yıkılması, yeni proleter yönetim organlarının yaratılması anlamına gelmelidir. Proletaryanın zaferi, düşmanın iktidarının dağıtılması ve proleter iktidarının kurulması ile güvence altına alınır; bu, burjuva devlet aygıtının yıkılıp, yerine proleter devlet aygıtının yaratılmasını ifade eder. Ancak tam zafere ulaştıktan sonra, burjuvazinin direnişini kesin olarak kırdıktan sonra, proletarya eski hasımlarını tedricen denetimi altına alıp, komünist inşa faaliyetinde kendisine yararlı biçimde hizmet etmeye zorlayabilir.

Demokrasi ve Diktatörlük

Bütün devletler gibi, proleter devlet de bir baskı aygıtıdır ve bu

aygıt şimdi işçi sınıfının düşmanlarına yöneltilmiştir. Bu devletin misyonu, umutsuz mücadeleleri içinde devrimi kan içinde boğmak üzere her türlü aracı kullanan sömürücülerin direnişini kırıp, imkansız hale getirmektir. Öte yandan, proletaryayı resmen egemen sınıf haline getiren proletarya diktatörlüğü, bir geçiş durumu yaratır.

Burjuvazinin direnişi kırıldığı, bu sınıf mülksüzleştirilip bir emekçi kitle haline getirildiği ölçüde proletaryanın diktatörlüğü ortadan kalkacak, devlet ölecek, toplumsal sınıflar da onunla birlikte yok olacaktır.

Sözümona demokrasi denilen burjuva demokrasisi burjuvazinin kılık değiştirmiş diktatörlüğünden başka birşey değildir. O kadar kutsanan «halkın iradesi» de, halkın birliği de birer hayaldir. Gerçekte, karşıt çıkarları yok edilemeyecek olan sınıflar vardır. Çok küçük bir azınlık olduğu içindir ki, burjuvazi güzel laflar sayesinde işçi sınıfı üzerindeki egemenliğini sağlamlaştırmak için, ona kendi sınıf iradesini dayatmak için bu hayali, şu sözümona «halkın iradesi»ni kullanmaktadır. Buna karşılık, nüfusun muazzam çoğunluğunu oluşturan proletarya, sınıfsız komünist topluma geçişi sağlamak için, kendi kitle örgütlerinin, sovyetlerin gücünden açıkça yararlanır.

Burjuva demokrasisinin özü, hak ve özgürlüklerin tamamen biçimsel olarak tanınmasına dayanır. Halbuki bunlar, maddi kaynaklardan yoksun olmaları nedeniyle proletarya ve yarı proleter unsurlar için ulaşılmaz nitelikte iken; bu maddi kaynaklardan, basından, örgütlenme olanaklarından halka yalan söyleyip onu kandırmak üzere yararlanmak için her türlü fırsata sahiptir. Sovyet sisteminin -bu yeni hükümet iktidarı tipinin- özü ise, bunun tam aksine proletaryanın hak ve özgürlüklerinin sahiden güvence altına alınabilmesinin imkanlarını proletaryanın elde etmesinde yatmaktadır. Sovyet iktidarı; kendi basını, toplantıları, sendikaları için yararlanmak üzere en güzel sarayları, evleri, matbaaları, kağıt stoklarını vs., halka devreder. **Proleter demokrasisi**nin gerçekten mümkün hale gelmesi ancak bu taktirde olur.

Burjuva demokrasisinin parlamenter sistemi iktidarı sadece lafta kitlelere sunar; kitlelerin örgütleri sahici iktidardan, ülkenin gerçek yönetiminden tamamen uzaklaştırılmıştır. Sovyet sisteminde, kitlelerin

örgütleri yönetirler; sovyetler gitgide artan sayıda işçiyi devlet yönetimine davet eder ve bu sayede bizzat kitleler hükümet eder; hemen hemen tüm çalışan halkın devlet yönetiminde fiilen rol almaya çağırılması da sadece bu suretle mümkündür. Böylece sovyet sistemi, sovyetlerin, devrimci meslek örgütlerinin, kooperatiflerin, vs. temsil ettiği proleter kitle örgütlerine dayanır.

Yasama ve yürütme güçlerinin ayrılması ve seçilenlerin geri çağırılması hakkının olmayışı sayesinde, burjuva demokrasisi ve parlamentarizm kitlelerin devletten koparılmasına varır. Buna karşılık, geri çağırma hakkıyla, yasama yürütme güçlerinin birleştirilmesiyle ve bunlarla uyumlu biçimde sovyetlerin emeğin kollektif oluşumları haline gelme özelliği sayesinde sovyet sistemi kitleleri yönetim organlarına bağlar. Sovyetler sisteminde bu bağ, seçimlerin yapay bölgesel bölümlere göre değil, üretimin yerel birimleriyle çakışması sayesinde ayrıca pekişir.

Sovyet sistemi böylece tam bir proleter demokrasinin, proletarya için ve proletarya içinde burjuvaziye karşı yöneltilmiş bir demokrasinin imkan dahiline girmesini sağlar. Bu sistemde sanayi proletaryasının baskın bir konumu vardır; daha iyi örgütlenmiş olması ve siyasal gelişkinliğinin daha fazla olması sayesinde, yönetici sınıf rolü bu kesime düşer; bu kesimin hegemonyası, yarı proleterlere ve yoksul köylülere zamanla kendilerini ilerletme imkanı sunar. Sanayi proletaryasının bu geçici üstünlüklerinden; mülk sahibi olmayan yığınların, büyük toprak sahipleri ve burjuvazinin nüfuzu altındaki köylü küçük burjuvaziden kopartılmalarını sağlamak, onları örgütlemek ve komünist inşa için işbirliğine çağırmak üzere yararlanılmalıdır.

Burjuvazinin Mülksüzleştirilmesi ve Üretim Araçlarının Toplumsallaştırılması

Kapitalist sistemin ve kapitalist çalışma disiplininin çözülmesi, sınıflar arası ilişkilerin mevcut durumu nedeniyle üretimin eski temelleri üzerinde yeniden inşasını imkansız kılmaktadır. İşçilerin ücret artışı için mücadelesi başarıya ulaştığı zaman bile varoluş

koşullarında beklenen iyileşmeleri getirmemektedir; çünkü ürünlerin fiyatlarındaki artış istisnasız bir biçimde her başarıyı boşa çıkarmaktadır. Durumun açıkça umutsuz olduğu ülkelerde, işçilerin ücret artışı için yürüttükleri yılmaz mücadelesinin coşkun ve tutkulu karakteri ve genelleşme eğilimi nedeniyle kapitalist üretimin ilerlemesini bundan böyle imkansız hale getirmektedir. İşçilerin yaşam koşullarının iyileşmesi, ancak proletarya bizzat üretime el koyduğunda sağlanabilecektir. Eski toplumun can çekişmesini uzatan ve böylelikle iktisadi yaşamın toptan iflas tehlikesini doğuran burjuvazinin direncinin en kısa zamanda kırılması için, ekonominin üretken güçlerinin arttırılması için, proletarya diktatörlüğü büyük burjuvazi ile soyluluğun mülksüzleştirilmesini gerçekleştirmeli ve üretim ve ulaşım araçlarını proleter devletin kollektif mülkiyeti haline getirmelidir.

Şimdi komünizm kapitalist toplumun yıkıntıları üzerinde doğuyor; tarih insanlığa başka çıkış yolu bırakmayacak. Kapitalist ekonominin sağlamlaştırılması hakkındaki ütopik talepleriyle toplumsallaşmayı geciktirmeyi arzulayan oportünistler, bunalımın çözümünü ertelemekten ve tam bir iflas tehdidini yaratmaktan başka birşey yapmıyor; buna karşılık toplumun gerçek üretken gücü olan proletaryaya -onunla birlikte tüm topluma- komünist devrim en iyi ve en emin kurtuluş yolu olarak görünüyor.

Proletarya diktatörlüğü, üretim ve ulaşım araçlarının herhangi bir biçimde bölüşülmesini getirmez. Aksine görevi, bu araçların daha büyük çapta merkezileşmesini gerçekleştirmek, bütün üretimin tek bir plana göre yönetilmesini sağlamaktır.

Tüm ekonominin toplumsallaşması yönünde ilk adım, zorunlu olarak şu tedbirleri içermelidir: şu anda üretimi yönetmekte olan büyük bankaların toplumsallaştırılması; kapitalist devletin ekonomik hayatı yöneten bütün organlarının proleter iktidarın ellerine geçmesinin sağlanması; bütün belediye işletmelerinin ele geçirilmesi; tröst veya sendika biçiminde örgütlenmiş sanayi dallarının toplumsallaştırılması; aynı şekilde yoğunlaşma derecesi toplumsallaştırmayı teknik bakımdan mümkün kılan sanayi dallarının toplumsallaştırılması; tarımsal mülkiyetin toplumsallaştırılıp toplum tarafından yönetilen tarım işletmelerine dönüştürülmesi; daha az

önemli işletmeler söz konusu olduğunda ise, proletaryanın bunları büyüklüklerini de gözönünde bulundurarak azar azar toplumsallaştırması.

Burada küçük mülkiyete el konulmaması ve başkalarının emeğini sömürmeyen küçük mülk sahiplerinin hiçbir şiddete maruz kalmaması gerektiğinin altı çizilmelidir. Küçük köylüler sınıfını ve küçük burjuvaziyi, büyük kapitalistlerin ve asillerin, aşırı vergilerin boyunduruğundan kurtaran yeni toplumsal yapının üstünlüğü pratikte gösterilerek, örnekler koyularak bu sınıf, toplumsal örgütlenmenin alanına yavaş yavaş çekilmelidir (özellikle devlet borçlarının sıfırlanmasının ardından vs.).

Proletarya, üretimin yönetimi için merkezi organlar yaratmayı ve bunların bizzat işçiler tarafından yönetilmesini başardığı taktirde; ancak bu taktirde, proletarya diktatörlüğünün ekonomik alandaki görevi yerine getirilmiş olur. Bu amaçla proletarya üretim sürecine en yakından bağlı olan kitle örgütlenmelerinden yararlanmak zorunda olacaktır.

Bölüşüm alanında proletarya diktatörlüğü, ticaretin yerine ürünlerin adil dağıtımını getirmelidir. Bu amaca yönelik vazgeçilmez tedbirler arasında şunlar sıralanmalıdır: büyük ticari işletmelerin toplumsallaştırılması; burjuva devletinin ve yerel yönetimlerinin dağıtım organlarının proletaryaya devredilmesi; geçiş dönemi boyunca hala hatırı sayılır bir iktisadi önem taşıyacak olan büyük kooperatif birliklerinin örgütleyici aygıtının denetimi; bütün bu organların ilerleyen biçimde merkezileştirilmesi ve ürünlerin ölçülü dağıtımını sağlayacak tek bir bütün haline getirilmeleri.

Üretim alanında olduğu gibi bölüşüm alanında da, siyasal alanlardaki direnişleri kırılır kırılmaz ve sermaye yerine yeni üretim sistemine hizmet etmeye hazır hale geldikten sonra, bütün teknisyenlerden ve vasıflı uzmanlardan yararlanmak önemlidir. Proletaryanın onları ezmeye niyeti yoktur; tam aksine yaratıcı faaliyeti en hızlı geliştirme imkanını onlara, yalnız proletarya sunabilir. Kapitalizme özgü olan fiziki ve entellektüel emeğin bölünmüşlüğünün yerine bunların birliğini getirecek olan proletarya diktatörlüğü, böylece emekle bilimi birleştirecektir.

Fabrikalara, madenlere, malikanelere vs. elkoyarken proletarya, halkın mal sahibi kapitalistler tarafından sömürülmesine de sonverip, büyük yerleşim birimlerini yerel işçi sovyetlerine devretmeli, işçi nüfusunu burjuva apartmanlarına vs. yerleştirmelidir.

Bu muazzam dönüşüm sırasında, sovyetler iktidarı bir yandan biçim bakımından git gide daha merkezileşmiş dev bir hükümet aygıtı inşa etmeli; ve öbür yandan çalışan halkın gitgide daha geniş tabakalarını doğrudan yönetim çalışmalarına çağırmalıdır.

Zafer Yolu

Devrim dönemi, proletaryanın bütün enerjisini yoğunlaştırmasını sağlayacak bir mücadele yöntemi benimsenmesini dayatmaktadır; bu yöntem burjuva hükümet makinesine karşı açıkça ilan edilmiş bir savaşı, yani doğrudan çarpışmayı da içerecek şekilde yığınların doğrudan eylemini mantıki sonuçlarına ulaştırmayı gerektirir. Örneğin burjuva parlamentarizminden devrimci tarzda yararlanmak gibi bütün diğer araçlar, bu hedefe tabi olmalıdır.

Bu mücadelenin başarısı için vazgeçilmez önkoşullar şunlardır: yanlız sermayenin dolaysız uşaklarıyla ve komünist devrimin cellatlarıyla -bugün bu rolü sağ sosyal demokratlar üstlenmektedir- değil, en kritik anda proletaryayı terkedip onun açık düşmanlarıyla bağ kuran «merkez»den (Kautsky grubu) de kopmak gerekir.

Öte yandan daha önce sosyalist partiye bağlı olmadıkları halde, şimdi tamamen proletarya diktatörlüğü ve onun sovyetik biçiminin zemininde yeralan işçi hareketinin devrimci unsurlarıyla, yani sendikalizmin bu tanıma uygun unsurlarıyla bir blok gerçekleştirmek gerekir.

Devrimci hareketin bütün ülkelerde gelişmesi; bu devrimin burjuva devletlerinin birliği tarafından ezilmesi tehlikesi; sosyalizme ihanet eden partilerin (Bern'de sarı enternasyonalin kuruluşu) Wilson'un ligasına hizmet etme amacıyla alçakça birleşme girişimleri; ve nihayet proletaryanının bütün çabalarını mutlak surette koordine etme ihtiyacı; bütün bunlar bizi, sahiden devrimci ve sahiden proleter olan komünist enternasyonalin kuruluşuna kaçınılmaz bir biçimde yöneltmektedir.

Ulusal denen çıkarları, dünya devriminin çıkarlarına tabi kılmayı

başarma becerisini gösterecek olan enternasyonal, farklı ülkelerin proleterleri arasında yardımlaşmayı da gerçekleştirecektir; ekonomik ve başka bakımlardan bu yardımlaşma olmazsa, proletarya yeni bir toplumu inşa edecek durumda olamaz. Öte yandan, dünya emperyalist sisteminin nihai çöküşünü hızlandırmak için, proleter ve komünist enternasyonal, sömürgelerin sömürülen halklarının emperyalizme karşı mücadelesini, sarı sosyalist enternasyonale karşıt olarak destekleyecektir.

Kapitalizmin kalpazanları, dünya savaşının arefesinde vatanlarını savunmaktan başka birşey yapmadıklarını söylüyorlardı. Ama Alman emperyalizmi; Rusya, Ukrayna, Finlandiya'da işlediği bir dizi büyük kanlı cinayet ile yabani karakterini ortaya koymuştur. Şimdi de tüm dünyayı yağmalayan ve proletaryayı katleden Antant güçlerinin ne olduğu halkın en geri tabakalarının gözünde bile açığa çıkıyor. Alman buruvazisiyle ve sosyal yurtseverleriyle hemfikir olan bu güçler, dudaklarında barış sözcüğü, tankların ve barbar, anlayışsız sömürge birliklerinin yardımıyla Avrupa proletaryasının devrimini ezmeye gayret ediyorlar. Yamyam-burjuvaların beyaz terörü tarif edilmez biçimde zalim oldu. İşçi sınıfının saflarındaki kurbanlar sayısızdır; işçi sınıfı en iyi önderlerini, Liebkneckt ve Rosa Lüksembourg'u kaybetti.

Proletarya kendini her durumda savunmalıdır. Komünist Enternasyonal, dünya proletaryasını bu son kavgaya davet ediyor. Silaha karşı silah! Şiddete karşı şiddet! Kahrolsun sermayenin emperyalist tertipleri! Yaşasın proleter sovyetlerin uluslararası cumhuriyeti!

Antant Ülkelerinin Politikası ve Uluslararası Durum Hakkında Tezler

Dünya savaşı deneyimi aslında emperyalist bir politika yürüten burjuva «demokrasileri»nin maskesini düşürdü; bu emperyalist politikanın, finans kapitalin ezilen sömürülen yığınlar üzerindeki ekonomik ve politik diktatörlüğünün sağlamlaştırılmasını ve dünyanın paylaşılmasını amaçlayan büyük güçlerin politikası olduğu açıkça belli oldu. Milyonlarca insanın katledilmesi; kölelik derekesine düşen proletaryanın yoksullaşması; burjuvazinin üst tabakalarının savaşın sağladığı imkanlarla ve borçlanmalarla vs. görülmemiş ölçüde zenginleşmesi; bütün ülkelerde askeri gericiliğin başının göğe ermesi; bütün bunlar vatan savunması, barış ve «demokrasi» hakkındaki yanılsamaların çok geçmeden dağılmasını sağladı. «Barış politikası» bütün ülkelerin emperyalistlerinin gerçek özlemlerini açığa çıkaracak tarzda maskelerini düşürmekte ve bunu sonuna kadar vardırmaktadır.

Brest-Litovsk Barışı ve Alman Emperyalizmi'nin Uzlaşması

Brest-Litovsk Barışı, sonra da Bükreş'teki; merkezi emperyalist güçlerin yağmacı ve gerici karakterini açığa çıkardı. Galip devletler

savunmasız Rusya'dan haraçlar ve ilhaklar kopardılar. Halkların kendi kaderlerini tayin hakkını ilhak politikasının kılıfı haline getirdiler; yağma politikasını destekleyip, emekçi yığınların devrimci hareketini bastıran gerici hükümetlerin başa geçirildiği bağımlı devletler yarattılar. Uluslararası kavgada tam bir zafere ulaşamayan Alman emperyalizmi, gerçek niyetlerini o zaman açıkça ve dürüstçe ortaya koyamıyordu. Sovyet Rusya ile görünürde barış içinde yaşamaya razı olup, yağmacı ve gerici politikasını iki yüzlü laflarla gizlemek zorunda kaldı.

Buna karşılık, Antant güçleri, dünya çapında bir zafer kazanır kazanmaz maskelerini indirerek, dünya emperyalizminin gerçek yüzünü tüm dünyanın gözleri önüne serdiler.

Antant'ın Zaferi ve Devletlerin Yeniden Gruplaşması

Antant devletlerinin zaferi dünyanın medeni denilen devletlerini farklı gruplara böldü. Birinci grup, kapitalist dünyanın büyük güçlerinden (İngiltere, Amerika, Fransa, Japonya, İtalya), zafer kazanmış bulunan emperyalist güçlerden oluşmaktadır. Bunların karşısında emperyalizmin yenik düşmüş ülkeleri, savaş nedeniyle yıkıma uğramış ve proleter devriminin başlangıcı nedeniyle temelleri sarsılmakta olan ülkeler (Almanya, Avusturya-Macaristan ve eskiden onlara bağımlı olan devletler) yer almaktadır. Üçüncü grubu Antant güçlerine bağımlı devletler oluşturmaktadır. Bu grup, savaşa Antant saflarında katılan küçük kapitalist devletlerden (Belçika, Sırbistan, Portekiz vs.) ve son zamanlarda yaratılan küçük «ulusal» cumhuriyetlerle, «tampon devlet»lerden (Çekoslavak Cumhuriyeti, Polonya ve karşı devrimci Rus Cumhuriyeti vs.) oluşmaktadır. Tarafsız devletler, durumlarına göre bağımlı devletlere yaklaşmaktadırlar; ama bazan durumlarını yenik düşmüş devletlerinkine benzeştiren güçlü bir siyasal ve ekonomik basınç altındadırlar. Rusya'nın Sosyalist Cumhuriyeti, kendini kapitalist dünyanın dışında tutan ve muzaffer emperyalizm için muazzam bir toplumsal tehlike oluşturan bir işçi ve köylü devletidir; sözkonusu olan tehlike, zaferin bütün sonuçlarının dünya devriminin karşı saldırısı altında uçup gitmesi tehlikesidir.

Antant Emperyalizminin «Barış Politikası» veya Emperyalizmin Kendi Maskesini Kendi Elleriyle İndirmesi

Eğer bütünü içinde ele alınırsa, dünyanın beş efendisinin «barış politikası», kendi maskesini kendisi indiren bir politikaydı, hala da öyledir.

«Demokratik dış politika» hakkındaki bütün laflara rağmen, bu barış politikası gizli diplomasinin tam anlamıyla doruklara çıkmasıdır; bütün ülkelerin milyonlarca işçisinin zararına ve onlardan habersiz biçimde yürütülen bu gizli diplomasi, finans tröstlerinin iktidarını temsil eden yetkililer arasında yapılan düzenlemeler yoluyla, dünyanın kaderini tayin etmektedir. İstisnasız bütün temel sorunlar, yenik düşmüş ülkelerin, tarafsız olanların ve bağımlı devletlerin gıyabında, beş büyük gücün Paris komitesi tarafından kapalı kapılar ardında ele alınmaktadır.

Lloyd George'un, Clemenceau'nun, Sannino'nun ve diğerlerinin söylevleri, ilhak ve haraçların (savaş tazminatları-çev) gerekli olduğunu ilan edip, bunları haklı çıkarmaya çalışıyor.

«Genel silahsızlanma için savaş» hakkındaki yalan dolu cümlelere rağmen, daha fazla silahlanmanın gerektiği ilan ediliyor; herşeyden önce de sözümona «denizlerdeki özgürlüğün korunması» adına Britanya'nın denizlerdeki gücü korunmaya çalışılıyor.

Antant'ın ilan ettiği halkların kendi kaderlerini özgürce tayin etmesi hakkı açıkça ayaklar altında çiğneniyor ve yerine tartışmalı topraklar, güçlü devletler ve onlara bağlı olanlar arasında paylaşılması getiriliyor.

Orada yaşayanlara hiç danışılmadan; Alsace-Lorraine Fransa'ya bağlandı; İrlanda, Mısır, Hindistan kendi kaderlerini tayin etme hakkına sahip değil; Güney Yugoslav devleti ve Çekoslavak Cumhuriyeti silah zoruyla yaratıldı; Türkiye'nin Avrupa ve Asya'daki toprakları üzerinde hayasız pazarlıklar sürüyor; Alman sömürgelerinin paylaşımı çoktan beri başladı vs. vs.

Savaş tazminatları politikası mağlup devletlerin tam anlamıyla yağmalanması düzeyine yükseltildi. Mağlup olan devletlere milyarlar tutarında tazminatlar ödemelerini dayatan notalar verip, bütün savaş imkanlarını ellerinden almakla yetinmeyen Antant ülkeleri, onlardan

lokomotiflerini, demir yollarını, gemilerini, tarım araçlarını, altın rezervlerini vs. vs.'yi de alıyorlar. Üstüne üstlük savaş esirleri de galip devletlerin köleleri haline getirilmek isteniyor. Alman işçilerinin zorunlu çalışmaya tabi tutulmasına yönelik öneriler tartışılıyor. Müttefik güçlerin niyeti, onları Antant sermayesinin aç ve sefil köleleri haline getirmektir.

En uç noktasına kadar yükseltilen miliyetçilik politikası, Antant'ın ve işgal yönetimlerinin basınında, yenik düşmüş uluslara karşı sürekli bir milliyetçi kışkırtma faaliyetiyle sürüyor; aynı politika Alman ve Avusturya halklarını açlığa mahkum ederek yokoluşa sürükleyen ekonomik ablukayla da kendini gösteriyor. Bu politika Antant'ın işbirlikçisi Çek ve Polonyalı şoven unsurların Almanlara karşı pogromlar örgütlenmesini ve Yahudilere karşı Rus Çarlığı'nın en büyük marifetlerini fazlasıyla aşan pogromlar düzenlenmesini getiriyor.

Antant'ın «demokratik» devletleri **son derece gerici** bir politika izliyorlar.

Gericilik, Antant'ın nüfuzu altında olan bütün kapitalist dünyada olduğu gibi, bizzat Antant ülkelerinin içinde de doruktadır. Bunlardan Fransa Üçüncü Napolyon'un en kötü zamanlarına geri dönmüştür. Müttefikler işgal altındaki Almanya, Macaristan, Bulgaristan vs. ülkelerde devrimi boğazlayıp, yenik ülkelerin burjuva oportünist hükümetlerini onları açlıkla tehdit ederek, devrimci işçilere karşı kışkırtmaktadır. Müttefikler, devrimin kızıl bayrağını dalgalandırmaya cüret eden Alman gemilerini batıracaklarını ilan etmişlerdir; Almanya'daki işçi konseylerini tanımayı reddetmişlerdir. Almanya'nın işgal altındaki bölgelerinde sekiz saatlik işgününü ortadan kaldırmışlardır. Tarafsız ülkelerdeki gerici politikalara verilen destek, bağımlı devletlerde de aynı gerici politikanın önünün açılması (Polonya'daki Paderewsky rejimi) gibi olgular, bir an için gözardı edilse bile, müttefikler bu ülkelerin (Finlandiya, Polonya, İsveç vs.) gerici unsurlarını devrimci Rusya'ya karşı kışkırtmakta ve Alman silahlı kuvvetlerinin müdahalesini talep etmektedir.

Antant Devletleri Arasındaki Çelişkiler

Emperyalist politikalarının temel çizgileri tıpatıp aynı olduğu halde, dünyaya hükmeden büyük güçler arasında bir dizi derin çelişki açığa çıkmaktadır.

Bu karşıtlıklar özellikle Amerikan finans kapitalinin (Wilson Planı da denilen) barış programı etrafında odaklaşmaktadır. Bu programın başlıca başlıkları şunlardır: «denizlerin serbestleştirilmesi», «Milletler Cemiyeti» ve «sömürgelerin uluslararasılaştırılması». İki yüzlü kılıfından çıkarıldığı taktirde «denizlerin serbestleştirilmesi», gerçekte birkaç büyük gücün (en başta İngiltere'nin) denizler üzerindeki hegemonyasının kaldırılması ve bütün deniz yollarının Amerikan ticaretine açılması anlamına gelmektedir. Milletler Cemiyeti de zayıf halklarla devletleri doğrudan doğruya ilhak etme hakkının bundan böyle Avrupa'nın büyük güçlerinin (en başta Fransa'nın) elinden alınması demektir. «Sömürgelerin uluslararasılaşması» ise, aynı kuralların sömürge alanlarıyla ilgili olarak yerleştirilmesi anlamına gelmektedir.

Bu programın ardında yatan olgular şunlardır: Amerikan sermayesi dünyanın en büyük donanmasına sahip değildir; Avrupa'da doğrudan doğruya ilhakara başvurma imkanlarına hiçbir biçimde sahip değildir; bu nedenle zayıf devletlerle halkları ticaret yoluyla ve sermaye yatırımı yaparak sömürmeyi arzu etmektedir. Bu nedenle Amerikan sermayesi diğer güçleri bir devlet tröstleri anlaşması yapmaya zorlamak istemektedir. Onlarla dünyanın sömürüsünden doğan nimetleri «adaletli bir biçimde» paylaşmak ve devlet tröstleri arasındaki kavganın yerine tamamen ekonomik bir mücadeleyi geçirmek istemektedir. Çok gelişmiş olan Amerikan finans kapitali ekonomik sömürü alanında gerçek bir hegemonyaya sahip olmuştur ve bu sayede bütün dünya üzerinde ekonomik ve politik bir hegemonya kurabilecektir.

«Denizlerin serbestleştirilmesi» İngiltere'nin, Japonya'nın ve hatta kısmen İtalya'nın (Adriyatik Denizi'nde) çıkarlarıyla derin bir çelişki içindedir. Milletler Cemiyeti ve «sömürgelerin uluslararasılaştırılması» Fransa'nın, Japonya'nın çıkarlarına tartışmasız bir biçimde aykırıdır; aynı ölçüde olmasa da bütün diğer emperyalist devletlerin çıkarlarına da aykırıdır. Sanayinin zayıf olduğu ve üretken güçlerin savaş tarafından tamamen yokedildiği Fransa'nın emperyalist politikası kapi-

talist rejimi umarsız yollardan sürdürme eğilimindedir. Bu yolların bazıları şunlardır: Almanya'nın barbarca yağmalanması; bağımlı devletlerin doğrudan kendisine bağlanması ve yağmacı bir tarzda sömürülmesi (Tuna Devletleri ittifakı ve Yugoslav Devleti projeleri); Fransız Shylok'unun (Shakespeare'in Venedik Taciri'ndeki acımasız tefeci tipi) Çarlık Rusya'sına verdiği borçların zorla sökülüp alınması. Kıtasal güçler olarak Fransa ve İtalya (bir başka biçimde Japonya için de geçerlidir) doğrudan ilhaklara yönelik bir politikayı uygulayabilecek durumdadırlar.

Amerika'nın çıkarlarıyla çelişkileri olan büyük güçler kendi aralarında da karşıt çıkarlara sahiptirler. İngiltere Fransa'nın Kıta Avrupası üzerinde güçlenmesinden tedirgin olmaktadır; Küçük Asya'da ve Afrika'da Fransa'nın çıkarlarıyla karşıt çıkarlara sahiptir. İtalya'nın Balkanlar ve Tirol'lerdeki çıkarları Fransız çıkarlarıyla karşıttır; Japonya Pasifik Okyanusu'ndaki adalar yüzünden İngiliz Avustralya'sıyla çekişmektedir vs.

Antant Devletleri Arasındaki Gruplaşma ve Eğilimler

Büyük güçler arasındaki bu çelişkiler Antant içinde farklı gruplaşmalara yolaçmaktadır. Şimdiye kadar başlıca iki kombinezonun temelleri atılmıştır: Amerika ve İtalya'nın karşısına dikilen Fransız-İngiliz-Japon gruplaşması ve geri kalan bütün büyük güçlere karşı İngiliz-Amerikan gruplaşması.

Başkan Wilson'un İngiliz deniz hegemonyasını ortadan kaldırma konusundaki ısrarından henüz vazgeçmediği 1919 Ocak başına kadar, birinci gruplaşma hakimdi. Hem farklı ülkelerin emperyalistleri arasında bir ittifaka yolaçan; hem Rusya'daki maceradan vazgeçmelerini sağlayan, hem de barış arayışlarını hızlandıran İngiltere'deki işçilerle askerlerin devrimci hareketinin gelişmesi, İngiltere'nin bu gruplaşmaya girme eğilimlerini güçlendirmiştir. 1919'dan itibaren bu grubun başını çekmektedir. İngiliz Amerikan bloku ise, Fransa'nın, Almanya'nın yağmalanmasındaki öncelikli konumuna ve bu yağmanın aşırılıklarına karşı çıkmaktadır. Bu blok, Fransa'nın, İtalya'nın, ve Japonya'nın ilhak politikalarını istismar etme çabalarına bazı sınırlar koymak istemekte, yeni yaratılan bağımlı devletlerin doğrudan doğruya bunlara ta-

bi olmasını önlemektedir. Rusya sorununda ise, İngiliz Amerikan gruplaşmasının bir tür barış anlayışı vardır: önce dünyanın paylaşılmasını tamamlamak ve Avrupa'daki devrimi boğmak için ellerinin serbest kalmasını sağlayıp, Rusya'daki devrimi bütün bunların ardından ezmek istemektedir.

Bu iki güç kombinezonu büyük güçler arasındaki iki eğilime karşılık düşmektedir: bir aşırı ilhakçı eğilimle bir ılımlı ilhakçı eğilim; ki bu sonuncusu Wilson-Lloyd George kombinezonunu desteklemektedir.

Milletler Cemiyeti

Antant'ın bağrında önlenemez çelişkilerin belirmiş olması nedeniyle, Milletler Cemiyeti basit bir biçimde işçilerin devrimini bastırmak için kapitalistler arasında bir kutsal ittifak rolünü üstlenecektir; yahut teorik olarak üstlenmek zorundadır. Milletler Cemiyeti'nin kurulması işçi sınıfının devrimci bilincini bulandırmak için en iyi yoldur. Devrimci İşçi Cumhuriyetlerinin Enternasyonali şiarının yerine, proletaryayla burjuva sınıfların koalisyonuyla ulaşılacak sözde demokrasilerin uluslararası birliği önerilmektedir.

Milletler Cemiyeti, uluslararası sermayenin emriyle sosyalist hainlerin, proletaryanın güçlerini bölüp emperyalist karşı devrimi hızlandırmakta kullandıkları bir sahte tedavidir.

Yenik Düşmüş Ülkelerdeki İç ve Dış Politika

Alman ve Avusturya emperyalizmlerinin askeri bakımdan ezilmesi ve içten içe çöküşleri, devrimin ilk dönemlerinde emperyalimin en güçlü merkezlerinde burjuva oportünist rejimin hakimiyetine yolaçtı. Almanya'nın sosyal yurtseverleri demokrasi ve sosyalizm sembolleri altında burjuvazinin ekonomik hakimiyetini ve siyasal diktatörlüğünü savunup onarmaktadır. Sosyal yurtseverler, dış politikada Almanya'nın Milletler Cemiyeti'ne girmesini ve eski Alman sömürgelerinin iadesini talep ederek, Alman emperyalizmini yeniden doğrultmaya çabalamaktadır. Antant saflarında çözülme süreci ilerledikçe ve Almanya'daki beyaz muhafız çeteleri güçlendikçe, burjuvazinin ve sosyal yurseverlerin dünyanın büyük güçleri arasında yeniden yeralma eği-

limleri artmaktadır. Müttefiklerin, özellikle Antant güçlerinin karşı devrimci anlaşmalarını imzalayan ve emekçileri Rus Devrimi'ne karşı kışkırtan burjuva sosyal oportünist hükümet, aynı zamanda, proletaryanın uluslararası dayanışmasını hasıraltı etmekte ve Alman işçilerini diğer işçi kardeşlerinden kopartmaktadır. Avusturya ve Macaristan'daki burjuvaziyle oportünist sosyalistlerin politikası da, daha ılımlı bir biçimde de olsa, Almanya'daki burjuva oportünist ittifakın politikasını tekrarlamaktadır.

Antant'ın Bağımlı Devletleri

Bağımlı devletlerde ve son zamanlarda kendilerinin yarattığı cumhuriyetlerde (Çek, Yugoslav Cumhuriyetleri, aynı zamanda Polonya, Finlandiya vs.) Antant'ın politikası, sosyal milliyetçilerle egemen sınıfların desteklediği bir odak olarak, karşı devrimci milliyetçi bir hareket yaratmak için kullanılmaktadır. Bu hareketin, yenik düşen devletlere karşı yöneltilmesi, yeni yaratılan devletlerin güçlerini dengede tutarak bunları Antant'a tabi kılması, yeni «ulusal» cumhuriyetin bağrında gelişen devrimci hareketi kösteklemesi ve nihayet beyaz muhafızlarını uluslararası devrimin, özellikle de Rus Devrimi'nin üzerine salması istenmektedir.

Antant'a bağımlı olan Belçika, Portekiz, Yunanistan ve diğer ülkelerin politikası ise, bu ülkelerin tamamen tabi oldukları ve ufak tefek savaş tazminatları ve önemsiz ilhaklar elde etmek için yalvardıkları Antant'ın büyük yağmacılarının politikası tarafından belirlenmektedir.

Tarafsız Devletler

Tarafsız devletler ise, emperyalizmin kayırmadığı bağımlı devletlerin durumuna düşmektedir; ve yenik düşen devletlerle ilişkilerde uygulanan yöntemlerin biraz daha ılımlı biçimleriyle yüz yüze gelmektedir. En çok kayırılan tarafsız devletler, Antant'ın muhaliflerinden farklı farklı şeyler istemektedir: Danimarka'nın Flensburg hakkında efelenmesi, İsviçre'nin Ren Nehri'nin uluslararasılaşması hakkındaki önerileri vs. Ama bu devletler aynı zamanda Antant'ın karşı devrimci emirlerini de yerine getirmektedir: Rus elçilerinin sınırdışı edilmesi,

İskandinav ülkelerinde beyaz muhafızların örgütlendirilmesi vs. Başkaları ise topraklarının yeniden parçalanması tehditiyle yüz yüzedir. Hollanda'nın Limbourg eyaletinin Belçika'ya bağlanması ve Schelde (Escaut) Nehri'nin halicinin uluslararasılaştırılması vs.

Antant ve Sovyet Rusya

Antant emperyalizminin gerici, insanlık düşmanı ve yağmacı karakteri Sovyet Rusya söz konusu olduğunda en çıplak biçimde ortaya çıkmaktadır. Ekim Devrimi'nin başlangıcında Antant güçleri Rusya'daki karşı devrimci hükümetin yanında yeraldılar. Antant devletleri, Sibirya'yı, Urallar'ı, Rusya'nın Avrupa topraklarını, Kafkasya'yı ve Türkistan'ın bir kısmını burjuva karşı devrimcilerinin yardımıyla ilhak ettiler. İlhak edilen topraklardan odun, petrol, manganez cevheri vs. hammaddeleri çıkarttılar, parayla tuttukları Çekoslovak çetelerinin sayesinde Rus İmparatorluğu'nun altın rezervlerini çaldılar. İngiliz diplomatı Lockhart'ın yönetimindeki İngiliz ve Fransız casusları, köprülerin havaya uçurulmasını, demiryollarının imha edilmesini sağlayarak, besin maddelerinin ulaştırılmasını engellemeye çalıştılar. Antant devletleri, Rostov'da, Jusoka'da, Novorossikt'de, Omsk'da vs. binlerce işçi ve köylüyü öldüren yahut darağacına çeken Denikin, Kolçak ve Krasnov gibi gerici generallere para, silah ve askeri yardım sağlayarak destekledi. Clemenceau ve Pichon'un söylemleriyle Antant, «ekonomik kuşatma» ilkesini açıkça ilan ederek, işçi ve köylülerin cumhuriyetlerini aç bırakıp yok etme arzularını dile getirdi ve Denikin, Kolçak ve Krasnov çetelerine bir «teknik yardım» sundu. Sovyet Devleti'nin tekrar tekrar dile getirdiği barış çağrılarını Antant geri çevirdi.

Arada geçen sürede ılımlı eğilimin güçlenmesi nedeniyle, Antant güçleri 23 Ocak 1919'da bütün Rus Hükümetleri'nin temsilcilerini Büyük Ada'da (İstanbul) toplantıya çağırdı. Bu öneri de hiç kuşkusuz Sovyet Hükümeti'ne karşı bir provokasyon niyetini barındırıyordu. 4 Şubat günü Sovyet Hükümeti bu çağrıya olumlu yanıt verdi. Sovyet Hükümeti, Rus işçi ve köylülerini kendilerine dayatılan savaştan kurtarmak için ilhakları, savaş tazminatlarını ve imtiyazlar sorununu tartışmaya bile hazır olduğunu bildiriyordu; Antant, Sovyet Rusya'nın bu barış çağrısını cevapsız bıraktı.

Bütün bunlar göstermektedir ki, Antant'ın emperyalist saflarındaki gerici ve ilhakçı güçler, katı bir zeminde durmaya, uzlaşmaz bir tutumla kararlıdır. Sosyalist Cumhuriyet'i yeni ilhaklar ve karşı devrimici saldırılarla tehdit etmektedir. Antant'ın «barış politikası» bu noktada kesin olarak, Antant emperyalizminin ve genel olarak emperyalizmin tabiatını uluslararası proletaryanın gözlerinin önüne sermektedir. Bu politika aynı zamanda emperyalist hükümetlerin «adil ve kalıcı» bir barış imzalama yeteneğinden yoksun olduğunu ve finans kapitalin altüst olmuş sanayiyi doğrultacak durumda olmadığını kanıtlamaktadır. Finans kapitalin uzayan egemenliği ya uygar toplumun tamamen imhasına yolaçacaktır veya sömürünün, köleciliğin, siyasal gericiliğin, silahlanma politikasının ve nihayet taş üstünde taş bırakmayacak yeni savaşların gelişmesine varacaktır.

Beyaz Terör Hakkında Karar

Başlangıcından itibaren kapitalist sistem bir vurgun ve kitlesel katliamlar sistemi olmuştur. İlkel sermaye birikiminin felaketleri, kutsal kitabın, cüzzam ve alkolü kullanarak ırkları ve halkları acımasız bir biçimde soykırımdan geçiren sömürge politikası; sefalet, açlık, sömürülen milyonlarca proleterin tüketilerek erken ölümle yüz yüze kalması, sömürücülere başkaldırılan işçi sınıfının kanlı bir biçimde bastırılması ve nihayet dünya üretimini dünya çapında bir kadavra üretimine dönüştüren akıl almaz ve devasa mezbağa, işte kapitalist düzenin tablosu budur.

Savaş alanlarında on milyondan fazla insanı öldürten ve bundan daha fazlasını sakat bırakan hakim sınıflar, savaşın başından itibaren kendi ülkelerinde de kanlı bir diktatörlük rejimi oturtmuşlardır. Rus Çarlık hükümeti, işçileri kurşuna dizip astı; Yahudilere karşı pogromlar (soykırım) düzenledi; ülkede yaşayan ne varsa kökünü kuruttu. Avusturya monarşisi, Ukraynalı, Çek işçi ve köylülerinin ayaklanmasını kan içinde boğdu. İngiliz burjuvazisi İrlanda halkının en iyi temsilcilerini katletti. Alman emperyalizmi kendi ülkesine bir kuduz köpek gibi saldırdı ve devrimci bahriyeliler bu yabaninin ilk kurbanları oldu. Fransa'da Fransız bankacılarının karlarını savunmaya amade olmayan Rus askerleri katledildi. Amerika'da burjuvazi enternasyonalistleri linçetti, en iyi proleterler arasından yüzlercesini yirmi yıl çalışma kamplarına mahkum etti, grev yaptıkları için işçileri katletti.

Emperyalist savaş iç savaşa dönüşmeye başladıkça ve dünya tarihinin gördüğü en büyük kalpazanlar olan egemen sınıflar, kanlı rejimlerinin çökmesi tehlikesiyle yüzyüze geldiklerinde çok daha acımasız

bir vahşete başvurdular.

Kapitalist düzeni ayakta tutma kaygısıyla burjuvazi öyle inanılmaz yöntemlere başvurmaktadır ki, bunlar karşısında ortaçağın, engizisyonun ve sömürgeciliğin bütün zalimlikleri silikleşmektedir.

Kendini mezarının eşiğinde bulan burjuva sınıfı, şimdi insan toplumunun en önemli üretken gücü olan proletaryayı fiziki olarak yoketmektedir; ve şimdi bu beyaz terör sayesinde maskesi düşmüş ve iğrenç çıplaklığıyla meydana çıkmıştır. Çarlık rejiminin ete kemiğe bürünmüş temsilcileri olan Rus generalleri, sosyal hainlerin dolaylı veya dolaysız desteğiyle işçileri kitleler halinde öldürür ve öldürmektedirler. Rusya'da sosyalistlerin ve menşeviklerin hüküm sürdüğü sürece, binlerce işçi ve köylü zindanları dolduruyordu ve generaller tabur tabur askeri itaatsizlik nedeniyle katlediyordu. Antant devletlerinin gönüllü işbirliğinden yararlanan Krasnov'lar ve Denikin'ler onbinlerce işçiyi öldürdüler ve astılar. Geride kalanları terörize etmek için cesetlerini üç gün idam sehpalarında beklettikleri de oldu. Urallar'da, Volga'da, Çekoslovak beyaz muhafız çeteleri mahkumların ellerini, bacaklarını kestiler, onları Volga'da boğdular, diri diri gömdüler. Sibirya'da generaller binlerce komünisti, sayısız işçi ve köylüyü katlettiler.

Ukrayna'da soyup soğana çevirdikleri işçilerle köylüleri, kendi yurtdaşları olan komünistleri, Alman ve Avusturyalı yoldaşlarımızı, demirden seyyar sehpalarda asarak gezdiren, Alman ve Avusturya burjuvazisiyle sosyal hainler, nasıl yamyam tabiatlı olduklarını iyice gösterdiler. Şu burjuva demokrasisi olan Finlandiya'da onüç ondört bin proleteri kurşuna dizmesi ve onbeşbinden fazlasına zindanlarda öldürünceye kadar işkence etmesi için Finlandiya burjuvazisine yardım ettiler.

Helsingfors'da mitralyözlerden korunmak için kendilerine kadın ve çocukları siper ettiler. Alman ve Avusturya burjuvazisinin yardımı sayesinde, Finlandiya'lı beyaz muhafızlarla onların İsveç'li yardımcıları, yenik düşmüş Finlandiya proletaryasına karşı kana bulanmış zafer şenlikleri düzenlediler. Tammerfors'da ölüme mahkum kadınlar kendi mezarlarını kazmaya zorlandılar; Viborg'da yüzlerce Finlandiyalı ve Rus erkek, kadın ve çocuk katledildi.

Kendi ülkelerinde Alman burjuvazisi ve sosyal demokrasisi, komü-

nist işçi ayaklanmasını kanlı bir şekilde ezip, Lüksembourg ve Liebnecht'i hayvanca öldürüp, Spartakist işçileri öldürerek köklerini kazıyıp gerici kudurganlığın en uç noktasına ulaştılar. Beyazların kitlesel ve bireysel terörü, işte burjuvaziye yön veren bayrak budur.

Başka ülkelerde de karşımızda aynı tablo vardır. Demokratik İsviçre'de kapitalist kanunları çiğnemeye cüret eden işçileri katletmek için herşey hazırdır. Amerika'da sürgün, linç kanunu, elektrikli sandalye, özgürlük ve demokrasinin en seçkin sembolleri olarak görülmektedir.

Macaristan ve İngiltere'de, Bohemya ve Polonya'da her yerde aynı şey. Burjuva katiller hiçbir alçaklıktan çekinmemektedir. Egemenliklerini sağlamlaştırmak için, şövenizmi zincirlerinden boşayıp, örneğin Ukrayna burjuva demokrasisinin başına menşevik Petlyura'yı geçirerek örgütlemektedirler; Polonya'dakini de sosyal yurtsever Pilsudsky ile ve bunun gibi; ve böylece yahudilere karşı Çar'ın polislerinin yaptıklarını mumla aratan muazzam pogromlar örgütlenmektedir. Eğer gerici ve «sosyalist» Polonyalı ayak takımı Rus kızıl hacının temsilcilerini katlettiyse, bu çöküş halindeki burjuva yamyamlarının cinayetleri ve iğrençliklerinin oluşturduğu okyanusta bir damladan ibarettir.

Kurucularının açıklamalarına göre güya barış getirecek olan «Milletler Cemiyeti», bütün ülkelerin proletaryasına karşı kanlı bir savaşa doğru gitmektedir. Egemenliklerini kurtarma telaşında olan Antant güçleri, kara orduları sayesinde inanılmaz bir zalimlikle terör yolunu açmaktadır.

Komünist Enternasyonal'in Birinci Kongre'si, kapitalist canilerle, onların sosyal demokrat yardımcılarını lanetlerken, kapitalist rejimin iktidarını alaşağı edip, cinayet ve soygun sistemine kesin olarak son vermek üzere, bütün ülkelerin işçilerini güçlerini birleştirmeye çağırır.

Komünist Enternasyonal'in Manifestosu

Dünya Komünist Partisinin, proletarya devriminin en büyük ustaları Karl Marx ve Friedrich Engels tarafından kaleme alınan **Manifesto** biçimindeki programının ilanından bu yana 72 yıl geçmiş bulunuyor. O zamanlar, henüz mücadele alanına yeni yeni çıkan komünizm, haklı olarak komünizmin kendilerinin can düşmanı olduğunu sezinleyen mülk sahibi sınıfların karaçalmaları, yalanları, kinleri ve kovuşturmaları ile kuşatılmıştı. Bu 70 yıl boyunca komünizm, zorlu yollardan geçerek gelişti. Yükselme atılımları da yaşadı, çöküş dönemleri de, zaferler de gördü, ağır yenilgiler de. Esasen, yine de gelişim, temelde, **Komünist Parti Manifestosu'**nda öngörülen yol doğrultusunda gerçekleşti. Belirleyici son çarpışmanın geçeceği çağa, toplumsal devrim havarilerinin beklediğinden ve dilediğinden daha geç girildi. Bizler, Avrupa'nın, Amerika'nın ve Asya'nın çeşitli ülkelerinin devrimci proletaryasının temsilcileri, Sovyet-Moskova'sında toplanmış bulunan komünistler, kendimizi, programı 72 yıl önce ilan edilmiş davanın izleyicileri ve uygulayıcıları olarak görüyor ve kabul ediyoruz. Görevimiz, işçi sınıfının devrimci tecrübesini toparlamak, hareketi oportünizmin ve sosyal-yurtseverliğin yıkıcı müdahalelerinden uzak tutmak, dünya proletaryasının gerçekten devrimci bütün partilerinin gücünü biraraya toplamak ve böylece komünist devrimin zaferini koylaylaştırmak ve hızlandırmaktır.

Şimdi enkaz yığınları ve duman tüten yıkıntılarla kaplı Avrupa'da en melun kundakçılar savaş suçluları aramakla uğraşıyorlar. Arkalarında burjuvazinin profesörleri, parlamenterleri, gazetecileri, sosyal yurt-

severleri ve öteki siyaset pezevenkleri var.

Uzun yıllar boyunca sosyalizm, emperyalist savaşın kaçınılmazlığını söyleyegelmişti, savaşın iki ana kamptaki ve genel olarak bütün kapitalist ülkelerdeki mük sahibi sınıfların doymak bilmez açgözlülüğünden doğduğunu saptamıştı. Savaşın patlak vermesinden iki yıl önce Basel Kongresi'ne katılan tüm ülkelerin sorumlu sosyalist önderleri emperyalizmi, muhtemel bir savaşın baş sorumlusu olarak damgalamış ve proletaryanın burjuvaziyi -militarizm suçuna misilleme olarak- sosyalist devrimle cezalandıracağını söylemişti. Şimdi, beş yılın deneylerinden sonra, tarih Almanya'nın haydutça tutkularını, İttifak devletlerinin ondan hiç de geri kalmayan canice eylemlerini ortaya çıkarttıktan sonra, İttifak devletlerinin devletçi sosyalistleri devrik Alman İmparatoru'nun maskesini tekrar tekrar düşürmek için hükümetleriyle yaptıkları işbirliğini sürdürüyorlar. Bunun da ötesinde, Ağustos 1914'de Hohenzollern'in diplomatik **Beyaz Kitap**'ı halkların kutsal kitabı ilan eden Alman sosyal yurtseverleri, daha önce kölece uşaklık ettikleri devrik Alman monarşisini baş suçlu göstermek konusunda tam bir işgüzarlıkla, Müttefik ülkelerin sosyalistleriyle birlikte davranıyorlar. Böylelikle kendi suçlarını unutturmayı ve galiplerin dostluğunu kazanmayı umuyorlar. Ancak devrik Romanov, Hohenzollern ve Habsburg hanedanları ile bu ülkelerin kapitalist kliklerinin yanıbaşında, Fransa, İngiltere, İtalya ve ABD'de yönetimi elinde bulunduranların sonsuz alçaklıkları da ardarda gelişen olayların ve diplomatik açıklamaların ışığında ortaya çıkıyor.

İngiliz diplomasisi, yüzündeki esrarlı umursamazlık maskesinden yararlanarak, savaş kışkırtıcılığını savaşın patladığı ana kadar gizledi. City hükümeti, Berlin hükümetinin gözünü korkutarak savaştan caymasına yol açmarhak amacıyla, savaşa Müttefikler safında katılma niyetini açıkça ilan etmekten kaçınıyordu. Londra savaşı istiyordu. Bu amaçla öyle bir tutum içersine girildi ki, bir yanda Paris ve Petrograd'dakiler İngiltere'nin müdahalesine sıkı sıkıya bel bağlarken, öte yanda Berlin ve Viyana, İngiltere'nin tarafsız kalacağını umuyorlardı.

Onyıllar boyunca süren bir gelişme sonucu patlamaya hazır duruma gelmiş olan savaş, Büyük Britanya'nın dolaysız ve bilinçli kışkırtmalarıyla zincirlerinden boşandı. İngiliz hükümeti, Rusya ve Fransa'yı

da can düşmanlarını felce uğratacak kadar desteklemeyi hesaplıyordu. Ama Alman askeri aygıtı fazla güçlü olduğunu ortaya koyacak, İngiltere'nin sadece lafta kalan bir müdahalesinin yetmeyeceğini gösterecek ve fiilen savaşa katılmasını gerektirecekti. Eski geleneğinin etkisiyle Büyük Britanya'nın kapmak istediği üçüncü şahıs rolü ABD'ye düştü: bir kenarda gülerek olayı izlemek! İttifak devletleri ABD burjuvazisinin zararlarını, «uluslararası hukuk»un zedelenmesi karşılığında yağlı karlar sunarak giderince, Washington hükümeti, İngiliz ablukasıyla daha kolay başa çıktı; Amerikan borsasının spekülasyonlarını Avrupa kanıyla yoğuran bir ablukaydı bu. Ancak Almanya'nın muazzam askeri üstünlüğü Washington hükümetini sözde tarafsızlık durumunu terk etmeye zorladı. İngiltere'nın daha önceki savaşlarda kıta karşısında oynamış olduğu ve son savaşta da oynamaya kalkıştığı bu rolü ABD üstlendi. Bu, bir kampın yardımıyla öteki kampı zayıf düşürme; askeri operasyonlara, ancak varolan durumun kendisine sağlayabileceği bütün çıkarları güvenlik altına alma açısından kaçınılmaz oldüğu ölçüde girişme tavrıydı. Wilson'un oyuna sürdüğü para, Amerikan piyangosunun ölçülerine göre pek büyük değildi, ama oyuna en son katılan oydu, bu nedenle kazanan da o oldu.

Kapitalist düzenin çelişkileri savaşla, insanlık için soğuğun ve açlığı hayvanca acılarına ve yaygın bir ahlak düşkünlüğüne dönüştü. Böylece yoksullaşma teorisi ve kapitalizmin sosyalizm tarafından kemirilmesi üzerine sürdürülen sosyalizm içi akademik tartışmanın sonucu nihai olarak belirlendi. Çelişkilerin yumuşaması teorisinin istatistikçileri ve ince hesapçıları, işçi sınıfının bazı grup ve kategorilerinin refah artışını kanıtlayabilmek için onyıllar boyunca dünyanın dört bucağından bir dolu olgu ve görüntü öne sürdüler. Yoksullaşma teorisinin, burjuva kürsülerinin harem ağalarıyla sosyalist oportünizmin rahiplerinin aşağılık ıslıkları arasında mezara gömüldüğü kabul edilmişti. Bugün yoksullaşma, yalnız toplumsal olarak değil, aynı zamanda psikolojik olarak da, biyolojik olarak da tüm sarsıcı gerçekliğiyle önümüzde duruyor.

Emperyalist savaş felaketi, sendikalist ve parlamentarist mücadelenin tüm kazanımlarını yerle bir etti. Ve bu savaş da, kapitalizmin iç eğilimlerinden doğmuştur, tıpkı kan ve pislik içine gömdüğü şu ekono-

mik anlaşmalar ve parlamentarist uzlaşmalar gibi.

İnsanlığı savaş uçurumuna sürükleyen mali sermaye, savaş boyunca kendisi için de felaket niteliği taşıyan dönüşümlere neden oldu. Kağıt paranın, üretimin maddi temeline bağımlılığı tümüyle bozuldu. Kapitalist meta dolaşımının aracı ve düzenleyicisi olma rolünü giderek yitiren para, savaş vergileri biçiminde, bütünüyle bir elkoyma, haydutluk ve militarist-ekonomik zorbalık aracına dönüştü. Kağıt paranın tam anlamıyla yozlaşması, kapitalist meta değişiminin genel öldürücü bunalımını yansıtmaktadır. Serbest rekabetin üretimin ana alanlarındaki, üretim ile dağılımı düzenleyici rolü, tröst ve tekellerin ekonomik sisteminde daha savaştan önceki onyıllar içinde geçerliğini yitirmişti; savaş sırasında da ekonomik birliklerin (işadamları dernekleri, işveren sendikaları vb. -çn.) düzenleyici rolü, bu güçlerin ellerinden alındı ve doğrudan doğruya militarist devlet gücüne teslim edildi. Hammaddelerin dağılımı, Bakü veya Romanya petrollerinin, Don kömür yataklarının, Ukranya tahılının kullanımı, Alman lokomotiflerinin, vagonlarının, otolarının geleceği, açlık içindeki Avrupa'ya ekmek ve et sağlanması, dünya ekonomik hayatının bütün bu temel sorunları, artık serbest rekabet aracılığıyla, ulusal ve uluslararası tröstlerin oluşturacakları kombinezonlar aracılığıyla değil, bunların varlığını koruma amacı güden askeri zorun dolayısız kullanımı ile düzenlenecektir. Devlet gücünün tümüyle mali sermayenin emrine girmesi, insanlığı emperyalizmin mezbahalarına götürdü. Böylece mali sermaye bu kitle katliamı aracıyla sadece devleti değil, bizzat kendisini de tümüyle militarize etmiş ve artık temel ekonomik işlevlerini kan ve barutla yürütmekten başka çıkar yolu kalmamıştır.

Dünya Savaşı'ndan önce, sosyalizme aşamalı geçiş adı altında işçileri kanaatkar olmaya çağıran, savaş sırasında da iç barışın korunması ve anavatanın savunulması adına sınıf teslimiyeti öneren oportünistler, şimdi de savaşın doğurduğu korkunç sonuçların üstesinden gelinmesi için, proletaryanın kendisini inkar etmesini istiyorlar. Eğer bu vaaz işçi kitlelerinde yankı bulmuş olsaydı, birçok kuşağın kanıyla canıyla beslenen kapitalizm, değişik ve daha yoğun, daha korkunç bir biçimde yeniden doğuşunu kutlayacaktı -yeni, kaçınılmaz bir dünya savaşı düşleyerek... Bereket insanlığın şansına, bu artık mümkün değildir.

Ekonomik hayatın devletleştirilmesi, kapitalist liberalizmin şiddetli muhalefetine rağmen gerçekleşti. Artık değil serbest rekabet, aynı zamanda tröstlerin, kartellerin ve öteki ekonomi canavarlarının egemenliğine de dönmek mümkün değil. Sorun sedece, devletleştirilmiş üretimin gelecekteki sahibinin kim olacağı: Emperyalist devlet mi, yoksa muzaffer proletaryanın devleti mi?

Bir başka deyişle: Milletler Cemiyeti adlı «uluslararası» bir ordu ve «uluslararası» bir donanmanın yardımıyla bir yanda yağma seferleri ve katliamlar düzenlerken, öte yanda (insanlığın önüne -çn.) bir parça ekmek fırlatan, fakat biricik amacı olan kendi iktidarını koruma kaygısıyla her yerde proletaryayı zincire vuran, zafer tacını başına geçirmiş bir dünya kliğinin köleleşmiş uşakları mı olacak bütün çalışan insanlık? Yoksa Avrupa'nın ve dünyanın başka yerlerindeki ileri ülkelerin işçi sınıfı, bozulmuş ve yıkılmış olan ulusal ekonomisini sosyalist temel üzerinde yeniden inşa etmek için yönetimi eline mi alacak? Şu anda içinde bulunulan bunalım döneminin mümkün en kısa sürede sona erdirilmesi ancak, bakışlarını geçmişe çevirmeyen, ne soydan gelme ayrıcalıkları ne de mülkiyet haklarını gözönüne alan, açlık çeken yığınların kurtarılması zorunluluğundan yola çıkan, bu amaçla tüm araç ve güçlerini seferber eden, genel çalışma yükümlülüğü koyan ve bu yolda birkaç yıl içinde, sadece savaşın açtığı kanayan yaraları kapamakla kalmayıp insanlığı yepyeni, daha önce görülmemiş bir düzeye yükseltmek için disiplinli çalışma rejimini yürürlüğe sokan proletarya diktatörlüğünün araçlarıyla gerçekleştirilebilir.

Kapitalizmin gelişmesinde muazzam bir itici güç rolü oynayan ulusal devlet, bugün üretici güçlerin ileriye doğru gelişimini engelleyici bir hale gelmiştir. Avrupa'nın ve dünyanın öteki büyük güçleri arasında dağılan küçük devletlerin durumu da aynı biçimde dayanaktan yoksundur. Değişik zamanlarda, çeşitli hizmetlerin bedelinin ödenmesinde harcanacak bozuk para olarak kullanılan, büyük devletlerin birer parçası ve stratejik tampon bölgeler olarak ortaya çıkartılan bu küçük devletlerin de hanedanları, egemen çeteleri, emperyalist emelleri, diplomatik entrikaları var. Savaş çıkana kadar bunların hayali bağımsızlıkları Avrupa dengesiyle aynı dayanağa sahipti: (bu dayanak -çn.) iki emperyalist kamp arasında süregiden çelişkiydi. Savaş bu dengeyi

bozdu. Savaş, başlangıçta Almanya'ya muazzam bir güç üstünlüğü sağlayarak, küçük devletlerin selameti ve kurtuluşu Alman militarizminin yüce gönüllülüğünde aramasına da yol açmış oldu. Almanya yenilgiye uğradıktan sonra küçük devletlerin burjuvazileri, yurtsever «sosyalist»leriyle birlikte Müttefikler'in muzaffer emperyalizmine yöneldi ve Wilson Programı'nın iki yüzlü maddelerinde, bağımsız varlıklarını sürdürmelerini sağlıyacak güvenceler aramaya başladılar. Aynı zamanda küçük devletlerin sayısı da arttı: Avusturya-Macaristan Monarşisinin mülkünden, Çarlık'ın bazı parçalarından yeni devletler meydana geldi. Bunlar, daha gözlerini açar açmaz, devlet sınırları yüzünden birbirlerinin gırtlağına sarıldılar. Bu arada Müttefik emperyalistler, yeni ve eski devletleri karşılıklı kinin ve genel güçsüzlüğün ortaya çıkarttığı **tazminat yükümlülüğü** aracılığıyla birbirine bağlamak için, onları da katacakları bazı kombinezonlar hazırlıyorlar.

Müttefik emperyalistler, küçük ve zayıf halkları baskı altına alarak ve iğfal ederek, onları açlığa ve aşağılanmaya terk ederken, tıpkı kısa süre önce Mihver Devletleri emperyalistlerinin yaptığı gibi, Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkını ağızlarından düşürmüyorlar, oysa bu hak şimdi dünyanın bütün diğer bölgelerinde olduğu gibi Avrupa'da da tümüyle ayaklar altına alınıp paramparça edilmiş durumda.

Küçük halklara özgür varoluş imkanını sadece proletarya devrimi sağlayabilir. Proletarya devrimi, bütün ülkelerin üretici güçlerini ulusal devletlerin dar sınırlarından kurtaracak, ulusları genel bir ekonomik plan temelinde ekonomide en sıkı ortak çalışmanın içine sokacak ve en küçük ve en zayıf uluslara bile, kendi kültürel ögelerini özgür ve bağımsız bir biçimde geliştirmek imkanını -Avrupa'nın ve bütün dünyanın birleşik, merkezi ekonomisine zarar vermeden sağlayacaktır.

Son savaş, sadece sömürgeler uğruna yapılan bir savaş değil, aynı zamanda sömürgelerin de yardımıyla sürdürülen bir savaş oldu. Sömürge halkları, şimdiye kadar görülmedik genişlikteki bir çerçeve içinde Avrupa savaşının girdabına çekildiler. Hintliler, zenciler, Araplar, Madagaskarlılar Avrupa kıtasında savaştılar. Niçin? İngiltere'nin ve Fransa'nın boyunduruğu altında kalma hakları için. Kapitalist egemenliğin hayasızlığı kendisini şimdiye kadar hiç bu kadar açık göstermemişti, sömürgeci kölelik sorunu hiç bir zaman bu keskinlikte ortaya

çıkmamıştı.

Bundan ötürü, bütün sömürgelerde açık ayaklanmalar ve devrimci mayalanmalar görülüyor. Bizzat Avrupa'da, İrlanda, boyunduruk altına alınmış bir ülke olduğunu ve kendisini boyunduruk altında hissettiğini kanlı sokak savaşlarıyla hatırlattı. Madagaskar'da, Annam'da (Vietnam) ve başka ülkelerde savaş boyunca, burjuva cumhuruyetinin orduları, sömürgelerdeki kölelerin giriştiği birçok ayaklanmayı bastırmak zorunda kaldı. Hindistan'da devrimci hareket bir an bile duraklamadı ve son olarak Bombay'da Büyük Britanya hükümetinin zırhlı birliklerle karşılık vermesine yol açan grev patlak verdi, Asya'daki en büyük işçi greviydi bu.

Sömürgeler sorunu böylece, sadece Paris'deki diplomatik kongrelerin yeşil masalarında değil, aynı zamanda bizzat sömürgelerde gündeme gelmiş bulunuyor. Wilson'un programı, en fazla, sömürge köleciliği firmasının tabelasının değişmesine yol açabilir. Sömürgelerin kurtuluşu ancak metropollerin [işçi sınıfının] kurtuluşu ile birlikte mümkündür. Sadece Annam'ın, Cezayir'in, Bengal'in işçi ve köylülerinin değil, aynı zamanda İran'ın, Ermenistan'ın işçi ve köylülerinin de bağımsız varoluşu, İngiliz ve Fransız işçilerinin Lloyd George ile Clemenceau'yu devirip iktidarı ele geçirmeleriyle mümkündür.

Daha gelişmiş sömürgelerde mücadele bugün bile, sadece ulusal kurtuluş bayrağı altında sürmekle kalmıyor, açıkça ifade edilen toplumsal bir nitelik kazanıyor. Nasıl kapitalist Avrupa, dünyanın gerikalmış bölgelerini kapitalizmin girdabı içine çekmişse, sosyalist Avrupa da, planlı örgütlü sosyalist ekonomiye geçişlerini kolaylaştırmak için, tekniğiyle, örgütlenmesiyle, manevi etkisiyle kurtarılmış sömürgelerin yardımına gelecektir.

Afrika ve Asya'nın sömürge köleleri! Proletarya diktatörlüğünün Avrupa'daki zafer saati, sizin de kurtuluş anınız olacaktır!

Bütün burjuva dünyası, komünistleri özgürlükleri ve siyasal demokrasiyi ortadan kaldırmakla itham ediyor. Ne büyük haksızlık! İktidara geldiğinde proletarya sadece, burjuva demokrasisi yöntemlerini kullanmanın imkansızlığını saptar ve yeni, daha yüksek bir işçi demokrasisinin koşullarını ve biçimlerini yaratır. Kapitalizmin bütün bir gelişme süreci, özellikle son emperyalist aşamasında, sadece ulusları

iki uzlaşmaz sınıfa bölerek değil, çok sayıda küçük-burjuva ve yarı-proleter tabakaları da tıpkı proletaryanın aşağı tabakaları gibi ekonomik bakımdan sakat, siyasal bakımdan duyarsız bir duruma mahkum ederek siyasal demokrasiyi mezara gömmüştür.

Tarihi gelişimin bu imkanı yarattığı ülkelerde işçi sınıfı, siyasal demokrasi rejiminden, sermayeye karşı (mücadelenin) örgütlenmesinde yararlanmıştır. Aynı şey, henüz bir işçi devriminin önkoşullarının olgunlaşmamış olduğu ülkelerde de yakında gerçekleşecektir. Fakat kentlerdeki gibi, kırsal alanlardaki geniş ara-tabakaların tarihi gelişmeleri de kapitalizm tarafından engellenir, bunlar dönemlerce geride kalırlar. Kilise kulesinin tepesinden ötesini göremeyen Baden ve Bavyera köylüsünü, büyük kapitalistlerin şarap yolsuzlukları yüzünden çöküntüye uğrayan Fransız küçük şarap üreticisini, bankerler ve milletvekilleri tarafından soyulan ve aldatılan Amerikan küçük çiftçisini, kısacası kapitalizm tarafından gelişmenin büyük caddesi dışına itilen bütün bu tabakaları, siyasal demokrasi rejimi, devlet yönetimine katılmaya çağırır. Ama gerçekte halkların kaderlerini belirleyen bütün önemli sorunlarda, parlamenter demokrasi perdesinin ardında, mali oligarşinin kararları geçerlidir. Her şeyden önce savaş sorununda böyleydi bu ve şimdi barış sorununda da aynı oyun oynanıyor.

Mali oligarşi, zorbalıklarını parlamento oylamalarıyla örtbas etmeyi yararlı bulduğunda, sınıf egemenliğiyle geçen yüzyıllardan miras kalan ve kapitalist tekniğin mucizeleriyle gitgide çoğalan her türlü araç, istenen amaçlara ulaşabilmesi için burjuva devletinin emrindedir: yalan, demagoji, fesat, iftira, rüşvet ve terör.

Kapitalizmle kendisi için bir ölüm kalım anlamı taşıyan son mücadelesinde proletaryadan kuzu gibi, burjuva demokrasisinin taleplerine uymasını istemek; hayatını, varlığını haydutlara karşı korumaya çalışan bir adamdan, Fransız boksundaki gibi, düşmanın saptadığı, ama hiçbir zaman uymayacağı yapay, belirlenmiş kurallara uymasını istemek demektir. Sadece üretim ve ulaşım araçlarının değil, siyasal demokrasinin kurumlarının da kanlı yıkıntılar haline geldiği çöküş anında, proletarya, işçi sınıfını bütünleştirip bağlayıcı bir işlev görecek ve kendisine insanlığın gelecekteki gelişmesine devrimci bir müdahale imkanı verecek olan aygıtını yaratmak zorundadır. Bu aygıt işçi kon-

seylerinden ibarettir. Eski partiler, eski sendikalar, önderlerinin şahsında, yeni dönemin ortaya çıkardığı görevleri anlamaktan aciz olduklarını gösterdiler; bu görevleri yerine getirmeleri nasıl beklenebilir? Proletarya, çalıştığı işkoluna ve siyasal olgunluğuna bakmadan bütün işçileri kapsayan bir aygıt yarattı; kendini sürekli olarak yenileme, genişleme, hep yeni yeni tabakaları içine alma ve kapılarını kent ve kırın, proletaryaya yakın durumdaki emekçi tabakalarına açma yeteneğine sahip bir aygıt yarattı. İşçi sınıfının bu eşsiz kendini-yönetme, mücadele ve -gelecekte devlet iktidarını fethettiğinde- iktidar örgütü, çeşitli ülkelerin deneyleriyle sınandı. Bu örgüt, günümüzde proletaryanın en büyük kazanımı ve en güçlü silahıdır.

Kitlelerin uyanarak düşünmeye başladıkları bütün ülkelerde, işçi, asker ve köylü sovyetleri kurulmaktadır. Sovyetleri sağlamlaştırmak, otoritelerini pekiştirmek ve onları burjuvazinin devlet aygıtının karşısına koymak -bugün bütün ülkelerin sınıf bilinçli ve dürüst işçilerinin ana görevi işte budur. İşçi sınıfı, savaşın, açlığın cehennem avcıları tarfından, mülk sahiplerinin zorbalıkları tarafından ve bir zamanki önderlerinin ihanetleri tarafından sürüklendiği çöküşten kendisini sovyetler aracıyla kurtaracaktır. Sovyetlerin, emekçi halkın çoğunluğunu kendi çevresinde toplayabildiği bütün ülkelerde, işçi sınıfı, sovyetler aracılığıyla, en güvenli ve en kolay yoldan iktidara gelecektir. İktidara gelen işçi sınıfı, şimdi Rusya'da olduğu gibi, sovyetleri aracılığıyla, ekonominin ve kültürel hayatın bütün alanlarını yönetecektir.

Çarlığından en demokratiğine kadar her biçimiyle emperyalist devletin çökmesi, emperyalist askeri sistemin çökmesiyle birlikte gerçekleşir. Emperyalizmin harekete geçirdiği milyonluk ordular, proletarya itaatkar bir halde burjuvazinin boyunduruğu altında kaldığı sürece ayakta durabildiler. Ulusal birliğin parçalanması, ordunun da kaçınılmaz bir parçalanması anlamına gelir. Önce Rusya'da, daha sonra Avusturya-Macaristan'da ve Almanya'da böyle oldu. Aynı şey, öteki emperyalist devletlerde de olabilir. Köylülerin büyük toprak sahiplerine, işçilerin kapitalistlere, ikisinin birden monarşist ya da «demokratik» bürokrasiye karşı ayaklanmaları, kaçınılmaz olarak askerlerin komutanlara karşı ayaklanmasına ve dahası, ordunun burjuva ve proleter ögeleri arasında keskin bir ayrımın başgöstermesine yol açar. Ulusları

karşı karşıya getiren emperyalist savaş, sınıfları karşı karşıya getiren içsavaşa dönüştü, dönüşüyor.

Burjuva dünyasının, iç savaş ve kızıl terör üzerine kopardığı yaygara, siyasal mücadeleler tarihinin şimdiye kadar gördüğü en müthiş ikiyüzlülüktür. İnsanlığı toptan çürüyüp yok olmanın eşiğine getiren sömürücü klikler, eğer, soygunculuk imtiyazlarını ayakta tutma ya da yeniden oluşturma amacıyla, çalışan yığınların her türlü ileri atılımına karşı harekete geçmeselerdi, (komplolar ve cinayetler tezgahlamasalar, dışardan silahlı yardım çağırmasalardı) içsavaş diye bir şey olmazdı.

İşçi sınıfını iç savaşa, ezeli düşmanı zorlamaktadır. İşçi sınıfı, eğer kendisini ve aynı zamanda insanlığın geleceği demek olan kendi geleceğini feda etmek istemiyorsa, silaha silahla karşılık vermek zorundadır. Komünist partileri, hiçbir zaman yapay bir iç savaşı kışkırtmayarak, onu mümkün olduğu kadar kısa bir sürede sona erdirmeye, eğer iç savaş kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelmişse, verilecek kurbanların sayısını azaltmaya ve her şeyden önce proletaryanın zaferini kesin güvence altına almaya çabalar. Buradan, burjuvazinin zamanında silahsızlandırılmasının, işçilerin silahlandırılmasının, proletaryanın iktidarını koruyacak ve sosyalist inşanın dokunulmazlığını sağlayacak bir komünist ordunun oluşturulmasının zorunlu olduğu sonucu çıkar. Sovyet Rusya'nın, işçi sınıfının kazanımlarını içten ve dıştan gelecek her türlü saldırıya karşı koruyan Kızıl Ordu'su böyle bir ordudur. Sovyet ordusu, sovyet devletinden ayrı düşünülemez.

Görevlerinin dünya tarihi içerisindeki niteliğinin bilincinde olan işçiler, örgütlü sosyalist hareketlerinin daha ilk adımını attıkları günden beri, uluslararası bir örgüt oluşturmak için çaba harcamışlardır. Böyle bir örgütün ilk temel taşı, 1864'de Londra'da Birinci Enternasyonal'de yerleştirildi. Hohenzollernlerin Almanya'sının doğuşuna yol açan Alman-Fransız savaşı, Birinci Enternasyonal'i toprağa gömdü, ama aynı zamanda ulusal işçi partilerinin gelişmesini hızlandırdı. Hemen 1889 yılında bu partiler Paris'de toplanarak İkinci Enternasyonal örgütünü yarattılar. Fakat bu dönemde işçi hareketinin ağırlık noktası, tümüyle ulusal bir zemin üzerinde, ulusal devletler çerçevesi içinde, ulusal sanayi temelinde, ulusal parlamentarizm alanındaydı. Örgütçü ve

reformcu çalışmalarla geçen onyıllar, çoğunluğu toplumsal devrim programını lafta tanıyan, gerçekte ise onu yadsıyan ve reformizme ve burjuva devletle uyuşma batağına saplanan bir önderler kuşağı yarattı. İkinci Enternasyonal partilerinin oportünist niteliği sonunda açığa çıktı ve tam da olayların akışının, işçi partilerinin devrimci mücadele yöntemlerini benimsemesini gerektirdiği bir anda, dünya tarihinin en büyük çöküşüne yol açtı. Nasıl 1870 savaşı, toplumsal devrim programının arkasında kitlelerin kararlı gücünün bulunmadığını açığa çakartarak Birinci Enternasyonal'e bir darbe indirdiyse, 1914'deki savaş da kaynaşmış işçi kitlelerinin üzerinde, burjuva devletin tabi organları durumuna dönüşmüş partilerin varolduğunu göstererek İkinci Enternasyonal'i öldürdü.

Burada sadece bugün açıkça burjuvazinin kampında, onların ayrıcalıklı ve güvenilir adamları ve işçi sınıfının cellatları olarak yer alan sosyal yurtseverleri değil; bugün İkinci Enternasyonal'i, yani darkafalılığı, oportünizmi ve yöneticilerinin devrimci güç yoksunluğunu yeniden canlandırma çabasında bulunan dağınık, ikircilikli sosyalist merkezi de kastediyoruz. Alman Bağımsız Sosyal Demokrat Partisi (USPD), Fransız Sosyalist Partisi'nin bugünkü çoğunluğu, Rusya'daki Menşevikler grubu, İngiliz Bağımsız İçi Partisi ve öteki benzer gruplar, gerçekte, İkinci Enternasyonal'in eski resmi partilerinin savaş öncesinde kapladıkları yeri doldurmak amacındalar: eskiden olduğu gibi uzlaşma ve birleşme fikirleriyle ortaya çıkacaklar, bu yolla, bütün araçları kullanarak proletaryanın enerjisini azaltacaklar, bunalımı uzatacaklar ve böylelikle Avrupa'nın çektiği sefaleti daha da arttıracaklar. Sosyalist merkeze karşı mücadele, emperyalizme karşı verilecek başarılı bir mücadelenin zorunlu önkoşuludur.

Zamanını doldurmuş bulunan resmi sosyalist partilerin kararsızlığını, yalancılığını ve çürümüşlüğünü bir kenara atarken. biz, Üçüncü Enternasyonal'de birleşen komünistler, devrimci kuşaklardan uzun bir dizi oluşturan şehitlerin Babeuf'den Karl Liebknecht'e ve Rosa Luxemburg'a dek uzanan kişilerin kahramanca çabalarının dolaysız sürdürücüleri olduğumuzu hissediyoruz.

Nasıl Birinci Enternasyonal gelecekteki gelişmeyi öngörmüş ve onun yolunu göstermişse, nasıl İkinci Entenansyonal milyonlarca

proleteri toplayıp örgütlemişse, Üçüncü Enternasyonal de, açık kitle eyleminin, devrimi gerçekleştirmenin Enternasyonal'i, eylemin Enternasyonal'i olacaktır.

Sosyalist eleştiri, burjuva dünya düzenini yeterince teşhir etti. Uluslararası Komünist Partisi'nin görevi, bu düzeni yıkmak ve yerine sosyalist düzenin yapısını kurmaktır.

Bütün ülkelerin kadın ve erkek işçilerini, gölgesinde ilk büyük zaferin gerçekleştirildiği komünizm bayrağı altında birleşmeye çağırıyoruz.

Bütün ülkelerin işçileri! Emperyalist barbarlığa, Monarşiye, ayrıcalıklara burjuva devlete ve burjuva mülkiyetine, toplumsal veya ulusal baskının her türlüsüne karşı mücadelede birleşin!

Bütün ülkelerin işçileri iktidarı almak için, proletarya diktatörlüğü için mücadelede, işçi sovyetleri bayrağı altında, Üçüncü Enternasyonal'in bayrağı altında birleşin!

Örgütlenme Sorunu Hakkında Karar*

Gecikmeksizin etkin çalışmalara başlayabilmek amacıyla ve Komünist Enternasyonal'in kesin kuruluşunun bir sonraki kongrede gerçekleşeceği düşüncesiyle, kongre, derhal gerekli organların oluşturulmasına Büro'nun önerisiyle karar vermiştir.

Komünist Enternasyonal'in yönetimi bir Yürütme Komitesi'ne devredilmiştir. Bu komite, en önemli ülkelerin komünist partilerini temsil eden birer temsilciden oluşacaktır. Rusya, Almanya, Alman Avusturya, Macaristan, Balkan Federasyonu, İsviçe ve İskandinavya partileri temsilcilerini derhal ilk Yürütme Komitesi'ne göndermelidir.

İkinci Kongre'den önce Komünist Enternasyonal'e katılma kararı alan partilerin Yürütme Komitesi'nde birer sandalyesi olacaktır.

Yürütme Komitesi'nin bulunduğu ülkede bulunan yoldaşlar, dışarıda bulunan temsilciler gelinceye kadar çalışmaları üstlenmekle yükümlüdür. Yürütme Komitesi kendi içinden beş kişilik bir Büro seçer.

*KEYK'e Lenin, Troçki, Zinovyev, Rakovoski ve Platten seçildiler. İlk dördü, Rusya'da kalırken, Platten İsviçre'ye dönecekti; ama 8 Nisan'da Finladiya'da tutuklandı. Mayıs ayında Rusya'ya gönderildi. Bu kez Romanya üzerinden geçerken tekrar tutuklandı İsviçre'ye ancak 1920'de ulaşabildi. Lenin, Troçki ve Rakovoski ise, KEYK faaliyetlerinin yürütülmesini, fiilen Zinovyev'e bıraktılar. Zinovyev, sekreter olarak belirlenen A. Balabanov ile iki yardımcısı Viktor Serge(Kibalçiç), Mazin(Lichtenstadt) ile birlikte, Komünist Enternasyonal kuruluş yılları KEYK faaliyetlerini yürüttüler.

Japon Sosyalistleri Hakkında Karar

Oturum başkanı Platten: (1918 yılında Sen Katayama ile birlikte Japonya'ya giderek oradaki Japon sosyalistleriyle görüşen) Rutgers yoldaşın ilettiği ve Japon Sosyalist Partisi'nin Rusya'ya Japon birlikleri gönderilmesine karşı çıkan eski yayınlarından hareket ederek hazırlanmış bir karar tasarısını okutuyorum. (Rutgers karar tasarısını okur)

"Biz 1917 1 Mayıs'ında Tokyo'da toplanan Japon sosyalistleri hayranlıkla takip ettiğimiz Rus Devrimi'ne duyduğumuz derin sempatiyi dile getirmek istiyoruz.

Rus Devrimi'nin aynı zamanda hem ortaçağ mutlakiyetçiliğine karşı ayaklanan burjuvazinin bir politik devrimi, hem de çağdaş kapitalizme karşı ayaklanan proletaryanın bir devrimi olduğunu kabul ediyoruz. Rus devriminin dünya devrimine dönüşmesi sadece Rus sosyalistlerinin değil, dünyanın bütün sosyalistlerinin görevidir. Kapitalist rejim, hemen hemen bütün ülkelerde gelişmesinin en yüksek düzeyine şimdiden ulaşmıştır. Tamamen olgunlaşmış kapitalist emperyalizm çağında yaşıyoruz. Eğer emperyalizm ideologlarının tuzağına düşmek istemiyorlarsa, bütün ülkelerin sosyalistleri enternasyonalin bakış açısını sıkı sıkıya desteklemelidir. Uluslararası proletaryanın bütün güçleri, ortak düşman olan uluslararası kapitalizme karşı başkaldırmalıdır. Proletarya, ancak bu yolu takip ettiği takdirde tarihsel misyonunu yerine getirebilecektir.

Savaşa son vermek ve şu anda savaşan ülkelerin proletaryasının, siperlerin öte yanındaki kardeşlerine yöneltilmiş bulunan silahlarının,

kendi ülkelerinin egemen sınıflarına çevirilmesine yardım etmek için, Rusya'nın sosyalistleri ellerinden gelen herşeyi yapmalıdır.

Rus sosyalistlerinin ve dünyanın her yanındaki yoldaşlarımızın kahramanlığına olan inancımız tamdır."

Tokyo Sosyalist Grubunun Yürütme Komitesi

Oturum Başkanı Platten: Divan bu kararı benimsemeyi öneriyor. Bu, Japon yoldaşları yüreklendirecek ve içinde bulundukları güç duruma rağmen kendilerini devrimci çalışmaya vermelerini sağlayacaktır.

Kadın İşçilerin Rolü Hakkında Karar

Oturum Başkanı Platten: Öte yandan (kongrede yardımcı görevli olarak bulunan ve kadınlar arasında militan çalışma konusunda yetkili olan) Aleksandra Kollontay yoldaş, kadın işçilerin komünist partilerine çekilmesi gereği hakkında bir karar tasarısı sundu. Okutuyorum.

"Komünist Enternasyonal'in Kongresi, dünya proletaryasının kesin zaferi ve kapitalist rejimin tamamen yok edilmesi için olduğu kadar, kendi önüne koyduğu görevlerin başarısı için de kadın ve erkek işçilerin birleşik, ortak mücadelesinin şart olduğunu kabul eder. Ekonominin bütün dallarında kadın işgücü, muazzam artmıştır. Dünyadaki bütün zenginliklerin en azından yarısı kadın emeği tarafından üretilmektedir. Öte yandan, yeni komünist toplumun inşaası; özellikle de komünist yaşam tarzına geçiş ve aile hayatının dönüştürülmesi; ve çocukların sosyalist, ortakçı eğitiminin gerçekleştirilmesi (ki bu eğitimin esas hedefi dayanışma ruhuyla dolu emekçi yurttaşların konseyler cumhuriyetine hazırlanması olacaktır) alanlarında kadın işçilerin herkes tarafından kabul edilen önemli bir rolü vardır. Bütün bu nedenlerle; kadın işçilerin kazanılması, onların yeni toplumun yaratılması doğrultusunda, aile ve toplumsal yaşam hakkındaki komünist etik konusunda her türlü imkanı kullanarak eğitilmesi, Komünist Enternasyonal'e bağlanan her partinin başta gelen bir ödevi olarak kabul edilmelidir; ve bu partilerin bu yönde bütün güç ve enerjileriyle çalışmaları gerekmektedir.

Proletarya diktatörlüğü ancak, kadın işçilerin aktif ve enerjik katılımıyla gerçekleştirilebilir ve korunabilir."

Oturum Başkanı Platten:

Divan bu karar metninin benimsenmesini önermektedir. Burada ifade edilen fikirleri bütünüyle paylaşmaktadır.

Lenin'in Kapanış Konuşması

Böylece işimizi bitirdik. Bütün güçlüklere ve polis baskısına rağmen, toplanmayı ve temel ayrılıklar olmadan bu kadar kısa bir zamanda, bugünün sıcak devrimci sorunları üzerine önemli kararlar almayı başarabildiysek, bütün dünyanın proleter kitlelerinin eylemleri ile bu sorunları gündeme getirmelerinden ve somutta onları çözmeye başlamış olmalarındandır.

Kitlelerin devrimci mücadeleleri ile elde etmeyi başardıklarını biz burada sadece özetledik.

Sovyetlerin lehine olan hareket hergün biraz daha uzak ülkelere yayılmaktadır, sadece doğu Avrupa ülkelerinde değil, ama aynı zamanda batı Avrupa ülkelerinde de, örneğin sadece yenilen ülkelerde değil, ama İngiltere gibi yenen ülkelerde de yayılıyor: ve bu yeni hareketin amacı yeni bir proleter demokrasisi yaratmaktır; bu hareket proletarya diktatörlüğüne doğru, komünizmin gerçek zaferine doğru en önemli atılımdır.

Burjuvazinin bütün dünyada şiddetini arttırması, Spartakistleri ve bolşevikleri takip etmesi, hapse atması ve hatta onları öldürmesi onun hiçbir işine yaramayacaktır. Bütün bunlar ancak kitleleri aydınlatabilir ve eski demokratik burjuva önyargılardan kurtulmalarına yardım edecek mücadeleye tekrar girmelerini sağlayabilir. Bütün dünyada proleter devrimin zaferi artık kaçınılmazdır: Uluslararası Sovyet Cumhuriyetinin oluşumu ilerlemektedir.

II. BÖLÜM
Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi
(19 Temmuz-7 Ağustos 1920)

Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi

(19 Temmuz-7 Ağustos 1920)

Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongre'si birincisinin üzerinden bir buçuk yıl geçmeden, 17 Temmuz 1920'de yine Sovyet Rusya'da ama bu kez Petrograd'da açıldı. 23 Temmuz'dan itibaren de Moskova'da devam ederek 7 Ağustos günü çalışmalarını tamamladı. Emperyalist ablukanın sürmesine rağmen, İkinci Kongre'ye katılım iyi örgütlenmişti. Avrupa, Asya, Afrika, Amerika ve Avusturalya'dan 37 ülkeyi temsilen 169'u oy hakkına sahiph olan 218 delege bu kongreye katıldı. İlk kongrede önemli bir ağırlık oluşturan Sovyet Cumhuriyetleri'nden gelen altmış civarındaki delege bu kez bir azınlık oluşturuyordu. Kalabalık bir delegasyonla kongrede temsil edilen bolşeviklerin arasında Lenin, Troçki, Zinoviev, Radek, Buharin, Preobrajenski, Rakovski, Joffe, Djerzinski, Rikov, Tomski, Riazanov, Krupskaya, Kollontay, Şliapnikov, Sokolnikov, Lozovski, Rudzutak, Pokrovski göze çarpıyordu.

Alman Devrimi'nin bastırılmasının hemen ardından toplanan ilk kongreye göre, daha canlı ve umutlu bir hava İkinci Kongre'ye hakimdi. Kızıl Ordu, hala sert çatışmalarla süren iç savaşın gidişatını lehe çevirmişti; Sovyet Rusya proletaryasının nabzının attığı Petrograd'da coşkulu işçi gösterileri Komünist Enternasyonal'i selamlıyordu.

Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongre'si hem hazırlanışı, örgütlenmesi ve bileşiminin zenginliği bakımından; hem de ele aldığı gündem maddeleri bakımından leninist bir dünya partisinin ilk gerçek kongresi olarak görülebilir. Birinci kongredeki «kongre mi, değil mi?» tartışmalarının yerini bu kez somut olarak enternasyonalin ve şubelerinin örgütlenmesinin somut sorunları ve planları aldı. Birinci Kongre'de bir anlamda marksizmin devlet ve proletarya diktatörlüğü hakkındaki temel

tezlerini yeniden öğrenmek durumunda olan delegeler bu kez parlamenter çalışma, sendikal örgütlenme ve fabrika komiteleri, ulusal sorun, tarım sorunu hakkında somut siyasal çalışmaya ilişkin sorunlara yoğunlaşmaktaydılar. Birinci Kongre bir bakıma devlet ve enternasyonalizm konusunda bolşeviklerin Avrupalı komünistlere verdiği bir seminer gibi geçtiyse; İkinci Kongre devrimci parti ve onun taktik ilkeleri hakkında bolşevik deneyimin derslerinin tartışılmasıyla geçti.

Kurulduğu yıllarda Komünist Enternasyonal saflarında yer alanların ortak beklentisi Avrupa'da bir devrim dalgasının yükselmesi ve proletaryanın iktidarı ele geçirerek eski Çarlık topraklarındaki sovyet cumhuriyetlerine eklemlenmesiydi. Bu beklenti Komünist Enternasyonal'in birinci ve ikinci kongrelerinin manifestolarına açıkça yansıdı (Bkz. elinizdeki kitap s.).

Bu beklenti kısmen gerçekleşti kısmen gerçekleşmedi: Batı Avrupa'da savaş sonrası dönemin çalkantıları proletaryanın iktidarı ele geçirmesiyle sonuçlanmadı. Ama bu yıllarda eksik olan proletaryanın devrimci enerjisi ve atılımı değildi; beklenen dalga gelmişti. Eksik olan, Komünist Enternasyonal'in nihayet kurulmuş olmasına ve Avrupa'da hızla taraftar kazanmasına rağmen, kitlelerin güvenini kazanmış ve sınıf mücadelesi içinde bolşevikler gibi sınanmış bir devrimci önderlikti.

İşte bu durum karşısında bolşevik deneyiminin uluslararası anlamı özellikle öne çıktı; bolşevik deneyimin avrupalı komünistlere aktarılması acil bir ihtiyaçtı. «Bir çocukluk Hastalığı: Sol Komünizm» broşürü bu ihtiyacın giderilmesi yolunda bir adımdı. İkinci Kongreden bir kaç ay önce Lenin, bu broşürü kaleme aldı.

«Sol Komünizm» broşüründe Lenin, yer yer, İkinci Kongre'ye katılan kimi avrupalı delegeleri doğrudan doğruya eleştirdi; bazı yerlerde de daha genel planda kalmakla birlikte, yine aynı hedefe yönelik bir polemik yürüttü. Doğrusu kongre sırasında doğrudan doğruya bu broşür üzerinde bir tartışma olmadıysa da, bütün tartışmalara damga vuran vurgular bu broşürde bahis konusu edilen hatalı tutumlar oldu. Hatta kongreye sunulan başlıca tezler bile bu sorunu gözönüne alarak ve aynı doğrultuda kaleme alınmıştı.

Avrupalı deneyimsiz komünist örgütlerin peşpeşe gelen hataları ve örgütlere öncülük edenlerin bileşiminin değerlendirilmesi bir bakıma İkinci Kongre'nin gündemini şekillendirdi. Gerek parti sorununun deşilmesi gerekse de bolşevik deneyiminin Avrupalılara aktarılması kongrenin başlıca görevi olarak belirdi.

Kuşkusuz örgüt, örgütsel hatalar ve taktikler hakkındaki tartışmalar sırf teorik düzeyde kalmadı. Bunlara paralel olarak bolşevik örgütlenmenin ilkeleri ve temel taktiklerinin kayda geçirildiği dönemeç de İkinci Kongre oldu. Bir bakıma bu kongrede Komünist Enternasyonal'in örgütü bolşevik deneyimin ışığında ve izinde şekillendirildi.

«Sol, Komünizmin Çocukluk Hastalığı» adlı kitabında ele alınan temel sorunlar İkinci Kongre gündeminin değişik safhalarında bir bir derinleştirilerek tartışıldı. Bu kitapta da değinilen bir sorun olarak İngiltere Bağımsız İşçi Partisi'ne ilişkin taktik hakkındaki karar tasarısı en çok tartışılan sorunlardan biri oldu ve bu konudaki karar metni 58'e karşı 24 red ve 2 çekimser oyla benimsendi.

Parti örgütlenmesi tartışmalarında bolşeviklerin muhatapları Pestana gibi ispanyol ve Rosmer gibi Fransız, Jack Tanner gibi İngiliz sendikalistleriydi. Sendikalarda çalışma konusunda daha çok Alman ve Kuzey Avrupalılar, örneğin Hollandalı Wjinkoop, Alman Ernst Meyer; parlamentoya yönelik tartışmalarda ise, İtalyan «Bordigacı»ları ve Sylvia Pankhurst'le Gallacher gibi Britanyalılar tartışmanın tarafları oldular.

Tarım sorunu hakkında fazla uzun bir tartışma yaşanmadı. Buna karşılık Ulusal Sorun hakkındaki tezleri sunmakla görevli komisyonda özellikle Hintli delege Roy ile Lenin arasında önemli tartışmalar yaşandı; komisyonun raportörü olarak bu tartışmaları aktaran Lenin'in raporu bu kitapta yer almaktadır.

Komünist Enternasyonal'in merkezcilikle ve oportünizmle ayrım çizgilerini net bir biçimde çizmeyi amaçlayan ünlü «21 Koşul»un benimsendiği bu kongrede Kautsky ve Hilferding'in partisi olan USPD'nin ve «Fransa'nın Kautsky»si diye bilinen Longuet ile Leon Blum'un partisi SFIO'nun delegelerinin de istişari oyla da olsa yer aldıklarını hatırlatmak gerekir. Martov tarafından temsil edilen Enternasyonalist Menşeviklerin partisi de gözlemci bir delegeyle kongrede temsil edilmekteydi. Daha ilginç «21 Koşul»un yedincisinde «birlikte olunamayacak kişiler» diye sayılan merkezcilerin arasında adları geçen Turati ve Modigliani ise o sırada Komünist Enternasyonal'in resmi italyan şubesi olan PSI'nin yöneticileri idiler. Bu nedenle «21 Koşul»un tartışılması oldukça hararetli geçti. Sonuçta komünist olmayan grupların sızmasını önlemek amacıyla ele alınan «Komünist Enternasyonal'e Kabul Edilme Koşulları», İkinci Dünya Kongresi tarafından 2 red oyuna karşılık bütün delegelerin kabulüyle onaylandı. «21 Koşul» kongreden sonra 1920 yılında Alman Birleşik Sosyal Demokrat Partisinin (USPD) bölünmesine

neden oldu; daha sonra İtalyan ve Fransız sosyalistleri de aynı nedenle bölündüler.

Bulgaristan'dan Kabakçiyev'in sunduğu Komünist Enternasyonal tüzüğünün de oylanarak benimsendiği bu kongrede, tartışılıp dünya partisinin görüşleri haline gelen başlıca tezlerle raportörleri şunlardı:

Komünist enternasyonal'in Başlıca Görevleri (Lenin)

Komünist Enternasyonal'e Kabul Edilme Koşulları -21 Koşul- (Zinoviev- benimsenen tezler, neredeyse aynen Lenin'in)

Proleter Devriminde Komünist Partisinin rolü (Zinoviev)

Ulusal Sorun ve Sömürgeler Sorunu (Lenin-Roy)

Tarım Sorunu Hakkında Tezler (Marklevsky)

Komünist Parti ve Parlamentarizm (Buharin-Wolfstein)

Sendikal Hareket Fabrika ve İşyeri Komiteleri (Radek)

Sovyetlerin Örgütlenmesinin koşulları (Zinoviev)

İkinci Kongre Manifestosu: Kapitalist Dünya ve Komünist Enternasyonal (Troçki)

Komünist Enternasyonal'in Tüzüğü

1864 yılında Londra'da Uluslararası Emekçiler Birliği, yani Birinci Enternasyonal kuruldu. Bu Uluslararası Emekçiler Birliği'nin tüzüğünün girişinde şunlar yazıyordu:

"İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olmalıdır;

İşçi sınıfının kurtuluş mücadelesi, yeni sınıf ayrıcalıkları ve tekelleri yaratmak için değil, hak ve ödev eşitliğini yerleştirmek ve her türden sınıf egemenliğini ortadan kaldırmak içindir.

Her çeşit köleliğin, toplumsal sefaletin, manevi alçalma ve siyasal bağımlılığın temelinde, çalışan insanın, iş araçlarını (yani tüm yaşam kaynaklarını) tekelinde bulunduranların ekonomik boyunduruğu altına sokulması yatar;

Bu nedenle, işçi sınıfının ekonomik kurtuluşu, her siyasi hareketin bir araç olarak tabi olması gereken asıl hedeftir.

Bugüne dek bu büyük hedefe yönelen tüm çabalar, her ülkede emeğin çeşitli kesimleri arasındaki dayanışma eksikliği, çeşitli ülke işçi sınıfları arasındaki kardeşçe bağın yokluğu nedeniyle başarısızlığa uğramıştır. Yerel ya da ulusal değil, modern toplumun varolduğu bütün ülkeleri kucaklayan toplumsal bir sorun olan emeğin kurtuluşunun gerçekleşmesi, sonuç olarak en ileri ülkelerin pratik, teorik işbirliğine bağlıdır.

Avrupa'nın en sanayileşmiş ülkelerinde işçi sınıfının bugün canlanmakta oluşu hem yeni umutlar doğurmakta, hem de eski hatalara düşülmesine karşı ciddi bir uyarıda bulunup, hala birbirinden kopuk olan hareketleri birliğe çağırmaktadır."

1889'da Paris'de kurulan İkinci Enternasyonal, Birinci Enternasyonal'in eserini sürdürmeyi üstlenmişti. Fakat 1914 yılında, dünya savaşı

başladığında, tam bir yıkıma uğradı. Oportünizm ve burjuvazinin safına geçen önderlerin ihaneti, onun kuyusunu kazdı ve İkinci Enternasyonal çöktü.

1919 Mart'ında Rus Federatif Sovyet Cumhuriyeti'nin başkenti Moskova'da kurulan Komünist Enternasyonal, Birinci Uluslararası Emekçiler Birliği'nin yüce görevini devraldığını, bu görevi sürdüreceğini ve sonuçlandıracağını kıvançla bütün dünyaya ilan etti.

Komünist, Üçüncü Enternasyonal, çeşitli ülkelerin emperyalist burjuvazilerinin yirmi milyon insanı feda ettiği 1914-1918 emperyalist savaşının bitiminde kuruldu.

"Emperyalist savaşı hatırla!" Bu, Komünist Enternasyonal'in nerede yaşarsa yaşasın, hangi dili konuşursa konuşsun, bütün emekçilere seslenirken kullandığı sözdür. Kapitalist düzenin varlığı sayesinde, bir avuç emperyalistin dört uzun yıl boyunca çeşitli ülkelerin işçilerini birbirlerine boğazlatma fısatını elde ettiğini hatırla! Burjuvazinin savaşı, Avrupa'da ve bütün dünyada en korkunç açlık felaketine ve en korkunç sefalete neden oldunu hatırla! Kapitalizm yıkılmadan, bu tür caniyane savaşlarının tekrarlanmasının sadece mümkün olmakla kalmayıp kaçınılmaz olduğunu unutma!

Komünist Enternasyonal'in benimsediği hedef; her türlü yönetim biçiminin tamamen ortadan kaldırılması yolunda ilk aşama olan uluslararası sovyet cumhuriyetini yaratmak üzere ve uluslararası burjuvaziyi alaşağı etmek için silahlı mücadeledir. Komünist Enternasyonal, proletarya diktatörlüğünü, insanlığı kapitalizmin vahşetinden kurtaracak olan tek mümkün yol olarak görür; sovyet iktidarını da, bu proletarya diktatörlüğünün tarih tarafından dayatılan biçimi olarak kabul eder.

Emperyalist savaş, bir ülkenin proleterlerinin kaderini diğer bütün ülkelerin proleterlerininkiyle sımsıkı birbirine bağladı. Emperyalist savaş, Birinci Enternasyonal'in genel tüzüğünde söylenenleri bir kez daha doğruladı: işçilerin kurtuluşu yerel ya da ulusal değil, toplumsal ve uluslararası bir görevdir.

Komünist Enternasyonal, gerçekte sadece beyaz ırktan halkların varlığını kabul eden İkinci Enternasyonal'le bağlarını ebediyen koparttı. Komünist Enternasyonal saflarında beyaz, sarı, siyah derili insanlar, dünyanın bütün emekçileri kardeşçe birleşiyor.

Komünist Enternasyonal, Rusya'daki büyük proleter devriminin, ta-

rihin ilk başarılı sosyalist devriminin kazanımlarını tümüyle, kayıt koymadan destekler ve bütün dünyanın proleterlerini aynı yoldan yürümeye çağırır. Komünist Enternasyonal, nerede yaratılırsa yaratılsın, her sosyalist cumhuriyeti desteklemeyi görevi sayar.

Komünist Enternasyonal, zafere daha çabuk ulaşmak için, kapitalizmi ortadan kaldırma ve komünizmi yaratma amacıyla mücadele eden Emekçiler Birliği'nin sıkı merkezi bir örgütlenmeye sahip olması gerektiğini bilir. Komünist Enternasyonal gerçekten, fiilen, bütün dünyanın birleşik komünist partisi gibi olmalıdır. Ayrı ayrı ülkelerde çalışan partiler, sadece onun tekil seksiyonları olmak durumundadırlar. Komünist Enternasyonal'in örgütsel mekanizması, her ülkenin emekçilerinin her an öteki ülkelerin örgütlü proleterlerinin mümkün olan her tür yardımını sağlamalıdır.

Bunları gözönünde bulunduran Komünist Enternasyonal, aşağıdaki şu tüzüğü benimser:

1. Yeni Uluslararası Emekçiler Birliği, bütün ülkelerin proleterlerinin tek ve aynı hedef doğrultusunda toplam eylemini örgütlemek amacıyla kurulmuştur. Bu hedef: kapitalizmi yıkmak, sınıfların tamamen ortadan kaldırılmasının ve komünist toplumun ilk evresi olan sosyalizmin gerçekleşmesinin önünü açacak olan proletarya diktatörlüğünüyle, bir uluslararası sovyetler cumhuriyetini kurmaktır.

2. Yeni Uluslararası Emekçiler Birliği, "Komünist Enternasyonal" adını benimser.

3. Komünist Enternasyonal'e üye tüm partiler, "Şu, şu, şu ülkenin komünist partisi (Kömünist Enternasyonal'in Seksiyonu)" adını taşır.

4. Komünist Enternasyonal'in en üst kurumu, bütün üye partilerin ve örgütlerin katıldığı Dünya Kongresi'dir. Dünya Kongresi yılda bir kez düzenli olarak toplanır. Dünya Kongresi, Komünist Enternasyonal'e katılan çeşitli partilerin programlarını onaylar. Dünya Kongresi, Komünist Enternasyonal'in faaliyetine ilişkin belli başlı program ve taktik sorunlarını inceler ve çözer. Dünya Kongresi'nde her partinin veya örgütün sahip olacağı oy hakkı özel bir kongre kararıyla belirlenir; ayrıca her örgütün gerçek üye sayılarına dayanarak ve partinin gerçek etkisi gözönünde bulundurularak temsil ölçülerinin en kısa zamanda belirlenmesi için gayret göstermek şarttır.

5. Uluslararası Kongre, Dünya Kongresi'nin toplantılarını bir birin-

den ayıran sürede, Komünist Enternasyonal'in en üst organı olacak olan Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'ni seçer.

6. Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin yerleşeceği yer, her defasında Dünya Kongresi'nce saptanır.

7. Komünist Enternasyonal'in olağanüstü bir dünya kongresi, Yürütme Komitesi'nin kararıyla ya da son dünya kongresi sırasında Komünist Enternasyonal'e üye olan partilerin yarısının talebiyle gerçekleşir.

8. Yürütme Komitesi çalışmalarında asıl ağırlığı, dünya kongresi tarafından Yürütme Komitesi'nin yerleşeceği yer olarak belirlenen ülkenin partisi üstlenir. Bu ülkenin komünist partisi Yürütme Komitesi'ne, kararlarda oy hakkı bulunan en az beş temsilci gönderir. Bunun dışında, olağan dünya kongresince saptanacak 10-12 kadar en önemli komünist partisi, Yürütme Komitesi'ne kararlarda oy hakkı bulunan birer temsilci gönderir. Komünist Enternasyonal'e alınan öteki örgüt ve partiler, istişari oy kullanabilen birer delege ile Yürütme Komitesi'nde temsil edilme hakkına sahiptirler.

9. Yürütme Komitesi, iki toplantı arasında, Komünist Enternasyonal'in bütün çalışmalarını yönetir, Komünist Enternasyonal'in merkezi organını ("Komünist Enternasyonal" dergisini) en az dört dilde çıkartır, Komünist Enternasyonal adına gerekli duyuruları yapar, Komünist Enternasyonal'e üye bütün örgüt ve partileri bağlayan ilkeleri belirler. Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin üye partilerden, uluslararası disiplini zedeleyen grup veya kişileri ihraç etmelerini isteme ve aynı biçimde, dünya kongresi kararlarını çiğneyen partileri Komünist Enternasyonal'den çıkartma yetkisi vardır. Bu partiler, dünya kongresine başvurarak kararı temyiz etme hakkına sahiptirler. Gerekli durumlarda Yürütme Komitesi, çeşitli ülkelerde tümüyle kendi emrinde bulunacak olan teknik ve başka yardımcı büroları örgütler. Yürütme Komitesi üyeleri, siyasal görevlerini her ülkenin parti merkeziyle en sıkı ilişki içinde yerine getirirler.

10. Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi, Komünist Enternasyonal'e üye olmadığı halde sempatizan veya yakın durumda bulunan örgüt ve partilerden istişari oy hakkına sahip temsilciler alabilir.

11. Komünist Enternasyonal'e üye olan ve sempatizanlar arasında sayılan tüm partilerin ve tüm örgütlerin organları, Komünist Enternasyonal'in ve onun Yürütme Komitesi'nin bütün resmi belgelerini yayın-

lamakla yükümlüdürler.

12. Avrupa ve Amerika'daki genel durum, yasal örgütlerin yanısıra, gizli örgütler kurma zorunluluğunu komünistlere dayatır. Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi tüzüğün bu maddesini izlemek ve gözlemekle yükümlüdür.

13. Kural olarak Komünist Enternasyonal'e üye partiler arasındaki belirli bir önem taşıyan tüm siyasal ilişkiler, Yürütme Komitesi aracılığıyla yürütülür. Acil durumlarda ilişki doğrudan kurulur fakat aynı anda Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'ne bildirilir.

14. Komünizm zemininde yeralan ve uluslararası gruplaşmalar oluşturan sendikalar, Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesi'nin denetimi altında, Komünist Enternasyonal'in bir sendikal seksiyonunu oluştururlar. Bu sendikalar, Komünist Enternasyonal dünya kongresine, bulundukları ülkenin komünist partisi aracılığıyla temsilci gönderirler. Komünist Enternasyonal sendikal seksiyonu, Yürütme Komitesi'ne kararlarda oy hakkına sahip bir temsilci gönderir. Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi, Konünist Enternasyonal sendikal seksiyonuna oy hakkkına sahip bir temsilci göndermeye yetkilidir.

15. Uluslararası Komünist Gençlik Birliği, Komünist Enternasyonal'e ve kendi Yürütme Komitesi'ne tabidir. Uluslararası Komünist Gençlik Birliği, kendi Yürütme Komitesi'nden bir temsilciyi, oy hakkına sahip olarak Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'ne delege eder. Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi isterse, Uluslararası Komünist Gençlik Birliği Yürütme Komitesi'ne, oy hakkına sahip bir temsilci gönderebilir. Her ülkede birer örgüt olarak Uluslararası Komünist Gençlik Birliği ile Komünist Partisi arasındaki karşılıklı ilişkilerde aynı ilke temelinde kurulur.

16. Yürütme Komitesi, Uluslararası Kadın Hareketi'nin Sekreterini saptar ve Enternasyonal'in Komünist Kadınlar Seksiyonu'nu örgütler.

17. Bir ülkeden ötekine geçen her Komünist Enternasyonal üyesi, oradaki Üçüncü Enternasyonal üyeleri tarafından kardeşçe ağırlanır.

Komünist Enternasyonal'e Katılmanın 21 Koşulu

Komünist Enternasyonal'in Birinci Kuruluş Kongresi, partilerin Üçüncü Enternasyonal'e kabul edilmesi konusunda kesin koşullar belirlemedi. Birinci Kongre toplandığı zaman ülkelerin çoğunda sadece komünist grup ve eğilimler vardı.

Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi bambaşka koşullarda toplanıyor. O günden beri çoğu ülkede grup ve eğilimler yerine komünist partiler ve örgütler bulunmaktadır. Daha kısa zaman önce İkinci Enternasyonal içinde yer alan ve şimdi Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen, ama gerçekte komünist olmamış partiler ve gruplar da Komünist Enternasyonal'e yöneliyorlar. İkinci Enternasyonal iflah olmaz biçimde bozguna uğramıştır. İkinci Enternasyonal'in çıkış yolunun kalmadığını gören iki ara bir deredeki partiler ve «merkez»ci gruplar, gitgide güçlenen Komünist Enternasyonal'e yaslanmaya çalışıyorlar. Fakat bunu yaparken kendilerine daha önceki oportünist veya «merkezci» politikalarını sürdürme imkanı verecek bir «özerkliği» korumayı da umuyorlar. Bir bakıma Komünist Enternasyonal moda olmuştur.

«Merkez»in önde gelen bazı gruplarının Komünist Enternasyonal'e katılma talepleri, Komünist Enternasyonal'in bütün dünyanın sınıf bilinçli işçilerinin ezici çoğunluğunun sempatisini kazandığını ve her geçen gün büyüyen bir güç haline geldiğini dolaylı biçimde doğrulamaktadır.

Komünist Enternasyonal, İkinci Enternasyonal ideolojisinden henüz kopmamış olan kararsız ve ikircikli grupların akınına uğrama teh-

likesiyle karşı karşıyadır.

Ayrıca, üye çoğunluğu komünizmin bakış açısını benimseyen bazı önemli partilerin içinde (İtalya, İsveç, Norveç, Yugoslavya, v.b.), hala pekçok reformist ve sosyal pasifist unsur bulunmaktadır. Bunlar yeniden başlarını kaldırıp proleter devrimini aktif biçimde kösteklemek ve böylece burjuvaziyle İkinci Enternasyonal'in yardımına koşmak için fırsat kollamaktadır.

Hiçbir komünist, Macar Sovyet Cumhuruyeti'nin derslerini unutmamalıdır. Macar komünistlerinin reformistlerle birleşmesi Macar proletaryasına pahalıya mal oldu.

Bunlardan hareketle, Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi, yeni partilerin katılma koşullarını kesin olarak ortaya koymayı ve Komünist Enternasyonal'e kabul edilen partilere, üstlerine düşen yükümlülükleri göstermeyi ödev saymaktadır.

Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi, Komünist Enternasyonal'e kabul edilme koşulları olarak şunları belirler:

1. Gündelik propaganda ve ajitasyon, gerçekten komünist nitelik taşımalı ve Komünist Enternasyonal programıyla kararlarına uygun olmalıdır. Partinin bütün basın organları, proletarya davasına bağlılıklarını kanıtlamış, güvenilir komünistler tarafından yönetilmelidir. Proletarya diktatörlüğünden, ezberlenmiş ve kanıksanmış bir formül gibi söz etmek uygun değildir. Proletarya diktatörlüğünün propagandası, her emekçinin, kadın işçinin, askerin ve köylünün, basınımızda da sistematik bir biçimde işlenen gündelik hayatın olgularından, proletarya diktatörlüğünün zorunlu olduğu sonucuna varmasını sağlayacak şekilde yapılmalıdır.

Periyodik ve periyodik olmayan basın ve tüm yayınlar, parti ister legal ister illegal olsun, onun merkez komitesine tamamen tabi olmalıdır. Yayın organlarının özerkliklerini kötüye kullanmaları ve partinin politikasına uymayan bir politika gütmeleri kabul edilemez.

Basın organlarının sütunlarında, halk toplantılarında, sendikalarda, kooperatiflerde, Üçüncü Enternasyonal taraftarlarının girme imkanı buldukları her yerde, sadece burjuvaziyi değil, onun işbirlikçilerini, her türden reformistleri, sistemli ve acımasız biçimde teşhir etmek zo-

runludur.

2. Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen her örgüt, işçi hareketi içinde şu ya da bu oranda sorumluluğu olan bütün görevlerden (parti örgütleri, yazı kurulları, sendikalar, parlamento fraksiyonları, kooperatifler, yerel yönetimler) reformistleri ve merkezcileri düzenli ve sistematik bir biçimde uzaklaştırarak, onların yerine sınanmış komünistleri geçirmelidir; ve özellikle başlangıçta deneyimli militanların yerine, emekçi sıra neferlerini geçirmekten çekinmemelidir.

3. Avrupa ve Amerika'nın hemen bütün ülkelerinde, sınıf mücadelesi iç savaş dönemine giriyor. Bu koşullar altında komünistler, burjuva legalitesine güvenemezler. Her yerde, belirleyici an geldiğinde, devrime karşı ödevini yerine getirebilecek kapasitede bir gizli organizmanın legal örgüte paralel olarak yaratılması zorunludur. Sıkıyönetim ve olağanüstü yasalar yüzünden komünistlerin bütün çalışmalarını legal olarak sürdürme imkan bulamadıkları bütün ülkelerde, legal çalışmanın illegal çalışmayla kombine edilmesi kesinlikle zorunludur.

4. Komünist fikirlerin yaygınlaştırılması ödevi, ordu içinde ısrarlı, sistemli bir propaganda ve ajitasyon yürütmeyi mutlak bir zorunluk olarak dayatır. Olağanüstü yasaların açık propagandaya zorluk çıkarttığı durumlarda bu propaganda illegal olarak yürütülmelidir. Böyle bir çalışmadan kaçınmak, devrimci görevlere ihanetle eş anlama gelir ve Komünist Enternasyonal üyeliğiyle bağdaşmaz.

5. Kırsal alanda sistemli ve planlı bir ajitasyon zorunludur. Kırsal alanın emekçilerinin (gündelikçi tarım işçileri ve en yoksul köylüler) hiç değilse bir bölümünü arkasına alamamışsa ve izlediği politika aracılığıyla kırsal alanın geri kesimlerinin hiç değilse bir kısmını tarafsız hale getirememişe, işçi sınıfı zafer kazanamaz. Kırsal kesimdeki komünist çalışma, günümüzde başlı başına bir önem kazanmaktadır. Bu çalışma esas olarak kırlarla temas halindeki komünist işçiler eliyle yürütülmelidir. Bu görevden kaçmak ya da onu güvenilmez, yarı reformist ellere teslim etmek, proleter devrimden vaz geçmekle aynı anlama gelir.

6. Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen her parti, sadece açık sosyal yurtseverliği değil, iki yüzlü ve sahte sosyal pasifizmi (barışçılık) de teşhir etmekle yükümlüdür; kapitalizm devrimci yoldan yıkılmadıkça ne uluslararası hakem mahkemelerinin, ne silahlarının sınırlanmasına ilişkin tartışmaların, ne de Milletler Cemiyeti'nin «demokratik» tarzda düzeltilmesinin hiçbir zaman yeni emperyalist savaşları önleyemeyeceğini işçilere sistemli biçimde anlatmalıdır.

7. Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen partiler, reformizmden ve «merkez»in politikasından tam ve kesin bir kopuşun gerekli olduğunu kabul etmek ve parti üyeleri arasında bu kopuşun propagandasını yapmakla yükümlüdürler. Bu olmadan tutarlı bir komünist politika yürütmek mümkün değildir.

Komünist Enternasyonal'in bu kopuşun en kısa zamanda gerçekleştirilmesi yolunda yaptığı talep, kayıtsız şartsız bir ultimatom niteliğindedir. Komünist Enternasyonal, artık Turati, Modigliani, Kautsky, Hilferding, Hillquith, Longuet, MacDonald, vb. kişilerin temsil ettiği tescilli reformistlerin kendilerini Üçüncü Enternasyonal üyesi olarak görmelerini ve burada temsil edilmelerini kabul edemez. Bu durum Üçüncü Enternasyonal'in fazlasıyla İkinci Enternasyonal'e benzemesine yolaçacaktır.

8. Burjuvazisi sömürge sahibi olan veya başka ulusları ezen ülkelerdeki partilerin, sömürgeler ve ezilen milliyetler sorununda özellikle belirgin ve açık bir eylem çizgisine sahip olmaları zorunludur. Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen her parti, «kendi» emperyalistlerinin sömürgelerde giriştiği oyunları teşhir etmek, sömürgelerdeki her kurtuluş hareketini sırf sözlerle değil eylemlerle de desteklemek, kendi ülkesinin emperyalistlerinin bu sömürgelerden kovulmasını istemek, ülkesinin işçilerinin yüreklerinde sömürgelerin ve ezilen ulusların emekçi halkına karşı gerçekten kardeşçe duygular yaratmaya yönelik bir eğitim çabası sürdürmek ve ülkesinin askeri birlikleri içinde sömürge halkları üzerindeki her türlü baskıya karşı sistemli bir ajitasyon yürütmek yükümlülüklerini taşır.

9. Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen her parti, sendikalar, kooperatifler ve işçilerin diğer kitle örgütleri içinde, sistem-

li ve ısrarlı bir faaliyeti sürdürmek zorundadır. Bu örgütler içinde, sürekli ve ısrarlı bir çalışmayla sendikaları, vb. komünizm davasına kazanacak komünist çekirdekler örgütlemek gerekir. Bu çekirdeklerin ödevi, her yerde, sosyal yurtseverlerin ihanetini ve «merkez»cilerin ikircimlerini teşhir etmektir. Bu komünist çekirdekler kesinlikle partinin bütününe tamamen tabi olmalıdırlar.

10. Komünist Enternasyonal üyesi olan her parti, Amsterdam'da kurulan sarı sendikaların «Enternasyonal»ine karşı amansız bir mücadele sürdürmekle yükümlüdür. Sendikalarda örgütlenmiş işçiler arasında Sarı Amsterdam Enternasyonali'yle bağları koparmak gerektiğinin propagandasını yapmalıdır. Komünist Enternasyonal'e bağlanan Kızıl Sendikalar'ın oluşmakta olan uluslararası birliğini elindeki her türlü araçla desteklemelidir.

11. Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen partiler, parlamento fraksiyonlarının bileşimini gözden geçirmekle yükümlüdürler; bütün güvenilmez öğeleri buradan uzaklaştırmalı; parlamento gruplarını sırf sözle değil fiilen de parti merkez komitesine tabi kılmalı; her komünist parlamento üyesinin, bütün çalışmalarını gerçekten devrimci bir propagandanın ve ajitasyonun çıkarlarına tabi kılınmasını istemelidir.

12. Komünist Enternasyonal üyesi partiler, demokratik merkeziyetçilik ilkesi temelinde örgütlenmelidir. İçinde yaşadığımız iç savaşın keskinleşme döneminde, komünist parti ancak, olabildiğince merkeziyetçi bir tarzda örgütlenmişse, parti içinde askeri disipline yaklaşan bir demir disiplin hüküm sürüyorsa ve tartışmasız bir otorite ve geniş yetkilerle donatılmış merkezi organizması, militanlarının hepsinin güvenini kazanmışsa, görevlerini yerine getirebilir.

13. Komünistlerin faaliyetlerini yasal olarak sürdürebildikleri ülkelerin komünist partileri, partiyi içlerine sızan çıkarcı ve küçük burjuva unsurları uzaklaştırabilmek için örgütlerinde zaman zaman temizlikler yapmak zorundadırlar.

14. Komünist Enternasyonal'e üye olmak isteyen her parti, bütün sovyet cumhuriyetlerine, karşı devrimci güçlerle yürüttükleri mücadelede kayıtsız koşulsuz destek sağlar. Komünist partileri, sovyet

cumhuriyetlerinin düşmanlarına silah ve cephane taşınmasını reddetmeleri için işçiler arasında usanmaz bir propaganda yürütmeli; sovyet cumhuriyetlerine gönderilen askeri birlikler arasında yasal ya da yasa dışı propaganda sürdürümelidirler.

15. Şimdiye kadar eski sosyal demokrat programlarını korumuş olan partiler, mümkün olan en kısa zamanda bu programlarını değiştirmek ve ülkelerinin özel koşullarına uygun yeni bir komünist programı Komünist Enternasyonal'in anlayışı doğrultusunda hazırlamakla yükümlüdürler. Kural olarak, Komünist Enternasyonal'e üye bütün partilerin programlarının, Komünist Enternasyonal'in olağan kongresi veya Yürütme Komitesi tarafından onaylanması gereklidir. Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin bir partinin programını onaylamaması durumunda, sözkonusu partinin, Komünist Enternasyonal Kongresi'ne başvurma hakkı vardır.

16. Komünist Enternasyonal Kongresi'nin ve Yürütme Komitesi'nin bütün kararları, Komünist Enternasyonal'e üye olan tüm partiler için bağlayıcıdır. En keskin iç savaş koşullarında faaliyet gösteren Komünist Enternasyonal, İkinci Enternasyonal'de olduğundan çok daha fazla merkeziyetçi bir tarzda örgütlenmek zorundadır. Komünist Enternasyonal ve onun Yürütme Komitesi, farklı ülkelerdeki değişik mücadele koşullarını hesaba katarak sadece bu türden kararın alınmasının mümkün olduğu sorunlarda genel ve bağlayıcı kararlar almaya özen göstermelidir.

17. Bütün daha önce söylenenlere bağlı olarak, Komünist Enternasyonal'e üye olmak isteyen bütün partiler, adlarını değiştirmek zorundadırlar. Komünist Enternasyonal'e üye olmak isteyen her parti, şu ya da bu ülkenin Komünist Partisi (Komünist Enternasyonal Seksiyonu) adını taşımak zorundadır. Adlandırma sorunu sadece biçimsel bir sorun değil, son derece önemli bir siyasal sorundur. Komünist Enternasyonal, bütün burjuva dünyasına ve tüm eski sarı sosyal demokrat partilere savaş açmıştır. Komünist partilerle, işçi sınıfına ihanet etmiş eski resmi «sosyal demokrat» veya «sosyalist» partiler arasındaki farkın, her emekçinin gözüne net bir biçimde görünmesi gerekir.

18. Bütün ülkelerin partilerinin önde gelen basın organları, Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin bütün önemli resmi belgelerini yayınlamakla yükümlüdürler.

19. Komünist Enternasyonal'e üye olan ya da katılmak için başvuran bütün partiler, mümkün olduğu kadar çabuk, ama en geç Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi'nden sonraki dört ay içinde, olağanüstü bir kongre toplamak ve bütün bu koşulların yerine getirilip getirilmediğini araştırmakla yükümlüdürler. Bu arada, merkez komiteleri, bütün yerel örgütlerin, Komünist Enternasyonal İkinci Kongre kararlarını öğrenip öğrenmediğini gözetmek zorundadır.

20. Şimdi Üçüncü Enternasyonal'e bağlanmak isteyen, ama henüz eski taktiklerini köklü bir biçimde değiştirmemiş bulunan partiler ilk önce şuna dikkat etmelidir: bu partilerin merkez komite üyelerinin ve en önemli merkezi kurumlarının üyelerinin üçte ikisi, partinin Üçüncü Enternasyonal'e katılması doğrultusunda daha İkinci Kongre'den önce açıkça tutum almış yoldaşlardan oluşmalıdır. Komünist Enternasyonal'in Yürütme Komitesi'nin onayıyla istisnalar gözetilebilir. Yürütme Komitesi yukarıdaki yedinci paragrafta zikredilen merkezci eğilimin temsilcileri ile ilgili istisnaları gözetme hakkını da saklı tutar

21. Komünist Enternasyonal tarafından ortaya konan tez ve koşulları kabul etmeyen parti üyeleri partiden ihraç edilmelidir; bu olağanüstü kongre delegeleri için de geçerlidir.

Komünist Enternasyonal'e Kabul Edilme Koşulları Hakkında Lenin'in Konuşması

Yoldaşlar, Serrati Fransızca bir sözcük oyununa başvurarak(Sincerometre-dürüstlükölçer-çn) henüz insanların dürüstlüğünü ölçen bir mihenk taşına sahip olmadığımızdan söz etti. Böyle bir araç henüz bulunmadı. Ayrıca buna ihtiyaç da duymuyoruz. Ama eğilimleri ayırd etmek için bir aracımız var. Yoldaş Serrati'nin daha sonra üzerinde duracağım hatası, uzunca bir süredir bilinen bu aracı kullanmamasından ileri gelmektedir.

Yoldaş Crispien ile ilgili olarak ise birkaç şey söylemek istiyorum. Burada bulunmamasından ötürü üzgünüm. (Dittmann: "Kendisi rahatsızdır") Bunu duyunca çok üzüldüm. Onun konuşması son derece önemli bir belgedir ve Bağımsız Sosyal Demokrat Parti'nin sağ kanadının politik doğrultusunu açıkça belirtmektedir. Crispien'in, konuşmasında belirtmiş olduğu kişisel durumlardan veya tek tek olaylardan değil, fakat açığa çıkan düşüncelerden sözedeceğim. Öyle sanıyorum ve kanıtlayabilirim ki, bütün bu konuşma tamamen kautskici bir söylem taşımaktadır ve yoldaş Crispien proletarya diktatörlüğü konusunda Kautski'nin görüşlerini paylaşmaktadır. Crispien, kendisine yöneltilen bir soruya şöyle bir cevap verdi: "Proletarya diktatörlüğünün yeni bir olgu olmadığı, Erfurt Programı'nda yer alıyordu". Erfurt Programı proletarya diktatörlüğü ile ilgili hiç bir şey söylemiyor ve tarih bunun bir tesadüften ötürü olmadığını göstermiştir. 1902-1903 yıllarında partimizin ilk program taslağı hazırlanırken, yanımızda Erfurt Progra-

mı'nın bir örneği her zaman bulunmuştu; Plehanov, ki ta o zamanlar doğru olarak, "Ya Bernstein sosyal demokrasiyi batıracak ya da sosyal demokrasi Bernstein'i" demiş ve Erfurt Programı'nın proletarya diktatörlüğünden sözetmeyişinin teori açısından hatalı olduğunu ve pratikte oportünistlere alçakça verilmiş bir taviz olduğunu önemle vurgulamıştı. Proletarya diktatörlüğü 1903 yılından beri programımızda bulunmaktadır.

Yoldaş Crispien, şimdi bize proletarya diktatörlüğünün bir yenilik olmadığını belirtip, "şimdiye kadar hep iktidarın ele geçirilmesinden yana olduk" dediğinde sorunun özünü geçiştirmektedir. Bu sözlerle kabul edilen şey, iktidarın ele geçirilmesidir ama diktatörlük değildir. Yalnız Almanlarınki değil, Fransız ve İngilizlerinki de dahil tüm sosyalist literatür oportünist parti liderlerinin, örneğin İngiltere'de MacDonald'ın, iktidarın ele geçirilmesinden yana olduklarını göstermektedir. Bunların hepsi dürüst sosyalistliklerdir -ki bu az bir şey değildir- ama proletarya diktatörlüğüne karşıdırlar! Komünist adına layık, iyi bir devrimci partiye sahip olunduğu andan itibaren, İkinci Enternasyonal'deyken savunulan eski anlayıştan farklı olarak, derhal proletarya diktatörlüğü için propaganda yapılması gerekir. Bu nokta yoldaş Crispien tarafından çarpıtılıp,örtbas edilmiştir; ayrıca Kautski taraftarlarının temel yanlışı da budur.

"Biz kitleler tarafından seçilmiş liderleriz" diyerek devam etmektedir yoldaş Crispien. Alman Bağımsızlar'ının son parti kongresinde eğilimlerin çarpışması açıkça görüldüğünden, bu görüş yanlış ve yüzeyseldir. Bu eğilimler arasında mücadelenin var olduğu ve var olması gerektiği şeklindeki basit gerçeği ortaya koymak için, yoldaş Serrati'nin yaptığı gibi dürüstlükölçer icatlarından söz edip konuyu hafife almaya gerek yoktur. Söz konusu eğilimlerden biri bize yeni katılmış olan ve işçi aristokrasisine karşı olan devrimci işçilerdir; diğeri de tüm gelişmiş ülkelerdeki eski liderlerin yönlendirdiği işçi aristokrasisidir. Crispien, eski liderler ve işçi aristokrasisinin mi, yoksa işçi aristokrasisine karşı olan yeni devrimci işçi kitlelerinin mi yanındadır? Yoldaş Crispien'in üstünü örttüğü tam da bu sorudur.

Yoldaş Crispien ayrılmadan söz ederken nasıl bir üslup kullanıyor? (Eski partilerden -çn.)Kopuşun, kendisinin uzun zamandır şikayetçi

olduğu üzücü bir zorunluluk olduğunu söylüyor. Bu, tamı tamına Kautski'nin zihniyetidir. Kimden ayrılacaktık? Scheidemann'dan değil mi? Pek tabii öyleydi. Crispien dedi ki: "Biz zaten ayrıldık". Bir kere bu konuda çok geciktiniz! Şimdi tam bu konudan sözederken, bunun belirtilmesi gerekirdi. İkinci olarak, Bağımsızlar'ın bundan yakınacaklarına şöyle demeleri gerekir: "Uluslararası işçi sınıfı hala işçi aristokrasisi ve oportünistlerin boyunduruğu altındadır". Yoldaş Crispien, kopuş sorununu bir komünist gibi değil, güya hiç etkisinde kalmadığını söylediği Kautski'nin anlayışıyla ele almaktadır.

Bundan sonra Crispien, yüksek ücretlerden söz ederek devam etti. Almanya'daki işçilerin yaşam koşullarının Rusya'ya veya genel olarak Doğu Avrupa'ya oranla daha iyi olduğunu söyledi. Ona kalırsa, bir devrim ancak işçilerin durumunu "çok fazla" kötüleştirmediği takdirde gerçekleştirilebilir. Bir komünist partide bu tonda konuşmaya nasıl izin verilir, sorarım sizlere? Bu, karşı devrimin dilidir. Rusya'da yaşama seviyesinin Almanya'dan daha düşük olduğunu biliyoruz; biz diktatörlüğü kurturduktan sonra, bu, işçilerin daha çok açlık çekmesine ve yaşam koşullarının daha kötüleşmesine yol açtı. İşçilerin zaferine, fedakarlıklara ve yaşam koşullarının geçici bir süre için kötüleşmesine katlanılmadan erişilemez. İşçilere, Crispien'in söylediklerinin tam tersini söylemeliyiz. Eğer, işçileri diktatörlük için hazırlamayı amaçlarken, biri onlara durumlarının "çok fazla" kötüleşmeyeceğini söylerse, esas olgudan uzaklaşmış olacak: işçi aristokrasisi, tam da yüksek ücretlerini garantiye almak için "kendi" burjuvazilerinin bütün dünyayı emperyalist yollardan zaptedip sömürmelerine yardım edilmesiyle oluşmuştur. Eğer Alman işçileri şimdi devrim için çalışmak istiyorlarsa, fedakarlık yapmak zorundadırlar ve bu fedakarlıkları yapmaktan çekinmemelidirler.

Evrensel tarih açısından bakıldığında, genel bir bakış açısıyla, geri ülkelerdeki bir basit coolie(Çin ve Hindistan gibi İngiliz sömürgelerinde, kır kökenli olup limanlarda ve depolarda sırt hamallığı yapanlar için kullanılan bir kelime çn.)nin proleter devrimini gerçekleştiremeyeceği doğrudur; buna karşılık emperyalist yağma sayesinde nispeten daya iyi yaşam koşullarına sahip olan, daha zengin az sayıdaki ülkede işçilerin "çok fazla" yoksullaşmaktan korkmalarına gerek olma-

dığını söylemek karşı devrimciliktir. Tam tersini söylemek gerekir. Devrimci mücadele döneminde, "çok fazla" yoksullaşmaktan ve fedakarlık yapmaktan korkan işçi aristokrasisi partide kalamaz. Aksi takdirde özellikle Batı Avrupa ülkelerinde, diktatörlük olanaksızdır.

Crispien terör ve şiddet ile ilgili olarak ne demektedir? Bunların iki ayrı olgu olduğunu söylemiştir. Belki böyle bir ayrım bir sosyoloji kitabında mümkündür, ama politik pratikte, özellike Almanya'nın içinde bulunduğu durumda mümkün değildir.

Liebknecht ve Rosa Luxemburg'u öldüren Alman subaylarına; veya basını satın alan Stinnes ve Krupp gibilere; bu gibilerin hepsine karşı, tabii ki terör ve baskıya başvurmak zorundayız. Tabii ki, kesinlikle teröre başvuracağımızı önceden belirtmeye hiç gerek yoktur, ama eğer Alman subayları, Kapp taraftarları, Stinnes ve Krupp da bugünkü gibi davranmaya devam ederlerse o zaman teröre başvurmak kaçınılmaz olacaktır. Sadece Kautski değil, Ledebour ve Crispien de baskı ve terörden tamamen karşı devrimci bir anlayışla söz etmektedirler. Böyle fikirler üzerinde kaypaklık yapan parti, diktatörlük içinde yer alamaz. Bu apaçıktır.

Bundan sonra tarım sorunu geliyor. Burada Crispien çok sıkı hazırlanmıştı ve bizim bir küçük burjuva anlayışını savunduğumuzu kanıtlayarak kafamızı karıştırabileceğini sanıyordu; ona kalırsa, büyük toprak sahiplerine karşı yoksul köylü için bir şeyler yapmak, bir küçük burjuva anlayışıydı. Büyük toprak sahiplerini mülksüzleştirip, bu toprakları komünlere devretmek gerekirmiş. Bu ukalaca bir anlayıştır.

Almanya dahil olmak üzere çok gelişmiş ülkelerde bile, büyük kapitalist işletmelerin yöntemiyle değil, yarı feodal yöntemlerle işletilen ve ekilen araziler, işletilen çiftlikler az buz değildir. Bunların bir kısmı ekonomiye hiç zarar vermeksizin yoksul köylülere verilebilir. Böylece küçük köylüler için büyük öneml taşıyan küçük bir parça verilerek büyük üretim korunabilir. Ne yazık ki bu konu üzerinde yeterince durulmamıştır; ama pratikte bunu yapmak gerekir; aksi takdirde yanlış yola sapılmış olunur. Bu konuda, örneğin Varga (Macar Sovyet Cumhuriyeti'nin Ulusal Ekonomi eski bakanı), yazdığı kitabında proletarya diktatörlüğünün kurulmasından sonra Macaristan'ın kırsal kesiminde hemen hiçbir şeyin değişmediğini, gündelikçi işçilerin hiçbir değ-

şikliğe tanık olmadıklarını ve yoksul köylülerin hiçbir şey almadığını yazması da bunları doğruluyor. Macaristan'da büyük arazilerle çiftlikler vardır ve buralarda yarı feodal bir ekonomi uygulanmaktadır. Bir kısmı küçük köylülelere verilebilecek geniş araziler her zaman bulunabilir ve bulunmalıdır da; hatta bu amaçla, tam mülkiyet hakkı yerine, toprakların kiralanmasıyla bile yetinilebilir; öyle ki, küçük köylü arazilere el konmasından bir şey kazanacağını anlasın. Aksi takdirde küçük köylü, eski düzenle sovyetlerin diktatörlüğü arasında bir fark görmeyecektir. Eğer proleter devlet i bu şekilde davranmazsa iktidarda kalamayacaktır.

Crispien, "Bizim devrimci inançlarımızı tartışma konusu edemezsiniz" dediği halde, cevabım şudur: kesinlikle tartışma konusu ediyorum! Devrimci bir tavırla davranmak istemediğinizi söylemiyorum; devrimci olarak düşünmeyi bilmediğinizi söylüyorum. Eğer okumuş insanlardan oluşmuş herhangi bir komisyon kurup, bunlara önce Kautski'nin bir düzine kitabını ve ondan sonra da Crispien'in söylevini versek, bahse girerim ki söyleyecekleri:"bu söylev Kautski'ye aittir ve baştan sona Kautsky'nin görüşleriyle doludur" olurdu. Crispien'in tüm savunmaları tamamen kautskicidir. Sonra da Crispien gelip, "artık Kautski'nin partimiz üzerinde hiç bir ettkisi yoktur" diyor. Belki partiye yeni giren devrimci işçiler üzerinde bir etkisi olmayabilir. Bununla birlikte Kautski'nin, Crispien üzerinde, onun tüm düşünce çizgisi ve anlayışları üzerinde son derece büyük bir etki yapmış olduğunun ve yapmaya devam ettiğinin kesinlikle kanıtlanmış olduğu kabul edilmelidir. Bu gerçek, söylevinde açıkça belirmektedir. Bu nedenle herhangi bir dürüstlükölçer veya dürüstlüğü için bir mihenk taşı icad etmeye gerek kalmadan da şu söylenebilir: Crispien Komünist Enternasyonal çizgisinde değildir. Böyle demekle tüm Komünist Enternasyonal'in çizgisini tanımlamış oluyoruz.

Wijnkoop ve Münzenberg yoldaşlar, Bağımsız Sosyalist Parti'yi çağırmamızdan ve temsilcileriyle görüşmemizden duydukları hoşnutsuzluğu belirttiler. Bence tutumları yanlıştır. Kautski bize karşı kitaplar yazıp saldırıya geçtiği zaman, biz onu sınıf düşmanımız olarak yanıtlıyoruz. Devrimci işçilerin yoğun katılımıyla oldukça büyüyüp gelişmiş olan Bağımsız Sosyalist Parti buraya, bizimle görüşmeye gel-

diğinde onun temsilcileriyle tartışmak zorundayız; çünkü devrimci işçilerin bir temsilcil etmektedirler. Enternasyonal konusunda Alman, İngiliz ve Fransız Bağımsızları ile hemen bir anlaşmaya varamayız. Verdiği her söylevde yoldaş Wijnkoop, yoldaş Pannekoek ile aynı yanlışları paylaştığını ortaya koymaktadır. Wijnkoop, Pannekoek'in görüşlerine katılmadığını belirttiyse de konuşmaları bize bunun tersini kanıtlıyor. İşte bu "sol" grubun temel hatası burada yatmaktadır, ama genel olarak bu, gelişme halindeki bir proleter hareketinin hatasıdır. Crispien ve Dittmann yoldaşların konuşmaları baştan sona, proletarya diktatörlüğü için hazırlanmamızda bize yaramayacak bir burjuva anlayışla doludur. Wijnkoop ve Münzenberg yoldaşlar, Bağımsız Sosyalist Parti konusunda daha da ileri giderlerse onları destekleyemeyiz.

Serrati'nin söylediği gibi, insanların iyi niyetini ölçecek bir dürüstlük ölçer aracımız yok tabii; ve insanları yargılamak değil, durumu değerlendirmek gerektiği konusunda kendisiyle tamamen hemfikiriz. Serrati, konuşmasını yapmış olmasına rağmen, yeni hiçbir şey söylemediği için üzgünüm. Konuşması İkinci Enternasyonal'de dinlediklerimiz gibiydi.

"Fransa'da devrimci durum yoktur ama Almanya'da ve İtalya'da devrimci durum vardır" derken Serrati yanılmıştır.

Halbuki durum karşı devrimci bir karakter taşısaydı da, devrimci bir propaganda ve ajitasyonu örgütlemek istemeyen İkinci Enternasyonal yanılmış olurdu ve büyük bir sorumluluk üstlenirdi; çünkü, devrimci bir durum olmasa bile devrimci propaganda yapılabilir ve yapılmalıdır: Bolşevik Parti'nin bütün tarihi bunu kanıtlamıştır. Sosyalistlerle komünistler arasındaki fark tam da buradadır; herhangi bir durum karşısında sosyalistler bizim gibi davranmayı reddetmektedirler; yani devrimci bir çalışma yapmayı reddetmektedirler.

Serrati, sadece Crispien'in söylediklerini tekrarladı durdu. Biz Turati'nin bir hatası olmadığı halde dışlanması gerektiğini söylemek istemiyoruz. Bu sorunu yürütme komitesi daha önce ele almıştı ve Serrati'nin bize söylediği şu oldu:"Partinin ihraçlara değil bir arınmaya ihtiyacı var." İtalyan yoldaşlara sadece şunu söylemeliyiz: sosyalist partinin bugünkü liderlerinin çoğunluğu ile parlamento gruplarının çizgisi değil; Ordine Nuovo taraftarlarının çizgisi Komünist Enternasyo-

nal'inkine uygundur. Bunların (sosyalist parti yöneticileri vb. -çn.) proletaryayı, tutuculara karşı korudukları söyleniyor. Çernov, menşevikler ve Rusya'da daha birçokları proletaryayı tutuculara karşı "koruyorlar", fakat bu onları aramıza almamız için yeterli bir neden değildir.

Bu yüzden İtalyan yoldaşlara ve sağ kanadı olan bütün partilere şunu söylemeliyiz: bu reformist eğilimin komünizm ile hiç bir ortak yanı yoktur.

İtalyan yoldaşlar; sizden derhal bir kongre çağrısı yapmanızı ve bu kongreye bizim tezlerimiz ve kararlarımızı sunmanızı rica ediyoruz. İtalyan işçilerinin Komünist Enternasyonal'de kalmak isteyeceklerinden eminim.

Komünist Enternasyonal'in Başlıca Görevleri

1. Uluslararası komünist hareketin gelişiminin içinde bulunduğumuz anına damga vuran olgu, kapitalist ülkelerdeki proletarya hareketinin en iyi temsilcilerinin Komünist Enternasyonal'in temel ilkelerini, yani, proletarya diktatörlüğü ve sovyetler hükümetini mükemmel bir biçimde kavramış olmaları ve coşkulu bir bağlılıkla Komünist Enternasyonal'in yanında saf tutmalarıdır. Bundan daha önemli olan olgu, kent proletaryasının en geniş yığınlarıyla, kırsal alandaki ileri emekçilerin bu temel ilkelere kayıtsız bir sempati göstermeleridir. İşte bu ileri doğru büyük bir adımdır.

Buna karşılık, uluslararası komünist hareketin müthiş bir hızla büyüyen iki yanılgısı veya iki zaafı kendilerini belli etmektedir. Bunlardan biri çok ciddidir ve proletaryanın kurtuluş davası için dolaysız bir büyük tehlike oluşturmaktadır. Söz konusu olan, gerçekte gündelik pratik çalışmalarında İkinci Enternasyonal düzeyinde kalmaya devam ettikleri halde bu enternasyonalin bazı eski önderlerinin veya partilerinin, kah kitlelerin baskısıyla bilinçsiz olarak; kah kitleleri kandırıp, işçi hareketi içerisinde burjuvazinin ajanları ve yedek güçleri olma konumlarını koruyabilmek için bilinçli olarak Üçüncü Enternasyonal'e şartlı veya şartsız bir biçimde katılacaklarını açıklamalarıdır. Bu durum kesinlikle kabul edilemez. Bu durum, kitleler içinde yozlaştırıcı bir etkenin yayılmasını sağlar; güçlü bir komünist partisinin oluşmasını veya gelişmesini önler; alelacele komünist kılığına bürünen Macar

sosyal demokratlarının yaptıklarına benzer ihanetlerin başgöstermesi tehlikesi nedeniyle Üçüncü Enternasyonal'e duyulan saygıyı zedeler. Çok daha önemsiz olan ve daha çok hareketin büyüme çağının bir hastalığı olan bir diğer yanılgı ise, «solculuk» eğilimidir; bu, hem partinin işçi sınıfı ve kitleyle ilişkisindeki rolüyle misyonunun hem de komünist devrimcilerin burjuva parlamentolarıyla gerici sendikalarda çalışma zorunluluğunun yanlış değerlendirilişine varır.

Komünistlerin ödevi, kendi hareketlerinin zaaflarıyla ilgili olarak suskun kalmak değil, onlardan köklü bir biçimde ve çarçabuk kurtulabilmek için bu zaafları açıkça eleştiri konusu yapmaktır. Bu amaçla, pratikten edindiğimiz tecrübeye göre önemli olan önce, **proletarya diktatörlüğü ve sovyetler** iktidarı kavramlarının içeriğini tanımlamaktır; ikinci olarak bu şiarların dolaysız ve sistematik bir biçimde gerçekleştirilmesini sağlamak üzere bütün ülkedelerde yürütülecek olan hazırlık çalışmasının neyi gerektirebileceğini ve gerektirmek zorunda olduğunu tanımlamaktır; üçüncü olarak hareketimizi zaaflarından kurtarmayı sağlayacak olan yol ve yordamların hangileri olduğunu tanımlamaktır.

Proletarya Diktatörlüğünün ve Sovyetler İktidarının Özü

2. Komünizmin ilk aşaması olan sosyalizmin kapitalizm karşısındaki zaferi gerçekten devrimci tek sınıf olan proletaryanın şu üç görevi yerine getirmesini gerektirmektedir:

Bunlardan birincisi; sömürücüleri ve en başta da onların başlıca ekonomik ve politik temsilcisi olan burjuvaziyi alaşağı etmektir; söz konusu olan onları tam bir bozguna uğratmak, direnişlerini kırmak, sermaye ile ücretli köleliği geri getirmek için herhangi bir girişime kalkışmalarını imkansız hale getirmektir.

İkincisi; devrimci proletaryanın öncüsü olan komünist partisinin peşinden yanlız proletaryayı değil, sermaye tarafından sömürülen tüm emekçiler yığınını da sürüklemesini sağlamak, onları aydınlatmak, örgütlendirmek, eğitmek ve sömürücülere karşı acımasız ve gözüpek bir mücadele içerisinde disipline etmek, bütün kapitalist ülkelerdeki nüfu-

sun ezici çoğunluğunu burjuvaziden koparark, proletaryayla devrimci öncüsünün önder rolüne güvenmelerini pratik içinde sağlamaktır.

Üçüncüsü; toplumda bir azınlık olmakla birlikte hala önemli bir kalabaklığı oluşturan ve proletaryayla burjuvazi, burjuva demokrasisiyle sovyetler iktidarı arasında yalpalaması kaçınılmaz olan kırdaki, sanayideki ve ticaretteki küçük mülk sahipleri sınıfıyla, bu sınıfın yörüngesinde bulunan aydın, memur vs. kesimleri tarafsızlaştırarak güçlerinin sıfıra indirilmesini sağlamak.

Birinci ve ikinci görevlerin her biri, sömürücüler ve sömürenlere karşı özel faaliyet yöntemlerini gerektirir. Üçüncüsü ise, zaten ilk ikisinden çıkarsanmaktadır ve ilk görevler için uygulanan yöntemleri somut durumlara uyarlayarak ustaca, esnek ve uygun yöntemler benimsemeyi gerektirir.

3. Militarizm, emperyalizm, sömürgelerin ve zayıf ülkelerin baskı altında tutulması, dünya çapındaki emperyalist katliamlar ve Versailles «barış»ı tarafından bütün dünyada; özellikle de en ileri, en güçlü, en aydınlanmış, en özgür olan kapitalist ülkelerde yaratılmış bulunan bugünkü konjonktürde, sömürülenlerin çoğunluğunun kapitalistlere sessiz sedasız boyun eğeceği veya sosyalizme doğru barışçıl bir evrimin olabileceği hakkındaki düşünceler, sadece küçük burjuva beyinsizliği değil, bir gözbağcılıktır da; ücretlilerin köleleştirilmesini saklamak, çalışanların gözünde gerçekleri çarpıtmaktır. Gerçek şudur ki, en aydınlanmış, en demokratik burjuvazi, sırf üretim araçlarının özel mülkiyetini kurtarmak gayesiyle, milyonlarca işçi ve köylünün katledilmesinden geri durmamaktadır. Burjuvazinin zor yoluyla alaşağı edilmesi; mülkiyetine elkonması; devlet mekanizmasının, parlamenter, hukuki, askeri, bürokratik, idari, yerel yönetim vs. mekanizmalarının tahrip edilmesi; sömürücülerin, kapitalist köleliği geri getirmek üzere kalkışabilecekleri her türlü girişimi bastırmak için, bunların bulundukları ortamları sömürücülerin en tehlikeli ve en inatçı olanlarının istisnasız tamamı ya sürgüne kaçıncaya veya gözetim altına alınıncaya kadar kesin bir gözetim altında tutmak; işte sömürücüler sınıfının tamamını gerçekten boyun eğmeye zorlayabilecek tedbirler bunlardır.

Öte yandan, bir kapitalist ülke ne kadar medenileşmiş olursa, o kadar incelikli, zalim ve acımasız olan, son derece değişik biçimlere bü-

rünen burjuvazinin sömürgeci boyunduruğu altında çalışan ve sömürülenlerin çoğunluğunun kapitalist rejimde tam bir sosyalist bilince, sağlam bir sosyalist karaktere ve inançlara ulaşabileceği hakkındaki İkinci Enternasyonal'in eski parti ve önderlerinin geleneksel düşüncesi de emekçileri yanıltmaktadır. Ancak, devrimci olan biricik sınıf tarafından yahut onun çoğunluğu tarafından desteklenen proletaryanın öncüsü, sömürücüleri alaşağı edip yok ettikten sonra; sömürülenleri kölelikten kurtarıp özgürleştirdikten sonra ve kapitalistlerin mülksüzleştirilmesi sayesinde, onların yaşam koşullarını derhal düzelttikten sonra; ancak bu takdirde ve şiddetli bir iç savaş pahasına geniş sömürülen yığınların eğitimi, yetiştirilmesi ve örgütlenmesi, proletaryanın etkisiyle, onun önderliği altında ve onun etrafında sağlanabilecektir; ancak o zaman bu sömürülen yığınların özel mülkiyet rejimi tarafından beslenen benciliğini, zaaflarını, dayanışma eksikliğini, kusurlarını aşmak mümkün olacak ve bunların geniş bir özgür emekçiler topluluğuna dönüşmesi sağlanabilecektir.

***

4. Kapitalizme karşı mücadelenin başarısı, bir rehber olarak komünist partisi ile devrimci sınıf olan proletarya ve çalışanlarla sömürülenlerin tümünün oluşturduğu kitle arasında doğru bir güçler ilişkisinin kurulmasına bağlıdır. Eğer komünist partisi gerçekten devrimci sınıfın öncüsü ise; bu sınıfın en iyi temsilcileriyle özdeşleşmişse; bilinçli, davaya bağlı, aydınlanmış ve uzun bir devrimci mücadele deneyimi içerisinde sınanmış komünistlerden oluşuyorsa; eğer, işçi sınıfının tümüyle ve onun dolayımıyla tüm sömürülenler kitlesiyle kopmaz bağlar kurabilmiş, onların tam güvenini kazanabilmişse; ancak böyle bir parti kapitalizmin tüm güçlerine karşı son ve zorlu kavgada proletaryaya önderlik etme yeteneğinde olabilir. Sendikal hareketin ve esnaf örgütlerinin kapitalizm tarafından yozlaştırılmış bulunan önderlerinden oluşan küçük işçi aristokrasisi tabakasının direncini ve ataletini ancak böyle bir partinin önderliğinde ortadan kaldırabilir; bizzat kapitalizmin ekonomik yapısı nedeniyle toplum içindeki sayısal gücünden çok daha büyük çapta olan tüm enerjisini ancak böyle bir önderlikle geliştirebilir. Nihayet; ancak sermayenin ve devletin yönetim aygıtının bo-

yunduruğundan fiilen kurtulduktan sonra; özgürce hareket etme imkanını elde ettikten sonra; sovyetlerde örgütlenmiş bulunan sömürülen ve çalışanların tamamını temsil eden kitlenin, on milyonlarca insanın kapitalizm tarafından bastırılan enerji ve inisiyatifini tarihte ilk kez geliştirmesi sağlanacaktır. Bir zamanlar sömürülen yığınların, ülke yönetiminin her kademesine fiilen katılması ancak sovyetler biricik devlet mekanizması haline geldikten sonra olabilecektir; halbuki en aydınlanmış ve en özgür ülkelerde bile bu katılımın yüzde doksanbeşi imkansızdır. Sömürülenler yığını, sosyalist inşanın ne olduğunu, yeni bir toplumsal disiplinin ve özgür emekçilerin özgür birleşmesinin ne olduğunu sovyetler içinde kitaplardan değil, kendi pratik deneyimleriyle öğrenmeye başlalyacaklardır.

Proletarya Diktatörlüğünün Dolaysız Biçimde Hazırlanması Ne Olmalıdır?

5. Proletaryanın proletarya diktatörlüğünü uygulaması için gerekli hazırlık çalışmasının, bir çok kapitalist ülkede henüz tamamlanmamış, hatta çoğu durumda sistematik olarak başlamamış olması, uluslararası komünist hareketin bugünkü gelişimine damga vurmaktadır. Bu durumdan proleter devriminin çok yakın bir zamanda gerçekleşmesinin imkansız olduğu sonucu çıkarılmamalıdır; aksine bundan daha fazla imkan dahilinde olan birşey yoktur. Politik ve ekonomik durum, patlayıcı madde birikimi bakımından son derece zengindir; bunların beklenmedik bir zamanda ateş almasını sağlayabilecek nedenlerin birikmesi bakımından da. Devrimin proletaryanın hazırlık durumundan başka bir etkeni de, hükümet partilerinin ve tüm burjuva partilerinin içinde bulundukları genel krizdir. Bütün bu söylenenlerden çıkartılması gereken sonuç, komünist partilerinin güncel görevinin, devrimi hızlandırmak olduğudur; ama yine de bu, yeterli bir hazırlığı tamamlamadan suni bir biçimde devrimi kışkırtmak anlamına gelmez; proletaryanın devrime hazırlanması mücadeleyle yoğunlaştırılmalıdır. Öte yandan, birçok sosyalist partinin tarihinde görülen ve yukarıda işaret edilmiş olan durumlar, proletarya diktatörlüğünün kabulünün sadece lafta kalmaması için uyanık olmayı gerektirmektedir.

Bu nedenlerle, bugün uluslararası proleter hareketi açısından komünist partisinin başlıca görevi; proletaryanın, proletarya diktatörlüğü biçimi altında iktidarı ele geçirebilmesi için gerekli hazırlık çalışmasına yönelik güçleri kat be kat arttırmak üzere, dağınık bulunan tüm komünist güçleri biraraya getirmek, her ülkede tek bir komünist partisi oluşturmak yahut zaten mevcut olan partileri güçlendirip yenilemektir. Proletarya diktatörlüğünü kabul eden parti ya da grupların alışılmış sosyalist faaliyeti, proletarya diktatörlüğünün eşiğindeyken yüz yüze bulunulan görevlere uygun ve komünist bir çalışma olarak adlandırılabilmeleri için gerekli olan bu temel değişikliğe, bu kökten yenilenmeye uğramış olmaktan uzaktır.

***

6. Siyasal iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi, onun burjuvaziye karşı olan sınıf mücadelesini kesintiye uğratmaz; tam aksine onu daha geniş, daha keskin ve acımasız kılar. Reformizmin, «merkez»in vs. bakış açısını kısmen yahut tümüyle benimseyen işçi hareketi içindeki her grup, parti veya militan, mücadelenin son derece keskin bir hal almasıyla birlikte, ya burjuvazinin saflarına, ya tereddütlü olanların yanına, yahut (ki en tehlikelisi budur) muzaffer proletaryanın istenmeyen dostları arasına düşeceklerdir. Bu nedenle proletarya diktatörlüğü için hazırlık, sadece reformist ve «merkezci»lere karşı mücadelenin güçlendirilmesiyle kalamaz; bu mücadelenin karakterinin de değişmesini gerektirir. Bu mücadele, söz konusu eğilimlerin yanlışlarının teşhiriyle sınırlandırılamaz; işçi hareketi bu eğilimleri gösteren her militanın maskesini usanmaksızın ve acımasızca düşürmelidir; çünkü, proletarya bunu yapmadığı takdirde, burjuvaziye karşı son kavgasında kiminle yürüyeceğinden emin olamaz. Daha önceki deneyimlerin de gösterdiği gibi, bu mücadele öyle bir mücadeledir ki, her an biçim değiştirebilir ve eleştiri silahının, silahlar tarafından yapılan eleştiriye dönüşmesine varabilir. Reformistler veya «merkezci»ler gibi davrananlara karşı mücadelede gösterilecek en küçük bir zaaf, sebatsızlık doğrudan doğruya proletarya iktidarının burjuvazi tarafından alaşağı edilmesi tehlikesinin artması sonucunu doğuracaktır; bugün dar kafalılara «bir teorik ayrılık» gibi görünen herşeyi burjuvazi, yarın karşı devrim için kullanacaktır.

***

7. Burjuvaziyle her türlü işbirliğine ve «ittifakçılığa» sadece ilkesel olarak karşı çıkılmasıyla yetinmek mümkün değildir. «Özgürlük» ve «eşitlik»in üretim araçlarının özel mülkiyetiyle birlikte savunulması basit gibi görünse de, proletarya diktatörlüğü koşullarında doğrudan doğruya işçi sınıfının iktidarını alaşağı edecek olan burjuvaziyle «işbirliği»ne dönüşür; çünkü proletarya tüm özel mülkiyeti asla bir darbede ortadan kaldıramayacaktır. Zaten proletarya diktatörlüğü, sömürücülerin, sömürü ve baskı faaliyetlerini sürdürme «özgürlüğünün» arttırılması, toplumun kollektif emeği tarafından yaratılmış üretim araçlarından yararlanma hakkını kendine saklayan mülk sahibiyle yoksul arasındaki «eşitliğin» korunması için kurulmamıştır; (proletarya) hükümetinin ve savunmasının tüm devlet sistemiyle güçlendirilmesi anlamına gelir. Proletaryanın zafer kazanmasından önce «demokrasi» sorununda bir anlaşmazlıktan ibaretmiş gibi gözüken herşey, yarın, zaferden sonra kaçınılmaz olarak silahlarla çözülmesi gereken bir sorun haline gelecektir. Demek ki, «merkezci»lere ve «demokrasi savunucuları»na karşı mücadelenin karakteri tümden, köklü bir dönüşüme uğratılmadığı takdirde, proletarya diktatörlüğünü gerçekleştirme yolunda kitleleri hazırlamak üzere ilk adımları atmak bile mümkün değildir.

8. Proletarya diktatörlüğü, proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf mücadelesinin en belirleyici ve en devrimci biçimidir. Böyle bir mücadele ancak, proletaryanın en devrimci öncü kesimini, işçilerin ezici çoğunluğunu peşinden sürüklediği zaman başarılı olur. Bu nedenlerle, proletarya diktatörlüğü için hazırlık çalışması; reformizmin ve üretim araçlarının üzerinde özel mülkiyetin korunmasını içerecek şekilde yapılan demokrasi savunularının burjuva karakterini teşhir etmekle yetinemeyeceği gibi; işçi hareketi içerisinde burjuvazinin savunusu anlamına gelen eğilimlerin belirtilerini teşhir etmekle de kalmaz; politik, sendikal, kooperatif, eğitim vs. gibi bütün proleter örgütlenme biçimlerinin eski önderlerinin yerine komünistlerin geçirilmesini gerektirir.

Herhangi bir ülkede burjuvazi kendi anlayışları ve önyargılarıyla yetiştirilmiş, çoğukez dolaylı ya da dolaysız biçimde kendisi tarafından satın alınmış adamları işçi hareketinin önemli mevkilerine yerleştirmeyi ne kadar başarırsa, o ülkede burjuva demokrasisinin egemenli-

ği o kadar uzun ömürlü ve sağlam olur. Sömürülen yığınla yakın ilişkileri olan ve sömürücülere karşı mücadelede onların güvenini kazanmış bulunan işçilerin, bunlar deneyimsiz olsalar bile, işçi aristokrasisinin bu temsiçilerinin yerine geçirilmesi zorunludur; ve bunu bugüne kadar yapılandan yüz kere daha büyük bir casaretle yapmak gerekir. Proletarya diktatörlüğü, bu tür deneyimsiz emekçilerin hükümetin en önemli mevkilerine yerleştirilmesini gerektirecektir; bu yapılmadığı takdirde işçi sınıfının iktidarı güçsüz olacak ve kitleler tarafından desteklenmeyecektir.

***

9. Proletarya diktatörlüğü, bütün emekçilerin ve kapitalist sınıf tarafından sömürülen, ezilen, serseme çevrilen, yıldırılan, bölünen, kandırılan bütün yığınların, kapitalizmin bütün tarihi boyunca bu önderlik misyonu için hazırlanmış bulunan biricik toplumsal sınıf tarafından yönlendirilerek, tam bir egemenliğinin gerçekleştirilmesidir. Bu nedenle, proletarya diktatörlüğü için hazırlık çalışması başka araçların yanısıra aşağıdaki yollar izlenerek her yerde ve derhal başlatılmalıdır:

Öncelikle sendikalar, işçi birlikleri vs. gibi tam anlamıyla proleter nitelik taşıyan örgütlerin istisnasız hepsinde; sonra da sömürülen emekçi yığınların proleter nitelik taşımayan örgütlenmelerinde (bunlar, politik, sendikal, askeri örgütler; kooperatifler, okul sonrası dernekler, spor klüpleri vs. olabilir) bütün bu örgütlenmelerde komünist gruplar veya çekirdekler tercihen açıkça ama gerekiyorsa gizli olarak (ki, yasa dışı ilan edilmeleri veya üyelerinin tutuklanması tehlikesi varsa bu zorunludur) oluşturulmalıdır. Hem birbirleriyle hem de partinin merkeziyle bağlantılı olan, deneyimlerinin sonuçlarını birbirine aktaran ajitasyon, propaganda, örgütlenme çalışmasıyla uğraşan; toplumsal hayatın her alanına, emekçiler yığınının bütün kesimleri ve görünümlerine uyum sağlayabilen bu gruplar, çok yönlü çalışmalarıyla hem kendi eğitimlerine, hem partinin eğitimine, hem de işçi sınıfıyla kitlenin eğitimine hizmet etmelidir.

Bununla birlikte, gelişmeler gerektirdikçe; bir yandan bu örgütlerin, emperyalist ve küçük burjuva önyargılar tarafından tamamen yozlaştırılmış bulunan önderlerine, yahut yetkili temsilcilerine yönelik olarak; öte yandan da kitlelere yönelik eylem yöntemlerini pratik için-

de oluşturmak çok büyük önem taşımaktadır. Söz konusu önderlerin acımasızca maskelerini düşürmek ve onları işçi hareketi dışına atmak gerekir; kitleler ise özellikle emperyalist kıyımdan bu yana kendilerini kapitalist kölelikten çekip kurtarabilecek tek güç olan proletaryayı izlemek gerektiği hakkındaki tavsiyelere kulak kabartmaya hazırdırlar. Her mesleğin, bu kitlelerin bağrındaki her grubun, psikolojik özelliklerini anlayabilmek için, kitlelere sabırla ve temkinli bir biçimde yaklaşmasını bilmek gerekir.

10. Komünistlerin bir bölümü veya bir grup vardır ki, partinin özel bir dikkat göstermesini ve gözetimini haketmiştir; bu, parlamento fraksiyonu, bir başka deyişle partinin parlamentoya veya belediyelere vs. seçilmiş üyelerinin oluşturduğu gruptur. Bir yanda, bu kürsüler (parlamento, belediye vs.), emekçi sınıfın derinliklerinde yeralan geri kalmış yahut küçük burjuva önyargılarıyla gözü boyanmış tabakalarının gözünde çok büyük bir önem taşımaktadır. Zaten komünistlerin bu kürsülere çıkarak bir propaganda, ajitasyon ve örgütlenme faaliyeti yürütmeleri de bu nedenledir; neden sovyetlerin bütün Rusya çapındaki kongresinin burjuva parlamentosunu lağvetmek zorunda olduğunu (bu Rusya'da olduğu gibi, vakti geldiğinde başka ülkelerde de olacaktır) bu kürsülerden kitlelere açıklamaya mecbur olmaları da bundandır. Öte yandan, burjuva demokrasisinin bütün tarihi boyunca parlamento kürsüsü, özellikle de ileri ülkelerde, bütün mali ve siyasi yolsuzlukların, ikbal avcılığının, iki yüzlülüğün, emekçilere zulmedilmesinin başlıca zemini daha doğrusu başlıca zeminlerinden biri haline getirilmiştir. Proletaryanın en iyi temsilcilerinin parlamentolara karşı şiddetli bir kin duyması bu nedenle tamamen haklıdır. Aynı nedenle, komünist partilerinin ve Üçüncü Enternasyonal'e bağlı bütün partilerin, kendi parlamento gruplarına yönelik olarak çok katı bir tutum sürdürmeleri gerekmektedir; özellikle de bu partilerin uzun ve hararetli bir mücadele sonucunda eski partilerden koparak değil, bu eski partilerin yeni bir tutumu çoğu kez lafzen benimseyerek kurulmuş olduğu durumlarda, bu daha da önemlidir. Komünist partileri parlamento gruplarından şunları talep etmelidir: partinin merkez komitesine tamamen tabi olmaları; tercihen devrimci işçilerin bu gruplara dahil edilmeleri; parlamenterlerin konuşmalarının parti basınında ve parti toplantılarında, komü-

nist tutum açısından en dikkatli bir biçimde tahlil edilmesi; parlamenterlerin kitlelerin arasında propaganda faaliyetinde görevlendirilmesi; İkinci Enternasyonal'e eğilim gösterenlerin derhal ihraç edilmesi vs.

***

11. Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki devrimci işçi hareketinin önündeki en ciddi tehlikelerden biri de işçi aristokrasisi olgusudur; sahip olduğu sömürgeler ve finans kapitalin artı değeri vs. sayesinde sermaye, bu ülkelerde küçük ama görece istikrarlı ve hatırı sayılır bir işçi aristokrasisi yaratmayı başarmıştır. Bu işçi aristokrasisi ücret dağılımından en iyi koşullarla yararlanmaktadır; ve herşeyden önce dar bir korporatist (mesleki çıkarları savunan) zihniyete, kapitalist önyargılara ve küçük burjuvaziye tepeden tırnağa bulaşmıştır. Bu işçi aristokrasisi, İkinci Enternasyonal'in, reformistlerin, «merkezci»lerin gerçek toplumsal «dayanağı»nı oluşturmaktadır ve bugün burjuvazinin başlıca dayanağı olmaya çok yaklaşmıştır. Hiç kuşkusuz (deneyimin de tamamen kanıtladığı gibi) proletaryanın zafer kazanmasından sonra, bağrından birçoklarını burjuvazinin beyaz muhafızlarına verecek olan bu küçük azınlığa karşı doğrudan, sistematik, geniş çaplı bir mücadele açıktan açığa yürütülmezse, proletaryanın burjuvaziyi alaşağı etmek üzere hazırlanmasının ilk adımlarını bile atmak imkansızdır. Üçüncü Enternasyonal'e bağlı bütün partiler ne pahasına olursa olsun «kitlelerin derinliklerine inmek gerekir» şiarını hayat içinde somutlamak zorundadırlar. Kitleler derken de, sermaye tarafından sömürülenlerin ve emekçilerin tümünü; özellikle de bunların en az örgütlenmiş, en az aydınlanmış, en çok ezilen ve örgütlerin en zor ulaşabildiği kesimleri anlaşılmalıdır.

Proletarya, dar bir korporatizmin sınırlarına kendini hapsetmediği ölçüde ve toplumsal hayatın her alanında ve her yönünde bütün emekçi ve sömürülenler yığınının önderi olarak davrandığı ölçüde devrimci olur. Proletarya, burjuvaziyi yenmek için en büyük kayıpları göze almaya hazırlıklı ve bu konuda kararlı olmadığı takdirde, proletarya diktatörlüğünün gerçekleşmesi mümkün değildir. Bu açıdan Rusya'daki deneyimin ilke düzeyinde bir pratik önemi vardır. Dünya burjuvazisinin ablukasının savaş ve saldırılarının sürdüğü en çetin saatlerde işçi yığınlarının bütün diğer tabakalarından daha fazla açlık çekmemiş ol-

saydı; hepsininkinden daha büyük bir fedakarlık örneği göstermemiş olsaydı, Rus proletaryası, bütün işçi yığınlarının genel güvenini ve sempatisini elde etmeyi başaramaz, diktatörlüğünü gerçekleştiremezdi.

Her yaygın, şiddetli, önemli grev hareketi karşısında komünist partisinin ve öncü proletaryanın canla başla tam bir destek sunması, özellikle gereklidir; çünkü, sermayenin zulmü altında bu türden grev hareketleri kitleleri örgütlendiren, sarsıp gerçekten uyanmalarına yolaçan ve onların devrimci proletaryanın önder rolüne tamamen güvenmelerini sağlayabilecek olan tek şey budur. Böyle bir hazırlık olmadığı takdirde, proletarya diktatörlüğü hiçbir biçimde mümkün değildir. Almanya'da Kautski, İtalya'da Turati gibi grevlere karşı ellerinden geleni ardlarına koymayacak olan adamların, partilerin içine girmesine ve Üçüncü Enternasyonal'e bağlanmasına izin verilmemelidir. Tabi bu, grev yoluyla işçilere devrim değil, reformizm eğitimi vererek onlara her seferinde ihanet eden sendikacı ve parlamenter önderler için haydi haydi geçerlidir (örnek: Fransa'da Jouhaux, ABD'de Gompers, İngiltere'de Ü.H. Tomas).

***

12. Bütün ülkelerde, hatta en «özgür», en «legal», sınıf mücadelesinin şiddetinin zayıflığı bakımından en «barışçıl» olanlarda bile, tüm komünist partilerinin legal ve illegal çalışmayı, legal ve gizli örgütü birleştirmelerinin mutlak bir zorunluluk olduğu an, gelip çatmıştır. Zira, en «istikrarlı» burjuva demokratik rejime sahip olan, en eğitilmiş ve en özgür ülkelerdeki hükümetler, yalan dolu ve hayasız açıklamalarına rağmen, daha şimdiden komünistleri gizli kara listelere almaktadırlar; bütün ülkelerde el altından beyaz muhafızları destekleyerek ve komünistlerin katledilmesine arka çıkarak, perde arkasında komünistlere yönelik operasyonlar tezgahlayıp onların arasına provakatörler yerleştirerek vs. her an kendi anayasalarını çiğnemektedirler.

Kendilerini süsledikleri «demokratik» ve barışçıl lafları ne kadar güzel olursa olsun, bu olguyu ve ondan zorunlu olarak çıkarsanması gereken sonucu gizlemekten daha gerici bir küçük burjuva zihniyeti olamaz. Bu olgudan çıkartılması gereken sonuç şudur: bütün legal komünist partileri tarafından illegal çalışma yürütmek üzere gizli örgüt-

lerin kurulması; ki bu örgütler burjuvazinin komünistlere vurmaya başlayacağı gün için hazır tutulmalıdır; ordu, donanma ve polis içerisinde illegal bir faaliyet çok önemlidir. Çünkü büyük emperyalist savaştan bu yana, dünyanın bütün hükümetleri, halktan oluşturulan ordudan tedirgin olmuşlardır; ve bilhassa burjuvazi içinden özel olarak seçilip, en gelişmiş ölüm makinalarıyla donatılmış unsurlardan oluşan askeri birlikler kurmak üzere, akla gelebilecek her yola başvurmuşlardır.

Öte yandan istisnasız her durumda, sadece illegal bir çalışmaya takılıp kalmadan, bütün zorlukları aşarak legal çalışmayı sürdürmek de aynı şekilde zorunludur. Bu amaçla, legal gazeteler ve farklı kimlikler altında ve gerektiğinde sık sık bu kimliklerini de değiştirerek, legal örgütler kurulmalıdır. Finlandiya, Macaristan ve Almanya'da belirli bir ölçüde Polonya, Litvanya vs.'de illegal komünist partileri böyle çalışmaktadır. Amerika'daki Dünya Sanayi Çalışanları Birliği (IWW) de böyle çalışmalıdır; sadece Komünist Enternasyonal'in kararlarını vs. benimsedikleri için savcıların keyiflenerek haklarında takibat başlatmaya kalkışacakları durumlarda diğer legal komünist partileri de böyle çalışmalıdır. Legal çalışmayla illegal çalışmayı birleştirmek konusundaki mutlak zorunluluk, illa ki içinden geçmekte olduğumuz dönemin yani, proletarya diktatörlüğüne ön gelen dönemin toplam koşulları tarafından belirlenmekte değildir; bunu tayin eden, hem burjuvaziye, komünistler tarafından fethedilemeyecek hiçbir alan ve hiçbir eylem zeminin olamayacağını gösterme ihtiyacıdır; hem de her yerde, proletaryanın derinliklerindeki tabakalar arasında ve daha da geniş boyutlarda olmak üzere, proleter olmayan emekçi ve sömürülen yığınların arasında burjuva demokratik legaliteye hala güven besleyenler bulunmaktadır ve onları caydırmak bizim için çok önemlidir.

***

13. En ileri kapitalist ülkelerdeki işçi basınının durumu, burjuva demokrasisinde özgürlük ve eşitliğin bir yalan olduğunu çarpıcı bir biçimde göstermektedir; ama bu durum aynı zamanda, legal ve illegal faaliyeti sistematik bir biçimde birleştirme zorunluluğuna da işaret etmektedir. Savaşta yenik düşen Almanya'da olduğu kadar, galip gelen Amerika'da da burjuvazinin hükümet aygıtının tüm güçleri ve altın

krallarının her türlü şeytanlığı, işçileri basınlarından mahrum bırakmak için harekete geçmiştir: yayıncılara yönelik yargı takibatları ve tutuklamalar (ya da kiralık katillerin işlediği cinayetler), posta gönderilerine el konulması, kağıt stoklarına elkonması vs. Bir günlük gazete için gerekli olan bütün istihbarat imkanları burjuva haber ajanslarının elinde bulunmaktadır; bir büyük gazetenin masraflarını karşılayabilmesi için vazgeçilmez bir kaynak olan ilan ve raklamlar, kapitalistlerin «özgür» kullanımına ayrılmıştır. Özetle, burjuvazi, yalan yoluyla, sermayenin ve burjuva devletin baskısıyla, devrimci proletaryayı basınından yoksun bırakmak istemektedir.

Bu duruma karşı mücadele edebilmek için, komünist partilerin işçiler arasında yaygın dağıtılacak yeni bir peryodik yayın tipini yaratması gerekir. Bu yayın faaliyeti, şunları içermelidir:

1) Kendilerinin komünist olduklarını ilan etmeden ve partiye bağlılıklarından sözetmeden, tıpkı 1905'den sonra Çarlık altında bolşeviklerin yaptığı gibi, en küçük legal imkanlardan yararlanmasını bilen legal yayınların çıkarılması.

2) Daha küçük boyutta olsa bile, düzenli çıkmayan ama çok sayıda matbaada (önce gizlice ve eğer hareket güçlenirse matbaalara elkoyarak) işçiler tarafından basılıp, proletaryaya, özgür devrimci bir haber kaynağı ve devrimci şiarlar sunan illegal bildiriler.

Komünist basının özgürlüğü için, kitleleri peşinden sürükleyen devrimci bir kavga olmadan, proletarya diktatörlüğü için hazırlanmak imkansızdır.

Komünist Enternasyonal'e Katılan veya Katılmak İsteyen Partilerin Eylem Çizgisinin ve Kısmen Toplumsal Bileşiminin Değiştirilmesi

14. Dünya ekonomisi ve siyaseti bakımından en önemli ülkelerdeki proletaryanın işçi diktatörlüğünün gerçekleştirilmesi yönündeki hazırlık derecesine en büyük kesinlik ve nesnellikle damga vuran olgu, şudur: Fransız Sosyalist Partisi, Alman Bağımsız Sosyal Demokrat Partisi, İngiliz Bağımsız İşçi Partisi, Amerikan Sosyalist Partisi gibi İkinci Enternasyonal'in en etkili partileri, bu sarı enternayonalden çı-

karak, bazı koşullarla Üçüncü Enternasyonal'e katılma kararı almışlardır. Böylece öncünün yalnız olmadığı, olayların gidişatı ile ikna olan devrimci proletaryanın çoğunluğunun bizim saflarımıza geçmekte olduğu kanıtlanmış olmaktadır. Şimdi asıl önemli olan, bu geçişin tamamlanmasını becerebilmek ve doğru bir çizgi üzerinde hiç tereddütsüz ilerleyebilmek için, elde edilen mevzileri örgütlenme ile sağlamlaştırmaktır.

***

15. Yukarıda anılan partilerin (ki eğer Üçüncü Enternasyonal'e katılma kararını bildiren telgraf doğruysa bunlara İsviçre Sosyalist Partisi'ni de eklemek gerekiyor) bütün faaliyeti kanıtlamaktadır ki, bu partiler henüz komünist değillerdir ve proletarya diktatörlüğü ile sovyet iktidarını savunmak yerine burjuva demokrasisini tanıyarak Üçüncü Enternasyonal'in temel ilkelerine aykırı bir konumdadırlar; bu partilerin yayınlarından herhangi birisine bakıldığında bunun tartışmasız bir biçimde doğrulandığı görülür.

Bu nedenlerle Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongre'si bu partileri derhal tanımanın mümkün olmadığı hakkındaki kanısını ilan eder: kongre, Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin Alman bağımsızlarına verdiği yanıtı onaylar; İkinci Enternasyonal'den çıkarak Üçüncü Enternasyonal'e yaklaşma arzusunu dile getiren her partiyle görüşmelere girme konusundaki KEYK kararını da onaylar; bütün kongre ve konferanslarında sözkonusu partilerin delegelerine istişari oy hakkı tanınmasını kabul eder; bu partilerle ve benzeri partilerle Komünist Enternasyonal'in tam bir birliğinin sağlanabilmesi için aşağıdaki koşulları öne sürer.

1) Partinin bütün periyodik yayınlarında Komünist Enternasyonal kongrelerinin ve Yürütme Komitesi'nin bütün kararlarının yayınlanması;

2) Bu kararların partinin tüm yerel örgütlerinin yapacağı özel toplantılarda ele alınıp incelenmesi;

3) Bu incelemenin ardından İkinci Enternasyonal zihniyetiyle davranmayı sürdüren bütün unsurların dışlanması amacıyla partinin özel bir kongresinin toplanması. Bu kongre mümkün olduğu kadar çabuk, en geç Komünist Enternasyonal İkinci Kongresi'nden itibaren dört ay-

lık bir süre içinde toplanmalıdır;

4) İkinci Enternasyonal zihniyetiyle davranmayı sürdüren bütün unsurların partiden ihracı;

5) Partinin periyodik bütün organlarının tamamen yalnızca komünist olan redaktörlerin eline geçmesi;

6) Şimdi Üçüncü Enternasyonal'e bağlanmak isteyen, ama henüz eski taktiklerini köklü bir biçimde değiştirmemiş bulunan partiler ilkönce şuna dikkat etmelidir: Bu partilerin merkez komite üyelerinin ve en önemli merkezi kurumlarının üyelerinin üçte ikisi, partinin Üçüncü Enternasyonal'e katılması doğrultusunda daha İkinci Kongre'den önce açıkça tutum almış yoldaşlardan oluşmalıdır. Komünist Enternayonal'in Yürütme Komitesi'nin onayıyla istisnalar gözetilebilir. Yürütme Komitesi yukarıdaki yedinci paragrafta zikredilen merkezci eğilimin temsilcileri ile ilgili istisnaları gözetme hakkını da saklı tutmaktadır;

7) Komünist Enternasyonal tarafından ortaya konan tez ve koşulları kabul etmeyen parti üyeleri partiden ihraç edilmelidir; bu olağanüstü kongre delegeleri için de geçerlidir.

***

16. Yukarıda anılan partilerin yahut benzerlerinin sorumlu militanları arasında bugün için bir azınlık oluşturan komünistlerin tutumuna ilişkin olarak da, Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi şu karara varmıştır: Kitleler içinde devrimci zihniyetin bugünkü hızlı gelişme temposu gözönünde bulundurulduğunda komünistlerin bu partilerden ayrılması tercih edilecek bir durum değildir; komünistler proletarya diktatörlüğü ve soyet iktidarının tanınması yönünde bir faaliyet yürütebildikleri, hala bu partilerde bulunan oportünistlerle merkezcileri eleştirebildikleri sürece orada kalmalıdır.

Yine de, merkezci bir partinin sol kanadı, yeterli bir güce ulaştığında ve eğer bunu komünizmin gelişmesi için yararlı görüyorsa, blok halinde partiyi terkedip, komünist partisi oluşturabilir.

Üçüncü Enternasyonal'in İkinci Kongresi, aynı zamanda, İngiltere'deki İşçi Partisi hala İkinci Enternasyonal'den ayrılmamış olduğu halde bazı komünist örgüt ve gruplarla, komünizme sempati duyanların bu partiye katılmalarını da doğru bulur. Bu parti hem proletar-

ya diktatörlüğü ve sovyet iktidarı yönünde eleştiri, eylem, propaganda, ajitasyon ve örgütlenme konusunda kendi örgütleri içinde halen mevcut olan serbestliği; hem de işçi sınfının bütün sendikal örgütlerinin birliği olma niteliğini koruduğu müddetçe; çalışanların geniş yığınları içinde bir etki kazanmak, kitlelerin gözünü dikmiş oldukları kürsülerin tepesinden oportünist önderleri teşhir etmek, politik iktidarın burjuvazinin dolaysız temsilcilerinden işçi sınıfının sıra neferlerinin eline geçmesini hızlandırmak üzere kitlelerin bu konudaki yanılsamalardan en kısa zamanda kurtulmalarını sağlamak amacıyla bütün imkanlardan yararlanabilmek için, komünistler hertürlü girişimde bulunmalı ve hatta bazı uzlaşmalara girebilmelidir.

***

17. Üçüncü Enternasyonal'in İkinci Kongresi İtalyan Sosyalist Partisi ile ilgili olarak da şu noktalara dikkat çeker: bu partinin geçen yılki Bologna Kongresi'nde yapılan program değişikliği bu partinin komünizm yönünde bir dönüşüme uğraması yolunda çok önemli bir aşamadır; bu partinin Torino Seksiyonu'nun Parti Genel Konseyi'ne sunduğu ve Ordine Nuoveo gazetesinin 8 Mayıs 1920 tarihli sayısında yayınlanan öneriler Üçüncü Enternasyonal'in bütün temel ilkeleriyle uyum içindedir. Üçüncü Enternasyonal'in İkinci Kongresi İtalyan Sosyalist Partisi'nin sözkonusu önerilerle birlikte, Komünist Enternasyonal'in iki kongresinin tüm kararlarını, özellikle de parlamento grubu, sendikalar ve partideki komünist olmayan unsurlarla ilgili olanları, parti tüzüğü ile Üçüncü Enternasyonal'e kabul edilme koşullarını tartışacak olan gelecek kongrede ele almasını dilemektedir.

***

18. Alman Komünist İşçi Partisi (KAPD) tarafından ve bir ölçüde de İsviçre Komünist Partisi'yle, Komünist Enternasyonal'in Doğu Avrupa'ya yönelik olan yayın organı Komunismus tarafından; bazı Hollandalı yoldaşlarla, İngiltere'deki Sosyalist İşçi Federasyonu gibi bazı komünist örgütler ve Shop Stewards Committee'leri tarafından, Amerika'daki Dünya Sanayi İşçileri Birliği vs. tarafından savunulduktan sonra, bu kongrenin özel kararları tarafından geniş ölçüde reddedilmiş bulunan; komünist partilerinin parlamentolarda ve gerici sendikalar içinde çalışmalarını zorunlu kabul etmeyen, partinin işçi sınıfı

ve kitleyle ilişkilerine dair yanlış anlayışlar, Üçüncü Enternasyonal'in İkinci Kongresi tarafından yersiz bulunmuştur. Bununla birlikte Üçüncü Enternasyonal'in İkinci Kongresi, söz konusu örgütlerden henüz resmi olarak Üçüncü Enternasyonal'e katılmamış olanlarla birleşmeyi mümkün görmekte ve arzulamaktadır; zira, bugün özellikle İngiltere'deki Shop Stewards Committee'lerle ilgili olarak, gerçekte Komünist Enternasyonal'in temel ilkeleriyle aynı zeminde bulunan büyük bir proleter hareketiyle yüz yüzeyiz. Bu türden örgütler içinde, burjuva parlamentosunda çalışma konusundaki yanlış anlayışlar, kitlelere bağlı ve gerçekten devrimci olan proleterlerin politik deneyimsizliğiyle açıklanabilir ama burjuvazi içinden çıkıp, kendi anlayışlarını taşıyan unsurların rolüyle yahut sık sık anarşistlerde gördüğümüz türden küçük burjuva zihniyetlerle açıklanamaz.

Bu nedenle, Üçüncü Enternasyonal'in İkinci Kongresi, Anglo-Sakson ülkelerindeki tüm komünist örgüt ve grupların söz konusu örgütlerle daha dostane politik ilişkiler geliştirmelerini diler; hatta IWW'ler ve Shop Stewards Committee'ler derhal Üçüncü Enternasyonal'e katılmasalar bile, komünistler, bu örgütlere ve onlara sempati besleyen kitlelere yaklaşmalı; yirminci yüzyıldaki Rus devrimlerinin deneyimi ışığında, sahip oldukları anlayışlarının yanlışlığını dostça kavratarak, bu örgütlerin tek bir komünist parti içinde kaynaşması yönündeki girişimleri teşvik etmelidir.

***

19. Kongre, özellikle Latin ve Anglo-Sakson ülkelerindeki yoldaşların dikkatini şu olguya çeker: savaştan beri, proletarya diktatörlüğü ve sovyetler iktidarına karşı nasıl bir tutum takınılacağı konusunda, dünyadaki bütün anarşistler arasında derin görüş ayrılıkları belirmiştir. Bu koşullarda, İkinci Enternasyonal'in oportünizmine ve reformizine duydukları son derece haklı öfke yüzünden, sık sık anarşizme doğru itilen proleter unsurlar arasında, proletarya diktatörlüğü ve sovyetler iktidarı ilkelerinin tastamam kavranmakta olduğu gözlenmektedir; bu kavrayış, Rusya, Finlandiya, Macaristan, Litvanya, Polonya ve Almanya'daki deneyimler ne kadar iyi bilinirse o kadar çok yaygınlaşmaktadır.

Bu nedenlerle, İkinci Kongre'ye göre, anarşizmin tabanındaki

yığınlar arasında yer alan tüm proleter unsurların Üçüncü Enternasyonal'e geçişlerine her yola başvurarak yardımcı olmak her yoldaşın ödevi olmalıdır.

Kongre, gerçek komünist partilerin faaliyetlerinin başarılı olup olmadığının bir ölçüsünün de, anarşizmin sahiden proleter olan tüm unsurlarını kendilerine çekmeyi başarıp başaramadıklarında aranması gerektiğini düşünmektedir.

Uluslararası Durum ve Komünist Enternasyonal'in Görevleri Üzerine Lenin'in Raporu

Yoldaşlar, Komünist Enternasyonal'in temel görevleriyle ilgili sorunlar hakkındaki tezler bütün dillerde yayınlanmıştır. Ama özellikle Rus yoldaşlar için bu tezler hiçbir yenilik taşımamaktadır, çünkü bu tezler bizim devrimci deneyimimizin başlıca çizgilerini ve bizim devrimci hareketimizin derslerini birçok Batı ülkesine, Batı Avrupa'ya aktarmaktadır. Bu nedenle kendi raporumda sadece konunun ilk kısmı üzerinde duracağım; yani uluslararası durum üzerinde.

Bugün görüldüğü haliyle uluslararası durumunun temelinde, emperyalizmin ekonomik ilişkileri yatmaktadır. Kapitalizmin yeni, en üst ve son aşaması olan emperyalizm, yirminci yüzyıl boyunca son görünümünü almıştır. Hepinizin bildiği gibi, emperyalizmin en önemli ve en belirgin özelliği sermayenin korkunç boyutlar kazanmış olmasıdır.

Serbest rekabetin yerine dev boyutlu tekeller ortaya çıkmıştır. Çok az sayıda kapitalist zaman zaman belirli bir sanayi dalının tamamını ellerinde toplayabilmektedir; tüm sanayi dalları ise çoğu kez kapitalist ittifakların, kartellerin, kapitalist sendikaların, tröstlerin eline geçmektedir. Yanlız herhangi bir ülkenin sınırlarında değil, dünya çapında da, mali ilişkiler yoluyla, mülkiyet hakkı sayesinde ve bir ölçüde de üretim ilişkileri yüzünden her bir sanayi dalının tamamı tekelciler tarafından ele geçirilmiş bulunmaktadır. Bu zemin üzerinde birkaç büyük banka, bir avuç finans kralıyla büyük sanayici, en özgür cumhuriyetleri mali krallıklar haline dönüştüren benzeri görülmemiş bir üstünlük kazandılar.

Savaştan önce, hiç de devrimci olmayan yazarlar, örneğin Fransa'da Lysis tarafından bu durum resmen kabul edilmişti.

Bir avuç kapitalistin bu tahakkümü en yüksek noktaya, yerkürenin tamamen paylaşılmış olduğu anda ulaştı; bu paylaşım, çeşitli hammadde kaynaklarına ve üretim araçlarına en büyük kapitalistlerin el koymasından ibaret değildir; sömürgelerin tam anlamıyla paylaşılması da tamamlanmıştır. Kırk sene önce, altı tane kapitalist gücün tahakküm ettiği sömürge ülkelerinde 250 milyondan fazla insan yaşıyordu. 1914 savaşının arefesinde ise, sömürgelerde yaşayanların sayısı 600 milyona ulaşmıştır. Daha o zaman yarı sömürge olan İran, Türkiye, Çin gibi ülkeler buna eklendiğinde yuvarlak hesapla bir milyarlık bir nüfus en zengin, en uygar ve en özgür ülkeler tarafından sömürgeci bir bağımlılık rejimi sayesinde köleleştirilmişti. Bildiğiniz gibi sömürge tipi bağımlılık, dolaysız bir hukuki ve politik bağımlılıktan başka bir de, bir dizi mali ve ekonomik bağımlılık ilişkisi demektir. Ayrıca en gelişmiş imha araçlarıyla donanmış bulunan Avrupa'nın ve Amerika'nın emperyalist ordularının, sömürge ülkelerindeki silahsız ve savunmasız insanları katlettikleri bir çağdaki sömürge bağımlılığı, düpedüz katliam oldukları için savaştan sayılmayan bir sürü savaşı da beraberinde getirir.

İşte dünyanın bu biçimde paylaşılmasının, kapitalist tekellerin bu tahakkümünün, birkaç büyük bankanın (devlet başına iki, üç, dört veya beşten fazla değil) herşeye hükmetmesinin kaçınılmaz sonucu, 1914-1918 Birinci Emperyalist Savaş'ıdır. Dünyanın yeniden paylaşılması için dövüşüldü. Tüm dünyayı sömürme, ezme, yağmalama imkan ve hakkının hangi büyük devletler grubunun, İngilizlerin mi yoksa Almanların mı eline geçeceğini belirlemek için dövüşüldü. Bildiğiniz gibi savaş, İngiliz grubu lehine sonuçlandı. Ama savaş kapitalistlerarası çelişkileri kızıştırmıştı. Birdenbire 250 milyon insanı, sömürgelerdeki halkların durumuna düşürdü. 130 milyon nüfuslu Rusya'yı ve toplam en az 120 milyon nüfuslu Avusturya-Macaristan'ı, Almanya'yı, Bulgaristan'ı sömürgelerdeki halkların durumuna düşürdü. Bu çeyrek milyar insan, Almanya gibi, en ileri, en aydın, en bilgili ve modern teknolojik ilerlemede en üst düzeyde olan ülkelerde yaşıyordu. Versay Anlaşması ile savaş bu ileri halklara öylesine şartlar dayatmıştır ki, sömürge ba-

ğımlılığı, sefalet, açlık, yıkım ve kölelik durumuna düşmüşlerdir. Çünkü bu anlaşma ile artık kuşaklar boyu bağımlı kılınmışlar ve hiçbir uygar halkın şimdiye kadar tanımadığı şartlar altında yaşamak zorunda bırakılmışlardır. Bu savaştan sonra dünyanın görüntüsü şudur: bugün 1 milyar 250 milyon insan sömürge tahakkümünün, güya barışı sevmekle övünen insanlık dışı kapitalist sömürüsü altındadır. Oysa dünya henüz paylaşılmamışken, tekellerin tahakkümü henüz yokken, kapitalizm çok büyük askeri çarpışmalar doğurmadan nispeten barışçıl bir biçimde gelişebilirken, yani elli yıl önce barışı sevmekle övünebilirdi.

Bugün bu "barışçıl" dönemden sonra tahakkümün korkunç boyutlara eriştiğini, eskiye göre çok daha sert bir sömürge baskısının ve askeri baskının varlığını görüyoruz. Versay Anlaşması Almanya'yı ve savaştan yenilmiş olarak çıkan birçok devletin ekonomik yaşantılarını maddeten imkansız kılan şartlar içine düşürmüş, onları her türlü haktan yoksun etmiş ve aşağılamıştır.

Bu durumdan yararlanan ülkelerin sayısı nedir acaba? Bu soruya cevap verebilmek için önce A.B.D.'nin nüfusunun 100 milyonu geçmediğini hatırlamak gerek; bu ülke savaşta herşeyi kazanmış ve en borçlu ülke durumundan herkesin borçlu olduğu ülke durumuna gelmiştir. Japonya'nın nüfusu ise 50 milyondur; bu ülke Avrupa-Amerika çatışması dışında kalarak ve Asya kıtasının büyük bir kısmını ele geçirerek çok kazançlı çıkmıştır. İngiltere'nin nüfusu ise 50 milyondur; bu iki ülkeden sonra en kazançlı çıkan ülke odur. Savaş sırasında zenginleşen tarafsız devletlerin az olan nüfusunu da eklersek yaklaşık 250 milyon elde ederiz.

Böylece emperyalist savaştan sonra dünyanın görünümü genel çizgileri ile budur. Tahakküm altındaki sömürgelerde, İran, Türkiye, Çin gibi parçalanmış ülkelerde ve sömürge durumuna düşmüş yenik ülkelerde 1 milyar 250 milyon insan vardır. Eski durumlarını koruyabilmiş olmalarma rağmen bazı ülkeler, aşağı yukarı 250 milyon insan, Amerika'ya ekonomik olarak bağımlı duruma düşmüş ve tüm savaş süresinde onun askeri denetimi altına girmişlerdir. Çünkü savaş tüm dünyaya yayılmış ve somutta hiçbir ülkenin tarafsız kalmasına izin vermemiştir. Aşağı yukarı çeyrek milyar insanın yaşadığı bu ülkelerde sadece kapitalistler, bir kaymak tabaka dünyanın paylaşılmasından yarar-

lanmıştır. Böylece dünya nüfusunu teşkil eden bir milyar yedi yüz elli milyon nüfusu elde ederiz. Dünyanın bu tablosunu şunun için hatırlatmak istedim: kapitalizmle emperyalizmin, devrimin yolunu açan tüm temel çelişkileri; İkinci Enternasyonal'e karşı amansız mücadeleyi doğuran işçi hareketinin tüm temel çelişkileri (ki başkan yoldaş bunlardan sözetmişti); işte tüm bunlar dünyanın paylaşılmak istenmesine bağlıdır.

Şüphesiz bu rakamlar dünyanın ekonomik durumu hakkında sadece genel ve özet bir fikir vermektedir. Yoldaşlar, dünya nüfusunun bu paylaşımı sayesinde, finans-kapitalin ve kapitalist tekellerin sömürü olanakları doğal olarak çok büyük boyutlara ulaşmıştır.

Bağımlılık durumuna düşen sadece sömürge ve yenik ülkeler değildir. Savaştan zaferle çıkmış ülkelerin içinde de de daha keskin çelişkiler doğmuştur; tüm kapitalist çelişkiler artmıştır. Birkaç örnekle bunları kısaca göstereceğim.

Devlet borçlarına bakalım: 1914 ve 1920 arasında başlıca Avrupa devletlerinin borcu en az yedi kat artmıştır. Size önemi büyüyen bir ekonomik kaynaktan söz edeceğim: bir İngiliz diplomatı olan, **Barışın Ekonomik Sonuçları** adlı kitabın yazarı ve hükümeti tarafından Versay Barış Görüşmeleri'ne katılmak üzere görevlendirilen Keynes, sorunu bütünüyle burjuva açıdan adım adım yerinde izlemiş, ayrıntılarıyla incelemiş ve iktisatçı niteliğiyle konferanslara katılmıştır. Keynes'in vardığı sonuçlar komünist bir devrimcinin varabileceği sonuçlardan çok daha keskin, somut ve öğreticidir. Çünkü bu sonuçlar gerçek bir burjuvanın, Bolşevizm'in amansız bir düşmanının çıkardığı sonuçlardır; bu İngiliz küçük burjuvası zihninde, korkunç, insanlık dışı ve yırtıcı bir Bolşevizm imgesi yaratmaktadır. Keynes, Versay Antlaşması ile Avrupa'nın ve dünyanın iflasa doğru gittiği sonucuna varmış, istifa etmiştir; kitabını hükümetin yüzüne çarpmış ve şöyle demiştir: "Bir çılgınlık yapıyorsunuz". Özetle kitabındaki rakamları şöyle sıralayabiliriz:

Önemli güçler arasında oluşan borçlu alacaklı ilişkileri nedir? İngiliz sterlinini altın rubleye çevirip, bir İngiliz sterlinini 10 altın ruble olarak kabul ediyorum. Çıkan sonuç şu: ABD'nin alacağı 19 milyardır; hiç borcu yoktur. Savaşa kadar ABD İngiltere'ye borçlu durumda

idi. 14 Nisan 1920 tarihinde, Alman Komünist Partisi'nin son kongresinde Levi yoldaşın raporunda haklı olarak söylediği gibi, dünyada sadece iki bağımsız güç kalmıştı: biri İngiltere, diğeri de Amerika... Mali açıdan gerçekten bağımsız kalan bir tek ABD vardır. Savaştan önce borçlu idi, şimdi ise borç veriyor. Dünyanın diğer bütün güçleri borçlu durumda. İngiltere'nin bugünkü durumu şudur: alacak 17 milyar, borç 8 milyar, demek ki yarı yarıya borçlu durumda. Üstelik alacaklarının 6 milyarı Rusya'nın borçlarıdır. Rusya'nın savaş sırasında satın aldığı askeri malzeme, İngiltere'nin alacakları arasında geçmektedir. Bir süre önce, Sovyetler Hükümeti'nin temsilcisi olarak Krassin, mali anlaşmalar konusunu Lloyd George'la görüştüğü zaman İngiliz Hükümeti'nin teknisyenlerine, politikacılarına ve yöneticilerine borçların ödenmesini bekledikleri takdirde yanılacaklarını söylemiştir. İngiliz diplomatı Keynes de bunu onlara önceden söylemişti.

Rus devrimci hükümetinin bu borçları ödemesi söz konusu bile değildir. Aslında hiçbir hükümet bu borçları ödemeyi aklına getirememeliydi, çünkü bu borçlar, şimdiye kadar yirmi kez ödenmiş tefeci faizlerinden oluşmaktadır; Rus devrimci hareketine hiçbir sempati beslemeyen burjuva Keynes bile, bunu söylemektedir: "Bu borçların hesaba katılamayacağı açıktır."

Fransa konusunda Keynes şu rakamları vermektedir: alacağı 3.5 milyar, borcu ise 10 buçuk milyar. Fransızların kendilerinin bile dünyanın tefecisi dedikleri Fransa, "tasarrufu" dev ölçülere vardığı, sömürgeci ve mali yağması ona korkunç bir sermaye sağladığı için, özellikle Rusya'ya milyonlarca ruble borç veriyordu. Bu borçlar Fransa'ya korkunç gelirler sağlıyordu. Bütün bunlara ve savaşı kazanmasına rağmen Fransa, bugün borçlu durumda.

Komünist bir yoldaş olan Braun'un sözünü ettiği ve yazarı Amerikalı bir burjuva olan **Savaş Borçlarını Kim Ödemeli?** adlı kitapta - Leipzig 1920- borçlar ve ulusal zenginlik arasındaki ilişkileri şu şekilde tanımlanmaktadır: İngiltere ve Fransa gibi savaştan zaferle çıkmış olan ülkelerde borçlar ulusal zenginliğin yüzde ellisini oluşturuyor. İtalya'da bu yüzde 60 ile yüzde 70 arasındadır; Rusya'da ise bu yüzde 90'a çıkmaktadır; ama bildiğimiz gibi bu borçlar bizi hiç tedirgin etmemektedir, çünkü Keynes'in kitabı çıkmadan biraz önce, biz onun şa-

hane tavsiyesine uygun olarak, tüm borçlarımızı feshetmiştik. (Uzun alkışlar)

Keynes burada garip dar görüşlülüğünü bir kez daha ortaya koyuyor: borçları ödememeyi salık verirken, Fransa'nın pek tabii bu işten karlı çıkacağı ve tabii İngiltere'nin de fazla birşey kaybetmeyeceğini ileri sürüyordu, çünkü zaten Rusya'dan hiçbir şey elde edilemeyecekti; Amerika'nın ise bu işten epey kaybedeceğini ileri sürerken Keynes gene de Amerikan "cömertliğine" güveniyor! Bu konuda Keynes'in ve diğer küçük burjuva pasifistlerinin düşüncelerini paylaşmıyoruz.

Borçların iptalini elde etmek için başka bir şey bulmaları; kapitalist bayların "cömertliği"ne güvenmekten başka bir yol bulmaları gerekecek.

Bu birkaç rakam emperyalist savaştan zaferle çıkan ülkelerin bile dayanılmaz bir durumda olduklarını gösteriyor. Bu durumu kanıtlayan bir başka şey de ücretlerle fiyat artışları arasındaki çok büyük farktır. Bu yılın 8 Mart'ında, büyüyen devrime karşı tüm dünyanın burjuva düzenini korumakla yükümlü Yüksek Ekonomik Konsey denilen kurumda; düzene, çalışmaya, tasarrufa çağrı ile biten bir karar kabul edilmiştir, tabii ki işçilerin sermayeye köle kalmaları koşulu ile. Müttefiklerin örgütü, tüm dünya kapitalistlerinin örgütü olan bu Yüksek Ekonomik Konsey şu bilançoyu hazırlamıştır:

ABD'de, gıda maddelerinin fiyatı yüzde 120 artarken ücretler sadece yüzde yüz artmıştır. İngiltere'de gıda maddeleri yüzde 170, ücretler ise yüzde 130 artmıştır. Fransa'da gıda maddeleri yüzde 300, ücretler ise yüzde 200 artmıştır. Japonya'da fiyatlar yüzde 130, ücretler ise yüzde 60 artmıştır. (burada yoldaş Braun'un broşüründe verdiği rakamlarla 10 Mart 1920'de Times gazetesinde çıkan Yüksek Ekonomik Konsey'in rakamlarını karşılaştırıyorum)

Böyle bir durumda işçilerin hoşnutsuzluğunun artması, devrimci düşünce ve özlemlerinin belirginleşmesi, kitle grevlerinin kendiliğinden büyümesi kaçınılmazdır. İşçilerin durumu artık dayanılmaz bir hale geliyor. İşçiler, savaşın yükünü ve borçlarını kendi sırtlarına yükleyen kapitalistlerin savaşta ne korkunç servet yaptıklarını kendi deneyleriyle anlamaktadırlar. Son zamanlarda gelen bir haber Amerika'nın, 500 komünisti daha geri yollamak ve bu "tehlikeli ajitatörlerden" kur-

tulmak istediğini bildiriyordu.

Amerika, değil 500; 500 bin Rus, Amerikalı, Japon, Fransız "ajitatör"ü geri gönderse de bu birşey değiştirmeyecektir; fiyatlarla ücretler arasındaki farkı ortadan kaldırmak ellerinden gelmez. Hiçbir şey yapamazlar, çünkü onlarda özel mülkiyete son derece büyük bir saygı vardır, özel mülkiyet "kutsal"dır. Unutmamak gerek, sömürücülerin özel mülkiyetine yalnızca Rusya'da son verilmiştir. Kapitalistler fiyat ve ücret arasındaki fark için bir şey yapamazlar, işçiler ise eski ücretlerle yaşayamazlar. Bu felaket karşısında eski hiçbir yöntem, hiçbir grev, hiçbir parlamenter mücadele, hiçbir oy bir şey yapamaz, çünkü "özel mülkiyet kutsal"dır. Kapitalistler öylesine borçlanmışlardır ki, tüm dünya bir avuç insanın boyunduruğu altına girmiştir; bu arada işçilerin yaşama koşulları gittikçe ağırlaşmaktadır. Sömürücülerin "özel mülkiyeti"ne son vermekten başka çıkar yol yoktur.

Şubat 1920'de **Dışişleri Halk Komiserliği'nin Bülteni**'nde değerli parçaları yayınlanmış olan Lapinski yoldaşın **Büyük Britanya ve Dünya Devrimi** adlı broşüründe şöyle denmektedir: ihraç edilen kömür fiyatları, resmi çevrelerce tahmin edilen fiyatların iki misli olmuştur.

Lancashire bölgesinde hisse senetlerinin yüzde 400 değer kazandığını görüyoruz. Bankaların asgari karları yüzde 40 ile 50 arasındadır, tabii karın hesap edilmesine gelince bankacılar aslan payını prim, masraf göstererek gizlemesini biliyorlar. Burada da tartışılmaz ekonomik olgular bir avuç insanın zenginliğinin korkunç artışını, inanılmaz bir lüksün her türlü sınırı aştığını gösterirken, işçi sınıfının sefaleti artmaktadır. Yukarıda sözü edilen raporda Levi yoldaşın özellikle çarpıcı bir biçimde gösterdiği bir duruma değinmek gerek: paranın değerinin değişmesi. Borçlar, kağıt para emisyonu, vs.'den dolayı para her yerde değer kaybetmiştir. Daha önce sözünü ettiğim burjuva kaynağında, yani Yüksek Ekonomik Konsey'in 8 Mart 1920 tarihli açıklamasında İngiltere'de paranın dolara göre düşüşünün üçte bir oranında olduğunu yazmaktadır; Fransa'da ve İtalya'da bu oranın üçte iki olduğu; Almanya'da ise yüzde 96'ya vardığı yazılmaktadır.

Bu olgu dünya kapitalist ekonomisinin "mekanizmasının" tamamen bozulduğunu göstermektedir. Kapitalist sistemde hammaddelerin

elde edilmesine ve mamul malların satışına bağlı olan ticari ilişkiler artık devam edemez durumda; devam edememelerinin nedeni ise, paranın değerinin düşmesinden ötürü bir sürü ülkenin tek bir ülkeye bağımlı duruma düşmeleridir. Zengin ülkelerin hiçbiri, ürünlerini satamadığı ve hammadde satın alamadığı için ticaret yapamamaktadır.

Böylece, herkesin bağımlı olduğu en zengin ülke Amerika bile ne satın alabilmektedir ne de satabilmektedir. Versay görüşmelerinin her yönünü bilen şu Keynes, kapitalizmi savunmada son derece kararlı olmasına ve Bolşevizm'e karşı duyduğu nefrete rağmen bu olanaksızlığı kabul etmek zorunda kalmıştır. Arada şunu da söyleyelim ki, bir komünist ya da genel anlamda bir devrimci manifesto asla Keynes'in eylemdeki Wilson'u ve "Wilsonculuğu" tasvir ederkenki isabetliliği yakalayamaz. Wilson, Keynes tipi küçük burjuva ve pasifistlerin ve İkinci Enternasyonal'in (hatta İkibuçukuncu Enternasyanal'in) bazı kahramanlarının ilahı olmuştur; onlar Wilson'un "14 noktasını" yüceltmişler, Wilsoncu politikanın "kökenleri" üzerine "bilgiçce" kitaplar yazmışlar ve Wilson'un "sosyal barışı" koruyacağını, sömürücülerle sömürülenleri barıştıracağını ve sosyal reformları gerçekleştireceğini ümit etmişlerdi. Keynes, Wilson'un nasıl oyuna geldiğini ve düşlerinin, Clemanceau ve Lloyd George tarafından temsil edilen sermayenin somut, merkantil ve tüccar politikasıyla ilk karşılaştığında nasıl yok olduklarını gayet iyi göstermiştir. İşçi kitleleri yaşadıkları deneylerle, Wilson politikasının dinsel bir darkafalılığa, küçük burjuva demagojisine ve sınıf mücadelesinin tamamen inkarına dayandığını görmektedirler, bilgiç ukalalar ise sadece Keynes'in kitabını okuyarak bunu görebilirler.

Bütün bunlardan temel iki koşul, iki veri doğal ve kaçınılmaz olarak ortaya çıkmaktadır. Bir yandan kitlelerin sefaleti, yıkımı inanılmaz bir biçimde artmıştır, bu da 1 milyar 250 milyon insanı, yani dünya nüfusunun yüzde 70'ini teşkil etmektedir. Bunlar da sömürge, bağımlı ülkelerdir, halkları her türlü hukuktan yoksundur ve finans zorbalarının "mandası" altındadırlar. Ayrıca yenilmiş ülkelerin köleliği ve Rusya ile ilgili gizli antlaşmaların varlığı, Versay Antlaşması tarafından kabul edilmiştir; tabii ki bu antlaşmalar, bizim için, milyarlar tutarında borcumuz olduğunu yazan kağıt parçaları kadar değerlidir. 1 milyar 250

milyon insanın yağma edildiği, köle kılındığı, bağımlılaştırıldığı, sefalet ve açlığa terkedildiği bugün dünya tarihinde ilk kez, hukuki bir antlaşma ile kabul edilmektedir.

Diğer yandan her alacaklı ülkede işçilerin durumu dayanılmaz bir hal almıştır. Savaş, tüm kapitalist ilişkileri ağırlaştırmıştır ve devamlı büyüyen bu devrimci kaynamanın esas kaynağı olmuştur; çünkü savaş sırasında insanlar askeri disiplinin rejimi altında ya ölüme yollanıyorlardı ya da askeri adaletin hemen uygulanacak cezasının tehdidi altına idiler. Savaşın empoze ettiği koşullar ekonomik gerçeğin görünmesini engelliyordu. Yazarlar, şairler, din adamları ve tüm basın savaşı övüyordu. Brest-Litovsk Barışı ile Alman emperyalizminin maskesi düşmüştür. Versay Barışı'nın da maskesi düşmüş, emperyalizmin zaferi olacakken onun yenilgisi olmuştur. Diğer örneklerin de gösterdiği gibi, Keynes'in örneği, yüzbinlerce küçük burjuvanın, entellektüelin ya da Avrupa'nın ve Amerika'nın az çok uygar ve kültürlü insanlarının onun takip ettiği yoldan nasıl gittiklerini göstermektedir, bu Keynes ki istifa etmiş ve kendi maskesini düşüren kitabı hükümetinin yüzüne atmıştır. "Özgürlük için savaş" konuşmalarının, vs.lerin sadece yalandan ibaret olduğunu ve bu kesim insan mahvolmuş ve köle durumuna düşmüşken, çok küçük bir azınlığın zenginleşmesi anlamına geldiğini anlayacakları zaman binlerce ve yüzbinlerce insanın bilincinde varolan ve var olacakları göstermiştir Keynes. Evet burjuva Keynes "kendi yaşamlarını sağlayabilmek ve İngiliz ekonomisini kurtarabilmek için, İngilizlerin, Rusya ile Almanya arasında serbest ticari ilişkilerinin tekrar başlamasının gerektiği"ni söylemektedir. Ama bunu nasıl elde edebilir? Önerdiği gibi tüm borçları iptal ederek! Bu fikir sadece bilgili iktisatçı Keynes'e ait değildir. Milyonlarca insan böyle düşünmektedir ve böyle düşüneceklerdir. Milyonlarca insan, burjuva iktisatçılarının ağzından, borçların iptalinden başka bir yol olmadığını ve bundan dolayı -onları iptal etmiş olan- "bolşeviklere lanet olsun", A.B.D.'nin "cömertliğine seslenelim" dediklerini duymaktadırlar. Komünist Enternasyonalin Kongresi adına, Bolşevizm lehine ajitasyon yapan bu iktisatçılara bir teşekkür mektubu yollanmasının doğru olacağı kanısındayım.

Bir yandan kitlelerin ekonomik durumu çekilmez bir hale geldiyse;

diğer yandan, Keynes tarafından ortaya konulan anlaşmazlık azınlıkta olan güçlü ülkeler arasında başlıyor ve büyüyorsa dünya devriminin iki şartının olgunlaşması ile karşı karşıyayız.

Şimdi gözlerimizin önünde dünyanın daha tam ve bütün bir tablosu var. Artık bugün, çekilmez yaşam koşullarının içine itilmiş bir milyar 250 milyon insanın bir avuç zengine olan bağımlılığının ne olduğunu biliyoruz. Diğer yandan, halklara, savaşlara son vereceğini ve hiç kimsenin barışı bozmasınaa izin vermeyeceğini ilan eden Milletler Cemiyeti, dünyanın emekçileri için son ümit olan bu pakt yürürlüğe girdiği zaman, bizim için en büyük zafer oldu. Çünkü yürürlüğe girmeden önce şöyle denilebilirdi: Almanya gibi bir ülkeye özel şartlar uygulamamak olanaksızdır, göreceksiniz bir antlaşma olunca herşey yoluna girecektir. Fakat bu antlaşma yayınlandığı zaman Bolşevizm'in en keskin düşmanları bu düşünceyi reddetmek zorunda kaldılar! Pakt yürürlüğe girer girmez, en zengin ülkelerin küçük bir grubu, bu "şişmanlar dörtlüsü", -Clemenceau, Lloyd George, Orlando ve Wilson- yeni ilişkileri düzenlemekle görevlendirildiler. Paktın mekanizması çalışmaya başladığı zaman, genel felaket de başladı!

Rusya'ya karşı yürütülen savaşlarda bunu gördük. Zayıf, tükenmiş, mahvolmuş ve en geri ülke olan Rusya, tüm ülkelere karşı ve dünyaya hükmeden zengin, güçlü devletlerin ittifakına karşı mücadele etmektedir ve bu mücadeleden zaferle çıkmaktadır. Onlara karşı eşit kuvvetlerle mücadele edemiyorduk, ama gene de zaferi elde ettik. Neden? Çünkü aralarında birlik diye bir şey yoktu ve her ülke diğer bir ülkenin aleyhine davranıyordu. Fransa, Rusya'nın ona olan borçlarını ödemesini ve Almanya'ya karşı büyük bir güç olmasını istiyordu; İngiltere Rusya'nın paylaşımını istiyor, Baku petrollerine el koymaya ve Rusya'ya komşu olan ülkelerle antlaşmalar imzalamaya çalışıyordu. İngiliz resmi belgelerinde, Aralık 1919'da, Moskova'yı ve Petrograd'ı almayı vaadeden bütün devletlerin -14 tane- isimlerini titiz bir şekilde sıralayan bir kitap vardır. İngiltere, politikalarını onlara dayandırıyor ve milyonlarca borç veriyordu. Bugün bütün bu hesaplar boşa çıkmış ve tüm verilen borçlar kaybedilmiştir.

Milletler Cemiyeti'nin yaratmış olduğu durum budur. Bu paktın varlığı hergün Bolşevizm lehine çok iyi bir ajitasyon teşkil etmektedir.

Çünkü kapitalist "düzenin" en güçlü taraftarlarının her sorunda nasıl birbirlerine girdiklerini göstermektedir. Türkiye'nin, İran'ın Mezopotamya'nın, Çin'in paylaşımı, Japonya, İngiltere, Amerika ve Fransa'nın arasında şiddetli kavgalara yol açıyor. Bu ülkelerin burjuva basını, ağızlarından lokmayı alan "meslektaş"larına karşı en şiddetli saldırılarla doludur. Bu bir avuç en zengin ülke arasında var olan tam bir anlaşmazlığın tanıklarıyız. Bir milyar iki yüz elli milyon insanın, yani dünya nüfusunun yüzde 70'inin, "ileri" ve uygar kapitalizmin onlara empoze etmek istediği esaret koşulları altında yaşaması olanaksızdır. Bir avuç çok zengin devlet--İngiltere, Amerika ve Japonya (ki Japonya Doğu ve Asya ülkelerini yağma etmiştir, ama başka bir ülkenin yardımı olmadan hiç bir mali ve ekonomik bağımsızlığı olamaz)- bu iki üç ülke iktisadi ilişkilerini düzenleyecek durumda değiller ve bütün politikaları Milletler Cemiyeti'nde ortak ve partnerlerinin politikasını iflas ettirmektir. Dünya çapında krizin doğması da bundandır. Krizin bu ekonomik nedenleri Komünist Enternasyonal'in parlak zaferler kazanmasının temel nedenidir.

Yoldaşlar, şimdi devrimci eylemimizin temeli olan, devrimci kriz sorununu ele alalım. Burada herşeyden önce yaygın iki hatadan söz etmek gerek. Bir yandan, burjuva iktisatçıları için, İngilizlerin kibar deyimiyle, bu kriz sadece "geçici bir rahatsızlık"tı. Diğer yandan, bazı devrimciler bu krizin tamamen bir çıkmaz içinde olduğunu göstermeye çalışmaktadırlar.

Bu bir hatadır. Çıkar yolu olmayan durumlar yoktur. Burjuvazi aklını kaybetmiş bir haydut gibi davranmaktadır; hata üstüne hata yaparak durumu ağırlaştırıp kendi yok oluşunu hızlandırmaktadır. Bu bir gerçektir; küçük tavizler sayesinde **sömürülenlerin** bir kısmının hareketini ya da ayaklanmasını bastırabilme, onları uyutabilme şansının hiç olmadığını "ispatlamak" mümkün değildir. Önceden "mutlak" olanaksızlığını "ispat" etmeye çalışmak bilgiçlik, gevezelik ya da kelime oyunu yapmak olur. Bu soruda ya da buna benzer sorularda, sadece pratik, gerçek ispatı verebilir. Burjuva rejimi bütün dünyada derin bir devrimci kriz geçirmektedir. Şimdi ise, devrimci partilerin, pratiği ile bu krizi devrimin zaferinin yararına kullanabilmek için yeteri kadar bilinçli ve örgütlü, sömürülen kitlelerle bağları olduğunu, karar alabilme

yeteneğinde olduklarını ve neyi nasıl yapacaklarını bildiklerini "ispatlamaları" gerekir.

Her şeyden önce bunu "ispatlamak" üzere hazırlanmak için Üçüncü Enternasyonal'in kongresinde toplanmış bulunuyoruz.

Üçüncü Enternasyonal'e girmek isteyen partiler arasında oportünizmin hala ne kadar çok yaygın olduğunu göstermek için ve devrimci krizi iyi kullanabilmek için devrimci sınıfı hazırlamaktan çok uzak olan bazı partilerin çalışmalarının var olduğunu göstermek için, İngiltere'nin "Bağımsız İşçi Partisi"nin şefi Ramsay MacDonald'ı örnek olarak almak isterim. Bugün bizi ilgilendiren temel sorunları işleyen **Parlamento ve Devrim** adlı kitabında, MacDonald durumu burjuva pasifistlerinin görüşüyle ele almaktadır. Devrimci bir krizin var olduğunu, devrimci düşüncenin yükseldiğini, işçi kitlelerinin sovyetler iktidarına ve proletarya diktatörlüğüne -dikkatinizi çekerim İngiltere'den söz ediyor- yakınlık gösterdiklerini, ve proletarya diktatörlüğünün İngiliz burjuvazisinin bugünkü diktatörlüğünden daha iyi olduğunu kabul etmektedir.

Ama buna rağmen gerçek bir pasifist, bir burjuva uzlaştırıcısı, sınıflarüstü hükümet düşleyen bir küçük burjuvadır. Bütün yalancılar, safsatacılar ve bilgiçler gibi sınıf mücadelesini "betimsel bir olgu" olarak kabul etmektedir. "Demokratik" ve sözde sınıflarüstü hükümetin kuruluşu ile ilgili olarak Kerenski, Rusya'da menşevik ve sosyalist-devrimcilerin deneyinden ve ona benzer Macaristan ve Almanya deneyinden hiç söz etmemektedir. Bunları söyleyerek, bu burjuvayı bir sosyalist, bu bilgiçi bir önder sanan, partisini ve işçileri uyutmaktadır: "Bütün bunlar -yani devrimci kriz, devrimci heyecan- geçecektir, düzelecektir". Görüyorsunuz, savaş, krizi kaçınılmaz bir şekilde doğuracaktı, ama savaş sonrası herşey, hemen olmasa bile, "düzelecektir".

Üçüncü Enternasyonal'e üye olmak isteyen bir partinin önderi olan bir adam böyle yazmaktadır. Bu açıklama olağanüstü içtenliğinden dolayı çok kıymetlidir. Bunlara Fransız Sosyalist Partisi'nin yönetici kademelerinde de sık sık rastlanır; bunlar sadece devrimci krizi devrimci yönde kullanma yeteneksizliğini göstermiyor, aynı zamanda reddediyorlar; yani başka bir deyişle partiyi ve sınıfı proletarya diktatörlüğü için gerçek devrimci bir hazırlığa götürmenin yeteneksizliğini ve red-

dini gösteriyorlar.

Bugün İkinci Enternasyonal'i terkeden bir çok partinin çektiği sıkıntı budur. Bu nedenle Kongre'ye sunduğum tezlerde, özellikle, proletarya diktatörlüğüne **hazırlık** görevlerinin en somut, en belirgin tanımı üzerinde ısrar ediyorum.

Bir örnek daha vereyim. Bolşevizm aleyhine yeni bir kitap yayınlanmıştır. Bu tür kitaplar Avrupa ve Amerika'da çok yayınlanmaktadır, ama bu kitaplar çıktıkça kitlelerin, Bolşevizm'e olan sempatisi büyümekte ve güçlenmektedir.

Otto Bauer'in **Bolşevizm ya da Sosyal Demokrasi** adlı kitabı sözkonusudur: Rus devriminde utanç verici rolleri bütün ülkelerin işçileri tarafından çok iyi bilinen Menşevizm'in ne olduğunu Almanlar iyi bir şekilde öğrenmektedirler. Otto Bauer Menşevizm'e olan sempatisini saklamakla birlikte, tam bir menşevik yazı yazmıştır. Bugün Avrupa ve Amerika'da Menşevizm'in ne olduğunu belirli bir şekilde mutlaka yaymak gerekir, çünkü bu isim Bolşevizm'in düşmanı olan bütün sözde sosyalist, sosyal demokrat akımların kullandıkları isimdir. Ruslar için Menşevizm'in ne olduğunu Avrupa'ya anlatmak çok sıkıcı oluyordu. Kitabında Otto Bauer bunu sağlamıştır. Şimdiden bunu basacak ve çeşitli dillere çevirecek olan burjuva ve oportünist yayıncılara teşekkür ederiz. En azından Bauer'in kitabı, komünizmin el kitaplarını tamamlayıcı bir kitap olarak da olsa yararlıdır. Otto Bauer'in herhangi bir paragrafını, herhangi bir muhakemesini ele alarak; Menşevizm'in ne olduğunu, sosyalizme ihanetle sonuçlanan düşüncelerin kökenlerinin ne olduğunu, Kerenski, Scheidemann, vs.lerin kim olduklarını gösterebilirsiniz. Bundan komünizmin doğru bir şekilde özümlenip özümlenmediğini anlamak üzere yapılan "sınavlarda" yararlanılabilir. Bu sınavda başarılı olamazsanız henüz iyi bir komünist olmadığınız ortaya çıkar ve bu, partiye girmemenizin daha iyi olacağını gösterir. -Alkışlar-

Otto Bauer, bir cümlede, dünya oportünizminin kavramlarının özünü kusursuz bir şekilde anlatmıştır. Biz Viyana'da hareket özgürlüğüne sahip olsaydık o hayattayken ona bu cümle için bir heykel dikmeliydik. Modern demokrasilerde sınıf mücadelesinde şiddet kullanmak "kuvvetin sosyal faktörleri üzerinde şiddet kullanmak" olurmuş diyor,

hikmetli yazısında Otto Bauer.

Bu cümleyi herhalde garip ve anlamsız buluyorsunuz. İşte Marksizm'i ne hale soktuklarının bir örneği... En devrimci teoriyi ne bayağıca küçülttüklerini ve sömürücülerin savunmasını yaptıklarını görüyorsunuz. Alman düşüncesinin küçük burjuva bir örneği olan bu teoriye baktığınızda, "kuvvetin sosyal faktörlerinin" neler olduğu hakkında şu sonuçlara varırsınız: nicelik, örgütlenme derecesi, üretim ve bölüşüm sürecindeki yer, etkinlik, eğitim. Bu teoriye bakılırsa, köydeki ücretli ya da kentteki işçi, toprak sahibine veya kapitaliste karşı devrimci şiddet kullanıyorlarsa, bu hiçbir şekilde proletarya diktatörlüğü olamaz; bu hiç bir şekilde sömürücüler ve tahakküm edenlere karşı kullanılan şiddet olamaz. Bu, "kuvvetin sosyal faktörlerine karşı şiddet"tir.

Örneğim size mizahi gelebilir ama çağdaş oportünizmin niteliği öylesine bir hal aldı ki, Bolşevizm'le olan mücadelesi nükteli, esprili bir biçime büründü. İşçi sınıfını ve sahip olduğu bütün düşünürleri, Bolşevizm'e karşı, uluslararası Menşevizm'in mücadelesine sürüklemek (MacDonaldlar, Otto Bauerler vs.) gerek Avrupa ve gerekse ABD için en gerekli, en acil şeydir.

Bu akımların Avrupa'da neden daha ısrarlı olduklarını, ve neden Batı Avrupa'da bu oportünizmin bizde olduğundan daha güçlü olduğunu burada araştırmalıyız. Nedeni: ileri ülkeler, kültürlerini bir milyar ezilmiş insanın sırtından yaşayarak kurmuşlardır ve sürdürmektedirler. Bu ülkelerin kapitalistleri kendi ülkelerindeki işçileri sömürerek elde edebilecekleri kardan çok daha fazlasını yabancı sömürü ile elde etmektedirler.

Savaştan önce, en zengin üç ülkenin, İngiltere, Fransa ve Almanya'nın, diğer gelirlerini hesaba katmadan sadece sermaye ihracından senede 8.9 milyar Frank geliri olduğu sanılıyordu.

Bu önemli para miktarından en az yarım milyarı, rüşvet için, işçi yönetici ve aristokrasisine sadaka olarak ayırıp dağıtmanın hiç de zor olmadığı anlaşılmaktadır. Her şey bu yozlaşmada yatmaktadır. Bunu yapmanın çeşitli yolları vardır: büyük merkezlerin kültür düzeyini yükselterek, bir sürü eğitim kuruluşu yaratarak, kooperatiflerin, sendikaların yöneticiliğini ve parlamento gruplarını çalışmadan para kazanılan işler haline getirerek. Bütün bunlar tüm kapitalist ülkelerde ya-

pılmaktadır. Bu süper karın milyarları, işçi hareketindeki oportünizmin ekonomik temelini oluşturmaktadır. Böylece Amerika, İngiltere ve Fransa'da, hem oportünist liderlerin, hem de işçi aristokrasisinin çok daha güçlü bir direnişiyle karşı karşıyayız; buralarda komünist harekete karşı daha büyük bir direniş gösterilmektedir. Bu nedenle, Avrupa'nın ve Amerika'nın işçi partilerinin, bu hastalıktan kurtulmaları, bizden daha zor olacaktır. Üçüncü Enternasyonal'in kuruluşundan bu yana, bu hastalığı tedavi yolunda çok önemli ilerlemeler kaydedildiğini biliyoruz, ama henüz tam bir iyileşme sağlamış değiliz: dünya proletaryasının devrimci işçi partilerinin kendi içlerinde bulunan burjuva ve oportünist etkiden kurtulmaları henüz gerçekleşmiş değildir.

Bunun gerçekleşmesinin somut biçimi üzerinde durmayacağım. Yayınlanmış tezlerimde bu konu ele alınmıştır. Şimdiki görevim, bu olgunun derin ekonomik sebeplerini ortaya çıkarmaktır. Bu hastalık müzminleşmiştir. İyimserlerin ümit ettiklerinden de daha uzun sürüyor iyileşme. Oportünizm, işte baş düşmanımız. İşçi hareketinin üst tabakalarının oportünizmi, proleter olmayan bir burjuva sosyalizmidir. İşçi hareketinin oportünist kanadına mensup militanların burjuvaziyi burjuvalardan daha iyi savundukları kanıtlanmıştır. İşçilerin idaresi onların elinde olmasa, burjuvazi ayakta duramaz. Bunu kanıtlayan sadece Rusya'da Kerenski yönetiminin öyküsü değildir; başında sosyal demokrat bir hükümetle, Demokratik Almanya Cumhuriyeti, ve burjuva hükümetine karşı olan tutumuyla Albert Thomas da bunu kanıtlamaktadır. Nihayet İngiltere ve Amerika'nın benzer deneyleriyle de bu gerçek kanıtlanmıştır. Oportünizm baş düşmanımızdır ve onu yenmeliyiz. Bu kongreden ayrıldığımız zaman, tüm partilerde sonuna dek, bu mücadeleyi vermeye kararlı olmalıyız. Asıl görevimiz budur.

Bu görevle kıyasladığımız zaman, komünist hareket içindeki "sol" eğilimin yanlışlarını düzeltme görevi daha kolay olacaktır. Birçok ülkede görülen anti parlamentarizm sadece küçük burjuva kökenli insanların tepkisi değildir; İngiltere, Fransa, İtalya ve tüm ülkelerdeki eski parlamentarizmin doğurduğu, haklı, meşru ve gerekli olan öfkeyle hareket eden proletaryanın bazı ileri gruplarının da savundukları bir çizgidir. Komünist Enternasyonal'in talimatlarını yayarak, yoldaşlara Rus deneyimi ve politik bir proletarya partisinin gerçek rolü hakkında da-

ha fazla ve daha iyi bilgi vermemiz gerekir. İşimiz bu sorunu çözmek olacaktır. Proletarya hareketinin yanlışlarına ve yetersizliklerine karşı mücadeleden bin kez daha kolay olacaktır; bu burjuvazi ki, İkinci Enternasyonal'in eski partilerine sızmıştır ve tüm çalışmalarını proleter olmayan, burjuva bir yönde etkilemektedir.

Yoldaşlar, sonuç olarak, sorunun bir başka yanı üstünde duracağım. Başkan yoldaş, bu kongrenin uluslararası kongre adını hakettiğini söyledi. Bence haklıdır, çünkü burada sömürge ve geri kalmış ülkelerin, devrimci hareketinin temsilcilerinin sayısı yüksektir. Bu başlangıç çok büyük değildir, ama önemli olan bir başlangıcın olmasıdır. İleri kapitalist ülkelerin devrimci proleterlerinin, proletaryanın hiç olmadığı ya da çok az olduğu ülkelerin devrimci kitlelerinin, sömürgelerin, doğu ülkelerinin ezilmiş kitlelerinin birliği bu kongrede gerçekleşmektedir. Bu birliğin sağlamlaşması bizim elimizdedir. Bunu yapacağımızdan eminim. Her ülkenin, sömürülen ve ezilen işçilerinin devrimci saldırısı, küçük burjuva unsurların direnişini ve küçük bir azınlık olan işçi aristokrasisinin etkisini yenerek, bugüne dek tarihin dışında kalmış ve sadece tarihin bir nesnesi olarak kabul edilmiş olan milyonların devrimci saldırısıyla birleşirse, bunun karşısında çaresiz olan dünya emperyalizmi yıkılmaktan kurtulamayacaktır.

Emperyalist savaş devrime yardım etmiştir: burjuvazi, sömürgelerden, geri kalmış ülkelerden koparıp emperyalist savaşa sürüklediği askerleri içinde bulundukları tecrit durumundan kurtarmıştır. İngiliz burjuvazisi Hintli askerlerine, Hint köylüsünün Almanya'ya karşı İngiltere'yi savunması gerektiğini aşılamış; Fransız burjuvazisi, sömürgelerinden getirdiği askerlere, zencilerin, Fransa'yı savunması gerektiğini aşılamıştır. Onlara silah kullanmayı öğretmiştir. Bu çok gerekli bir bilimdir ve bundan dolayı, tüm Rus işçi ve köylüleriyle, Rusya'nın Kızıl Ordusu adına, burjuvaziye en derin teşekkürlerimizi sunabiliriz. Emperyalist savaş, bağımlı ülkelerin halklarının, bilfiil dünya tarihinin içine girmelerini sağlamıştır. Bugün en önemli görevlerimizden biri, kapitalist olmayan ülkelerde sovyet hareketinin örgütlenmesinin ilk temel taşlarının nasıl koyulacağı üzerine düşünmektir. Oralarda da sovyetler mümkündür; ama işçi sovyetleri değil, köylü ya da emekçi sovyetleri olacaktır.

Bu, muazzam bir çalışmayı gerektirmektedir; bu yolda hatalar kaçınılmaz olacaktır; büyük zorluklarla karşılaşacağız. İkinci Kongre'nin temel görevlerinden biri de, milyonlarca insan içinde bugüne dek örgütsüz yürütülen çalışmanın, bundan sonra, örgütlü, dengeli ve sistemli biçimde yapılmasını sağlayacak pratik temelleri oluşturmak ya da göstermektir.

Komünist Enternasyonal'in Birinci Kongresi'nden aşağı yukarı bir yıl sonra, İkinci Enternasyonal'in üstesinden gelmiş bulunuyoruz. Bugün, sovyet düşüncesi, sadece bunu tanıyan ve anlayan uygar ülkelerin işçileri arasında yayılmakta değildir. Kendilerine sosyalist diyen birçokları, kah sistematikçi olmakla böbürlenen Almanların yaptığı gibi, sovyetik "sistem" yahut sovyet "fikri" üzerine bilgiççe yazılar yazarak, kah "lonca sosyalizmi"nin (ghilde socialism) İngiliz taraftarları gibi yaparak sovyetlerden söz etmektedir. Dünyanın tüm ülkelerinin işçileri bu aklıevvellerle dalga geçmektedir. Sovyet "düşünce"si veya sovyetik "sistem" hakkındaki bu düşünceler zaman zaman işçileri de etkilese bile, işçiler bu ukalaların bütün safsatalarını reddederek sovyetlerin kendilerine sunduğu silaha sarılmaktadırlar. Bugün, sovyetlerin anlamı ve rolü ta Doğu ülkelerinde bile anlaşılmaktadır.

Şimdi bütün Doğu'da, Asya'da ve sömürge halkları arasında sovyet hareketinin temelleri atılmaktadır.

Sömürülenlerin sömürenlere karşı ayaklanması ve kendi sovyetlerini kurmasının gerektiği düşüncesi karmaşık değildir. Yaşadığımız deneyim sayesinde, Rusya'daki iki buçuk yıllık Sovyetler Cumhuriyeti'nin varlığı sayesinde ve Üçüncü Enternasyonal'in Birinci Kongresi'nden sonra, bu fikir bütün dünyada sömürücüler tarafından ezilen milyonlarca insanın ulaşabileceği bir fikir haline gelmektedir. Bugün uluslararası emperyalistlerden daha zayıf olan Rusya'da eğer oyalamalarla veya bazı uzlaşmaları kabul etmek zorunda kalarak hareket ediyorsak da, bu 1 milyar 250 milyonluk kitlenin çıkarlarını savunduğumuzu da bilmekteyiz.

Hergün biraz daha geçmişe gömülmekle birlikte birçok önyargı, cehalet, bazı engeller bizi hala rahatsız etmektedir; ama biz ne kadar ilerlersek, dünya nüfusunun bu yüzde 70'ini, bu emekçi ve sömürülen kitleyi, fiilen temsil edip savunabilmemiz mümkün oluyor. Gururla

şunu söyleyebilmekteyiz: Birinci Kongre sırasında biz sadece propaganda yapıyorduk, tüm dünya proletaryasına sadece temel düşünceleri aktarıyorduk; sadece mücadele çağrısı yükseltiyorduk; sadece bu yolda yürüyebilecek insanların nerede olduğunu soruyorduk. Bugün heryerde ileri bir proletarya vardır. Bazan iyi örgütlenmemiş olsa da, yeniden örgütlenmeyi isteyen bir proleter ordusu heryerde vardır. Tüm ülkelerdeki yoldaşlar bunları tek bir ordu halinde örgütlemeye yardım ederlerse hiçbir şey eserimizi gerçekleştirmemizi önleyemeyecektir. Eserimiz, evrensel proletarya devrimi ve sovyetlerin evrensel cumhuriyetinin kuruluşudur. (uzun alkışlar)

Komünist Partisinin Proleter Devrimindeki Rolü Hakkında Karar

Dünya proletaryası tayin edici bir mücadelenin arefesindedir. İçinden geçtiğimiz dönem, burjuvaziye karşı doğrudan eylem dönemidir. Karar vakti yaklaşıyor. Yakında bilinçli bir işçi hareketinin bulunduğu her ülkede, işçi sınıfı elde silah bir dizi amansız savaşa girmek zorunda kalacaktır. Bugün işçi sınıfı sağlam bir örgüte her zamankinden fazla ihtiyaç duymaktadır. İşçi sınıfı bundan böyle değerli zamanının tek bir saatini bile kaybetmeden, usanmaksızın bu mücadeleye hazırlanmalıdır.

Eğer (1871'deki) Paris Komünü zamanında işçi sınıfı safları pek kalabalık olmasa bile sağlam biçimde örgütlenmiş bir komünist paritisine sahip olsaydı, kahraman Fransız proletaryasının bu ilk ayaklanması çok daha güçlü olurdu ve pekçok hata ve yanılgıdan kaçınılabilirdi. Şimdi, bambaşka tarihsel konjonktürlerde proletaryanın girişeceği savaşlar, 1871'dekinden çok daha vahim sonuçlar doğuracaktır.

Bu nedenle Komünist Enternasyonal'in İkinci Dünya Kongresi, aşağıdaki saptamaların önemini bütün dünya proletaryasının dikkatine sunar:

1. Komünist partisi, işçi sınıfının bir parçasıdır (fraksiyon); ama onun en ileri, en bilinçli dolayısıyla en devrimci parçasıdır. Komünist partisi, çalışanlar arasında en bilinçli, en ileri görüşlü, en fedakar olanların kendiliklerinden ayıklanmasıyla yaratılır. Komünist partisinin işçi sınıfınınkilerden farklı çıkarları yoktur. Komünist partisi, işçi sınıfı-

nın bütününün tarihsel misyonunu gözönüde bulundurmasıyla ve her dönemeçte şu ya da bu grubun yahut mesleğin değil bütün işçi sınıfının çıkarlarını savunma gayretiyle, çalışanların geniş yığınlarından ayırdedilir. Komünist partisi, işçi sınıfının en ileri parçasının, proletaryanın ve yarı proletaryanın geniş yığınlarına doğru yolda önderlik etmesini sağlayan örgütlendirici ve siyasal güçtür.

2. Eğer siyasal iktidar, proletarya tarafından ele geçirilmemişse; proletarya bir daha kaybetmemek üzere egemenliğini sağlamlaştırıp, her türlü burjuva restorasyon girişiminin önünü kesmemişse, komünist partisi örgütlü saflarında sadece işçi sınıfının bir azınlığını barındırabilecektir. İktidarın alınmasına kadar ve geçiş döneminde koşullar elverişli olursa komünist partisi, toplumun bütün proleter ve yarı proleter tabakaları üzerinde büyük bir ideolojik ve politik etki yaratabilir; ama onları örgütlü biçimde saflarında toparlayamaz. Ancak, proletarya diktatörlüğü burjuvaziyi, basın, okul, parlamento, kilise, yönetim aygıtları vs. gibi son derece güçlü eylem araçlarından yoksun bıraktıktan sonra; ancak burjuva rejimin kesin yenilgisi herkesin gözüne apaçık göründükten sonra; işte ancak o zaman bütün işçiler yahut en azından onların büyük kısmı komünist partisinin saflarına girmeye başlayacaktır.

3. Parti ve sınıf kavramları büyük bir titizlikle birbirlerinden ayırdedilmelidir. Almanya'nın, İngiltere'nin ve başka ülkelerin "Hristiyan" ve liberal sendikalarının üyeleri hiç tartışmasız işçi sınıfına aittirler. Hala Scheidemann, Gomper ve şurekasının peşinden gitmekte olan az ya da çok önemli işçi gruplaşmaları da işçi sınıfına aittirler. Bugünkü gibi tarihsel koşullarda, işçi sınıfının bağrında birçok gerici eğilimin ortaya çıkması pek mümkündür. Komünist partisinin görevi, kendini işçi sınıfının bu geri unsurlarına uyarlamak değil, bütün işçi sınıfını komünist öncünün düzeyine yükseltmektir. Parti ve sınıf kavramları hakkındaki kafa karışıklığı, en ciddi hata ve yanlış anlamalara yol açabilir. Örneğin emperyalist savaş sırasında, işçi sınıfının bir kısmının ruh haline ve önyargılarına rağmen, işçi partilerinin, kendilerini savaşa karşı savaş ilan etmeyi dayatan proletaryanın tarihsel çıkarları adına, bu önyargılara ve ruh haline ne pahasına olursa olsun başkaldırmaları gerektiği apaçıktır. Örneğin, 1914 emperyalist savaşının başlangıcında, karşılıklı olarak kendi burjuvazilerini destekleyen çeşitli ülke-

lerin sosyalist partileri, bu tutumlarını tam da işçi sınıfının isteklerini bahane ederek haklı çıkarmaya çalışmaktan geri kalmamışlardır. Halbuki durum böyle olsa bile, proletarya partisinin görevinin işçilerin genel anlayışına karşı çıkmak ve proletaryanın tarihsel çıkarlarını herkese karşı ve heryerde savunmak olduğunu unutuyorlardı. Yirminci yüzyılın başlarında, Rus menşevikleri (ki o zaman bunlara ekonomist deniyordu) Çarlığa karşı açık mücadeleyi aşağılamaktaydılar; çünkü onlara göre, işçi sınıfının bütünü henüz siyasal mücadelenin gerekliliğini anlayacak durumda değildi.

Yarım yamalak tedbirlerini haklı çıkarmak için, herşeyden önce kitlelerin özlemlerini bilmek gerektiğini öne süren, Almanya'nın sağcı bağımsızları aynı şeyi yapıyorlardı; aslında partinin yığınların önünde yürüyüp onlara yol göstermek için varolduğunu anlamayan kendileriydi.

4. İkinci Enternasyonal'in eski partilerinin iflas etmiş bulunmasının, hiçbir biçimde genel olarak proleter partilerinin iflası anlamına gelemeyeceği konusunda Komünist Enternasyonal'in kanısı kesindir. Proletarya diktatörlüğü için doğrudan mücadele çağı, yeni bir proleter dünya partisini ortaya çıkarmaktadır: Komünist Partisi.

5. Proletaryanın devrimini partisi olmaksızın gerçekleştirebileceği hakkındaki düşünceyi, Komünist Enternasyonal en kesin biçimde reddeder. Her sınıf mücadelesi bir siyasal mücadeledir. Kaçınılmaz olarak iç savaşa dönüşme eğiliminde olan bu mücadelenin hedefi siyasal iktidarın ele geçirilmesidir. Bu nedenledir ki siyasal iktidar şu ya da bu siyasal parti tarafından örgütlenmeden ve onun önderliği olmadan ele geçirilemez. Ancak örgütlü ve sınanmış, net biçimde tanımlanmış hedefleri takip eden ve hem iç politikada hem de dış politikada uygulanabilecek bir eylem programına sahip bir parti proletaryaya rehberlik ettiği takdirde; ancak bu takdirde, siyasal iktidarın ele geçirilmesi geçici bir durum değil, proletarya tarafından toplumun komünist inşaasına dönük kalıcı bir çalışmanın kalkış noktası olabilir.

Sınıflar mücadelesi aynı zamanda proletarya hareketinin farklı biçimlerinin (sendikalar, kooperatifler, fabrika komiteleri, eğitim, seçimler vs.) tek bir önderlik etrafında merkezileştirmesini gerektirmektedir. Örgütleyici ve yönetici merkez bir siyasal partiden başka bir şey ola-

maz. Böyle bir partiyi yaratıp sağlamlaştırmayı reddetmek; ona tabi olmayı reddetmek, proletaryanın değişik alanlarda hareket eden kesimlerinin tek elden yönetilmesini reddetmekle eşdeğerdir. Proletaryanın sınıf mücadelesi, mücadelenin farklı aşamalarını tek bir bakış açısından aydınlatan ve her durumda proletaryanın dikkatini, onun bütününü ilgilendiren görevlere çeken yoğun bir ajitasyonu gerektirir. Böyle bir faaliyet merkezileşmiş bir siyasal aygıt olmadan yani bir siyasal parti olmadan gerçekleştirilemez.

Bazı devrimci sendikalistlerin ve dünyanın çeşitli köşelerindeki sanayi hareketlerinin (IWW) taraftarlarının kendi kendine yeterli bir siyasal partinin gerekliliği aleyhine yürüttükleri propaganda, eğer nesnel olarak konuşmak gerekirse burjuvaziden ve karşı devrimci "sosyal demokratlar"dan başka kimseye yardımcı olmamıştır ve olamaz da. Sendikalarla veya sınırları iyi çizilmemiş ve çok geniş işçi birlikleriyle ikame etmek istedikleri bir komünist partisinin aleyhinde yürüttükleri propaganda boyunca, sendikalistlerin ve "sanayicilerin", tescilli oportünistlerle birçok temas noktaları bulunmaktadır.

1905 devriminin yenilgiye uğramasının ardından, Rus menşevikleri bir kaç yıl boyunca bir işçi kurultayı fikrini yaydılar; onlara göre bu işçi kurultayı(böyle tanımlıyorlardı) işçi sınıfının devrimci partisinin yerini tutmalıydı; İngiltere'deki ve Amerika'daki her çeşit "sarı işçi particiler" siyasal partiyi şekilsiz işçi birlikleri ile ikame etmek istemekte ve aynı zamanda tamamen burjuva niteliği taşıyan bir siyasal taktik icat etmektedirler. Devrimci sendikalistlerle "sanayiciler" burjuvazinin diktatörlüğüne karşı savaşmak istiyorlar, ama bunu nasıl yapacaklarını bilmiyorlar. Siyasal partisi olmayan bir işçi sınıfının kafasız bir bedenden başka bir şey olmayacağını farkedemiyorlar. Devrimci sendikalizmle "sanayicilik" ileri doğru atılmış bir adımı temsil etmektedir; ama bu ileri adım İkinci Enternasyonal'in atıl ve karşı devrimci ideolojisine kıyasla ileri bir adımdır. Devrimci Marksizm'e yani komünizme kıyasla ise sendikalizm ve "sanayicilik" bir geri adımdır. "KAPD-Almanya Komünist İşçi Partisi- solu"na bağlı komünistlerin açıklaması (geçen Nisan ayında toplanan kongreleri tarafından hazırlanan program), bir parti kurduklarını ama "sözcüğün yaygın anlamıyla bilinen türden bir parti olmadıkları"nı söylüyor; bu, gerçekte gerici

bir olgu olan sendikalist ve "sanayici" anlayışlar karşısında teslimiyettir.

İşçi sınıfının kollarını kavuşturup durması taktiği olan genel grev aracılığıyla burjuvaziye karşı zafer kazanılamaz. Proletarya silahlı ayaklanmaya yönelmelidir. Bunu kavrayanlar örgütlü bir siyasal partinin gerekli olduğunu ve şekilsiz işçi birliklerinin bunun yerini tutamayacağını da kavrayacaklardır.

Devrimci sendikacılar kararlı bir devrimci azınlığın oynayabileceği büyük rolden sık sık söz etmektedirler. Oysa kastedilen şu komünist azınlık, bir programa sahip olan ve yığınların mücadelesini örgütlendirmek isteyen şu işçi sınıfının kararlı azınlığı gerçekte komünist partisinin ta kendisidir.

6. En geniş proleter örgütleriyle her zaman sıkı bir temas içinde kalmak gerçekten komünist olan bir partinin en önemli görevidir. Bu görevi yerine getirebilmek için komünistler, büyük proleter yığınlarını kucaklayan gruplar içinde, bu gruplar parti grupları olmasalar da yer alabilirler ve almalıdırlar. Örneğin çeşitli ülkelerde savaş gazileri örgütleri adı altındaki örgütler, İngiltere'deki "Rusya'dan elinizi çekin" dernekleri, proleter kiracılar birlikleri vs. bu türden örgütlerdir. Bu noktada Rusya'da kendilerini partilerin "dışında" (bez partiniyi) olarak tanımlayan işçi ve köylü konferansları da bir örnek olarak verilebilir. Bu türden örgütler yakında her şehirde, her işçi mahallesinde ve hatta kırsal alanda da örgütlenecektir. Bu tür derneklerde en geri işçileri de içeren geniş yığınlar yer almaktadır. Buralarda gıda sorunu, konut sorunu, askeri sorun, eğitim, güncel siyasal görevler vs. gibi en ilginç sorunlar gündeme getirilebilir. Komünistlerin bu tür örgütler üzerinde bir etki kazanmaları gerekir ve bunun parti için çok önemli sonuçları olacaktır.

Bu tür örgütlerin içerisinde sistematik bir eğitim ve örgütlenme çalışması yürütmeyi komünistler başlıca görevleri olarak kabul ederler. Ama tam da bu çalışmanın verimli olabilmesi için devrimci proletaryanın düşmanlarının bu örgütleri ele geçirememesi için, ileri, komünist işçilerin örgütlü, her koşulda ve her gelişme karşısında komünizmi savunmayı bilen bir eylem partisine sahip olmaları gerekir.

7. Komünistler, siyasal bakımdan tarafsız işçi örgütlerinden, hatta

bu örgütler açıkça gerici bir karakter taşıyor olsalar bile (sarı sendikalar, Hristiyan sendikaları vs.) asla uzak durmazlar. Bu tür örgütlerin içerisinde komünist partisi kendi çalışmasını sürekli biçimde yürütür; işçilere siyasal tarafsızlık fikrinin kendileri arasında burjuvazi ve ajanları tarafından kasıtlı olarak yayıldığını ve bunun proletaryayı sosyalizm için örgütlü mücadeleden uzaklaştırmak amacıyla yapıldığını usanmaksızın gösterirler.

8. İşçi hareketini üç ayrı biçime(partiler, sendikalar, kooperatifler) bölen klasik eski anlayışın zamanı dolmuştur. Rusya'daki proleter devrimi proletarya diktatörlüğünün esas biçimi olan sovyetleri ortaya çıkarmıştır. Bundan sonra her yerde öne çıkaracağımız yeni bölümleme şöyle olmalıdır: 1. Parti; 2. Sovyet; 3. Sendika.

Ama sovyetler içinde de, devrimci bir kimlik kazanan sanayi sendikaları içinde de çalışma değişmez biçimde ve sistematik olarak proletaryanın partisi tarafından yani komünist partisi tarafından yönetilmelidir. İşçi sınıfının örgütlü öncüsü olan komünist partisi aynı zamanda tüm işçi sınıfının ekonomik, politik ve manevi ihtiyaçlarına da yanıt verir. Komünist partisi hem sendikalarla sovyetlerin hem de tüm diğer proleter örgütlenme biçimlerinin ruhu olmalıdır.

Proletarya diktatörlüğünün başlıca tarihsel biçimi olarak sovyetlerin ortaya çıkmış olması, komünist partisinin proletarya devrimindeki önder rolünü hiç bir biçimde azaltmamaktadır. "Sol" Alman komünistleri "partinin kendisi de gitgide sovyet fikrine uyum sağlayıp proleterleşmelidir" derken (KAPD'nin 14 Nisan 1920'de yayınladığı manifesto-Kommuninstistche Arbeiterzeitung, no 54) burada komünist partisinin sovyetler içinde erimesi ve sovyetlerin partiyi ikame edebileceği hakkındaki fikrin dolambaçlı bir biçimde ifadesi olmaktadır.

Bu düşünce son derece yanlış ve gericidir.

Rus Devrimi'nin tarihi bize, sovyetlerin proletarya partisinin gösterdiği yolun aksi yönünde hareket edip burjuvazinin ajanlarını desteklediği anlar olabileceğini gösterdi. Aynı şey Almanya'da da gözlendi. Bu başka ülkelerde de muhtemeldir.

Tam aksine, sovyetler içinde onları yönlendirebilecek bir fraksiyona sahip olan; sovyetlerin "suyuna gitmeyecek" kadar güçlü; sovyetlerin burjuvaziyle resmi sosyal demokrasiye "ayak uydurmalarını" ön-

leyecek kadar etkili olan bir komünist partisinin varlığı, sovyetlerin, tarihsel rolünü oynayabilmeleri için şarttır.

9. Komünist partisi, sadece iktidarın alınmasından önce ve iktidarın alınması sırasında değil, bundan sonra da işçi sınıfı için gereklidir. Üç yıldır iktidarı elinde bulunduran Rus Komünist Partisi'nin tarihi göstermektedir ki, komünist partisinin rolü iktidarın alınmasından bu yana azalmak bir yana muazzam bir biçimde artmıştır.

10. Yine de, iktidarın proletarya tarafından alınması sırasında, proletaryanın partisi çalışanlar sınıfının sadece bir parçasıdır. Ama bu, işçi sınıfının zaferi örgütleyen parçasıdır. Rusya'da 20 yıl boyunca, Almanya'da birkaç yıldır gördüğümüz gibi, komünist partisi yalnız burjuvaziye karşı değil, sosyalistler arasında olup da gerçekte proletarya üzerinde burjuva fikirlerin etkisini yansıtan sosyalistlere karşı da mücadele etmektedir; komünist partisi işçi sınıfının en ileri görüşlü, en fedakar ve en ileri militanlarıyla özdeşleşmiştir. İşte böyle bir proleter örgütünün varlığı zafer gününün ertesinde komünist partisinin karşı karşıya kaldığı tüm güçlükleri aşabilmesini sağlamaktadır. Yeni bir proleter kızıl ordunun örgütlenmesi, burjuvazinin devlet mekanizmasının fiilen yıkılması ve proleter devlet aygıtının ilk çizgilerinin ortaya konması; bazı işçi gruplaşmalarının korporatist eğilimlerine karşı mücadelesi; bölgesel yurtseverliğe ve ahbap çavuş zihniyetine karşı mücadele; yeni bir çalışma disiplinini yaratmak için ortaya konan gayretler; işte işçi yığınlarına canlı örnekler sunup onları sürükleyebilen üyelere sahip bir komünist partisinin son sözü söylemesi gereken alanlar bunlardır.

11. Proletaryanın siyasal partisine olan ihtiyaç, ancak sosyal sınıflarla birlikte ortadan kalkacaktır. Proletaryanın örgütlenmesinin başlıca üç biçimi (partiler, sovyetler, sanayi sendikaları) arasında bugün varolan özgül ilişkinin, komünizmin nihai zafere doğru yürüyüşü içinde değişerek tek tip, sentetik bir işçi örgütlenmesinin yavaş yavaş billurlaşması mümkündür. Ama komünist partisinin, işçi sınıfının bağrında tamamen erimesi ancak komünizmin bir toplumsal mücadele konusu olmaktan çıkmasıyla ve işçi sınıfının tümü komünist olduktan sonra mümkündür.

12. Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi yalnızca partinin

tarihsel misyonunu onaylamakla kalmayıp, bizim için gerekli olan partinin hiç değilse genel hatlarını uluslararası proletaryaya göstermelidir de.

13. Komünist Enternasyonal, özellikle proletarya diktatörlüğü döneminde komünist partisinin sarsılmaz bir proleter merkeziyetçiliğe dayanması gerektiği kanısındadır. Gündeme gelen uzun ve inatçı iç savaş içinde, işçi sınıfına etkili bir önderlik yapabilmesi için komünist partisinin, kendi bünyesinde bir çelik disiplini, askeri bir disiplini yerleştirmesi şarttır. Üç yıl boyunca iç savaşın felaketleri karşısında işçi sınıfına başarılı bir biçimde önderlik eden Rus Komünist Partisi deneyimi göstermiştir ki, sıkı bir disiplin, kesin bir merkeziyetçilik, katılanların partinin yönetici merkezine karşı mutlak güveni olmaksızın çalışanların zaferi mümkün değildir.

14. Komünist partisi, demokratik bir merkeziyetçiliğe dayanmalıdır. Alt komitelerin seçimle oluşturulması; bütün komitelerin üst komitelere tabi olması zorunluluğu; partinin iki kongresi arasında otoritesi hiçkimse tarafından tartışılamaması gereken tam yetkili bir merkezin varlığı; işte demokratik merkeziyetçiliğin başlıca ilkeleri bunlardır.

15. Amerika'da ve Avrupa'daki komünist partilerin birçoğu, sıkı yönetim nedeniyle legalitenin dışına atılmışlardır. Bu koşullarda seçim ilkesinin uygulanmasında güçlükler doğabileceğini ve partinin yönetici organlarına yeni üyelerini kooptasyonla belirleme hakkının tanınması gerekebileceğini hatırlatmak yerinde olur. Rusya'da eskiden böyle olmuştu. Elbette sıkı yönetim sırasında, ciddi bir sorunun belirdiği her durumda, komünist partisinin demokratik referandumlara başvurma imkanı (Amerikalı bir komünist grubun arzu ettiği gibi) bulunamayabileceği açıktır; tam tersine komünist partisi, yönetici merkezine gerektiğinde partinin bütün üyeleri adına karar verme imkanı ve yetkisini vermelidir.

16. Partinin yerel grupları için geniş bir "özerklik" talebi, böyle bir anda komünist partisi saflarını zayıflatmaktan, eylem kapasitesini azaltmaktan ve merkeziyetçiliğe karşı anarşist ve küçük burjuva eğilimlerin gelişmesine yol açmaktan başka bir işe yaramaz.

17. İktidarın hala burjuvazinin veya karşı devrimci sosyal demokrasinin elinde olduğu ülkelerde komünist partileri, legal çalışmayla

gizli çalışmayı sistematik bir biçimde bağdaştırmayı öğrenmek zorundadır. Gizli çalışma daima ve fiilen legal çalışmayı denetlemelidir. Devletin merkezi yahut yerel çeşitli kurumlarında faaliyet yürüten komünist fraksiyonlarla, komünist parlamento grupları, komünist partisine, parti legal olsa da olmasa da her durumda tamamen tabi olmalıdır. Partiye tabi olmayı şu ya da bu biçimde reddeden seçilmişler (parlamento, belediye, sendika vb. kurumlara seçim yoluyla girmiş partililer- çn), ihraç edilmelidirler. Legal basın (gazeteler ve çeşitli yayınlar), her bakımdan tümüyle partinin bütününe ve merkez komitesine bağımlı olmalıdır.

18. Bir kaç proleter yahut yarı proleterle karşılaşılan her yerde komünist bir çekirdeğin örgütlenmesi, partinin ve komünistlerin her türlü örgütlenme faaliyetinin temel taşı olmalıdır. Her sovyette, sendikada, kooperatifte, atölyede, her kiracılar komitesi içinde, üç kişinin komünizme sempati duyduğu her kurumda, derhal bir komünist çekirdek örgütlenmelidir. İşçi sınıfının öncüsünün peşinden tüm sınıfı sürüklemesini sağlayacak tek yol, komünist örgütlenmedir. Siyasal bakımdan tarafsız örgütler içinde çalışan bütün komünist çekirdekler, partinin faaliyetleri legal de olsa gizli de olsa, mutlaka partinin bütününe tabi olmalıdır. Komünist çekirdekler, kesin bir karşılıklı bağımlılık içinde sınıflandırılmalı ve bu kesin bir biçimde sağlanmalıdır.

19. Hemen hemen her zaman komünist partisi büyük merkezlerde kentli sanayi işçileri arasında bulunmaktadır. İşçi sınıfının zaferini en kolay ve çabuk yoldan sağlamak için, komünist partisinin sadece bir şehirli bir parti olmaması gerekir. Komünist partisi kırsal alana da yayılmalı ve bunun için gündelikçi tarım işçilerinin, yoksul ve orta köylülerin örgütlenmesine ve bunlara yönelik propagandaya girişmelidir. Komünist partisi, köylerde komünist çekirdeklerin örgütlenmesi için özel bir özen göstermelidir.

Proletaryanın uluslararası örgütlenmesinin güçlü olabilmesi için, komünist partisinin rolünün bu biçimde kavranışının, komünistlerin varolduğu ve mücadele ettiği bütün ülkelerde benimsenmesi gerekir. Komünist Enternasyonal, Üçüncü Enternasyonal'in ilkelerini benimseyen bütün sendikaları, Sarı Enternasyonal'den kopmaya çağırmak-

tadır. Enternasyonal, komünizm zemininde yeralan Kızıl Sendikalar için bir uluslararası seksiyon örgütleyecektir. Komünist Enternasyonal, burjuvaziye karşı savaşma arzusunda bulunan ama politik bakımdan tarafsız işçi örgütlerinin katkılarını reddetmez ama bununla birlikte Komünist Enternasyonal, dünya proleterlerine şu hususları göstermekten vazgeçmeyecektir:

1. Komünist partisi, proletaryanın kurtuluşunun başlıca ve temel silahıdır; bütün ülkelerde gruplara yahut eğilimlere değil komünist partisine sahip olmamız gerekir.

2. Her ülkede bir tek komünist partisi olmalıdır.

3. Komünist partisi, en katı merkeziyetçilik ilkesine dayanmalı ve kendi içinde, iç savaş döneminde askeri bir disiplin yerleştirmelidir.

4. Sadece onlarla sayılan proleter veya yarı proleterlerin bulunduğu her yerde bile komünist partisinin örgütlü bir çekirdeğe sahip olması gerekir.

5. Apolitik örgütlenmelerin her birinde, partinin bütününe kesinlikle tabi olan bir komünist çekirdek bulunmalıdır. Komünizmin programını ve devrimci taktiğini mutlak bir bağlılıkla ve tereddütsüz savunarak parti daima, geniş işçi yığınlarının örgütleriyle sıkı ilişkiler içinde olmalı ve ilkesizlikten olduğu gibi, sekterlikten de uzak durmalıdır.

Komünist Partisinin Rolü Hakkında Lenin'in Konuşması

Yoldaşlar, burada yoldaş Tanner ve yoldaş Mc Laine'nin yapmış olduğu konuşmalarla ilgili birkaç nokta üzerinde durmak istiyorum. Tanner proletarya diktatörlüğünden yana olduğunu söylüyor; ama proletarya diktatörlüğünü tam olarak bizim gördüğümüz şekilde görmüyor. Bizim proletarya diktatörlüğünden, proletaryanın örgütlü ve sınıf bilincinde olan bir azınlığın diktatörlüğünü anladığımızı söylüyor.

Aslında işçi kitlelerinin durmaksızın baskı ve sömürü altında bulunduğu ve insani yeteneklerini geliştiremediği kapitalizm döneminde, işçi sınıfı politik partilerinin en belirgin özelliği, sınıflarının ancak çok küçük bir azınlığını içinde barındırabilmeleridir. Herhangi bir kapitalist toplumda gerçekten sınıf bilincinde olan işçiler, tüm işçilerin ancak çok küçük bir azınlığını içinde barındırabilmektedir. Herhangi bir kapitalist toplumda gerçekten sınıf bilincinde olanlar nasıl tüm işçilerin ancak azınlığını oluşturuyorlarsa, bir politik parti de bir sınıfın ancak en bilinçli azınlığından oluşabilir. Bu nedenle ancak sınıf bilincine sahip olan bu en ileri azınlığın geniş işçi kitlelerinin öncülüğünü yapabileceğini ve onları yönlendirebileceğini kabul etmek zorundayız. Eğer yoldaş Tanner partilere karşı olduğunu söylüyorsa, ama aynı zamanda en iyi örgütlenmiş ve en devrimci işçilerden oluşan tüm proletaryaya yol gösteren, bir bilinçli azınlıktan yana ise, aramızda gerçekten bir fark yoktur derim. Nedir bu örgütlü azınlık? Eğer bu azınlık gerçekten sınıf bilincine sahipse, kitlelere öncülük edebiliyorsa ve eğer her gün-

cel soruna cevap verebiliyorsa, işte bu bir partidir. Fakat eğer bir kitle hareketinin sözcüleri olarak baktığımız Tanner gibi yoldaşlar, -ki, belli bir ölçüde abartmaya sapmadan, İngiliz Sosyalist Partisi temsilcileri için böyle bir şey söylenemez- proletarya diktatörlüğü için sabırlı ve kararlıca mücadele edip işçi kitlelerini bu doğrulara göre bilinçlendirecek bir örgütlü azınlıktan yana iseler, o zaman bu azınlık gerçekte partiden başka birşey değildir. Yoldaş Tanner bu azınlığın tüm işçi kitlelerini örgütlendirip, onlara öncülük etmesi gerektiğini söylüyor. Eğer yoldaş Tanner ve Shop Stewards grubu ile Dünya Sanayi İşçileri (Industrial Workers of the World) grubundaki diğer yoldaşlar bunu kabul ediyorlarsa; onlarla olan günlük tartışmalarımızda bunu kabul ettiklerini anladık ve eğer işçi sınıfının bilincine sahip olan komünist azınlığın proletaryanın öncülüğünü yaptığı düşüncesini onaylıyorlarsa, o zaman tüm önerilerimizin gerçek anlamının da kesinlikle bundan başka birşey olmadığını kabul etmeleri gerekir. O zaman aramızdaki tek ayrılık, onların "parti" sözcüğünü kullanmaktan kaçınmalarından doğmaktadır, bunun da nedeni İngiliz yoldaşların arasında politik partilere karşı duyulan güvensizliktir. Onlar politik partileri sadece Gompers ve Henderson'un üçkağıtçı parlamentaristlerle işçi sınıfına ihanet edenlerin oluşturduğu parti biçiminde kavrayabilmektedirler. Eğer parlamentarizm ve bu tür politik partilere karşıyız. Bizim istediğimiz yeni ve farklı türde partilerdir. Biz kitlelerle sürekli ve somut ilişki kuran, bu kitlelere öncülük edecek olan partileri istiyoruz.

Şimdi de yoldaş Mc Laine'nin konuşmasıyla ilgili olarak değinmek istediğim üçüncü soruya geliyorum. Kendisi İngiliz Komünist Partisi'nin İşçi Partisi ile birleşmesinden yanadır. Bu konuyla ilgili görüşlerimi Üçüncü Enternasyonal'e bağlılık üzerine yazdığım tezlerimde açıklamış bulunuyoruz. Makalemde soruyu cevapsız olarak açık bıraktım. Gelgelelim sorunu birçok yoldaşla tartıştıktan sonra bu sonuca vardım. İşçi Partisi'nin içinde kalma kararı tek doğru taktiktir. Ama yoldaş Tanner gelip: "Fazla dogmatik olma" diyor. Bu sözü çok yersiz buluyorum. Yoldaş Ramsay "Lütfen bırakın biz İngiliz komünistleri bu soruyla ilgili kararımız kendimiz alalım" diyor. Eğer her küçük grup gelip aramızdan bazıları bundan yanadır, bazıları ise buna karşıdır bırakın sorunla ilgili kararı kendimiz verelim deseydi, o zaman Enter-

nasyonal'in durumu ne olurdu? Enternasyonalin, kongrenin ve bütün bu tartışmaların yararı ne olurdu o zaman? Yoldaş Mc Laine bir politik partinin yalnızca rolünden söz etti. Fakat aynı şey sendikalar ve parlamentarizm için de geçerlidir. En ileri devrimcilerin önemli bir çoğunluğunun İşçi Partisi ile birleşmek istememelerinin nedeni parlamentarizmi bir mücadele aracı olarak görmemeleridir. Belki de en doğrusu bu sorunu, üzerinde tartışabilecek ve enine boyuna inceleyebilecek bir komisyona devretmek ve Komünist Enternasyonal'in bu kongresinde bir karara varmak olacaktır. Sorunun sadece İngiliz komünistlerini ilgilendirdiğini kabul edemeyiz. Genel olarak hangi taktiklerin doğru olduğunu söylemek zorundayız.

Şimdi de yoldaş Mclaine'nin İngiliz İşçi Partisi ile ilgili görüşlerinin bazıları üzerinde durmak istiyorum. Komünist partisi, işçi partisine ancak tam bir eleştiri serbestliği ve kendi politikasını yürütme koşulları sağlandığı takdirde katılabilir. Bu son derece önemlidir. Yoldaş Serrati bu konuyla ilgili olarak sınıf işbirliğinden söz ettiği zaman ben de bunun bir sınıf işbirliği olmayacağını iddia ediyorum. İtalyalı yoldaşlar partilerinin içinde Turati ve benzerleri gibi oportünistlere, yani burjuva unsurlara göz yumdukları zaman, işte o gerçekten bir sınıf işbirliği olacaktır. Buna karşılık İngiliz İşçi Partisi'ni ele alırsak, sözkonusu işbirliği, İngiliz işçilerinin bilinçlenmiş azınlığı ile büyük çoğunluğu arasında olacaktır. İşçi Partisi üyelerinin tümü sendika üyesidir. Bu partinin başka hiçbir ülkede rastlanmayan alışılagelmiş bir yapısı vardır. Sendikalarda örgütlenmiş altı ya da yedi milyon işçinin dört milyonunu kucaklayan bir örgüttür. İşçilerden politik düşüncelerinin ne olduğu sorulmaz. Yoldaş Serrati bana orada herhangi birimizin eleştiri hakkını kullanmaktan alıkoyacağını kanıtlasın da göreyim. Bunu kanıtlamakla yoldaş Mclaine'nin ancak yanlış olduğunu kanıtlayabilirsiniz. İngiliz Sosyalist Partisi rahatlıkla Henderson'u hain olmakla suçlayıp yine de İşçi Partisi'nin içinde kalmaya devam edebilir. Burada işçi sınıfının öncüsü ile onun gerisindeki unsurlar arasındaki işbirliğini görüyoruz. Bu işbirliği tüm hareket için o kadar önemlidir ki, İngiliz komünistlerinin partiyle, yani işçi sınıfının azınlığıyla gerideki tüm işçiler arasında bir bağ görevini görmeleri üzerinde kesinlikle ısrar ediyoruz. Eğer bu azınlık kitlelere öncülük edemiyor ve kitlelerle

sıkı bağlar kuramıyorsa, o zaman bir parti değil ve genel olarak hiçbir değeri yoktur, kendisini bir parti olarak ya da National Shop Stewards Committee olarak adlandırsa bile bildiğim kadarıyla, İngiltere'deki Shop Stewards Committee'lerinin merkezi bir örgütü olan Ulusal Komitesi vardır ve bu da partiye doğru atılmış bir adımdır. Sonuç olarak İngiliz İşçi Partisi'nin proleterlerden oluştuğunun gerçek olmadığı gösterilene kadar, bunu işçi sınıfının öncüleri ile gerideki işçiler arasındaki işbirliği olarak göreceğiz. Eğer bu işbirliği düzenli bir şekilde yürütülemezse, komünist partisinin hiçbir değeri olmaz, proletarya diktatörlüğünden söz etmenin anlamı kalmaz ve eğer İtalyan yoldaşlarımız daha inandırıcı bir fikir önermezlerse, bildiklerimiz çerçevesinde hareket ederek, sorunu bir süre sonra burada kesin olarak karara bağlamak zorunda kalacağız ve birleşmenin doğru bir taktik olduğu sonucuna varacağız.

Tanner ve Ramsay yoldaşlar İngiliz komünistlerinin çoğunluğunun birleşmeye karşı olacaklarını söylüyorlar. Evet ama hep çoğunlukla aynı fikirde olmak zorunda mıyız? Kesinlikle hayır. Eğer hangi taktiklerin doğru olduğunu henüz anlamamışlarsa, belki beklemek doğru olur. Doğru taktik konusunda kesin bir cevap vermemek, iki partinin bir süre için beraber varolmasından daha zararlıdır. Doğal olarak tüm kongre delegelerinin deneylerine ve burada yapılan tartışmalara dayanarak sizler "her ülkede derhal bir tek komünist parti" kurulmasını öngören bir karar alınması üzerinde ısrar etmeyeceksiniz. Bu mümkün değildir, ama düşüncelerimizi açıkça belirtebilir ve çeşitli çözüm yolları önerebilirz. İngiliz delegelerinin öne sürdükleri sorunu özel bir komisyonda incelememiz gerekir. Ancak İşçi Partisi ile birleşmenin doğru bir taktik olduğunu söyleyeceğiz. Eğer çoğunluk karşı ise, farklı bir azınlığı örgütlemeliyiz. Bunun öğretici bir değeri olacaktır. Eğer İngiliz işçi kitleleri hala eski taktiklere inanıyorlarsa, o zaman vardığımız sonuçları gelecek kongrede doğrulayacağız. Gelgelelim bu sorunun yalnızca İngiltereyi ilgilendirdiğini söyleyemeyiz, bu İkinci Enternasyonal'in en kötü alışkanlıklarını tekrarlamak olur. Düşüncelerimizi açıkça belirtmeliyiz. Eğer İngiliz komünistleri aşmaya varmazlar ve bir kitle partisi kurulmazsa şu veya bu şekilde bir ayrılma kaçınılmaz olacaktır.

Sendikal Hareket, Fabrika ve İşyeri Komiteleri

I

1- İşçi sınıfının kapitalizmin barışçıl gelişme döneminde yarattığı sendikalar, emek pazarında işçi ücretlerinin yükseltilmesi ve ücretli emek koşullarının iyileştirilmesini amaçlayan işçi örgütleriydi. Devrimci marksistler, sosyalizmin uğruna ortak bir mücadele vermek amacıyla, proletaryanın siyasi partisi Sosyal Demokrat Parti ile ilişki kurmak zorundaydılar. Bazı istisnalar hariç, sosyal demokrasinin tümünü, kapitalizmin yıkılması uğruna proletaryanın devrimci mücadelesinin bir silahı olmaktan çıkarıp, proletaryanın devrimci çabalarını burjuvazinin çıkarı peşinden sürükleyen bir örgüt olmasına yolaçan nedenlerle, savaş sırasında sendikaları, burjuvazinin askeri aygıtının unsurları olarak en ön plana çıkaran nedenler aynıdır. İşçi sınıfını en yoğun şekilde sömürebilmesi ve kapitalizmin çıkarları adına savaşı en aktif şekilde yürütebilmesi için, sendikalar burjuvaziye yardımcı oldular. Yanlızca, patronların en iyi ücretlere layık gördüğü uzmanlaşmış işçileri kapsayan; çok dar mesleki sınırlar içinde hareket eden, oportünist liderleri tarafıdan aldatılan kitlelere bütünüyle yabancı bürokratik bir aygıt tarafından zincire vurulmuş olan sendikalar, yalnızca sosyal devrim davasına ihanet etmekle kalmamış, aynı zamanda, işçilerin hayat koşullarının iyileştirilmesi uğruna örgütlemiş oldukları mücadeleye de ihanet etmişlerdir. Bu sendikalar patronlara karşı mesleki mücadele alanını terk ettiler ve bunun yerine, ne pahasına olursa olsun kapitalist-

lerle tatlı bir uzlaşma programı koydular. Bu politika yalnız İngiltere ve Amerika'daki liberal sendikaların, Almanya ve Avusturya'daki sözde «sosyalist» özgür sendikaların politikası değil, aynı zamanda Fransa'daki sendikalar birliklerinin de politikasıydı.

2. Savaşın ekonomik sonuçları, bütün dünyadaki ekonomik sistemin tamamen örgütsüz oluşu, dayanılmaz hayat pahalılığı, kadın ve çocuk emeğinin en yoğun sömürüsü, giderek açmaza giren konut sorunu, bütün bunlar, proleter kitleleri kapitalizme karşı mücadaeleye sürüklemektedir. Karakteriyle ve kapsamıyla giderek daha berraklaşan bu kavga, kapitalizmin genel dayanaklarını yıkan büyük bir devrimci çatışma haline gelmektedir. Herhangi bir işçi kesiminin, çetin bir ekonomik mücadele pahasına, patronlardan söküp aldığı ücret artışları, daha ertesi gün hayat pahalılığının yükselmesiyle sıfıra düşürülmektedir. Oysa, fiyatların artışının devam etmesi gerekir, çünkü galip ülkelerin kapitalist sınıfı sömürü politikasıyla, Doğu ve Merkezi Avrupa'yı yıkıma uğratırken bütün dünyadaki ekonomik sistemi örgütleyecek durumda değildir; tersine, giderek bu ekonomik sistemi bozmaktadır. Ekonomik mücadelede başarı sağlamak için, şimdiye kadar sendikalar dışında kalmış olan geniş işçi kitleleri şimdi ise sendikalara akın etmektedirler. Bütün kapitalist ülkelerde artık, proletaryanın yalnız en ileri unsurlarının değil, tüm kitlesinin örgütlenmesini de temsil eden sendikaların çarpıcı bir biçimde büyüdüğü görülmektedir. Sendikalara girerken kitleler, buralarda kendi mücadele silahlarını yaratmaya çalışıyorlar. Git gide keskinleşen sınıf uzlaşmazlığı, sendikaları, üretim sürecini ve kapitalist değişim sürecini kesintiye uğratarak bütün kapitalist dünyada yankısı hissedilen grevler yapmaya zorlanmaktadır. Hayat pahalılığı arttıkça taleplerini de arttıran ve her gün biraz daha tükenen işçi kitleleri örgütlü bir ekonominin temel taşı olan her türlü kapitalist hesabı altüst etmektedir. Savaş sırasında, burjuvazinin çıkarları doğrultusunda işçi kitlelerini köleleştirme organları durumuna gelmiş olan sendikalar, şimdi kapitalizmi tahrip edecek olan organlar durumuna gelmektedirler.

3. Ama, eski sendikal bürokrasi ve sendikal örgütlenmenin eski biçimleri, her bakımdan, sendikaların bu nitelik dönüşümünü engelliyorlar. Eski sendikal bürokrasi, her yerde sendikaların işçi aristokrasisi ör-

gütleri olma karakterlerini korumaya çalışıyorlar; bu bürokrasi, düşük ücret alan işçi kitlelerinin sendikalara girişini imkansızlaştıran kuralları yürürlükte tutmaya çalışıyor. Gün geçtikçe burjuvaziyle proletarya arasında devrimci bir çatışma karakteri kazanmakta olan işçilerin grev silahı yerine, eski sendikal bürokrasi, fiyatların korkunç artışları karşısında tüm anlamını yitiren uzun vadeli bir toplu sözleşme politikasını geçirmeye çalışmaktadır. Bu bürokrasi, işçi komünleri, birleşmiş sanayi konseyleri, politikasını dayatmaya ve yasal yollarla, kapitalist devletin yardımı sayesinde grev hareketinin yaygınlaşmasını engellemeye çalışıyor. Mücadelenin kritik anlarında burjuvazi, militan işçi kitleleri arasına anlaşmazlık tohumları ekip farklı işçi kesimlerinin birbirinden kopuk eylemlerinin, genel bir sınıf eylemi içinde kaynaşmasını önlemektedir; kapitalist sömürü olgusu tarafından hepsi birbirine bağlanmış olmalarına rağmen, bir sanayi dalındaki emekçileri suni bir biçimde birbirlerinden ayrı mesleki gruplara bölerek işçileri parçalayan eski sendikal örgütler de, bu duruşlarıyla burjuvaziye destek sunuyor. Proletaryanın farklı gruplarının ayrıcalıklarının ortadan kalkmasıyla sürekli zayıflamasına rağmen, eski işçi aristokrasisinin ideolojik geleneğinin gücünden burjuvazi güç almaktadır. Bu ayrıcalıkların ortadan kalkmasının nedeni: kapitalizmin genel çözülüşü, işçi sınıfının farklı unsurlarının tabakalaşması, hem işçilerin güvenlikten yoksun olmaları bakımından hem de ihtiyaçlarının eşitlenmesidir.

İşte, sendikal bürokrasi, işçi hareketinin güçlü akımını cılız dereciklerle; hareketin genel devrimci hedeflerini, kısmi reformist taleplerle böyle ikame etmektedir ve genel olarak da proletaryanın birbirinden kopuk çabalarının, kapitalizmi yıkmaya yönelik tek bir devrimci mücadeleye dönüşmesine köstek olmaktadır.

4. Geniş işçi yığınlarının sendikalara katılma yönündeki açık eğilimi; sendika bürokrasisine rağmen, bu yığınların yürüttükleri mücadelenin nesnel bakımdan devrimci bir karakter taşıması gözönüne alındığında, bütün ülkelerdeki komünistlerin, sendikalara girmeleri ve onları kapitalist rejimin yıkılması ve komünizmin zaferi uğruna bilinçli mücadele organları haline getirmeleri önem taşımaktadır. Komünistler, henüz sendikaların olmadığı her yerde, bunların yaratılması için inisiyatif göstermelidirler.

Eğer sendika bürokrasisinin baskıcı uygulamaları (yerel devrimci sendika şubelerinin oportünist merkezler tarafından dağıtılması) ya da vasıfsız emekçi kitlelerin büyük bir çoğunluğuna sendikalara giriş yolunu kapatan aristokratik dar politikaları yüzünden değilse, sendikal hareketten kopma, yapay sendiklar oluşturma girişimleri komünist hareket için son derece tehlikelidir. Bu, en ileri, en sınıf bilinçli işçileri kitlelerden koparır ve onları burjuvazinin çıkarları için çalışan oportünist şeflere yanaştırır... İşçi kitlelerinin tereddütleri,politik kararsızlıkları ve oportünist liderlerin onlar üzerindeki etkisi; git gide daha acımasız hale gelen bir mücadele içinde, proletaryanın geniş tabakalarının kendi tecrübelerinden, kendi zafer ve yenilgilerinin derslerinden öğrendikleri ölçüde kırılabilecektir. İşçiler kapitalist ekonomik sistemin kendilerine hiç bir zaman insanca ve katlanılabilir yaşam koşulları elde etme fırsatını sunmayacağını kendi deneyimleriyle öğrenecektir; ve ileri komünist emekçiler sadece komünist düşüncelerin teorik propagandacıları olmakla kalmayıp, ekonomik ve sendikal eylemin kararlı yürütücüleri olmayı kendi ekonomik mücadele deneyimiyleriyle öğrendikleri ölçüde bu daha kolay sağlanacaktır. Sendikaları oportünist liderlerden kurtarmak, komünistleri başa geçirmek ve buradan hareketle sendikaları komünizm uğruna devrimci mücadele yürüten organlar haline getirmek ancak bu yolla mümkündür. İşte böylece sendikaların parçalanmasına engel olmak, bunların sanayi birlikleriyle yer değiştirmesini sağlamak, kitlelere yabancı bürokrasiyi ortadan kaldırmak ve bunun yerine de sanayi işçileri temsilcileri (Betriebsvertreter)nden oluşan, son derece gerekli işlevleri merkezi kurumlara bırakmayan bir organı koymak mümkün olabilecektir.

5. Komünistler, sendikaların biçimlerinden çok, hedeflerine ve özüne önem verirler. Bu yüzden, eğer sendikalarda kalabilmek için, devrimci çalışmayı bir kenara bırakmak, proletaryanın en çok sömürülen kesimlerinin örgütlenmesi için çalışmaktan vaz geçmek gerekecekse, komünistler sendikal örgütlerden kopma konusunda tereddüt etmemelidir. Yine de bir kopuş mutlak bir zorunluluk olarak kendini dayattığında, komünistler, geniş işçi yığınlarını ikna edebileceklerinden emin oldukları zaman buna başvurmalıdırlar; bu durumda da, bölünmenin uzak ve muğlak devrimci amaçlar hakkındaki değerlendirmeler-

den değil, ekonomik mücadelenin ihtiyaçlarına karşılık düşen ve işçi sınıfının somut, dolaysız çıkarlarıyla ilgili değerlendirmelerden ötürü olduğunu, ekonomik mücadeleye katılarak, geniş işçi kitlelerine kanıtlayabildikleri takdirde bölünmeyi hayata geçirmelidirler. Bölünmenin kaçınılmaz hale gelmesi durumunda komünistler, bu bölünmenin kendilerini işçi kitlesinden tecrit etmemesine büyük bir dikkat göstermelidirler.

6. Devrimci ve oportünist sendikal eğilimlerin birbirlerinden zaten kopmuş oldukları her yerde, oportünist sendikaların karşısında, komünist değilseler bile devrimci eğilimli sendikaların bulunduğu Amerika'dakine benzer her durumda, komünistler bu devrimci sendikalara yardım etmek, onları desteklemek, onların kendilerini sendikalist önyargılardan kurtarmalarına yardımcı olmak ve komünizmin mücadele zeminine katılmalarını sağlamak zorundadırlar. Çünkü komünizm, ekonomik mücadeledeki bütün karmaşık sorunlarda tek, emin ve yanılmaz kılavuzdur. Sendikal bürokrasinin karşı devrimci eğilimleriyle mücadele etmeyi amaçlayan Shop Stewards komiteleri (İngiltere-çn.), yahut Betriebsraete komiteleri (üretim konseyleri-Almanya-çn.) gibi, sanayi örgütlerinin (gerek sendikaların tabanında gerekse bunların dışında) bulunduğu her yerde komünistlerin, bunları mümkün olduğu kadar aktif bir güçle destekleyecekleri açıktır. Fakat devrimci sendikalara yardım etme gereği, komünistlerin, politik kıpırdanışlar gösteren veya sınıf mücadeleciliği yönünde evrim halindeki sendikaları terketmelerine varmamalıdır. Tam tersine, zaten devrimci mücadele yoluna girmiş bulunan bu sendikaların kitlesindeki dönüşümü hızlandırmak için mücadele ettikleri takdirde, komünistler, kapitalist düzeni ortadan kaldırmak üzere ortak bir mücadele için örgütlenmiş işçilerin birleştirilmesinde hem manevi bakımdan hem de pratik açıdan kaynaştırıcı bir unsur rolünü oynayabilirler.

7. Kapitalizmin çürüme döneminde proletaryanın ekonomik mücadelesi, kapitalist düzenin barışçı gelişim dönemine göre çok daha hızlı bir biçimde politik bir mücadele haline dönüşür. Her önemli ekonomik çatışma, işçilerin karşısına devrim sorununu çıkarabilir. Bu nedenle, ekonomik mücadelenin her aşamasında, komünistlerin görevi, bu mücadelenin ancak, işçi sınıfının kapitalist sınıfı açık bir savaşta yen-

dikten sonra, kendi diktatörlüğünü kurup, ülkenin sosyalist örgütlenmesine girişmesi durumunda başarıya ulaşabileceğini işçilere göstermektir. İşte buradan hareketle komünistler, Komünist Partisi ile sendikalar arasında, bunların devrimin öncüsü olan partiye tabi olacağı bir birliğin mümkün olduğu ölçüde sağlanmasını amaçlamalıdırlar. Bu amaçla komünistler, bütün bu sendikalarda ve üretim konseylerinde (Betriebsreate) sendikal hareketi ele geçirip ona önderlik etmelerine yardımcı olacak komünist çekirdekler örgütlemelidirler.

II

1. Proletaryanın, ücretlerin arttırılması ve kitlelerin hayat koşullarının genel olarak iyileştirilmesi için mücadelesi, her gün daha fazla çıkmaza girmektedir. Peşpeşe her ülkeyi etkisi altına alan ve her seferinde daha büyük boyutlara ulaşan ekonomik düzensizlik, ücretlerin arttırılması ve işgününün azaltılması için mücadelenin yeterli olmadığını; kapitalist sınıfın ekonomik hayatı yerli yerine oturtma kapasitesini git gide kaybederek, savaştan önceki hayat koşullarını sağlamaktan dahi aciz olduğunu en geri işçilere bile göstermektedir. İşçi kitlelerinin sürekli artan bilinci, ekonomik bir rönesans mücadelesini başlatacak türden örgütlenmeler yaratma eğilimini doğurmaktadır; üretim konseyleri türünden örgütlenmeler aracılığıyla, sanayi üzerinde işçi denetimi uygulayarak ekonomiyi doğrultma amacını güden arayışlar bütün ülkelerdeki işçiler arasında yayılmaktadır. Sanayideki işçi konseylerini yaratacak bu eğilim, kaynağını farklı ve çok yönlü etkenlerden (gerici bürokrasiye karşı mücadele, sendikaların uğradıkları başarısızlıkların neden olduğu bıkkınlık, bütün emekçileri kapsayan örgütler kurma eğilimleri) almaktadır ve kısacası sanayinin denetim altına alınmasını gerçekleştirmek için harcanan çabadan kaynaklanmaktadır. Sanayinin denetim altına alınması, sanayideki işçi konseylerinin özgün tarihsel görevidir. Bu nedenle fabrika komitelerini yalnızca proletarya diktatörlüğü programını benimsemiş olan işçilerden oluşturmayı istemek bir hatadır. Aksine komünist partisinin görevi, tüm işçileri örgütlemek için ekonomik düzensizlikten yararlanmak ve onları, şimdi herkesin kavradığı bir düşünce olan, işçi denetimi için mücadele düşüncesini geliştirip, proletarya diktatörlüğü uğruna mücadelenin gerekliliği-

ne inandırmaktır.

2. Komünist Parti ancak, ekonomik hayatın kapitalist temeller üzerinde yerli yerine oturtulmasının bugün imkansız olduğu hakkındaki kesin inancı kitlelerin bilincinde pekiştirirse, bu görevi yerine getirebilecektir; kaldı ki, ekonomik hayatın kapitalist temeller üzerinde yeniden düzene sokulması işçilerin kapitalist sınıf tarafından yeni bir biçimde köleleştirilmesi anlamına gelir. İşçi kitlelerinin çıkarlarına uygun düşen bir ekonomik düzenleme, ancak devlet işçi sınıfı tarafından yönetildiği takdirde ve proletarya diktatörlüğünün kararlı eli kapitalizmin ortadan kaldırılmasını ve yeni sosyalist örgütlenmeyi başardığı takdirde mümkündür.

3. Fabrika ve işyeri komitelerinin kapitalizme karşı mücadelesinin acil hedefi, işçi denetiminin sanayinin bütün dallarına yerleştirilmesidir. Hangi meslekten olurlarsa olsunlar, herhangi bir işletmede çalışan işçiler kapitalistlerin sabotajlarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Kapitalistler sık sık şu ya da bu sanayide üretimin askıya alınmasının kendi lehlerine olduğunu düşünmektedirler; çünkü açlık işçileri en ağır koşulları kabul etmeye zorlar ve maliyet artışlarından kaçınmak isteyen herhangi bir kapitalist için bu bir avantajdır. Bu türden sabotajlara karşı mücadele, hangi siyasi düşünceye bağlı olursa olsunlar işçilerin çoğunluğunu birleştirir; ve işletmelerdeki tüm işçiler tarafından seçilen fabrika ve işyeri komitelerinin proletaryanın sahici kitle örgütlenmeleri haline gelmelerini sağlar. Fakat, kapitalist ekonominin dağınıklığı kapitalistlerin bilinçli isteklerinin bir sonucu değildir; daha çok, kapitalist düzenin karşı konulmaz çöküşünün bir sonucudur. Nitekim, işçi komiteleri bu çöküşün sonuçlarına karşı mücadele ederken, giderek tek tek fabrika ve işyerlerinin çerçevesinde kalan bir denetimin sınırlarını aşmaya zorlanıp, hemen tüm sanayide ve sanayinin bütün dallarında işçi denetimi sorunuyla yüz yüze kalacaklardır. İşçilerin, üretimi denetleme yönündeki eğilimlerinin hedefi, yalnızca fabrika ve işyerlerine hammadde, gereç sağlayan işletmeler olmamalıdır. Aynı zamanda, sanayi işletmelerinin mali hesapları üzerinde de bir işçi denetimi olmalıdır; ama bu, burjuvaziyle kapitalist hükümeti kışkırtıp, katı tedbirler almaya yöneltecektir. Bu tedbirlerin artması, işçilerin sanayinin denetlenmesi doğrultusundaki mücadelesinin, siyasal iktidarın işçi sınıfı ta-

rafından ele geçirilmesi için mücadeleye dönüşmesi demektir.

4- Sanayidki işçi konseyleri dorultusundaki propaganda, geniş işçi kitlelerinin, (hatta doğrudan doğruya sanayi proletaryasına ait olmayanların da) bilincinde kök salacak şekilde yürütülmelidir. Ekonomik dağınıklığın sorumluluğu burjuvaziye aittir ve işçi denetimini isteyen proletarya, sanayinin örgütlenmesi için de, hayat pahalılığıyla spekülasyonun ortadan kalkması için de mücadele eder. Komünistlerin görevi, yakıt kıtlığından, ulaşımın örgütsüzlüğünden, gündemde bulunan bütün koşullardan yararlanarak, sanayide işçi denetimi için savaşmaktır. Bu mücadelede komünistler proletaryanın birbirinden kopuk kesimlerini aynı amaç etrafında kaynaştırmalı; git gide proleterleşen ve ekonominin düzensizliğinden son derece sıkıntı çeken küçük burjuvazinin en geniş çevrelerini de aynı amaç doğrultusunda yanına çekmelidir..

5. Sanayideki işçi konseyleri, sendikaların yerini alamaz. Bu konseyler, ancak sanayinin farklı dallarındaki eylemler sırasında örgütlenebilirler ve her türlü mücadeleyi yürütecek güçte genel bir aygıtı ancak adım adım yaratabilirler. Bütün işyerlerinde işçilerin ulaşabilecekleri bir örgütlenme olan sanayideki işçi konseylerinin kapsayabildiği genişlikte işçi kitlelerini bünyesinde toplayamasalar da sendikalar, daha şimdiden merkezileşmiş mücadele organları oluşturuyorlar. İşçi sınıfının farklı farklı görevlerinin, sanayideki işçi konseyleriyle sendikalar arasında nasıl dağılacağı sorunu, sosyal devrimin tarihsel gelişiminin sonucu olarak çözülecektir. Sendikalar, işçi kitlelerini ücretlerin yükseltilmesi ve iş saatlerinin azaltılması için mücadele amacıyla örgütlediler ve bunu geniş bir ölçekte yaptılar. Sanayideki işçi konseyleri, sanayide işçi denetimini sağlamak ve ekonominin düzensizliğine karşı mücadele etmek için örgütleniyor. Bu konseyler bütün işyerlerini kapsar; ama bu konseylerin yürüttükleri mücadelenin genel bir politik nitelik kazanması son derece yavaş olur. Bu nedenle, ancak sendikalar kendi içlerindeki bürokrasinin karşı devrimci eğilimlerini aşmayı başardıkları takdirde; veya devrimin bilinçli organları haline geldikleri takdirde komünistler, bu işçi konseylerinin sanayi kolu çapında bir sendikal örgütlenme haline gelmesi doğrultusundaki eğilimleri destekleme göreviyle karşı karşıya kalacaklardır.

6. Komünistlerin görevi; sendikalarla sanayideki işçi konseylerinin aynı kararlı mücadele ruhuna sahip olmaları; aynı bilince varmaları ve en iyi mücadele yöntemlerini aynı biçimde kavramaları için; yani bu örgütlerin ortak bir komünist zihniyetle hareket etmeleri için çaba göstermekten ibarettir. Bunu başarabilmek için komünistler, sendikalarla işçi komitelerini fiilen Komünist Partisi'ne tabi kılmalı; ve böylece güçlü ve merkezileşmiş bir proleter partisinin üsleri olacak kitlesel proleter organlarını yaratmalıdır. Bütün proleter örgütleri kapsayan bu parti, bu organların hepsinin işçi sınıfını zafere, proletarya diktatörlüğüne, komünizme giden yola girmelerini sağlayacaktır.

7. Komünistler, sendikalarla sanayideki konseyleri devrim için güçlü bir silah haline getirirken; bu kitle örgütleri de, proletarya diktatörlüğünün kurulmasının ardından üstlenecekleri büyük rol için hazırlanırlar. Gerçekten de, ekonomik hayatın yeni örgütlenişinin sosyalist temeli haline gelmek, bu örgütlerin ödevidir. Sanayinin temel direkleri olarak örgütlenen; fabrikalarla işyerlerindeki örgütlerin temsilcisi olan; sanayideki işçi konseylerine dayanan; sendikalar, işçi kitlelerine sanayiye ilişkin ödevlerini kavratacaklar; en ileri işçileri işletme yöneticileri haline getirecekler; uzmanların teknik bakımdan denetlenmesini örgütleyecekler; sosyalist ekonomi politikasının planlarını, işçi iktidarının temsilcileriyle uyumlu bir çalışma içinde, inceleyip uygulayacaklardır.

- III-

Sendikalar barış döneminde, uluslararası bir birlik oluşturma eğilimlerini ortaya koyuyorlardı. Grevler boyunca, kapitalistler komşu ülkelerin işgücüne ve yabancı «tilki»lerin (Fransız işçi hareketi içinde sendikalara üye olmayarak ayrıcalık kazanmayı düşünen işçilere böyle deniyordu-çn) hizmetlerine başvuruyorlardı. Ama savaştan önce sendikalar enternasyonalinin ikincil bir önemi vardı. Bu enternasyonal, karşılıklı mali yardımları örgütlemek ve işçilerin hayatına ilişkin istatistikleri düzenlemekle uğraşıyordu. Fakat oportünistler tarafından yönetildikleri için sendikalar, işçilerin yaşamını birleştirmekle uğraşmıyorlardı ve her türlü devrimci enternasyonalist mücadeleden kaçabilmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Savaş sırasında kendi ülkele-

rinde burjuvazinin sadık köpekleri olan oportünist sendika liderleri, şimdi de sendikalar enternasyonalini yeniden kurmak istiyorlar; onu uluslararası sermayenin proletaryaya karşı yürüttüğü kavganın bir silahı olarak bizzat kullanmak için uğraşıyorlar. Bunlar, bir uluslararası kapitalist soygun örgütünden başka bir şey olmayan «Milletler Cemiyeti»ne bağlı bir «İşçi Bürosu»nu Jouhaux, Gompers, Legin vb. ile birlikte kuruyorlar. Bunlar, kapitalist devletin temsilcilerinin hakemliğini zorunlu hale getiren yasalar çıkartılmasını sağlayarak, bütün ülkelerdeki grev hareketlerini boğmaya çalışıyorlar. Her geçen gün biraz daha sıkı bir birlik sağlayan işçi sınıfının birliğini bozmak için, kapitalistlerle yaptıkları anlaşmaların zoruyla, heryerde, "kapitalist işçiler" (tırnağı biz ekledik-çn) için türlü ayrıcalıklar koparmaya çabalıyorlar. Demek ki, Amsterdam Sendika Enternasyonali çoktan iflas etmiş bulunan İkinci Brüksel Enternasyonali'nin yedeğidir. Her ülkede, sendikalarda yer alan komünist işçiler ise, uluslararası bir sendikal cephenin yaratılması için mücadele etmelidirler. Artık grevde geçen günler için ücret veya parasal yardım alınmamaktadır. Bundan böyle, bir ülkenin işçi sınıfı tehdit altında olduğunda, birer kitle örgütü olarak diğer ülkelerin sendikaları, destek sunmak için ellerinden gelen herşeyi yapmalıdır; aynı şekilde, bir ülkede işçi sınıfı burjuvaziyi kıstırmışken, kendi burjuvalarının onun yardımına koşmasını önlemek için de ellerinden geleni ardlarına koymamalıdırlar. Bütün ülkelerde proletaryanın ekonomik mücadelesi git gide daha devrimci bir nitelik kazanıyor. Bu nedenle sendikalar, hem kendi ülkelerinde, hem de başka ülkelerde her türlü devrimci eylemi, bilinçli olarak ve tüm güçleriyle desteklemelidirler. Bu amaçla, eylemin en geniş çapta merkezileşmesine yönelmelidirler; yalnız tek tek ülkelerde değil, uluslararası çapta da bu merkezileşmeyi sağlamalıdırlar. Bunun yolu Komünist Enternasyonal'e katılmak ve mücadele içindeki çeşitli unsurların, birbirine uyumlu ve karşılıklı yardımlaşma içinde hareket etmek üzere, tek bir ordu halinde kaynaşmasını sağlamaktır.

Lenin'in Ulusal Sorun ve Sömürgeler Komisyonu Adına Yaptığı Konuşma

Yoldaşlar, ben kısa bir girişle yetineceğim. Sonra komisyonumuzun sekreteri yoldaş Maring tezlerde yaptığımız değişikliklere ilişkin size ayrıntılı bilgi verecek. Ondan sonra ek tezleri hazırlamış olan yoldaş Roy konuşacak. Komisyonumuz değişmiş şekliyle hem tez taslaklarını hem de ek tezleri oy birliği ile kabul etmiştir. Böylelikle bütün önemli konularda tam bir görüş birliğine varmış oluyoruz. Ben şimdi kısaca bir kaç noktaya değineceğim.

Birincisi bu tezlerin altında yatan ana fikir nedir? Bu fikir ezilen uluslar ile ezen uluslar arasındaki ayrımdır. İkinci Enternasyonal'in ve burjuva demokrasisinin tersine biz bu ayrıma ağırlık tanıyoruz.

İçinde yaşadığımız emperyalizm çağında, bütün sömürge ve ulusal sorunlarda somut ekonomik olguları saptamak ve soyut varsayımlardan değil, somut gerçeklerden yola çıkmak proletarya ve Komünist Enternasyonal için özellikle önemlidir.

Emperyalizmin en belirgin özelliği, bütün dünyanın şimdi gördüğümüz gibi bir sürü ezilen ulusla muazzam zenginliğe ve güçlü silahlı kuvvetlere sahip bir avuç ezen ulus olarak ikiye bölünmesidir. Dünya nüfusunun ezici çoğunluğu bir milyarı aşkın, hatta belki dünyanın top-

lam nüfusunu 1.750 milyon olarak alırsak 1.250 milyon insan, yani dünya nüfusunun %70 kadarı ezilen ulusların insanlarıdır. Bu uluslar ya doğrudan doğruya sömürge bağımlılığı içindedirler, ya da örneğin İran, Türkiye ve Çin gibi yarı sömürge olan veya büyük bir emperyalist devletin saldırısına uğrayıp yenik düşerek barış antlaşmaları yoluyla o devletin egemenliği altına girmişlerdir. Bu ayrım, yani ulusların ezen ve ezilen uluslar olarak birbirinden ayrılmaları fikri, bütün bu tezlere, daha önce yalnız imzamla yayınlanmış olanlara değil, yoldaş Roy tarafından getirilenlere de hakimdir. Bu sonuncu tezler daha çok İngiltere'nin tahakkümü altında olan Hindistan ve diğer Asya ülkelerindeki durum gözönünde tutularak hazırlanmıştır. Bizim için büyük önemleri bundan ileri gelmektedir.

Tezlerimizdeki ikinci temel fikir şudur. Dünyanın emperyalist savaşı izleyen bugünkü durumunda, karşılıklı ilişkileri küçük bir emperyalist uluslar grubunun Sovyet Rusya önderliğindeki sovyet hareketine ve sovyet devletlerine karşı yürüttüğü mücadele belirlemektedir. Bunu akılda tutmazsak tek bir ulusal sorunu ya da sömürge sorunun dünyanın en ücra bir köşesini bile ilgilendirse doğru koyamayız. Uygar ülkelerde olsun, geri kalmış ülkelerde olsun komünist partileri, ancak bu temel koşuldan hareket ederlerse politik sorunları doğru koyup doğru bir çözüme götürebilirler.

Üçüncüsü geri kalmış ülkelerde demokratik burjuva hareketi sorununun önemine özellikle parmak basmak isterim. Aramızda bazı görüş ayrılıkları doğuran bir sorundur bu. Komünist Enternasyonal'in ve komünist partilerinin geri kalmış ülkelerde demokratik burjuva hareketi desteklemeleri gerektiğini söylemenin ilke olarak ve teoride doğru olup olmadığını tartıştık. Tartışmalarımız sonunda oy birliğiyle "burjuva demokratik" hareket yerine ulusal devrimci hareketten söz etme kararına vardık. Hiç şüphe yok ki her ulusal hareket ancak bir demokratik burjuva hareketi olabilir. Çünkü, geri kalmış ülkelerde nüfusun büyük çoğunluğu burjuva kapitalist ilişkileri temsil eden köylülerdir. Bu geri kalmış ülkelerde proletarya partilerinin kurulmaları gerçekten mümkün olsa bile, köylü hareketiyle kesin ilişkiler kurulmadan ve köylü hareketini etkin bir biçimde desteklemeden komünist taktikleri ve bir komünist politika izleyebileceklerini sanmak düşe kapılmaktır.

Bununla birlikte şöyle karşı görüşler ileri sürülmüştür. Burjuva demokratik hareketten söz edersek reformcu hareketle devrimci hareket arasındaki bütün ayrımı silip atmış oluruz. Oysa o ayrım son zamanlarda geri kalmış ve sömürge ülkelerde ayan beyan ortaya çıkmıştır. Çünkü emperyalist burjuvazi reformcu hareketi ezilen milletlere de sokmak için elinden geleni yapmaktadır. Sömürücü ülkelerin burjuvazisi ile sömürge ülkelerin burjuvazisi arasında belli bir yakınlaşma olmuştur. Öyle ki birçok kere, belki de çoğu hallerde, ezilen ülkelerin burjuvazisi bir yandan ulusal hareketi desteklerken, öte yandan emperyalist burjuvazi ile tam bir anlaşma içerisindedir. Bütün devrimci hareketlere ve devrimci sınıflara karşı onunla güç birliği yapmaktadır. Bu, komisyonda tartışma götürmez bir biçimde kanıtlandı ve tek doğru tutumun, bu ayrımı dikkate almak ve "ulusal devrimci" terimini kullanmak olduğu kararlaştırıldı. Bu değişikliğin anlamı şudur: biz komünistler olarak sömürgelerde burjuva kurtuluş hareketlerini ancak gerçekten devrimci bir ruhla eğitip örgütlememize engel olmadıkları takdirde desteklemeliyiz ve destekleyeceğiz. Bu şartlar yoksa bu gibi ülkelerde komünistler, İkinci Enternasyonal kahramanlarının da saflarında yer aldıkları reformist burjuvazi ile mücadele etmelidirler. Sömürge ülkelerde reformist partiler çoktan kurulmuştu ve bazı durumlarda sözcüleri kendilerine sosyal demokrat ve sosyalist demektedirler. Sözünü ettiğim bu ayrım bütün tezlerde yer almaktadır. Böylelikle görüşümüz eskisinden çok daha kesin bir biçimde anlatılmıştır sanırım.

Şimdi biraz da köylü sovyetleri konusuna değinmek istiyorum. Rusya komünistlerinin eski Çarlık sömürgelerindeki Türkiskan vs. gibi geri kalmış ülkelerdeki pratik çalışmaları, bizi kapitalizm öncesi koşullarda komünist taktiklerini ve politikasını nasıl uygulamamız gerektiği sorunu ile yüzyüze getirmiştir. Kapitalizm öncesi ilişkilerin egemen oluşu bugün de bu ülkelerin başlıca belirleyici özelliğidir. Bu nedenle buralarda salt proleter nitelikli bir hareket söz konusu olamaz. Bu ülkelerde hemen hemen hiç sanayi proletaryası yoktur. Yine de biz oralarda da önderliği üzerimize aldık ve almak zorundayız. Deneylerimiz bize bu ülkelerde çok çetin güçlükleri yenmemiz gerekeceğini göstermiştir. Bununla birlikte, çalışmalarımızın pratik sonuçları da göstermiştir ki, bütün bu güçlüklere karşın proletaryanın yok denecek

kadar az olduğu yerlerde bile yığınlarda bağımsız politik düşünce ve bağımsız politik eylem ruhunu uyandırabilecek durumdayız. Batı Avrupa ülkelerindeki yoldaşlarımızın bu yoldaki çalışmaları bizimki kadar zor olmayacaktır, çünkü Rusya'da proletarya devlet yönetiminden başını alamamaktadır. Yarı feodal bağımlılık altında yaşayan köylülerin sovyetlerde örgütlenme fikrini benimseyip uygulamakta güçlük çekmeyecekleri kolayca anlaşılacak bir şeydir. Ayrıca ezilen yığınların, yalnız ticaret sermayesi tarafından değil, aynı zamanda feodaller ve feodalizme dayanan bir devlet tarafından sömürülenlerinde de kendi koşullarında bu silahı, bu örgüt tipini kullanabilecekleri açıkça ortadadır. Sovyetlerde örgütlenme fikri basittir ve yalnız proleter ilişkilere değil, feodal ve yarı feodal köylü ilişkilerine de uygulanabilir. Bu alanda henüz fazla bir deneyimiz yok. Fakat sömürge ülkelerden gelen birçok temsilcilerin katıldığı komisyondaki tartışmalar, Komünist Enternasyonal'in tezlerinde şu noktanın belirtilmesi gerektiğini inandırıcı bir biçimde ortaya koydu: köylü sovyetleri, sömürülenlerin sovyetleri sadece kapitalist ülkelerde değil, kapitalizm öncesi ilişkilerin egemen olduğu ülkelerde de işe yarar bir silahtır ve komünist partileriyle komünist partileri kurmaya hazır unsurların mutlak görevleri, geri kalmış ve sömürge ülkeleri de kapsamak üzerine her yerde köylü sovyetleri ya da emekçi halk sovyetleri lehinde propaganda yapmak, nerede koşullar elveriyorsa derhal emekçi halk sovyetleri kurmaya çalışmaktır.

Pratik çalışmalarımız için bu çok ilginç ve önemli bir alan açıyor önümüzde. Şimdiye kadar bu alanda fazla bir ortak deneyimiz olmadı, ama zamanla gittikçe daha çok veri birikecek. Hiç şüphe yok ki, ileri ülkelerin proletaryası geri kalmış ülkelerin emekçi yığınlarına yardım edebilir ve etmelidir, kuşkusuz sovyet cumhuriyetlerinin başarı kazanan proletaryası bu yığınlara yardım elini uzattığı ve onlara destek sağlayabilecek bir durumda olduğu zaman, geri kalmış ülkeler bugünkü gelişme düzeylerinin üstüne çıkacaktır.

Komisyonda bu konuda yalnız benim imzamı taşıyan tezler üzerinde değil, hatta daha da çok, yoldaş Roy'un burada savunacağı tezler üzerine çok canlı tartışmalar geçti. Yoldaş Roy'un tezlerinde oy birliğiyle bazı değişiklikler yapıldı. Sorun şöyle konuldu: şimdi kuruluşlarına doğru yol alan, savaştan beri de ilerleme yönünde belli bazı adım-

lar attıkları görülen, geri kalmış ülkeler için kapitalist ekonomik gelişme aşamasının kaçınılmaz olduğu savını doğru buluyor muyuz? Buna olumsuz cevap verdik. Eğer zaferi kazanan devrimci proletarya, geri kalmış halklar arasında sistemli bir propaganda yürütürse ve sovyet hükümetleri ellerindeki bütün olanaklarla onların yardımına koşarlarsa, o zaman geri kalmış halkların kapitalist gelişme aşamasından geçmelerinin mutlaka zorunlu olduğunu sanmak yanlış olur. Sömürgelerde ve geri kalmış ülkelerde bağımsız mücadele birlikleri ve parti örgütleri kurmak, köylü sovyetlerinin örgütlenmesi için derhal propagandaya girişip onları kapitalizm öncesi koşullara uydurmaya çalışmak yetmez, Komünist Enternasyonal, geri kalmış ülkelerin ileri tezini de teorik gerekçesini göstererek savunmalıdır.

Bunun için gerekli yollar önceden gösterilemez. Pratik deneyle varılacaktır bu yollara. Ne var ki sovyetler fikrinin en kıyı bucak ulusların emekçi halklarınca bile anlaşıldığı, sovyetlerin kapitalizm öncesi bir sosyal sistemin koşullarına uydurulmasının şart olduğu ve komünist partilerinin dünyanın her yanında bu yönde çalışmaya derhal başlamaları gerektiği kesinlikle belli olmuştur.

Bu arada komünist partilerinin yalnız kendi ülkelerinde değil, sömürge ülkelerde de özellikle sömürücü ulusların sömürge halklarını boyunduruk altında tutmak için kullandıkları askeri birlikler arasında yürüttükleri devrimci çalışmanın önemine de işaret etmek isterim.

Komisyonumuzda İngiliz Sosyalist Partisi'nden Yoldaş Quelch bu konuya değindi. Sıradan İngiliz işçisinin köle ulusların İngiliz egemenliğine başkaldırımalarına yardım etmeyi vatana ihanet sayacağını söyledi. İngiltere ve Amerika'nın gözü dönmüş, şoven kafalı işçi aristokratlarının sosyalizm için büyük bir tehlike oluşturdukları ve İkinci Enternasyonal'in temel direği oldukları doğrudur.

Burada bu burjuva enternasyonale bağlı önderler ve o işçilerin en büyük ihanetiyle karşı karşıyayız. Sömürge sorunu İkinci Enternasyonal'de de tartışılmıştır. Basel Manifestosu bu konuda da çok açıktır. Üçüncü Enternasyonal partileri devrimci eyleme girişeceklerine söz vermişlerdir, ama onların gerçekten devrimci bir yolda çalıştıkları, ya da egemen uluslara başkaldıran sömürülen ve bağımlı ülkelere yardım ettikleri hiç görülmemiştir. Bana kalırsa bu aynı zamanda, Üçüncü En-

ternasyonal'e katılmak isteyen partilerin de çoğu için doğrudur. Herkesin işitmesi için bunu açıkça ilan etmeliyiz. Kimsenin karşı çıkmayacağı bir gerçektir. Kabul etmek istemeyenlerin çıkmayacağını göreceğiz.

Bütün bunlar, aldığımız kararlara temel olan düşüncelerdir. Kararlarımız, şüphesiz çok uzun, fakat eminim bizim için yararlı olacaklar, ulusal ve sömürge sorunlarına bağlı gerçekten devrimci çalışmaların gelişmesini ve örgütlenmesini ileri götüreceklerdir. Başlıca görevimiz de zaten budur.

Ulusal Sorun ve Sömürgeler Hakkında Tezler ve Ekler

A. Tezler

1. Burjuvazi ulusal sorunda da eşitlik kavramına biçimsel bir içerik verir; bu onun elinde bir silah oluşturur; oysa eşitlik talebinin gerçek anlamı sınıfların ortadan kaldırılması isteğinde yatar.

2. Komünist partisinin temel görevi burjuva demokrasisine karşı mücadele etmek, onun ikiyüzlülüğünü açığa çıkarmaktır; bu tutum ulusal sorunda ezen uluslarla ezilen ulusların ayırdedilmesini gerektirir.

3. Savaş da, onu izleyen barış da emperyalist burjuvazinin ulusal sınırları dahi kendi ekonomik çıkarlarına göre belirlediğini, bunun kendisi için bir pazarlık sorunu olduğunu ortaya koydu. Ulusların barış içinde birarada yaşayabileceğine dair burjuva ve küçük burjuva hayaller yıkılmaktadır; yapay biçimde parçalanmış ulusların birleştirilmesi proletaryanın da çıkarınadır, ama proletarya gerçek özgürlüğünü ve birliğini ancak devrim yoluyla ve devrilmiş bir burjuvazinin başı üzerinden gerçekleştirebilir.

4. Komünist Enternasyonal'in milliyetler ve sömürgeler konusundaki politikasının temelinde tüm ulusların ve ülkelerin proleterlerinin ve emekçi yığınlarının toprak sahiplerini ve burjuvaziyi devirmek için ortak devrimci mücadelede birleştirilmesi yatar.

5. Dünya siyasal durumu proletarya diktatörlüğünün kurulmuş olmasının damgasını taşımaktadır; bütün olaylar emperyalizmle Rus Sovyet Cumhuriyeti arasındaki mücadele etrafında yoğunlaşmaktadır; ve ezilen ulusların da bütün ülkelerin işçilerinin de sovyet iktidarının zaferiyle bütünleşmekten başka çıkış yolu yoktur.

6. Sadece bu durumun propagandasını yapmakla yetinilemez; bütün ulusal ve sömürge kurtuluş hareketlerinin Sovyet Rusya ile sıkı bir ittifaka girmesini sağlayacak bir politika izlenmelidir.

7. Yaşanan deneylerin de gösterdiği gibi, federasyon bütün ulusların emekçilerinin birleşmesi yolunda bir geçiş biçimidir. Hatta bu biçim daha önce ne bir devlete ne de hükümete sahip olan kimi uluslar için (Başkır ve Tatar Özerk Cumhuriyetleri) yararlı olmuştur.

8. Komünist Enternasyonal'in görevi, sovyet düzeni temelinde gelişen federasyonların geliştirilmesi ve incelenmesidir. Ancak emperyalist kuşatma altındaki sovyet cumhuriyetleri birbirleriyle sıkı bağlar içinde bulunmazsa yaşayamaz; bu cumhuriyetler arasında ortak bir plana göre işleyen bütünsel bir ekonominin kurulması şarttır.

9. Ulusal eşitlik talebi boş ve biçimseldir; komünistler ulusal eşitsizlikleri teşhir etmekle yetinmemelidir. Birincisi, uluslar arasında gerçekten eşitliğin sağlanmasının ancak emekçi yığınlarını burjuvaziye karşı birleştiren sovyet düzeni sayesinde olabileceği ısrarla anlatılmalıdır. İkincisi, eşit haklara sahip olmayan uluslar arasında ve sömürgelerdeki devrimci hareketler söz konusu ülkenin komünist partisi aracılığıyla doğrudan doğruya desteklenmelidir.

10. Küçük burjuva enternasyonalizmi sadece ulusların eşitliğinin tanınmasını enternasyonalizm olarak niteler ve ulusal bencilliğe dokunmaz. Proleter enternasyonalizmi ise:

a. Her ülkedeki proleter mücadelenin çıkarlarının dünya ölçüsündeki mücadelenin çıkarlarına tabi kılınmasını;

b. Kendi burjuvazisine karşı zafer kazanan ulusun, uluslararası kapitalizmi yıkmak için ulusal çapta en büyük fedakarlıkları yapmaya yetenekli ve razı olmasını; gerektirir.

11. Geri kalmış ataerkil-köylü nitelikteki uluslara ilişkin olarak ise şunlar göz önünde bulundurulmalıdır:

a. Bütün komünist partileri bu tür ülkelerdeki devrimci kurtuluş ha-

reketlerini fiilen desteklemelidir; desteğin biçimi söz konusu ülkedeki komünistlerle tartışılmalıdır; ve eylemle destek yükümlülüğü ilk elde bu ülkenin bağlı olduğu metropol ülkenin işçilerine düşer.

b. Din adamlarına, Hristiyan misyonerlerine ve benzer gerici unsurlara karşı mücadele zorunludur;

c. Gerçekte Avrupa-ABD emperyalistlerine karşı mücadeleyi Osmanlı ve Japon emperyalistlerinin, soyluların, din adamlarının vb. çıkarlarıyla bağdaştırmaya çalışan panislamizm, vb. akımlara karşı mücadele zorunludur;

d. Köylülerin büyük toprak sahiplerine ve feodalizmin bütün biçim ve kalıntılarına karşı mücadelesi desteklenmelidir;

e. Geri ülkelerdeki komünist olmayan devrimci kurtuluş hareketlerine komünist bir örtü örtülmesine karşı çıkılmalıdır. Komünist Enternasyonal sömürgelerin devrimci hareketiyle yakınlaşmalı ve ittifak yapmalı, ama onlarla katiyen birleşmemelidir; proletarya hareketinin bağımsız niteliği korunmalıdır.

f. Ezilen ülkelerin imtiyazlı sınıfları emperyalizmle ittifak kurarak, siyasal bağımsızlık kılıfı altında emperyalizme bütünüyle bağımlı devlet yapıları kurmaktadır; bunun en çıplak örneği siyonistlerle İngiltere arasındaki ilişkilerde yansımaktadır. Bunların gerçek niteliği gösterilmeli ve bağımlı ezilen uluslar için sovyet cumhuriyetleri ile ittifaktan başka kurtuluş yolu olmadığı açıklanmalıdır.

12. Emperyalizm olgusu ve emperyalist ülkelerdeki işçi hareketi önderlerinin ihaneti nedeniyle, ezilen uluslarda güvensizlik ve ulusal bir öfke yayılmıştır. Bu sebebsiz olmayan önyargılar ancak yavaş yavaş ortadan kalkacaktır. Bütün ülkelerin komünistleri ve proleterleri bu güvensizliğin aşılmasına özen göstermeli ve bunun ortadan kaldırılabilmesi için tavizler vermeye hazır olmalıdır. Emekçi yığınların gönüllü bir birlik altında toplanması sağlanmaksızın kapitalizme karşı tam ve eksiksiz zafer kazanılamaz.

B. Tamamlayıcı Tezler

1. Kapitalist emperyalizmin egemenliği altında bulunan ülkelerdeki, özellikle de Çin'deki devrimci hareketle Komünist Enternasyonal

arasındaki ilişkilerin kesin biçimde belirlenmesi, Komünist Enternasyonal İkinci Kongresi'nin en önemli sorunlarından biridir. Dünya devrimi bu ilişkiler hakkında kesin bir bilgiye ulaşmayı gerektiren bir döneme girmektedir. Büyük Avrupa savaşı ve onun sonuçları berrak bir biçimde göstermiştir ki, Avrupa dışındaki bağımlı ülkelerin yığınları mutlak surette Avrupa proleter hareketine bağlanmıştır; ve bu merkezileşmiş dünya kapitalizminin kaçınılmaz bir sonucudur.

2. Sömürgeler Avrupa kapitalizminin başlıca güç kaynaklarından biridir. Sömürgelerdeki büyük sömürü arazilerini ve büyük pazarları ellerinde tutamadıkları taktirde, Avrupa'nın kapitalist güçleri, uzun süre ayakta kalamaz. Emperyalizmin kalesi olan İngiltere, yüzyıldan fazla süredir aşırı üretimden muzdariptir. Ancak aşırı üretimin ürünlerini satabilmek ve büyüyen sanayisi için hammadde kaynakları elde etmek için, ek pazarlar olan sömürge arazilerini fethetmek suretiyledir ki, İngiltere, yüklerine rağmen kapitalist rejimini ayakta tutabilmeyi başarmıştır.

İngiliz emperyalizmi, ancak Afrika ve Asya'daki yüz milyonlarca insanı köleleştirmesi sayesinde, Britanya proletaryasını burjuva egemenliği altında bugüne kadar tutmayı başarmıştır.

3. Sömürgelerden elde edilen artı değer modern kapitalizmin dayanaklarından biridir. Bu gelir kaynağı ortadan kaldırılmadığı sürece işçi sınıfının kapitalizmi altetmesi güç olacaktır.

Sömürgelerdeki doğal hammadde kaynaklarını ve işgücünü yoğun bir biçimde sömürebilmeleri sayesinde Avrupa'nın kapitalist ulusları yaklaşan iflastan kaçınmaya çalışmışlardır; ve bunda başarısız olmamışlardır.

Avrupa emperyalizmi kendi ülkelerinde işçi aristokrasisine git gide daha fazla tavizler verebilmeyi başarmıştır. Bir yandan köleleştirilen ülkelerdeki işçilerin yaşam koşullarını çok aşağı bir düzeyde tutmaya çalışırken, Avrupa emperyalizmi hiçbir fedakarlıktan geri durmamaktadır; ve sömürgeleri ellerinde bulunduğu sürece kendi ülkelerinde artı değerden her türlü fedakarlığı yapmaya razıdır.

4. Avrupa'nın sömürgeler üzerindeki egemenliğinin proleter devrimleri aracılığıyla ortadan kaldırılması, Avrupa kapitalizmini yıkacaktır. Sömürgelerdeki devrimle proleter devrimi, mücadelenin zaferle

sonuçlanabilmesi için, bir ölçüde amaç birliği yapmak zorundadır. Dolayısıyla, Komünist Enternasyonal faaliyet alanını genişleterek ekonomik ve politik olarak emperyalizmin egemenliği altındaki devrimci güçlerle sıkı ilişkiler kurmalıdır.

5. Dünya devrimci proletaryasının iradesi Komünist Enternasyonal'de temerküz etmektedir. Bu örgütün görevi bütün dünyanın işçi sınıfını kapitalist düzenin yıkılması ve komünizmin kurulması için örgütlemektir.

Komünist Enternasyonal, dünyanın bütün devrimci güçlerini toparlamakla görevli bir araçtır. Burjuva fikirlerinin sızmış olduğu ve bir politikacılar grubu tarafından yönetilen İkinci Enternasyonal ise, sömürge sorununa hiçbir önem vermemiştir. Bu örgütler için dünya sadece Avrupa sınırları içinde mevcuttu. Bu örgüt için diğer kıtalardaki devrimci hareketle bağ kurma zorunluluğu yoktu. İkinci Enternasyonal üyeleri sömürgelerdeki devrimci harekete maddi ve manevi bir yardım sunmak yerine, kendileri de emperyalist haline gelmişlerdir.

6. Doğu halkları üzerine çullanan yabancı emperyalizm, bu ülkelerde sınıfların Avrupa ve Amerika ile eş zamanlı olarak sosyal ve iktisadi bir gelişme göstermesini engellemiştir.

Sömürgelerde sanayinin gelişmesini köstekleyen emperyalist politika sayesinde, kelimenin tam anlamıyla bir proleter sınıfı bu ülkelerde gelişememiştir; hatta emperyalist ülkelerin merkezileşmiş sanayilerinin ürünleri ile rekabet edemeyen yerli zanaatlar son zamanlarda yokedilmiştir.

Bunun sonucu, halkın büyük çoğunluğunun kendini kırsal alanda bulması ve ihracata yönelik hammaddelerin üretiminde ve tarımsal emekte yoğunlaşmak zorunda kalması olmuştur.

Bunun sonucu toprak mülkiyetinin, kah büyük toprak sahiplerinin, kah mali sermayenin, kah devletin elinde hızla toplanması olmuştur. Böylece büyük bir topraksız köylü kitlesi yaratılmış ve nüfusun geniş yığınları cehalet içinde tutulmuştur.

Bu politikanın sonucu şudur: devrimci düşüncenin kendini gösterdiği bu tür ülkelerde, bu düşünce ifadesini, eğitilmiş orta sınıflar içerisinde bulabilmektedir.

Yabancı egemenlik, iktisadi güçlerin özgürce gelişmesini köstekler.

Bu nedenle bu egemenliğin yıkılması, sömürgelerdeki devrimin ilk adımıdır; bu nedenle sömürgelerde yabancı egemenliğin yıkılması için yürütülen mücadeye verilen destek, yerli burjuvazinin milliyetçi hareketine sunulan bir destek değil, kendisi de ezilen proletaryanın önündeki yolun açılması demektir.

7. Ezilen ülkelerde günden güne birbirinden ayrılan iki hareket bulunmaktadır:

Birincisi siyasal bağımsızlık ve burjuva düzeni programına sahip olan milliyetçi burjuva demokratik hareketidir;

İkincisi ise cahil ve yoksul işçi ve köylülerin her türlü sömürüden kurtuluş hareketidir.

Bunlardan birincisi, ikincisini yönetmeyi amaçlamaktadır ve sık sık başarmaktadır da. Ama Komünist Enternasyonal ve ona bağlı partiler buna karşı mücadele etmeli ve sömürgelerin işçi yığınları arasında bağımsız sınıf duygularının gelişmesini sağlamak için çalışmalıdır. Bu yolda en önemli görev işçi ve köylüleri örgütleyip devrim ve sovyet cumhuriyetinin kurulması yoluna sokacak olan komünist partilerinin kurulmasıdır.

8. Sömürgelerdeki kurtuluş hareketi, burjuva demokratik milliyetçi hareketin dar çevresiyle sınırlı değildir. Sömürgelerin çoğunda işçi yığınlarıyla yakın temasta olan toplumsal-devrimci bir hareket veya komünist partileri bulunmaktadır. Komünist Eternasyonal'in sömürgelerdeki devrimci hareketle ilişkisi, bu parti ya da gruplara hizmet etmelidir; çünkü bunlar işçi sınıfının öncüsünü oluşturmaktadırlar. Bugün bunlar zayıf olsalar bile, yığınların iradesini temsil etmektedirler ve yığınlar onları devrim yolunda izleyecektir. Farklı emperyalist ülkelerdeki komünist partiler, sömürgelerdeki bu proleter partileriyle temas halinde çalışmalı ve onlara maddi ve manevi destek sunmalı.

9. Sömürgelerdeki devrim ilk aşamasında komünist bir devrim olamaz. Ama eğer başlangıçtan itibaren, önderlik komünist öncünün elinde olursa, kitleler dağılmaz ve hareketin değişik gelişme aşamaları onların devrimci deneyimini artmasına yarar.

Doğu ülkelerinde tarım konusunda komünist ilkeleri derhal uygulamaya çalışmak elbette vahim bir hata olur. İlk aşamasında sömürgelerdeki devrimin programı, toprak dağıtımı gibi küçük burjuva

reformları içermek zorundadır. Ama bu böyledir diye önderliğin burjuva demokrasisine devredilmesi gerekmez. Aksine proleter partisi sovyetler yönünde sistematik ve güçlü bir propagandayı yükseltmeli ve işçi köylü sovyetlerinin örgütlenmesi için çalışmalıdır. Kapitalizme karşı dünya çapındaki nihai zafere ulaşabilmek için bu sovyetler, ileri kapitalist ülkelerdeki sovyet cumhuriyetleri ile yakın işbirliği içinde çalışmalıdır.

Böylece gelişmiş kapitalist ülkelerin bilinçli proletaryası tarafından yönlendirilen geri ülkelerin yığınları, kapitalist gelişmenin değişik aşamalarından geçmeksizin komünizme ulaşacaktır.

Tarım Sorunu Hakkında Tezler

1. Köylerin emekçi yığınlarını, kapitalist düzen varlığını sürdürdükçe tekrarlanması kaçınılmaz olan emperyalist savaşlardan ve sermayeyle büyük toprak ağalarının boyunduruğundan kurtaracak olan; Komünist Partisi'nin önderliği altındaki kentlerin sanayi proletaryasıdır. Köylerin emekçi yığınları ancak, komünist proletaryanın yanında yer alarak; ve proletaryanın büyük toprak sahipleriyle burjuvazinin boyunduruğunu kırmak üzere yürüttüğü mücadeleyi kayıtsız koşulsuz destekledikleri takdirde, kurtulabilirler.

Öte yandan, eğer sanayi proletaryası mesleki ve özel çıkarlarını savunmakla yetinirse; eğer, bazan burjuva düzeye yaklaşan oldukça tatminkar durumunu daha da iyileştirmek için çaba harcamakla kalırsa, insanlığı sermayenin boyunduruğundan ve savaşlardan kurtarmak olan dünya çapındaki tarihsel görevini yerine getiremez. Bir "işçi aristokrasisinin" bulunduğu çoğu gelişmiş ülkede durum aynen böyledir. "İşçi aristokrasisi", İkinci Enternasyonal partilerinin temelini teşkil eder. Sözde sosyalist olan bu partiler, gerçekte sosyalizmin en büyük düşmanlarıdır; sosyalizm davasına ihanet eden şoven küçük-burjuva partilerdir; burjuvazinin işçi hareketi içindeki ajanlarıdır. Proletarya, tüm sömürülen emekçi halkın öncüsü olarak hareket etmezse; emekçileri sömürücülerin üzerine saldırtmakla yükümlü bir savaş komutanı gibi

davranmazsa; etkin bir devrimci güç, sosyalizm için hareket eden bir sınıf olamaz; ki bu da, sınıf mücadelesi köylere taşınmadan, köylerin emekçi yığınları kent proletaryasının devrimci örgütü çevresinde birleşmeden ve nihayet köy emekçileri kent işçileri tarafından eğitilmeden sağlanamaz.

2. Kent proletaryasının kavgaya katmak, hiç olmazsa kendi davasına kazanmak zorunda olduğu köylerin sömürülenleri ve emekçi yığınları, bütün kapitalist ülkelerde aşağıdaki sınıflara bölünür:

a. Kapitalist tarım işletmelerinde ücretli emek karşılığında geçimlerini kazanan ücretli işçilerden; yıllık, mevsimlik veya geçici olarak çalıştırılan gündelikçilerden; çiftlik hizmetkarlarından oluşan tarım proletaryası. Bu proleterlerin, köyde yaşayan öteki topluluklardan ayrı ve bağımsız örgütlenmesi (siyasal, askeri, sendikal, kooperatif, kültürel vb. düzeylerde); bunlar arasında yoğun bir propaganda ve ajitasyon yürütülmesi; bu proleterlerin sovyetler ve proletarya diktatörlüğü için mücadeleye kazanılması; bütün ülkelerdeki komünist partilerinin temel görevidir.

b. Yaşamlarını kapitalist nitelikteki tarımsal ve sanayi işletmelerinde ücret karşılığı çalışarak kazanan; yahut kah kendilerine ait olan, kah kiraladıkları küçük bir toprak parçasını işleyerek, ailelerinin ihtiyaçlarını zar zor karşılayan yarı-proleterlerle yarı-köylüler. Bütün kapitalist ülkelerde bu durumdaki köy emekçileri pek çoktur. İster işçileri kandırmak için, ister burjuvazinin en sıradan görüşlerinin esiri olmalarından doğan kendi körlükleri nedeniyle olsun; burjuvazinin temsilcileriyle İkinci Enternasyonal'e bağlı sarı "sosyalistler", bu kesimin gerçek durumunu görmezden gelmeye, yahut gizlemeye çalışmaktadırlar; bu emekçileri bile bile "köylülüğün" geniş yığınıyla karıştırmaktadırlar. İşçileri yanıltmak için tezgahlanan ve tamamen burjuvazinin yararına olan bu çarpıtma, özellikle Almanya'da, Fransa ve Amerika ile bazı başka ülkelerde göze çarpmaktadır. Komünist partisinin faaliyeti iyi örgütlendiği takdirde, bu toplumsal tabaka, komünizmin güvenilebilir bir desteği haline gelecektir; çünkü bu tabakaya dahil olanların konumları çok geçicidir ve bir sovyet iktidarının kurulmasıyla, derhal elde edebilecekleri çok büyük ve sayısız yarar vardır.

c. Ailelerinin geçimini sağlamak için, başkalarının ücretli emeğine

ihtiyaç duymadan işledikleri küçük toprak parçalarına sahip olan, yahut bunları kiralayan küçük mülk sahipleri, küçük çiftçiler. Kırlarda yaşayanların bu kesiminin proletaryanın zaferiyle elde edeceği çok şey vardır; zaferi kazanan işçi sınıfı, bu kesime şu kazanımları derhal sağlamalıdır:

- Büyük toprak sahiplerine toprak kirası ödenmemesi ve yarıcılığın kaldırılması (örneğin Fransa'da, İtalya'da vb. böyle olacaktır) ;
- İpotek borçlarının iptali;
- Büyük toprak sahiplerinin çeşitli biçimler altında uyguladıkları baskı ve kısıtlamaların (ormanlardan yararlanma vb.) sona ermesi;
- Proletarya devleti tarafından tarıma mali ve teknik yönden bir ekonomik yardımın derhal sunulması. Özellikle de, kapitalistlerin mülksüzleştirilmesi sayesinde kamulaştırılan geniş alanlardaki binalardan ve tarım araç-gereçlerinden yararlanma imkanının sunulması. Kapitalist rejimde, sadece zengin ve orta köylülerin yararlandıkları tüm tarım kooperatiflerinin ve tarım şirketlerinin, proleter hükümeti tarafından öncelikle yoksulların, yani proleterlerin, yarı-proleter ve yoksul köylülelerin yararlanacağı biçimde dönüşüme uğratılması.

Aynı zamanda, komünist partisi gözönünde tutmalıdır ki, kapitalizmden komünizme geçiş aşamasında, yani proletarya iktidarı döneminde, kırlarda yaşayanların bu bölümü, kaçınılmaz olarak az ya da çok ikircikli bir tutum alacaklardır; ticaret özgürlüğü ve özel mülkiyet haklarından serbestçe yararlanma yönünde bir eğilim göstereceklerdir. Çünkü bu toplumsal katmanın, sınırlı bir ölçüde de olsa, temel ihtiyaç mallarının ticaretini yapan bir kesimi, spekülasyon uygulamalarıyla ve mülkiyet alışkanlıklarıyla yozlaşmış durumdadır. Ama, eğer proletarya bu alanda kararlı bir politika izlerse; eğer muzaffer proletarya, büyük toprak sahipleriyle zengin çiftçileri acımasız bir biçimde ezerse, bu kesimin tereddüdleri vahim bir durum almaz; her durumda, söz konusu tereddüdler, bu kesimin, proleter devriminden yana olduğuna ilişkin su götürmez gerçeği değiştiremez.

3. Bütünüyle ele alındığında bu üç köylü katmanı, bütün kapitalist ülkelerde kır nüfusunun çoğunluğunu oluşturur. Bu nedenle, devlet iktidarını ele geçirmesi halinde proletaryanın başarısı, kentlerde olduğu gibi, köylerde de tümüyle sağlama alınmıştır. Buna rağmen ak-

si yöndeki düşünce çağdaş toplumda pek yaygındır. Bu yanlış görüş, şu nedenlerle kabul görmektedir:

- Hem kırsal alandaki bu kesimlerle onları sömürenleri (yani büyük toprak sahipleri ve kapitalistler) birbirlerinden ayıran derin uçurumu; hem de zengin köylülerle yoksul köylüler yahut yarı-proleterler arasındakini gizlemek için elinden ne geliyorsa yapan, ve sözümona bilim sayılan burjuva istatistiklerinin yanıltıcı verilerinin etkisi;

- Hem sarı İkinci Enternasyonal'in kahramanları, hem de emperyalistlerin, kendilerine sundukları ayrıcalıklarla baştan çıkarılmış olan "işçi aristokrasisi"; gerek kendi beceriksizlikleri nedeniyle, gerekse de, yoksul köylüler arasında cüretli bir proleter devrimci propaganda yapmaktan ve sağlam bir örgütlenme çalışması yürütmekten kasden kaçınmaktadırlar. Bu durum da bu yanlış görüşün kabul görmesine olanak sağlamaktadır. Oportünistler olanca dikkatlerini burjuvazinin ve hükümetinin proletarya tarafından devrim yoluyla alaşağı edilmesine değil, zengin ve iyi durumda köylüleri de içeren burjuvaziyle yapacakları teorik yahut pratik uzlaşmalara ilişkin formüller geliştirmeye yoğunlaştırmıştır ve yoğunlaştırmaktadır.

- Burjuvazinin demokratlığı ve parlamentarizm hakkındaki diğer önyargılarla sık sıkıya ilişkili olan bir önyargı nedeniyle; Marksizm tarafından teorik bakımdan ortaya konmuş ve Rus proleter devriminin deneyimiyle kanıtlanmış olan bir gerçeğin kavranmaması da bu yanlış düşüncenin yaygın kabul görmesinin ardındaki nedenlerdendir. Deyim uygunsa sarsılmaz bir inatla görmezlikten gelinen söz konusu gerçek şudur: Son derece bölünmüş ve sersemletilmiş olan, zulmedilen ve en gelişmiş ülkelerde bile yarı-barbar yaşam koşullarına mahkum edilmiş bulunan kırsal nüfusun yukarıda sözü edilen üç kesiminin çıkarları, içinde bulundukları bu durum nedeniyle, hem ekonomik, hem de toplumsal ve kültürel bakımdan, sosyalizmin zaferine bağlıdır. Ama, ancak proletarya siyasal iktidarı ele geçirip, büyük toprak sahipleriyle kapitalistlerin hakkından gelerek, kendilerini savunabilecek örgütlü bir koruyucu, doğru yolu gösteren güçlü bir önder olduğunu kırsal kesimin insanlarına pratikte gösterdikten sonra, bu kesimler devrimci proletaryayı inançla destekleyeceklerdir.

4. Ekonomik açıdan bakılırsa, "orta köylüler" deyince, çok büyük sayılamayacak toprak parçalarının sahibi ya da kiracısı olan küçük çiftçileri anlamak gerekir. Bu kesime dahil olan köylüler, sahibi ya da kiracısı oldukları toprak sayesinde, yalnız ailelerinin geçimini ve işletmelerinin bakımını sağlayacak mütevazi olanaklar sağlamakla kalmayıp, belirli bir kazanç fazlası elde etmektedirler ve kapitalist rejimde bu fazla, hiç değilse bereketli yıllarda, nispeten önemli birikimlere dönüşebilmektedir. Bu köylüler, ihtiyaçlarını karşılamak için türlü işlerde sık sık işçi (örneğin, her işletmede iki üç işçi) çalıştırırlar. Burada gelişmiş bir kapitalist ülkenin "orta köylüleri" hakkında somut bir örnek sunulabilir: 1907 rakkamlarına göre, Almanya'da, 5 ila 10 hektar büyüklüğünde toprağa sahip olan köylülerin çalıştırdıkları işçiler tarımda çalışan toplam işçilerin üçte birini oluşturuyordu.(*)

Bağcılık gibi bazı özel tarım kollarının daha gelişmiş olduğu ve tarımın daha çok emek ve özen gerektirdiği Fransa'da ise, "orta köylüler" muhtemelen daha fazla ücretli işçi çalıştırmaktadır.

Devrimci proletarya, hiç olmazsa yakın gelecekte ve proletarya diktatörlüğünün ilk döneminde, kırsal kesimin bu kesimini (orta köylüler-çn) siyasal bakımdan kendi tarafına kazanmayı görev olarak benimseyemez; ancak proletarya ile burjuvazi arasındaki savaşımda bu tabakanın tarafsızlaştırılması gerekir. Nüfusun bu tabakasının bazan bir politik partiden yana, bazan bir başkasından yana tavır alma eğilimi kaçınılmazdır; ve yeni dönemin başlangıcında ve kapitalist ülkelerde bu kesim muhtemelen burjuvaziye eğilim gösterecektir. Zaten özel mülkiyet duygusunun ağır bastığı bu kesimin böyle bir eğilim göstermesi son derece doğaldır. Zafer kazanan proletarya, kira sistemini kaldırıp, ipotek borçlarını iptal ederek ve tarımda makine ve elektrik kullanılmasını sağlayarak orta köylülerin ekonomik durumunun derhal

(*)Kesin bazı rakkamlar şöyledir: Almanya'da 5-10 hektar büyüklüğündeki tarım işletmeleri, toplam 5 milyon 736 bin 082 içinde 652 bin 798 adettir. Bu işletmelerde çalışan aile bireylerinin sayısı 2 milyon 003 bin 633'ken, çalıştırılan ücretli işçilerin sayısı 487 bin 704'tür. Avusturya'da ise, 1902 rakkamlarına göre, aynı büyüklükteki toprakların sayısı, toplam 1 milyon 265 bin 969 adet içinde, 383 bin 331'dir. Bu işletmelerde çalışan aile bireyleri 2 milyon 856 bin 349'ken, aynı işletmelerde çalıştırılan ücretli işçiler 146 bin 044'tür.

düzelmesini sağlayacaktır. Bununla birlikte, kapitalist ülkelerin çoğunluğunda, proletarya iktidarı, özel mülkiyeti derhal ve toptan ortadan kaldırmamalıdır; ama, "orta köylüleri" büyük toprak sahiplerine karşı tüm yükümlülüklerinden ve vergi yükünden kurtarmalıdır. Sovyet iktidarı yoksul ve orta köylülerin kendi toprakları üzerindeki mülkiyet hakkını güvence altına almakla kalmaz; bazı durumlarda, örneğin önceden kiralayarak işledikleri toprakları da onların mülkiyetine geçirerek, bu toprakların genişlemesini bile sağlayabilir.

Burjuvaziye karşı girişilen amansız savaşımın yanısıra alınacak bu tür önlemler, tarafsızlaştırma politikasının tam bir başarıya ulaşmasını sağlama almış olacaktır. Proletaryanın iktidarı, kollektivist tarım uygulamasına, "orta köylü"lere karşı en küçük bir zor kullanmayıp, somut örneklerden sağladığı güçle, adım adım ve son derece ihtiyatlı biçimde geçmelidir.

5. Zengin ve iyi durumdaki köylüler, tarımın kapitalist girişimcileridirler. Bunlar, topraklarını genellikle ücretli işçilerle işlerler; bunların çok sınırlı kültür düzeylerinden, köye özgü yaşam biçimlerinden, bir de çalıştırdıkları işçilerin yanısıra, kendi topraklarında bizzat çalışmalarından başka, köylülükle ortak yanları yoktur. Kırsal alan nüfusunun en kalabalık kesimini oluşturan bu kesim, devrimci proletaryanın en köklü hasmıdır. Bu yüzden, komünist partilerinin kırdaki politik çalışmaları, bu unsura karşı mücadele üzerinde yoğunlaşmalı; ve köylerin sömürülen emekçi çoğunluğunu, kırsal alanın bu sömürücülerinin çok zararlı ahlaki ve politik etkisinden kurtarmayı amaçlamalıdır. Proletaryanın kentlerde zafer kazanmasının hemen ardından, bu kesimin, açıkça karşı-devrimci sabotajlara başvurması, hatta silaha sarılması çok olasıdır. Bunun içindir ki, proletarya, bu unsuru bütünüyle silahsızlandırmak ve kapitalist sanayi rejimine son darbeyi indirirken, bunların da hakkından gelebilmek için gerekli güçleri toparlamak üzere, hem düşünsel hem de örgütsel bir hazırlık çalışmasını şimdiden ve onların bulunduğu zeminde başlatmalıdır. Bunun için kentlerin devrimci proletaryası, kırsal alandaki müttefiklerini silahlandırıp, bütün köylerde hiçbir sömürücünün içinde yer alamayacağı, ama proleter ve yarı-proleterlerin ağırlıklı bir rol üstlenmeye çağırılacağı sovyet kurumları örgütlemek zorunda kalacaktır. Ama bu durumda bile, muzaf-

fer proletaryanın ilk görevi köylülerin elindeki geniş topraklara el koymak olamaz. Çünkü büyük arazilerin toplumsallaştırılmasının gerektireceği maddi koşullar, kısmen de teknik ve toplumsal koşullar, o anda mevcut olmayacaktır. Bazı özel durumlarda, yahut tek tek durumlarda, kiracıların kullandıkları arazilere, yahut son derece muhtaç durumdaki yoksul köylülerin yakınlarında bulunan topraklara el konması söz konusu olabilir. Yine bazı koşullar altında, yoksul köylülere, zengin ve iyi durumdaki köylülerin tarım araçlarının bir kısmını parasız kullanma hakkı da tanınmalıdır. Ama, genel kural olarak, proletarya iktidarı, zengin ve iyi durumdaki köylülerin topralarını kendilerine bırakmalıdır. Ancak, bunlar emekçilerin iktidarının politika ve kurallarına açıktan açığa karşı çıkmaya başladıkları takdirde, topraklarına elkonmalıdır. Zengin ve iyi durumdaki köylülere karşı mücadelenin çok karmaşık koşullarda, uzun zamana yayılarak yürütüldüğü Rus proleter devrimi deneyiminin de gösterdiği gibi, bu çizgiyi izlemek şarttır. Bu deneyim göstermiştir ki, en küçük direnme girişimleri bile sert bir biçimde bastırıldığı halde, kırsal alandaki bu unsurlar proletarya devletinin verdiği görevleri sadakatle yerine getirebilmektedir; hatta işe yaramaz zenginleri acımasız biçimde ezerken, çalışan herkesi kollayan bu iktidara karşı yavaş yavaş da olsa, saygı duymaya başlayabilmektedirler.

Burjuvaziyi yenen Rus proletaryasının zengin köylülere karşı mücadelesinin karmaşıklaşmasına ve gecikmesine yol açan özel koşullar vardı. Bu koşullar, 25 Ekim (7 Kasım) 1917 ayaklanmasının ardından Rus Devrimi'nin köylülerin büyük toprak sahiplerine karşı "demokratik -yani aslında burjuva demokratik" mücadele yürüttükleri bir evreden geçmiş olmasından ileri gelmektedir. Ayrıca bu özel koşullar, hem kent proletaryasının sayısal zayıflığı ve gerikalmış konumuyla, hem de ülkenin çok büyük, iletişim olanaklarının ise son derece kötü olmasıyla da ilgilidir. Buna karşılık, Rusya'daki gecikmeye neden olan koşullar Avrupa ve Amerika'nın gelişmiş ülkelerinde bulunmadığına göre, bu ülkelerdeki devrimci proletarya, zengin ve iyi durumdaki köylülerin direncini çok daha çabuk, çok daha kararlı ve atak biçimde kırıp, daha çok başarı elde edebilir; bunların ileride herhangi bir biçimde karşı koymalarını imkansız hale getirebilir. Proleter, yarı-proleter ve köylü yığınlarının bu alanda başarı kazanması mutlak bir zorunluluk-

tur; çünkü aksi takdirde, proletarya iktidarı istikrarlı ve sağlam bir otoriteye kavuşamaz.

6. Devrimci proletarya, büyük toprak sahiplerine ait olan topraklara derhal, hiçbir koşul tanımaksızın elkoymalıdır. Bunlar, kapitalist ülkelerde, doğrudan ya da kiracılarının aracılığıyla bölgenin ücretli emekçilerini, yoksul köylülerini, hatta, pekçok durumda bölgedeki orta köylüleri sistematik biçimde sömürenlerdir; bunlar, çoğunlukla feodal baronların soyundan gelen (Rusya, Almanya ve Macaristan'ın soyluları, eski konumlarını yeniden kazanmış Fransız soyluları, İngiliz lordları, Amerika'nın eski köle sahipleri gibi), asla bedenen çalışmamış ve çalışmaya yanaşmayan kişilerdir; bunlar, büyük tefeci parababalarıdır; sonuçta bu büyük toprak sahipleri, sömürücü veya aylaklar takımının ya birine yahut ötekine mensupturlar.

Komünist partileri, mülklerine el konan büyük toprak sahiplerine tazminat ödenmesi fikrine şiddetle karşı çıkmalı, bu yöndeki her tür propagandaya karşı mücadele etmelidir. Avrupa ve Amerika'nın güncel koşullarında, komünist partileri mülklerine el konan büyük toprak sahiplerine böyle bir karşılık ödenmesinin, savaş sayesinde servetlerine servet katan milyonerlerin sayısının artmasını sağlayacağını; savaşın asıl yükünü çeken sömürülen yığınların sırtına bir yük daha bindirmek anlamına geleceğini ve sosyalizme ihanet olacağını unutmamalıdırlar.

Komünist Enternasyonal, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki büyük tarım işletmelerine dokunmayıp, bunları Rusya'daki "sovyetik tarım işletmeleri" gibi işletmenin iyi ve pratik bir çözüm olacağı kanısındadır. (Komün tipi topluluklar tarafından idare edilen alanların yaratılmasını teşvik etmek yerinde olacaktır)

Rusya'da ise, ülkenin ekonomik yönden geriliği sonucu olarak, muzaffer proletaryanın büyük mülk sahiplerinin elinden aldığı topraklar, şimdiye kadar köylülere dağıtılarak işletilmekteydi. Proletarya hükümeti, çok ender durumlarda, büyük tarım işletmelerine "sovyetik tarım işletmeleri" olarak el koyup, devlet olarak kendi hesabına bizzat işletti; bu işletmelerde eskiden çalışan ücretliler de, kah devletin "emek delegelerine" (proleter devletinin kamu işçileri-çn), kah devleti yöneten sovyetlerin üyelerine dönüştü.

Büyük arazilerin parçalanmadan korunması halkın devrimci unsurlarının çıkarlarına daha uygundur; özellikle, hiç toprak sahibi olmayan çiftçilerin, yarı-proleterlerin, ya da çoğu kez büyük işletmelerde emekçi olarak çalışan küçük toprak sahiplerinin çıkarlarına uygundur. Üstelik büyük arazilerin millileştirilmesi, kentlerde yaşayanların besin maddeleri ve hammaddeler bakımından kıra daha az bağımlı olmasını da sağlamaktadır.

Feodal sistemin kalıntılarının hala varlığını koruduğu; büyük toprak sahiplerinin sahip oldukları ayrıcalıkların yeni sömürü biçimlerine hayat verdiği; hala "serflik" (toprağa bağlı kölelik-çn) ve "yarıcılık" ilişkilerine rastlanan yerlerde büyük arazilerinin bir kısmının köylülere dağıtılması gereklidir.

Büyük arazilerin önemsiz çapta olduğu, fakat çok sayıda küçük kiracının toprak talep ettiği yerlerde toprağın küçük parçalar halinde dağıtılması, köylülerin devrime kazanılmasının emin bir yolu olabilir; buna karşılık o bir kaç büyük arazinin korunması ise, kentlerin beslenmesi bakımından fazla bir önem ifade etmez.

Proletaryanın birinci ve en önemli görevi, kalıcı bir zaferi güvence altına almaktır. Proletarya devrimin başarısı için gerektiğinde üretimde bir düşüşü göze almalıdır. Orta köylülerin tarafsızlığı korunamaz ve kır proletaryasının tamamının değilse bile, çoğunluğunun desteği sağlama alınamazsa, kalıcı bir proleter iktidarı sağlanamaz.

Büyük toprak sahiplerinin topraklarının dağıtılmasının söz konusu olduğu her durumda, tarım proletaryasının çıkarları herşeyden önde tutulmalıdır.

Kırlardaki büyük işletmelerin tarımla ilgili tüm araç ve gereçlerine el konmalı ve bunlar devlet mülkiyeti haline getirilmelidir. Yine de, devletin büyük tarım işletmelerinin donatımı el konan bu gereçler sayesinde sağlandıktan sonra, proletarya iktidarının koyduğu kurallara uyma koşuluyla, bölgenin küçük çiftçileri bunlardan parasız yararlanabilmelidirler.

Proleter devriminin daha başlangıç aşamasındayken, büyük toprak sahiplerinin mülklerine derhal el konması; karşı-devrimin önderleri ve tüm köy halkına zulmeden acımasız zorbalar oldukları için bunların başka yerlere sürülmeleri veya gözetim altına alınmaları kaçınılmaz

olarak kendini dayatabilir; bu durumda dahi, proletarya iktidarı kentlerde ve köylerde pekiştiği ölçüde, tarım alanında önemli bir deneyime, görgüye ve örgütlendirme yeteneklerine sahip olan bu sınıfın imkanlarından yararlanmalıdır; ama bu sınıfın güçlerinden, geniş çaplı sovyetik bir tarım örgütlenmesinin yaratılması için ve sınanmış komünistlerin denetimi altında yararlanmak gerekir.

7. Ancak proletarya iktidarı, sömürücülerin tüm direnişini kesin olarak kırıp, otoritesini sağlama aldıktan sonra, sanayiyi yeni bir kollektivist üretime ve yeni bir tekniğe dayanarak yeni baştan örgütleyebildiği zaman (elektrik enerjisinden genel olarak, tarımın ve kırsal ekonominin bütün dallarında yararlanılması); ancak bu durumda sosyalizmin kapitalizmi kesin olarak alt edip, zaferini ebediyen sağlamlaştırması mümkün olabilecektir. Kentlerin, geri kalmış kırsal alana teknik ve toplumsal bir yardım sunmasını, dolayısıyla tarımsal emeğin üretkenliğinin olağanüstü arttırılmasını sağlayabilecek olan, yalnız tarımın bu biçimde örgütlenmesidir. Küçük çiftçilerin, makineleşmiş ve kollektifleştirilmiş tarımsal üretime geçmenin kendi çıkarlarına daha uygun olduğunu görüp, giderek bu yola yönelmeleri de ancak bu somut örnekler sayesinde sağlanabilir.

Sosyalizm davasının gerçekten başarıya ulaşabilmesi için, bütün komünist partileri, sanayi proletaryası içinde, özellikle de kırlarla ilgili olarak bir fedakarlık duygusu uyandırmak üzere çaba sarfetmek zorundadır. Burjuvazinin alaşağı edilmesi ve proleter iktidarının sağlamlaştırılması, bazı fedakarlıklara katlanma zorunluluğunu peşinen kabul etmeyi mutlaka gerektirir; çünkü proletarya diktatörlüğü bütün sömürülen emekçi yığınları örgütleyip, peşinden sürükleme yeteneğine sahip olmak anlamına geldiği kadar, öncünün bu yolda her türlü kahramanlığı ve fedakarlığı göstermeye hazır olmasını da gerektirir. Ayrıca, sosyalizm davasının kesin olarak başarıya ulaşabilmesi için, kırların en çok sömürülen emekçi yığınları, işçiler zafer kazanır kazanmaz durumlarının düzeldiğini ve sömürücülerinkinin bozulduğunu hemen görebilmelidir. Eğer bu olmazsa, sanayi proletaryasının kırların desteğine güvenmesi ve dolayısıyla kentlerin beslenmesini sağlama başlaması mümkün değildir.

8. Kapitalist rejimin sersemleştirdiği, dağıtıp, neredeyse ortaçağdaki gibi köleleştirdiği kırdaki emekçi yığınların örgütlenmesi ve devrimci mücadeleye hazırlanması, son derece büyük güçlüklere katlanmayı gerektirir. Bu durum, komünist partilerine, kırlardaki grev hareketini büyük bir dikkatle izleme, tarım proleterleriyle yarı-proleterlerin kitle grevlerini olanca güçleriyle destekleyip, yüreklendirme görevini yüklüyor. Şimdi Almanya ve öteki gelişmiş ülkelerdeki devrimler tarafından da doğrulanarak tamamlanan 1905 ve 1917 Rus devrimlerinin deneyimi şunu göstermektedir: yalnızca durmaksızın büyüyen ve bazı koşullarda "küçük köylülerin" de katıldıkları grev hareketinin yaygınlaşması, köyleri içine gömüldükleri uyuşukluktan kurtarabilir. Yalnızca bu hareketin gelişmesi, sömürülen köylü yığınları içinde sınıf bilincinin, sınıfsal örgütlenme zorunluluğu duygusunun uyanmasını sağlayabilir; ve nihayet, kent işçileriyle birleşmenin taşıdığı pratik önemin kırlarda yaşayanlar tarafından anlaşılabilmesini de ancak bu hareket sağlayabilir. Bu açıdan bakıldığında, tarım işçileri sendikalarının kurulmasının; komünistlerin tarım ve orman işçilerinin oluşturduğu örgütlerle işbirliği içinde olmasının ne kadar büyük önem taşıdığı görülmektedir. Komünistler, özellikle de devrimci işçi hareketine sık sıkıya bağlı olan kırsal alandaki örgütlenmeleri desteklemelidirler. Proleter köylüler arasında hummalı bir propaganda çalışması yürütülmelidir.

Üçüncü Enternasyonal Kongresi, ne yazık ki yalnız sarı İkinci Enternasyonal'de değil, bu enternasyonalden çıkmış bulunan başlıca üç Avrupa partisinin içinde de rastlanan hain ve dönek sosyalistleri, ciddi bir biçimde kınayarak mahkum eder. Köylülerin grev eylemini ilgisizlikle karşılamakla kalmayıp, bir de, kentlerin beslenme kaynaklarını tehlikeye sokacak diye, bu grevlere karşı mücadeleye kalkışan (K. Kautsky gibi) sosyalistleri kongre, yüz karası ilan eder. Komünistler ve işçi önderleri proletarya devriminin gelişmesini herşeyin üzerinde tuttuklarını, bu uğurda en ağır fedakarlıklara katlanmaya hazır olduklarını pratikte gösteremezlerse, en tumturaklı programlar, bildiriler bile, hiç bir değer taşımaz; çünkü açlığın, ekonomideki düzensizliğin ve yeni emperyalist savaşların önünü almanın başka yolu yoktur.

9. Komünist partileri, ücretli işçilerin ve yarı-proleterin temsil edildiği sovyetler başta gelmek üzere, köylerde sovyetlerin kurulmasına bir an önce başlanması için ellerinden geleni yapmalıdırlar. Sovyetler, ancak yığınların grev hareketiyle ve en çok ezilen sınıfla sıkı bir işbirliği içine girdikleri takdirde misyonlarını yerine getirebileceklerdir; ancak o zaman "küçük" köylüleri etkileri aldıktan sonra, kendi içlerinde eritebilecek gücü elde edebileceklerdir. Bununla birlikte, eğer grev hareketi henüz gelişmemişse; ve eğer gerek büyük toprak sahipleriyle zengin köylülerin baskısı nedeniyle, gerekse de sanayi işçileri ve sendikalarının yeterli desteği sunmaması yüzünden, kır proletaryasının örgütlenme kapasitesi henüz çok zayıfsa; köy sovyetlerinin kurulabilmesi uzun bir hazırlığı gerektirir. Bu hazırlığa önce kırlarda komünist odakların yaratılmasıyla başlamak gerekir. Bu odakları yaratabilmek için ise, hem komünizmin hedeflerini açık ve seçik biçimde ortaya koyan; hem de çeşitli sömürü ve baskı yöntemlerini en çarpıcı örneklerle sergileyen etkin bir propaganda çalışması yürütülmeli; bu amaçla, sanayi işçilerinden oluşan grupların kırsal alana taşındığı propaganda gezileri sistematik olarak düzenlenmelidir.

Komünist Partisi ve Parlamentarizm

A-Yeni Çağ ve Yeni Parlamentarizm

Başlangıçta, Birinci Enternasyonal döneminde, sosyalist partilerin parlamentarizm hakkındaki tutumu, burjuva parlamentolarından ajitasyon için yararlanmaktan ibaretti. Parlamenter faaliyete katılım, sınıf bilincinin geliştirilmesi, yani proleter sınıfların yönetici sınıflara karşı kinlerinin uyanışı açısından ele alınıyordu. Bu tutum, bir teorinin etkisiyle değil, siyasal gelişmenin etkisiyle değişti. Üretken güçlerin durmaksızın büyümesinin ve kapitalist sömürünün alanının genişlemesini ardından, kapitalizmle birlikte parlamenter devletler de uzun süreli bir istikrar kazandı.

Sosyalist partilerin parlamenter taktiklerinin, burjuva parlamentolarının "organik" bir parçası olan yasama faaliyetine uyarlanması; ve kapitalizmin çerçevesi içerisinde kalan reformların gerçekleştirilmesi için mücadelenin giderek artan bir önem kazanması; sosyalist partilerin asgari programının ağır basması; azami programın uzaklardaki bir "nihai hedef" hakkındaki tartışmalara ayrılmış bir platforma dönüştürülmesi; bütün bunlar bu gelişmenin sonucudur. Parlamenter ikbal avcılığı, yozlaşma, işçi sınıfının önde gelen çıkarlarına açıktan açığa yahut örtülü bir biçimde ihanet edilmesi, bu temel üzerinde gelişti.

Üçüncü Enternasyonal'in parlamentarizm karşısındaki tutumu da,

yeni bir doktrin tarafından değil, bizzat parlamentarizmin rolünün değişmesi tarafından belirlenmektedir. Bir önceki çağda, gelişme halindeki kapitalizmin bir aleti olan parlamento, bir anlamda tarihsel ilerlemenin hizmetinde iş gördü. Emperyalizmin zincirlerinden boşanmasının karakterize ettiği bugünkü koşullarda parlamento, bir yalan, dolan, şiddet, yıkım, talan aletine dönüştü; her biri emperyalizmin birer eseri olan, bir istikrardan ve fikri tutarlılıktan yoksun bulunan, bütünsel bir planın içinde ele alınmayan parlamenter reformlar, emekçi yığınlar için bütün pratik önemini kaybetti.

Tıpkı bütün burjuva toplumları gibi, parlamentarizm de istikrarını kaybetti. Düzenin organik gelişiminin egemen olduğu bir çağdan, düzeni tehdit eden gelişmelerle dolu bir çağa geçilmesi, proletaryanın parlamenter alandaki taktiği için yeni bir temel sunmuştur. Rusya 1905'den itibaren politik ve toplumsal dengelerini kaybedip daha o zamandan bir altüst oluş ve kargaşa dönemine girdiği için, Rus işçi partisi (Bolşevik Parti) devrimci parlamentarizmin temellerini bir önceki dönemden itibaren belirlemişti.

Komünizmi yürekten arzulayan bazı sosyalistler, kendi ülkelerinde henüz devrim saatinin gelmediğini vurgulayarak, parlamenter oportünistlerden ayrılmayı reddetmektedir. Böylece aslında yeni açılan dönemin, emperyalist toplumun göreli bir istikrarı koruyacağı bir dönem olduğu fikrini, bilinçli yahut bilinçsiz bir biçimde ifade etmekte ve bu nedenle Turati ve Longuet'lerle yapılacak bir ittifak sayesinde reform mücadelesinden bazı pratik sonuçlar elde edilebileceğini sanmaktadırlar.

Komünizm, çağımızın teorik bir incelemesini kalkış noktası yapmak zorundadır (kapitalizmin doruk noktası, emperyalizmin kendini inkar etme ve kendi yıkımına yönelme eğilimleri, içsavaşın sürekli şiddetlenmesi vs.) . Siyasal ilişkilerin ve gruplaşmaların biçimleri ülkeden ülkeye değişebilir; ama olayların temeli her yerde aynıdır: bizim için sözkonusu olan burjuva iktidarını yıkıp yeni proleter iktidarını kurmak zorunda olan proleter ayaklanmanın politik ve teknik bakımdan hazırlıklarına derhal başlanmasıdır.

Komünistler için parlamento, işçi sınıfının durumunun düzeltilmesi ve reformlar için mücadeleye bugün hiçbir durumda sahne olamaz;

oysa bir önceki dönemde zaman zaman olabilmişti. Bugünkü siyasal hayatın ağırlık merkezi tamamen ve kesinlikle parlamentonun dışına çıkmıştır. Öte yandan emekçi yığınlarla ilişkileri nedeniyle ve burjuva sınıfların bağrında varolan karmaşık ilişkiler nedeniyle de, burjuvazi bazı eylemleri çeşitli biçimlerde paramentoya onaylatmak zorundadır; parlamentoda ahbap çavuşlar arasında bir iktidar kavgası sürmekte, bunların güçleri ve zaafları ortaya çıkmakta ve bunlar birbirleriyle uzlaşmaktadırlar vs.

İşçi sınıfının acil tarihsel ödevi de, bu aygıtları yönetici sınıfların elinden koparıp almak, kırmak, imha etmek ve yerlerine proleter iktidarının yeni organlarını koymaktır. Burjuva parlamenter kurumları içinde bu imha görevini kolaylaştıracak öncülerin bulunması, işçi sınıfının devrimci kurmayı açısından son derece yararlıdır. Parlamentoya devrimci amaçlarla giden komünistlerin taktiği ile, rejimin göreli bir istikrara ve süresi belirsiz bir geleceğe sahip olduğunu kabul etmekle işe başlayan sosyalist parlamentarizmin taktiği arasındaki temel fark, bu noktadan itibaren açık seçik görülmektedir. Sosyalist parlamentarizm, ne pahasına olursa olsun reformlar elde etmeyi görev saymakta; kitlelerin her kazanımının sosyalist parlamentarizmin (Turati, Longuet ve hempaları) hesabına kaydedilmesiyle ilgilenmektedir.

Eski uyumlu parlamentarizmin yerini yeni bir parlamentarizm almaktadır; bu genel olarak parlamentarizmi yoketmenin yollarından biridir. Ama eski parlamenter taktiğin mide bulandırıcı gelenekleri yüzünden, bazı devrimci unsurlar parlamento karşıtlığını ilke edinen akımlara (IWW, Devrimci Sendikalistler, Almanya Komünist İşçi Partisi) yaklaşmaktadır.

Bu durumu gözönünde bulunduran Komünist Enternasyonal İkinci Kongresi aşağıdaki sonuçlara varır:

B- Komünizm, Proletarya Diktatörlüğü İçin ve Burjuva Parlamentosundan "Yararlanmak İçin" Mücadele

1. Hükümet sistemi olarak parlamentarizm, burjuva egemenliğinin "demokratik" bir biçimi haline gelmiştir; gelişmesinin belirli bir anın-

da bu biçim, görünüşte sınıfların değil, "halkın iradesini" ifade eden bir temsiliyet kurgusuna ihtiyaç gösterir; gerçekte bu "demokratik" biçim, hüküm süren sermayenin elinde bir baskı ve zor altına alma aletini oluşturur.

2. Parlamentarizm, devletin belirli bir biçimidir; bu yüzden ne sınıflar ne sınıf mücadelesi ne de herhangi bir devlet iktidarı tanıyan komünist toplumuna asla uygun düşmez.

3. Parlamentarizm, burjuva diktatörlüğünden proletarya diktatörlüğüne geçiş döneminde de, proleter bir hükümet biçimi olmaz. Sınıf mücadelesinin en keskin anında, bu sınıf mücadelesi iç savaşa dönüştüğünde, proletarya zorunlu olarak kendi hükümet örgütlenmesini yaratmalıdır; bu hükümet örgütlenmesi, eski egemen sınıfların temsilcilerinin içine alınmayacağı bir mücadele örgütü olarak ele alınmalıdır; bu dönem boyunca proletaryanın kuvvetler ayrılığı ilkesine hiç ihtiyacı yoktur; bu ayrım olsa olsa ona zarar verir; proletarya diktatörlüğünün biçimi sovyet cumhuriyetidir.

4. Genel olarak burjuva devleti de burjuvazinin yönetim mekanizmasının başlıca aygıtlarından biri olan burjuva parlamentosu da, proletarya tarafından ele geçirilemez. Proletaryanın görevi, burjuvazinin yönetim mekanizmasını havaya uçurmak yok etmektir; buna ister cumhuriyet, ister anayasal monarşi altında kurulu olsun parlamenter kurumlar dahildir.

5. Burjuvazinin yerel yönetim ve belediye örgütlenmeleri için de aynı şey geçerlidir. Bunları devlet organlarının karşısına koymak teorik bir yanlıştır. Gerçekte bunlar da burjuvazinin yönetim mekanizmasının parçalarıdır; devrimci proletarya tarafından yok edilmeli ve yerlerine işçi vekilleri sovyetleri geçirilmelidir.

6. Bu nedenle komünizm, parlamenter sistemi geleceğin toplumunun oluşumlarından biri olarak kabul etmez. Onun, proletaryanın sınıf diktatörlüğünün biçimi olarak görülmesine karşı çıkar. Parlamentoların kalıcı olarak ele geçirililebileceği olasılığını reddeder. Parlamenter sistemin yıkılmasını hedef alır. Bundan ötürü, burjuva yönetim kurumlarından ancak onları yıkma amacıyla yararlanmaktan sözedilebilir. Sorun bu biçimde ve sadece bu biçimde konabilir...

Burjuva Devlet Kurumlarından Yararlanma

7. Her sınıf mücadelesi siyasal mücadeledir; çünkü sonuçta iktidar için mücadeledir. Bütün bir ülkeye yayılan her grev, burjuva devleti için bir tehdit haline gelir ve dolayısıyla siyasal bir karakter kazanır. Burjuvaziyi devirmeye ve burjuva devletini yoketmeye çalışmak bir siyasal mücadele yürütmek demektir. Gerici burjuvazi karşısında kendimize sınıfsal, proleter bir hükümet ve zor aygıtı yaratmamız, bu aygıt ne olursa olsun siyasal iktidarı ele geçirmek demektir.

8. O halde siyasal mücadele, hiçbir biçimde parlamentarizm karşısında tutum sorununa indirgenemez. Bu siyasal mücadele proletar-yanın bütün sınıf mücadelesini kucaklar; yeterki bu mücadele yerel ve kısmi olmaktan çıkıp genel olarak kapitalist rejimin alaşağı edilmesine yönelsin.

9. Proletaryanın burjuvaziye, yani onun yönetsel iktidarına karşı temel mücadele yöntemi, her şeyden önce kitle eylemidir. Bu kitle eylemleri, sağlam bir biçimde kaynaşmış, disiplinli ve merkezileşmiş komünist partisinin genel önderliği altında, proletaryanın sendikalar, partiler, sovyetler gibi kitle örgütleri tarafından örgütlenip yönlendirilir. İç savaş bir savaştır; bu savaşta proletarya, eylemin bütün alanlarındaki harekatları yönetecek iyi siyasal kadrolara, iyi bir siyasal kurmay heyetine sahip olmalıdır.

10. Kitlelerin mücadelesi, bizzat biçimleri tarafından keskinleştirilen ve mantıki olarak kapitalist devlete karşı ayaklanmaya kadar uzanan, gelişim halindeki eylemlerden oluşan tam bir sistemdir. İç savaşa dönüşmeye aday olan bu kitle mücadelesi içinde proletaryaya önderlik eden parti genel bir kural olarak, bütün legal mevzilerini güçlendirmek bunları devrimci eyleminin ikincil destek noktaları haline getirmek ve bu mevzileri esas muharebe planına, yani kitlelerin mücadelesine tabi kılmak zorundadır.

11. Bu ikincil destek noktalarından birisi de burjuva parlamentosunun kürsüsüdür. Parlamenter eyleme, bu kurumun burjuva karakterini öne sürerek karşı çıkılamaz. Komünist partisi yönetim mekanizmasının içine ve parlamentoya onların içinde organik bir çalışma yürütmek için girmez, bunları içinden baltalamak için girer. (Liebknecht'in Almanya'daki çalışması, bolşeviklerin Çarlık Duma'sında, "demokratik

konferans"da, Kerenski'nin "ön parlamentosu"nda, "Kurucu Meclis"de ve yerel yönetimlerdeki faaliyetleri; nihayet Bulgar komünistlerinin çalışmaları buna örnek gösterilebilir).

12. Bu parlamenter faaliyet, herşeyden önce devrimci ajitasyon amacıyla, düşmanın manevralarını açığa çıkarmak üzere ve özellikle geri ülkelerde parlamento kürsüsüne büyük demokratik yanılsamalarla yaklaşan kitlelerin belirli fikirler etrafında toplaşmasını sağlamak için parlamento kürsüsünden faydalanmaktan ibarettir ve yığınların parlamento dışındaki mücadelesinin görev ve amaçlarına tamamen tabi kılınmalıdır.

Bugüne kadar devrimci hareketin ve siyasetin dışında kalmış olan kırdaki emekçi yığınlar ve işçi sınıfının bazı kesimlerinin siyasal bakımdan kazanılması yolunda seçim kampanyalarına katılmanın ve parlamento kürsüsünden devrimci bir propaganda yapmanın özel bir önemi vardır.

13. Komünistler yerel yönetimlerde çoğunluğu elde ettiklerinde şunları yapmalıdır:

a. Burjuvazinin merkezi iktidarına karşı bir devrimci muhalefet oluşturmak.

b. Halkın en yoksul kesimine hizmet etmek için her türlü imkandan yararlanmaya çalışmak (ekonomik tedbirler, silahlı bir işçi milisinin yaratılması ya da yaratılmaya çalışılması).

c. Her türlü radikal reform karşısına burjuva devletinin diktiği engelleri her fırsatta teşhir etmek.

d. Bu temelde burjuva iktidarıyla çatışmaya girmekten çekinmeden enerjik bir devrimci propaganda geliştirmek.

e. Bazı durumlarda yerel yönetimlerin yerine işçi vekilleri sovyetlerini geçirmek.

Demek ki komünistlerin yerel yönetimlerdeki her faaliyeti, kapitalist sistemin parçalanması doğrultusundaki genel çalışmayla bütünleşmelidir.

14. Seçim kampanyası da, parlamento da mümkün olduğu kadar çok sandalye kapma anlayışıyla değil, kitlelerin proleter devrimi şiarı altında seferber olmalarını sağlamak üzere yürütülmelidir. Seçim mücadelesi sadece parti yöneticilerinin işi olmamalıdır; parti üyelerinin

tümü bu mücadelede yeralmalıdır; grevler, gösteriler, ordu ve donanma içindeki kıpırdanmalar vb. her türlü kitle hareketinden yararlanılmalıdır; bu türden hareketlerle yakın temas içinde olunmalıdır; bütün proleter kitle örgütlerinin faaliyeti sürekli biçimde ivmelendirilmelidir.

15. Bu koşullar ve özel değerlendirmede sayılan koşullar incelendiğinde komünistlerin parlamenter faaliyeti bütün ülkelerdeki sosyalist partilerin mide bulandırıcı küçük politik oyunları ile tam bir zıtlık içinde olduğu görülür; bunların milletvekilleri parlamentoya bu "demokratik" kurumu desteklemek yahut en iyi durumda onu "fethetmek" üzere gitmektedirler. Komünist partisi sadece ve sadece Karl Liebknecht, Hoeglund ve bolşeviklerin yaptığı gibi parlamenter sistemden devrimci biçimde yararlanılmasını kabul edebilir.

Parlamentoda

16. Bazen parlamenter siyasetçilere karşı sağlıklı bir tepkiden kaynaklanan, ama devrimci parlamentarizmin olabilirliğini görmeyen ilkesel "anti-parlamentarizm", çocuksu ve safdil bir doktrinden ibarettir; seçimlere katılmayı ve devrimci parlamenter çalışmayı mutlak ve kesin olarak reddeden bu doktrin eleştiriye dayanmamaktadır. Bu yaklaşım bazen partinin rolü konusunda çok yanlış bir anlayışa da dayanmaktadır; bu anlayışa göre parti savaş için merkezileşmiş ve örgütlenmiş işçi öncüsü değil, birbirlerine gevşek bağlarla bağlı gruplardan oluşan ademi merkeziyetçi bir sistemdir...

17. Bir başka açıdan seçimlere ve halihazır parlamenter meclislere etkili bir biçimde katılma gereği hiçbir biçimde parlamentoda devrimci çalışmanın ilke olarak kabul edilmesinden ileri gelmekte değildir. Burada herşey özgül koşullara bağlıdır. Belirli bir anda komünistlerin parlamentoyu terketmeleri gerekli olabilir. Bolşeviklerin Kerenski'nin ön parlamentosundan, onu dinamitlemek, bir anda güçsüz bırakmak, Petrograt Sovyeti'ni açık bir biçimde onun karşısına çıkarmak ve ayaklanmanın önderliğine geçmek için çekilmeleri böyle bir durumdu... Başka durumlarda seçimlerin boykot edilmesi kendini dayatabilir; yahut burjuva devletini ve burjuva tayfasını zor yoluyla derhal yoketmek; veyahut seçimlere katılmayla parlamentonun boykot edilmesinin birarada savunulması vs. sözkonusu olabilir.

18. Böylece genel bir kural olarak yerel ve parlamenter seçimlere katılma, parlamento ve yerel yönetimlerde çalışma gereğini genel bir kural olarak kabuleden komünist partisi her durumda sorunu somut duruma göre ve durumun özgül yönlerini dikkate alarak çözmelidir. Parlamentonun veya seçimlerin boykot edilmesi, veya parlamentodan çıkılması özellikle iktidarın ele geçirilmesi için silahlı mücadeleyi derhal başlatmaya imkan veren koşulların varlığında kabul edilebilir.

19. Ancak, bu sorunun görece tali karakter taşıdığı hiç bir zaman gözden ırak tutulmamalıdır. Ağırlık merkezi, asıl parlamento dışında sürdürülen iktidar mücadelesinde olduğuna göre proletarya diktatörlüğü ve bunun için verilen kitle mücadelesi sorununun parlamentarizmden yararlanma gibi özel bir sorunla aynı kefeye konamayacağı kendiliğinden anlaşılır.

20. Bu nedenle Komünist Enternasyonal, komünist partiler içinde bu sorundan dolayı ve sadece bu nedene dayanan bir bölünme veya bölünme girişimini ciddi bir hata olarak gördüğünü kararlılıkla vurgular. Kongre, proletarya diktatörlüğü için kitle mücadelesi yürütmeye taraftar olan herkesi işçi sınıfının bütün örgütlerini merkezileştiren bir partinin önderliği altında toplanmaya çağırır; burjuva parlamentosundan yararlanma konusunda varolabilecek görüş ayrılıklarına rağmen bütün komünist unsurları tam bir birliği gerçekleştirmeye çağırır.

C- Devrimci Taktik

Parlamentoda devrimci bir taktiğin etkili bir biçimde uygulanmasını güvence altına almak için şu tedbirlere ihtiyaç vardır:

1. Seçimlerden önceki hazırlık döneminden itibaren, bütün olarak komünist partisi ve merkez komitesi, komünist parlamento üyeleri- nin samimiyetinden ve komünistliğinden emin olmalıdır; eğer herhangi bir örgüt tarafından belirlenmiş bir adayın gerçekten komünist bir siyaset izleyeceğine kanaat getirmemişse partinin bu adayı geri çekme hakkı tartışmasız bir biçimde kabul edilmelidir. Sadece "deneyimli" parlamenterleri, özellikle de avukatları seçtirmeyi esas alan eski sosyal demokrat alışkanlığı komünist partiler reddetmelidir. Bir kural olarak adayların işçiler arasından seçilmesi gerekir; büyük bir parlamenter deneyimi olmayan partinin basit üyelerinin aday olarak belirlenmesin-

den çekinmemek gerekir.

Komünist partileri kendilerine yönelen ve tek amaçları parlamentoya girmek olan çıkarcı unsurları acımasız bir aşağılamayla terslemelidir. Merkez komiteleri sadece işçi sınıfına bağlılıklarını tartışmasız bir biçimde ve uzun yıllar boyunca kanıtlamış insanların adaylıklarını onaylamalıdır.

2. Seçimler bittikten sonra parti ister legal ister illegal olsun parlamento grubunu örgütlemek sadece komünist parti merkez komitesine düşer. Parlamento grubunun büro üyeleri ve başkanının belirlenmesi merkez komite tarafından onaylanmalıdır. Merkez komitesinin parlamento grubu içinde veto hakkına sahip kalıcı bir temsilcisi olmalıdır. Bütün önemli siyasal sorunlarda parlamento grubu önceden merkez komitesinin direktiflerini almakla yükümlüdür. Önemli sorunlarda müdahale edecek olan parlamento grubu konuşmacılarını belirlemek yahut geri çekme hakkı; veya bunların konuşmalarının ana tezlerinin ya da tüm konuşma metinlerinin kendi onayından geçirilmesini isteme hakkı merkez komitesinde olmalıdır.

3. Reformistlerin, yarı reformistlerin hatta sadece çıkarcı unsurların komünist partisinin parlamento grubuna sızmayı başarmış olduğu ülkelerde (ki bu birçok ülke için şimdiden geçerlidir), komünist partileri merkez komiteleri parlamento gruplarının radikal bir biçimde bu unsurlardan arındırılmasını sağlamakla yükümlüdür; bunu yaparken kalabalık olmayan ama gerçekten komünist olan bir parlamento grubu, kalabalık ama sağlam bir komünist siyasete sahip olmayan bir gruptan daha çok işçi sınıfının çıkarlarına hizmet ettiği ilkesinden hareket etmelidir.

4. Her komünist milletvekili merkez komitisinin kararıyla illegal çalışma ile legal çalışmayı birleştirmekle yükümlüdür. Milletvekillerinin burjuva yasaları uyarınca belirli bir parlamenter dokunulmazlık hakkından yararlandıkları ülkelerde, bu dokunulmazlık hakkı illegal örgütlenme ve propagandaya hizmet etmelidir.

5. Komünist milletvekilleri parlamentodaki çalışmalarını partinin parlamento dışındaki çalışmasına tabi kılmakla yükümlüdür. (Düzenin iç yüzünü -çn.) Sergileme amacıyla ele alınmış kanun tekliflerinin düzenli bir biçimde ileri sürülürken bunlar burjuva çoğunluğu tarafından

benimsensin diye değil, propaganda, ajitasyon ve örgütlenme hedefiyle yapılmalıdır; ve bunlar parti ve merkez komitesinin önerileriyle gündeme gelmelidir.

6. Devrimci eylem ve gösteriler sırasında komünist milletvekili, proleter yığınların başında, ön saflarda ve görünür biçimde yer almakla yükümlüdür.

7. Komünist milletvekilleri, işçiler, köylüler ve her türden devrimci emekçilerle yazışma yoluyla ve başka yollarla ilişki kurmak için (partinin denetimi altında) her yolu kullanmalıdır; bunu yaparken hiçbir biçimde seçmenleriyle iş ilişkileri yürütmeye çalışan sosyalist milletvekillerini taklit etmemelidirler. Komünist milletvekilleri ülke çapındaki propaganda çalışmalarıyla ilgili olarak komünist örgütlerin ihtiyaçlarına her an cevap verecek durumda olmalıdır.

8. Parlamentodaki her komünist milletvekili diğer yasa koyucularla ortak bir dil tutturmaya çalışan bir "yasa koyucu" değil, partinin kararlarını uygulamak için düşmanın mekanına gönderilmiş bir parti ajitatörü olduğunu hep hatırlamalıdır. Komünist milletvekili ne olduğu belirsiz seçmen kitlesine karşı değil, legal yahut illegal komünist partiye karşı sorumludur.

9. Komünist milletvekilleri mecliste işçinin, köylünün, çamaşırcının, çobanın anlayabileceği bir dil tutturmalıdır ki parti onların konuşmalarını bildiriler halinde yayınlayıp, ülkenin en geri köşelerine kadar yayabilsin.

10. Sıradan komünist işçiler, parlamenter deneyimlerinin başlangıcında olsalar bile burjuva parlamentosunun kürsüsüne hiç çekinmeksizin çıkmalı ve yerlerini "daha deneyimli" konuşmacılara asla terketmemelidir. Gerektiğinde işçi milletvekilleri basın tarafından veya bildiriler halinde çoğaltılması hedeflenen konuşmalarını bir metinden okuyarak yapabilmelidir.

11. Komünist milletvekilleri parlamento kürsüsünü sadece burjuvazinin ve resmi uşaklarının maskesini indirmek için değil, sosyal yurtseverlerin, reformistlerin, merkezin yanar döner politikacılarının ve genel olarak komünizmin hasımlarının maskelerini düşürmek için; ve Üçüncü Enternasyonal'in fikirlerini geniş biçimde yaymak için kullanmakla yükümlüdür.

12. Komünist milletvekilleri mecliste bir iki kişi olsalar bile her tutumlarıyla kapitalizme meydan okumakla yükümlüdür; burjuva toplumunun ve onun sosyal yurtsever uşaklarının düşmanı olduğunu lafla değil davranışlarıyla gösteremeyenlerin komünist kimliğe layık olamayacağını asla unutmamalıdır.

Parlamentarizm Hakkında Lenin'in Konuşması

Yoldaş Bordiga İtalyan marksistlerinin görüşünü burada savunmak istemiş gibi görünüyor; ama diğer marksistler tarafından öne sürülen parlamenter eylem yanlısı tartışmaların hiçbirine karşılık vermeyi başaramadı.

Yoldaş Bordiga tarihsel deneyin yapmacık olarak doğmadığını kabul etmişti. Daha biraz önce, "mücadeleye başka bir düzeyde devam edilmeliydi" dedi. Kendisi, her devrimci krizi bir parlamenter krizin izlediğinin farkında değil midir? Onun bize mücadelenin başka bir düzeyde, sovyetlerde, devam edilmesi gerektiğini söylediği doğrudur. Bununla birlikte Bordiga sovyetlerin yapmacık olarak oluşturulamayacağını kabul etmiştir. Rusya örneği, sovyetlerin ya bir devrim süresince veya bir devrimin arefesinde örgütlenebileceğini göstermiştir. Kerenski döneminde bile, sovyetler (bunlar menşevik sovyetleriydi) öyle örgütlenmişlerdi ki bir proleter hükümeti oluşturmaları olanaksızdı. Parlamento tarihsel gelişimin bir ürünüdür ve burjuva parlamentosunu dağıtacak güçte olmadığımız sürece onu yok edemeyiz. Ancak burjuva parlamentosunun bir üyesi olmak şartıyla, verilen tarihsel koşullar altında, burjuva toplumuna ve parlamentarizme karşı bir mücadele verilebilir. Burjuvazinin mücadelede kullandığı silahın aynısını proletarya da kullanmalıdır; ama tabii bambaşka amaçlarla. Durumun böyle olmadığını ileri süremezsiniz ve eğer buna karşı gelmek istiyorsanız o zaman dünyadaki tüm devrimci gelişmelerin deneyleri üzerine bir sünger çekmek zorundasınız.

Sendikaların da oportünist olduğunu ve onların da bir tehlike oluşturduklarını söylediniz. Diğer yandan işçi örgütleri oldukları için sendikaların özel bir durumu olması gerektiğini söylediniz. Ama bu ancak bir noktaya kadar doğrudur. Sendikalarda da çok geri olan unsurlar bulunmaktadır: proleterleşmiş küçük burjuvazinin bir kesimi, gerici işçiler ve yoksul köylüler. Bütün bu unsurlar içtenlikle çıkarlarının parlamentoda temsil edilmesi gerektiğine inanmaktadırlar. Bu düşünceyle, parlamento içinde çalışarak, gerçekleri göstererek, böylece kitlelere doğruyu anlatarak mücadele edilmelidir. Teorinin kitleler üzerinde bir etkisi olmayacaktır; onların pratik deneye ihtiyacı vardır.

Bu durum Rusya örneğinde de görülmüştür. Biz, proletaryanın zaferinden sonra bile Kurucu Meclis'i toplantıya çağırmak zorundaydık, gerici işçiye bu meclisten kazanacağı hiçbir şeyi olmadığını kanıtlayabilmek için. İkisinin arasındaki ayrılıkları ortaya çıkarmak için, Kurucu Meclis ile sovyetleri somut bir biçimde karşı karşıya getirmek zorundaydık.

Devrimci bir sendikacı olan yoldaş Souchy de aynı teoriyi savundu; ama görüşünün hiçbir mantıksal yanı yoktu. Kendisinin marksist olmadığını ve bu nedenle söylediklerinin kolayca anlaşılabileceğini belirtti. Ama sen, yoldaş Bordiga, bir marksist olduğunu ileri sürüyorsun, o zaman senden daha mantıklı olmanı bekliyoruz. Parlamentonun nasıl devredileceğini bilmen gerekir. Bunu tüm ülkelerde silahlı bir ayaklanma ile yapabiliyorsan, çok iyi. Bizim Rusya'da burjuva parlamentosunu yıkmak için olanca azmimizi yalnızca teoride değil, pratikde de kanıtladığımızı farkettin. Gelgelelim sen, oldukça uzun bir hazırlık dönemi olmadan bir darbede parlamentoyu yıkmanın olanaksız olduğu gerçeğini gözden kaçırmışsın. Parlamentoyu devirmek için parlamentonun içinde mücadele etmek zorundaydık. Modern toplumdaki tüm sınıfların politik çizgisini belirleyen koşullar yerine devrimci kararlığını koyuyorsun; bu nedenle bizim, zaferden sonra bile Rusya'da burjuva parlamentosunu yıkmak için önce Kurucu Meclis'i toplantıya çağırmak zorunda olduğumuzu unutuyorsun. "Rus devriminin Batı-Avrupa'nın koşulları ile uyuşmayan bir durum olduğu gerçektir" diyorsun, ama bunu bize kanıtlamak için ortaya bir tek değerli tartışma koymadın. Biz bir süre için burjuva demokrasisi döneminden geçtik.

Bu dönemden, Kurucu Meclis seçimleri için uyarılarda bulunmak zorunda olduğumuz bir zamanda- hızla geçtik. Sonradan, emekçi halk, iktidarı ele geçirdiği zaman, köylüler daha hala bir burjuva parlamentosunun gerekli olduğuna inanıyorlardı.

Bu geri unsurları gözönünde bulundurarak, seçimleri ilan ederek, örneklerin ve gerçeklerin yardımıyla kitlelere şunu göstermemiz gerekiyordu: büyük bir ihtiyaç duyulduğu bu dönemde seçilmiş olan Kurucu Meclis, sömürülen sınıfların dilek ve isteklerini dile getirmiyordu. Böylece sovyetlerle burjuva hükümeti arasındaki çatışma iyice ortaya çıkmış oluyordu; yalnızca işçi sınıfının öncüsü olan bize değil, köylülerin büyük bir çoğunluğu, küçük memurlar, küçük burjuvazi için de aynı şey söz konusuydu. Tüm kapitalist ülkelerin işçi sınıfında bulunan gerici unsurlar halkın gerçek temsilcisinin parlamento olduğuna inanırlar ve orada uygulanan kirli yöntemleri görmezler. Burjuvazinin, kitleleri aldatmak için parlamentodan bir araç olarak yararlandığını söylüyorsunuz. Fakat bu düşünce size karşı çevrilmelidir ve aynı zamanda bu sizin tezlerinize de ters düşmektedir. Burjuvazi tarafından aldatılmış olan gerçekten geri kitlelere parlamentonun gerçek yüzünü nasıl açıklayacaksınız? Eğer parlamentonun içinde olmayıp dışında kalmış iseniz, parlamento içinde dönen çeşitli oyunları ya da çeşitli partilerin durumlarını nasıl göstereceksiniz? Eğer marksistseniz, kapitalist toplumda sınıflararası ilişki ile partilerarası ilişki arasında sıkı bir bağı olduğunu kabul etmek zorundasınız. Tekrarlıyorum aynı şeyi: eğer parlamentonun üyesi değilseniz ve parlamenter çalışmayı reddediyorsanız, bütün bu gerçekleri nasıl gösterebileceksiniz? Rus devrim tarihi bize açıkça emekçi halk kitlelerin, köylülerin, küçük memurların kendi deneylerinden geçmemiş olsalardı, başka hiçbir kanıtın onları inandıramayacağını göstermiştir.

Burada, parlamenter mücadeleye katılmanın zaman kaybı olduğu öne sürülmüştür. Tüm sınıfların parlamentoda olduğu kadar ilgilendikleri bir başka kurum düşünülebilir mi? Bu, yapmacık olarak ortaya çıkmaz. Eğer tüm sınıflar parlamenter mücadeleye sürükleniyorsa, bunun nedeni sınıf çıkarlarının ve düşmanlıklarının parlamentoda yansımasıdır. Kapitalizmi tek bir darbede devirebilecek bir genel grevin her yerde ve hemen oluşturulması mümkün olsaydı, o zaman birkaç ülkede

birden devrim gerçekleşmiş olacaktı. Fakat gerçekleri gözönünde bulundurmalıyız, parlamento sınıf mücadelesinin bir sahnesidir. Yoldaş Bordiga ve onun görüşlerini paylaşanlar, kitlelere gerçekleri söylemek zorundadırlar. Almanya, parlamentoda bir komünist grubun bulunabileceğine ilişkin en iyi örnektir. İşte bu nedenle açıkça kitlelere "kuvvetli, örgütü olan bir parti oluşturamayacak kadar zayıfız" demeliydiniz. Ama kitlelere zayıflığınızı itiraf etseydiniz, o zaman onlar sizin destekleyiciniz değil rakibiniz olurlardı; ve parlamentarizmin destekleyicisi olurlardı.

Eğer: "işçi kardeşler, biz o kadar zayıfız ki parlamentodaki üyelerini bu konuya eğilmeye zorlayacak kadar disiplinli bir parti bile kuramıyoruz", derseniz o zaman işçiler sizi terkedecekler, çünkü kendilerine şu soruyu soracaklardır: "bu tür zayıflıklarla proletarya diktatörlüğünü nasıl kurabiliriz?"

Proletaryanın zafere ulaştığı gün eğer elitin, orta tabakanın ve küçük burjuvazinin komünist kesileceğini sanıyorsanız çok safsınız.

Eğer bu hayale bel bağlamadınızsa, şimdiden proletaryayı kendi çizgisinde ilerlemesi için hazırlamalısınız. Devlet olaylarının hiçbirinde bu kurala bir istisna bulamayacaksınız. Devrimi izleyen günlerde, her yerde kendilerine komünist diyen ve aynı zamanda oportünizmi savunan, yani komünist partisinin veya proleter devletinin disiplinini tanımayı reddeden küçük burjuvaları göreceksiniz. Ya disipline uyacak üyeleri olan gerçekten disiplinli bir parti kurmak için işçileri örgütlersiniz ya da proletarya diktatörlüğünü hiçbir zaman hazırlayamazsınız. Umarım bu, sizin bugünkü yeni komünist partilerinin büyük çoğunluğunun parlamenter mücadeleyi reddetmesinin kendi zayıflıklarından kaynaklandığını kabul etmekteki isteksizliğinize bir karşılık olur. Gerçekten devrimci işçilerin büyük bir çoğunluğunun bizi izleyeceğine ve sizin anti parlamenter tezlerinize karşı olacaklarına inanıyorum.

İşçi ve Asker Sovyetlerini Oluşturmanın Koşulları Hakkında Karar

1. İşçi temsilcileri meclisi (sovyetler) ilk kez Rusya'da, 1905 yılında, Rusya işçilerinin devrimci hareketi büyük bir yükseliş gösterdiği sırada ortaya çıktı. Petersburg Sovyeti, daha 1905 yılında, iktidarı ele geçirme yolunda kendiliğinden adımları attı. O sırada Petersburg Sovyeti, siyasal iktidarı fethetme yönünde adımlar atıyordu, ama gücü sınırlıydı. Çarın karşı devrim hareketi güçlenip, işçi hareketini bastırmaya başlar başlamaz, kısa süreli bir direnmeden sonra Sovyetin varlığı ortadan kalktı.

2. 1916 yılında, Rusya'da yeni ve yaygın bir devrimci yükseliş başlarken, işçi sovyetlerinin derhal örgütlenmesi fikri ortaya atıldığında, Bolşevik Partisi, işçileri, sovyetleri hemen kurmamaları yönünde uyardı ve işçi sovyetlerinin, devrimin başladığı ve iktidar için verilecek dolaysız kavganın gündeme geldiği sırada, kurulmasının daha uygun düşeceğine dikkatleri çekti.

3. 1917 Devrimi'nin başlangıcında, Rusya'daki işçi temsilcileri sovyetleri, derhal işçi ve asker temsilcileri sovyetlerine dönüştü, geniş halk kitlelerini etki alanlarına çekti ve kısa zamanda büyük bir otorite kazandı; çünkü gerçek iktidar gücü onların yanında ve elindeydi. Liberal burjuvazi, ilk devrimci darbeler sonucunda düştüğü şaşkınlıktan kurtulduğunda ve sosyal hainler, Sosyalist Devrimciler ve Menşevikler, Rus burjuvazisine iktidarı yeniden eline geçirmesi için yardım etmeye başladıklarında, Sovyetlerin önemi azaldı. Ancak Temmuz 1917

olaylarından ve Kornilov'un karşı devrimci darbesinin başarısızlığa uğramasından sonra; geniş kitleler harekete geçip, karşı devrimci burjuva uzlaşmacısı hükümetin çöküşü kesinlik kazandığında, işçi sovyetleri yeniden canlanmaya başladı ve kısa bir süre sonra, ülkede belirleyici bir önem kazandı.

4. Alman ve Avusturya devrimlerinin tarihi de aynı şeyi gösteriyor. Geniş işçi kitlelerinin hareketi yükselip, devrimci dalga belirgin bir atılım göstererek Hohenzollern ve Habsburg monarşilerinin kalelerini silip süpürdüğünde, Almanya'da ve Avusturya'da işçi ve asker sovyetleri doğal olarak ortaya çıktı. İlk zamanlarda asıl güç onların elindeydi ve sovyetler, gerçek bir iktidar olma yolundaydı. Fakat bir dizi tarihsel koşulun etkisiyle, iktidar burjuvaziyle karşı devrimci sosyal demokratlara geçti; sovyetler zayıflamaya başladılar ve giderek yok oldular. Başarısızlığa uğrayan karşı devrimci Kapp-Lüttwitz Darbesi'nden sonra Almanya'da sovyetler birkaç günlüğüne yeniden canlandı; fakat kavga bir kez daha burjuvazinin ve sosyal hainlerin zaferiyle son bulunca, başlarını yeni yeni kaldıran sovyetler yine uykuya daldılar.

5. Bu olgular, sovyetlerin yaratılabilmesi için belirli önkoşulların gerektiğini göstermektedir. İşçi sovyetleri örgütlemek ve onları işçi ve asker temsilcileri sovyetlerine dönüştürmek, ancak şu üç önkoşulun varlığı haline mümkündür:

a. İşçi, asker ve bütün emekçi halkın geniş tabakalarını kucaklayan devrimci bir kitle hareketinin yükselişi;

b. Ekonomik ve siyasal bunalımın, iktidarın eski hükümetin elinden kaymasına yol açacak biçimde keskinleşmesi;

c. Kararlı, sistemli ve planlı bir iktidar mücadelesi yürütme konusunda işçi sınıfının önemli tabakaları arasında ve asıl önemlisi, komünist parti saflarında ciddi bir hazırlığın bulunması.

6. Bu önkoşulların eksik olması halinde, komünistler sistemli ve ısrarlı biçimde sovyet fikrinin propagandasını yapmalı, bu fikri kitleler arasında yaymalı, halkın geniş tabakalarına, sovyetlerin, tam anlamıyla komünizme geçiş için devletin alması gereken, amaca uygun tek biçim olduğunu göstermelidir. Fakat yukarda sıralanan koşullar yokken sovyetlerin fiilen örgütlenmesi olanaksızdır.

7. Almanya'daki sosyal hainlerin, sovyetleri genel burjuva demokratik anayasal sistemin içine katma yönündeki uğraşları, işçilerin yolundan saptırılması ve işçi sınıfı davasına gerçek bir ihanet anlamına gelmektedir. Çünkü gerçek sovyetler, ancak burjuva demokrasisini dağıtan, parçalayan ve onun yerine bir işçi diktatörlüğünü geçiren bir devlet biçimi olarak gerçekleşebilirler.

8. Bağımsızların (yani USPD) sağcı önderlerinin (Hilferding, Kautski, vb.) "sovyet sistemi"nin bir burjuva ulusal meclisle bağdaştırılabileceğini kanıtlamaya yönelik propagandaları, ya proletarya devriminin gelişim yasaları konusunda tam bir anlayışsızlığın ürünüdür, ya da işçi sınıfının bilinçli olarak yolundan saptırılmasıdır. Sovyetler, proletarya diktatörlüğü demektir. Ulusal meclis, burjuvazinin diktatörlüğüdür. İşçilerin diktatörlüğünü burjuvazinin diktatörlüğüyle birleştirmek ve uzlaştırmak mümkün değildir.

9. Almanya'da USPD'nin sol kanadının bazı temsilcilerinin, işçilere, iç savaşın gerçek gelişimiyle hiçbir bağlantısı bulunmayan, kılı kırk yaran, kof bir "konseyler sistemi" planı sunan propagandası, işçileri gerçek iktidar mücadelesinin günlük görevlerinden saptıran bir ukalalıktan ibarettir.

10. Fransa, İtalya, Amerika ve İngiltere'deki bazı tekil grupların, geniş işçi kitlelerini kapsamayan, bu nedenle de iktidar yolundaki dolaysız mücadeleyi yürütecek nitelikte olmayan sovyetler yaratma çabaları, gerçek bir sovyet devrimi için gerekli ön çalışmalara zarar vermekten başka birşeye yaramaz. Bu türden yapay bir serada oluşacak "sovyetler", en iyi ihtimalle, sovyet iktidarına yandaş küçük propaganda topluluklarına dönüşür; fakat kötü ihtimalle de bu başarısız "sovyetler", sovyet iktidarı fikrini geniş halk tabakalarının gözünde küçük düşürecektir.

11. Alman-Avusturya'sında işçi sınıfının geniş kitlelerini kapsayan işçi konseylerinin kurulması başarılarak özel bir durum meydana geldi. Buradaki durum, Rusya'daki 1917 Şubat-Ekim dönemini hatırlatıyor. Alman-Avusturya'sındaki işçi konseyleri, önemli bir politik etken oluşturuyorlar ve yeni iktidarın nüvesini meydana getiriyorlar. Bu durumda komünistlerin işçi konseylerine katılarak onların ülkenin tüm toplumsal, ekonomik ve politik hayatına müdahale etmelerine yardım

etmek; işçi konseyleri içinde komünist fraksiyonlar oluşturmak ve onların gelişmesini her yoldan desteklemek zorunda olmaları elbette anlaşılır bir şeydir.

12. Devrim olmaksızın sovyetler mümkün değildir. Proletarya devrimi olmaksızın sovyetler, bir sovyet komedisine dönüşür. Gerçek kitle sovyetleri, proletarya diktatörlüğünün tarih tarafından belirlenmiş biçimi olarak görünmektedir. Sovyet iktidarının bütün dürüst ve ciddi yandaşları, sovyet fikrini titizlikle kullanmalı, hiç durmaksızın kitleler arasında bu fikrin propagandasını yapmalı, fakat doğrudan doğruya sovyetlerin kurulmasına ancak yukarda sıralanan koşullar varolduğu zaman girişmelidir.

Komünist Enternasyonal İkinci Dünya Kongresi Manifestosu

I. Versay Anlaşması'ndan Sonraki Uluslararası İlişkiler

Tüm dünya burjuvazisi, geride kalmış savaş günlerini bir keder ve hüzünle anıyor. Uluslararası ve iç politikanın tüm temelleri altüst olmuş, yahut sarsılmıştır. Sömürücüler dünyasının geleceği fırtınalara gebedir. Uluslararası dengenin ve silahlı barışın dayanmakta olduğu eski ittifaklarla, karşılıklı güvenceler sisteminin emperyalist savaş tarafından yıkılması tamamlanmıştır. Versay Barışı'ndan da yeni bir istikrar doğabilmiş değildir.

Önce Rusya, sonra Avusturya-Macaristan'la Almanya, paylaşım kavgasının dışına atılmıştırlar. Bir zamanlar dünya emperyalizminin yağmacıları arasında ilk sıralarda yer almış olan bu birinci sınıf güçler, şimdi yağmanın kurbanları haline gelmiştir ve parça parça edilmektedir. Şimdi Ren Nehri'nden başlayıp, Orta ve Doğu Avrupa'yı kucakladıktan sonra, Pasifik Okyanusu'nda sona eren, uçsuz bucaksız bir sömürge alanı galip Antant emperyalizminin önüne serilmiş bulunuyor. Kongo'yu, Suriye'yi, Mısır'ı ve Meksika'yı, Rusya'nın stepleriyle, ormanları ve dağlarıyla; Almanya'nın işgücüyle ve kalifiye işçileriyle kıyaslamak mümkün müdür?

Galip emperyalistlerin yeni sömürge politikası oldukça sadeydi: mevcut proleter cumhuriyetini alaşağı ederek, Rusya'daki hammadde

kaynaklarına el koymak; Almanya'daki işgücünü, Alman kömürünü ele geçirmek ve Alman girişimcilerine forsa bekçisi rolünü yükleyip, bu biçimde üretilecek malların ve işletme gelirlerinin kullanım hakkını ele geçirmek. Askeri bakımdan başarılar elde etmekte olduğu sıralarda, Alman emperyalizminin tasarladığı "Avrupa'yı örgütleme" planları, şimdi muzaffer Antant tarafından devralınmıştır. Alman İmparatorluğu'nun haydutlarını sanık sandalyesine oturtan Antant hükümetleri, şimdi onları kendi eşitleri gibi kabul ediyorlar.

Ama galiplerin kampında bile mağluplar vardır.

Kendi şovenizmi ve elde ettiği zaferin sarhoşluğuyla Fransız burjuvazisi daha şimdiden kendini Avrupa'nın efendisi olarak görüyor. Halbuki gerçekte Fransa hiçbir zaman İngiltere ve ABD gibi güçlü rakiplerine bugünkü kadar kölece bağımlı bir durumda olmamıştı. Fransa Belçika'ya bir askeri ve ekonomik program dayatarak, bu zayıf müttefikini kendine bağımlı bir taşra kentine dönüştürmek istiyor; ama İngiltere karşısında üstlendiği rol, en fazla Belçika'nın kendisiyle ilişkisindeki rolü kadardır. Şimdilik, İngiliz emperyalistleri Fransız tefecilerinin kendi kullanımlarına sunulmuş olan kıta Avrupa'sının sınırları içerisindeki öcalma eylemlerine göz yumuyor; böylece Avrupa işçilerinin hatta İngiltere'dekilerin öfkesi Fransa'ya yöneltilmiş oluyor. Sıfırı tüketerek iflas etmiş bulunan Fransa'nın gücü sadece görünüştedir ve yapaydır; Fransız sosyal yurtseverleri bugün değilse yarın, bu gerçeğin farkına varmak zorunda kalacaktırlar.

İtalya, uluslararası ilişkilerdeki ağırlığının çok daha büyük bir kısmını kaybetmiş bulunuyor. Kömür, hammadde ve ekmek kıtlığı çeken; savaş tarafından dengesi tamamen bozulmuş bulunan; İtalyan burjuvazisi, bütün kötü niyetine rağmen, layık olduğunu sandığı şiddet ve yağma hakkını bile istediği gibi kullanamıyor; hatta İngiltere'nin kendisine isteyerek terkettiği en ücra sömürge köşelerinde bile bunu yapamıyor.

Hala feodal olan bir toplumda, kapitalist rejimin iç çelişkilerinin kıskacında bulunan Japonya ise, en derin devrimci krizlerden birin arefesindedir; uluslararası politikada kendi lehine olan koşullara rağmen, bu kriz daha şimdiden onun emperyalist atılımını felce uğratmıştır.

Geriye sadece iki büyük sahici dünya gücü kalıyor: İngiltere ve

ABD.

İngiltere, Asya'daki rakibi Çarlık'tan ve tehditkar Alman rekabetinden kurtulmuştur. İngiltere'nin denizlerdeki gücü doruk noktasına ulaşmış durumdadır. Bütün kıtaları, kendisine tabi kıldığı halklardan oluşan bir zincirle kuşatmıştır. Finlandiya, Estonya ve Letonya'ya el koymuştur; İsveç ve Norveç'in bağımsızlığının son kırıntılarını da ortadan kaldırmıştır. Baltık Denizi'ni Britanya sularına ait bir körfez haline getirmiştir. Kuzey Denizi'nde ona karşı koyabilecek kimse yoktur. Ümit Burnu'na, Mısır, Hindistan, İran ve Afganistan'a sahip olduğu için, Hint Okyanusu'nu tamamen kendisinin hükmettiği bir iç deniz haline getirmiştir. Okyanusların efendisi olarak kıtaları denetimi altına almıştır. Dünyanın egemeni olan İngiltere'nin sınırları bir yanda Amerikan dolar cumhuriyetine, öbür yanda da Rus Sovyet Cumhuriyeti'ne dayamaktadır.

Dünya savaşı, ABD'yi kıtasal tutuculuğundan kesinlikle vazgeçmek zorunda bırakmıştır. ABD'nin atılım alanı genişlerken, kendi ulusal kapitalizm programı olan Monroe Doktrini'nin "Amerika Amerikalılarındır" şiarı, emperyalizmin programının şiarı olan "Tüm Dünya Amerikalılara" şiarıyla yer değiştirmektedir.

Savaşı, ticaret, sanayi, borsa oyunları yoluyla istismar etmekle yetinmeyip, tarafsız kaldığı sürece Avrupa kanından süzerek elde ettiği zenginlerden başka zenginliklere göz diken ABD, savaşa girmişti ve Almanya'nın yenilgiye uğratılmasında belirleyici bir rol oynadıktan sonra, Avrupa ve dünya politikasının bütün politik sorunlarının çözülmesi işlerine karışmaya başlamıştı.

ABD, farklı ırklara mensup büyük toplulukların federatif birliğini sağlama yolunda kendi topraklarında yaşadığı deneyimi, Milletler Cemiyeti bayrağı altında, okyanusun öbür yakasına taşımaya çalıştı. Hem Avrupa halklarını hem de dünyanın diğer ülkelerindekileri Washington hükümetine tabi kılarak, onları kendi zafer arabasına koşmak istedi. Bundan böyle Milletler Cemiyeti, "Yankee ve Şürekası" markasını taşıyan bir dünya tekeli olmalıydı.

Kamu arazilerinin büyük peygamberi olan ABD başkanı kendi Sina Dağı'ndan (Hz. Musa'ya On Emir'in tebliğ edildiği dağ-çn) inerek, elinde on dört maddesiyle Avrupa'yı fethetmeye geldi. Burjuvazinin

borsacıları, bakanları, işadamları yeni vahiyin ne anlama geldiği hakkında, bir an için bile olsa, yanılmış değiller. Buna karşılık Kautski'nin mayasıyla yoğrulmuş olan Avrupa'lı "sosyalistler", bir dini ayindeymiş gibi kendilerinden geçip, adeta Nuh'un gemisi saydıkları Wilson'un kutsal gemisi etrafında, tıpkı (On Emir'i başkent yaptığı Kudüs'e götürürken şehre dans ederek girdiği rivayet edilen) kral Davut gibi dans etmeye başladılar.

Ama pratik sorunların çözümüne sıra geldiğinde, Amerikalı havari gayet iyi gördü ki, Doların muazzam yükselişine rağmen, ulusları birleştiren ve birbirlerinden ayıran deniz yolları üzerinde, öncelik hakkı hala Büyük Britanya'ya aitti; zira İngiltere, en güçlü filoya, en uzun halatlara ve dünya çapında korsanlık etme konusunda eskiden kalma bir deneyime sahipti. Öte yandan, Wilson bir de Sovyet Cumhuriyeti'ne ve komünizme tosladı. Derin bir yara alan Amerikan Mesih'i, İngiltere'nin kendi diplomatik mevkilerinden biri (kançılarya) haline getirdiği Milletler Cemiyeti'nden vazgeçti ve Avrupa'ya sırt çevirdi.

Yine de, İngiltere karşısında bir kez başarısız kaldı diye, Amerikan emperyalizminin kabuğuna çekileceğini, yani politikasını yeniden Monroe Doktrini'ne uydurabileceğini sanmak çocukluk olur. Hayır, Amerika kıtasını git gide daha zorbaca yollara başvurarak köleleştirmeyi, Orta ve Güney Amerika devletlerini sömürgeleştirmeyi sürdürürken, iki yönetici parti tarafından, Demokratlar ve Cumhuriyetçiler tarafından temsil edilen ABD, İngiltere tarafından kurulan Milletler Cemiyeti'nde iyi bir yer tutmak için, Kuzey Amerika'nın dünyanın merkezi olarak görüleceği kendi "Milletler Cemiyeti"ni oluşturmaya hazırlanıyor. İşleri doğru ucundan yakalayabilmek için, kendi filosunu üç ya da dört yıl içinde İngiltere'ninkinden daha güçlü kılma niyetindedir. Emperyalist İngiltere, kendi kendine "olmak ya da olmamak?" sorusunu bu nedenle soruyor.

Bu iki devin gemicilik alanındaki şiddetli rekabetine, bir de bundan daha az şiddetli olmayan petrol rekabeti ekleniyor. İngiltere ile ABD arasında hakem rolü oynamaya kalkışan Fransa, küçük bir uydu gibi, kendini İngiltere'nin yörüngesinde buluvermiştir. Milletler Cemiyeti kendisi için tahammül edilmez bir yük haline gelmiştir ve Fransa, İngiltere ile ABD arasındaki çatışmayı körükleyerek bu yükten kurtul-

mak istemektedir.

Böylece en büyük dünya güçleri yeni bir dünya düellosunu hazırlamak için çabalıyorlar.

Savaş boyunca öne çıkarılmış olan küçük ulusların özgürleşmesi fikri, ister galip ister mağlup olsunlar, tüm Balkan devletlerinin tamamen parçalanıp köleleştirilmesi ve Avrupa'nın hatırı sayılır bir bölümünün "balkanlaştırılması" olarak somutlaştı.

Galip gelenlerin emperyalist çıkarları, onları mağlup ettikleri güçlerin elinden, ayrı milliyetleri temsil eden bazı küçük devletleri koparıp almaya yöneltti. Bu durumda milliyetler sorunu denen sorun, söz konusu bile olamazdı; çünkü emperyalizm büyük güçlerinki dahil, ulusal çerçevelerin kırılması demektir. Yeni yeni kurulan ufak tefek burjuva devletleri, emperyalizmin birer yan ürününden başka birşey değildir. Açıktan açığa baskı altında tutulan, yahut resmen koruma altına alınmış gibi görünen bir dizi küçük ulus, gerçekte, geçici destekler sağlamak üzere emperyalizm tarafından ve kendisine bağımlı devletler olarak yaratılmıştır: Avusturya, Macaristan, Polonya, Yugoslavya, Bohemya, Finlandiya, Estonya, Letonya, Litvanya, Ermenistan, Gürcistan vs. Bu devletlere bankalar, demiryolları, kömür tekeli yoluyla hükmeden emperyalizm, onları dayanılmaz ekonomik ve ulusal zorluklara, bitmez tükenmez çatışmalara, kanlı kavgalara mahkum ediyor.

Bir zamanlar uluslararası proletaryanın ilk gösterilerine ve devrimci demokrasinin programına konu olmuş olan Polonya'nın yeniden kuruluşu emperyalizmin eliyle ve devrime köstek olmak üzere gerçekleşmiştir; bu, tarihin ne korkunç bir şakasıdır! "Demokratik" Polonya'nın ilk öncüleri, Avrupa'nın heryerindeki barikatlarda dövüşerek ölmüşlerdi; şimdi ise bu Polonya, İngiliz-Fransız haydutlarının elinde, dünyanın tanık olduğu ilk proleter cumhuriyetine saldırırken başvurdukları pis ve kanlı bir alet haline gelmiş durumdadır.

Polonya'nın yanıbaşında, Fransız sermayesi tarafından satın alınmış "demokratik" Çekoslovakya, sovyetik Rusya'ya ve sovyetik Macaristan'a karşı dövüşecek beyaz muhafızları sağlıyor.

Orta Avrupa'da hüküm süren ekonomik ve politik karmaşadan kurtulup, tek sahici kurtuluş yolu olan sovyet federasyonuna kavuşmak için, Macar proletaryasının kahramanca girişimi ittifak halindeki kapi-

talist gericilik tarafından bastırılmıştı. O sırada, kendisine önderlik eden partiler tarafından aldatılmış bulunan, Avrupa'nın büyük güçlerinin proletaryası, sosyalist Macaristan'a ve kendi kendisine karşı yükümlülüklerini yerine getiremez haldeydi.

Budapeşte'deki sovyet hükümeti, sosyal hainlerin yardımıyla alaşağı edildi. Üç buçuk yıl boyunca iktidarda kalmayı başarmış bulunan bu sosyal hainler, Kolçak'ın, Denikin'in, Wrangel'in ve Antant'ın diğer ajanlarının kanlı cinayetlerini kat be kat aşan cinayetler işleyen, zincirinden kurtulmuş aşağılık karşı devrimciler tarafından yerle bir edildi. Ama bir süre için yenik düşmüş olsa bile, sovyetik Macaristan, göz kamaştırıcı bir fener gibi, Orta Avrupa emekçilerine yol göstermeye devam ediyor.

Türk halkı, Londra'daki zorbaların kendisine dayattığı utanç verici barışa boyun eğmek istemiyor. Anlaşmanın maddelerini uygulatmak amacıyla, İngiltere Yunanistan'ı silahlandırıp, Türkiye'nin üzerine saldı. Böylece, Balkan yarımadasıyla Küçük Asya, Türklerle Yunanlılar, tam bir tahribata, bir karşılıklı kıyıma mahkum oldu.

Antant'ın Türkiye'ye karşı mücadelesinde Ermenistan da programa dahil edildi; tıpkı Almanya'ya karşı Belçika'nın, Avusturya-Macaristan'a karşı Sırbistan'ın olduğu gibi... Tanımlanmış sınırlardan ve bağımsız yaşama imkanından yoksun olarak Ermenistan oluşturulduktan sonra, Wilson "Milletler Cemiyeti"nin kendisine önerdiği Ermeni mandasını reddetti; zira, Ermeni topraklarında ne petrol, ne de platin vardı. "Kurtarılmış" Ermenistan her zamankinden daha çok korumasız durumdadır.

Hemen hemen yeni yaratılan "ulusal" devletlerin tümünün bağrında, bir sınır ötesi milliyetçilik bulunuyor; yani hepsinin içinde gizli bir ulusal çıban saklıdır.

Galip devletlerin elindeki topraklarda da ulusal mücadele en yüksek gerilime ulaşmıştır. Dünyanın dört bucağındaki halkları kendi vesayeti altına almak isteyen İngiliz burjuvazisi, hemen yanıbaşındaki İrlanda sorununa tatmin edici bir çözüm bulmaktan acizdir.

Sömürgelerdeki ulusal sorun çok daha büyük tehditlere gebedir. Mısır, İran, Hindistan ayaklanmalarla sarsılıyor. Avrupa ve Amerika'nın ileri proleterleri, sovyet federasyonu şiarını sömürgelerin emek-

çilerine aktarıyorlar.

Ulusal, uygar, burjuva, resmi, hükümetlerin Avrupa'sı, savaştan ve Versay Barışı'ndan çıktığı haliyle, bir deliler evini andırıyor. Yapay yollardan yaratılmış, parçalanmış, kendilerine dayatılan sınırların içinde boğulan küçük devletler, birbirlerinin boğazına yapışarak, beş para etmez küçük taşra kentleri, yahut limanlar uğruna birbirleriyle çekişmektedir. Onlar daha güçlü devletlerin koruması altına girmeye çalışırlarken, bu devletler arasındaki uyuşmazlıklar da günden güne artıyor.

İtalya, Fransa karşısındaki düşmanca tutumunu korumaktadır ve eğer Almanya'nın kendisi başını kaldırabilecek durumda olsa, Fransa'ya karşı onu desteklemeye hazır olarak beklemektedir. İngiltere, karşısında beslediği kıskançlık Fransa'yı kemirmektedir ve haraçlarını elde edebilmek için Avrupa'nın her köşesini yeniden ateşe vermeye hazırdır. ABD'ye yönelik dünya çapındaki tertiplerini sürdürebilmesi için, İngiltere'nin ellerinin serbest kalması gereklidir; bunun için, Fransa'nın yardımıyla Avrupa'yı bir kargaşa ve güçsüzlük ortamında tutmaya çalışmaktadır. Japonya'nın Doğu Sibirya'ya süzülmesine göz yuman ABD, böylece 1925'ten önce donanmasının İngiltere'ninki karşısında üstünlük elde etmesi için zaman kazanmaya çalışıyor; tabii bu, eğer İngiltere bu tarihten evvel kendisiyle boy ölçüşmeye kalkışmazsa olabilecektir.

Bu tabloyu gerektiği gibi tamamlayabilmek için, Fransız burjuvazisinin askeri dahisi sayılan Mareşal Foch'un yaptığı bir uyarıyı eklemek gerekiyor: bir dahaki savaş, öncekinin kaldığı noktadan başlayacak; herşeyden önce uçaklar ve tanklar, yarı otomatik tüfeklerin yerine otomatik tüfek ve mitralyözler, süngünün yerine el bombaları boy gösterecektir.

Avrupa'nın, Amerika'nın, Asya'nın, Afrika'nın ve Avustralya'nın işçileri ve köylüleri! On milyon hayatı, on milyon kişinin hayatını, yirmi milyon yaralı ve sakatı kurban vermiştiniz. Artık, bu bedel karşılığında ne elde ettiğinizi biliyorsunuz!

II. Ekonomik Durum

Bu arada, insanlık harap olmaya devam ediyor.

Savaş, dünya kapitalizminin en önemli kazanımlarından biri olan

ekonomik gelişmenin tüm bağlantılarını, mekanik bir biçimde yoketti. 1914'den itibaren İgiltere, Fransa ve İtalya Orta Avrupa'dan ve Orta Doğu'dan tamamen ayrı düşmüşlerdi; 1917'den beri de Rusya'dan ayrı düşmüşlerdir.

Birkaç kuşağın eseri olan tüm bir birikimi yokeden üç-dört yıllık savaş boyunca, insan emeği en alt düzeye indirgenmiş ve esas olarak çoktan beri sahip olunan hammadde rezervlerini, meta haline getirmek için kullanılmıştır; ve bunlarla da özellikle silahlar ve imha araçları imal edilmiştir. Doğanın derinliklerinden hammadde ve yakıt elde etmek üzere insanın, cimri ve atıl doğayla giriştiği dolaysız mücadelenin belirlediği ekonomik alanlarda emek, gitgide sıfıra indirgenmiştir. Antant'ın zaferi ve Versay Barışı, ekonomik tahribatı ve genel çöküşü hiç de durdurmamış, sadece bunların yollarını ve biçimlerini değiştirmiştir. Sovyet Rusya'ya uygulanan ekonomik abluka ve Rusya'nın bereketli sınırları boyunca yapay olarak kışkırtılan iç savaş, tüm insanlığın refahı açısından ölçülemeyecek kadar büyük zararlara neden olmuştur ve olmaktadır. Eğer Rusya, teknik açıdan çok mütevazi bir ölçüde desteklenmiş olsaydı bile, ekonominin sovyetik biçimleri sayesinde Avrupa'ya bir zamanlar Çarlık Rusya'sının sunduğundan iki-üç kat fazla gıda maddesi ve hammadde sunabilirdi; Enternasyonal bütün dünya karşısında bu gerçeği doğruluyor. Halbuki bunun önünü açacağı yerde İngiliz-Fransız emperyalizmi, emekçiler cumhuriyetinin tüm enerjisini ve tüm kaynaklarını kendini savunmak için kullanmaya zorluyor. Rus işçilerini yakıttan mahrum etmek için İngiltere, Bakü'yü pençesi altında tutuyor; ama bu yüzden Bakü petrolü hemen hemen hiç kullanılmıyor, çümkü İngiltere bunun çok küçük bir kısmını ithal edebilmiştir. Çok zengin kömür yataklarına sahip olan Don havzası, Antant'ın hesabına çalışan beyaz muhafız haydutları tarafından bunların bu bölgede saldırıya geçmeyi başardıkları her durumda tarümar ediliyor. Fransız mühendisleriyle istihkamcıları, Rusya'nın köprüleriyle demiryollarını imha etmek için, birçok özenli sabotaj gerçekleştirmişti; Japonya, Doğu Sibirya'yı yağmalayıp, harabetmekten bugüne kadar vazgeçmemiştir.

Avrupa'nın ekonomik hayatının yeniden canlanması için, Alman sanayi bilimiyle Alman işgücünün çok yüksek orandaki verimliliği,

son derece önemlidir. Bu iki faktör, Versay Barışı'nın maddeleri tarafından savaşın yolaçtığından çok daha büyük ölçüde felce uğratılmıştır. Antant bir ikilemle karşı karşıyadır: insanların ödeme gücünün olması için, onlara çalışma imkanı sunmak gerekir; insanların çalışmalarını sağlamak için, yaşamalarına izin vermek gerekir. Ama, yıkıma uğramış, parçalanmış çok kan kaybetmiş Almanya'nın, hayatını yeniden düzenlemesini sağlamanın yolunu açmak, Almanya'da protesto sarsıntılarını mümkün kılmak demektir. Foch Almanya'nın rövanşından ürküyor ve bu tedirginlik onun her yaklaşımında kendini gösteriyor; örneğin, Almanya'nın doğrulmasını önlemek için, onun üzerindeki askeri kıskacı hergün biraz daha sıkıştırmak isteyişinin ardında, bu tedirginlik yatıyor.

Herkesin eksikliğini duyduğu birşeyler var, herkes muhtaç durumdadır. Yanlız Almanya'nın bilançosuna değil, Fransa ve İngiltere'nin bilançolarına da damga vuran olgu, borç kalemlerinin ağır basmasıdır. Fransa'nın borçları üçyüz milyar franka ulaşıyor, gerici senatör Gaudin Villaine'in iddialarına bakılırsa, bu borçların en az üçte ikisi zimmete para geçirme, istismar ve düzensizliklerden kaynaklanıyor.

Fransa'nın altına ve kömüre ihtiyacı var. Fransız burjuvazisi, sermayesinin faizlerini talep etmek için, savaşta ölmüş sayısız askerin mezarlarından medet umuyor: "Almanya bunun bedelini ödemeli! General Foch'un elinde, Alman kentlerini işgal edecek kadar Senegal'li asker yok mu?" "Rusya bunun bedelini ödemeli". Bu isteğinin içtenliğine inanmamızı sağlamak için, Fransız hükümeti kendi vilayetlerinin imarı için yurttaşlarından vergi olarak söküp aldığı milyarları Rusya'yı yakıp yıkmak üzere harcıyor.

Uluslararası mali anlaşmaların savaş borçlarını sıfırlayarak Fransızların sırtındaki vergi yükünü hafifletmesi bekleniyordu; bu anlaşmalar hayat bulmamıştır. Yani, ABD'nin Avrupa'ya on milyar İngiliz sterlini tutarında bir armağan sunmaya pek hevesli olmadığı anlaşılmıştır.

Kağıt para basımı hergün biraz daha çarpıcı bir rakama ulaşarak sürüyor. Birleştirilmiş bir ekonomik örgütlenmenin, sistematik bir erzak dağıtımın mevcut olduğu; parasal ücretin yerini giderek ayni ücretin almakta olduğu; Rusya'da, kağıt para basımının sürmesi ve bunların

değerinin hızla düşüşü, eski ticari ve mali sistemin bozukluğunu göstermekten başka bir anlam taşımıyor. Ama kapitalist ülkelerde, hazine bonolarının artan miktarlarda piyasaya sürülmesi, derin bir ekonomik kargaşanın ve yaklaşan bir iflasın işaretidir.

Antant ülkelerinin düzenlediği konferanslar, sanki en revaçtaki plajlardan ilham almak ister gibi bir oraya bir buraya taşınıyor. Herkes savaşta dökülen kanların bedelini, ölülerinin sayısına orantılı bir savaş tazminatı talep ediyor. Bu seyyar borsa işleyişi içinde her onbeş günde bir aynı soruyu gündeme getiriyor: Almanya'nın ödeyemeyecek durumda olduğu tazminatların yüzde ellisini mi yoksa ellibeşini mi Fransa almalı? Elbette, bu hayali konferanslar bir zamanlar büyük bir gururla savunulan, şu ünlü Avrupa "oganizasyonu"nu taçlandırmak için yapılıyor.

Savaş kapitalizmin bir evrime uğramasına yol açtı. Eskiden, artı değerin sistematik olarak sıkılıp suyunun çıkarılması, girişimcinin gelirlerinin tek kaynağıydı. Uluslararası yağmaya dayanan akıllıca spekülasyonlar sayesinde, bir kaç gün içinde temettülerini ikiye dörde katlamaya alışmış bulunan burjuva efendiler, bunu artık pek yavan bir ilgi alanı olarak görüyor.

Bu arada burjuvalar, kendilerini rahatsız eden bazı önyargılardan kurtulup, hızla ve cüretle hareket etme konusunda bugüne kadar sahip olmadıkları bir yetenek kazandılar. Savaş, tüm bir ülkeyi ablukaya alıp açlığa sürüklemeyi; huzur içindeki köy ve kentleri bombalayıp, kundaklamayı; nehirlere ve su kaynaklarına kolera mikrobu bulaştırmayı; diplomatik kargolarla dinamit taşımayı; düşman ülkelerin paralarının sahtesini basıp, piyasaya sürmeyi; bu güne kadar akla gelmeyecek ölçüde rüşvete, casusluk ve kaçakçılığa başvurmayı sanki alelade işlermiş gibi yapmaya alıştırdı burjuvaziyi. Savaş sırasında başvurulan kimi yöntemler barışın imzalanmasından sonra da ticaret dünyasında geçerliliğini korumaya devam etti. Belli bir çaptaki ticari operasyonlar, devletin himayesi altında gerçekleşiyor. Devlet tepeden tırnağa silahlı bir haydutlar topluluğuna benzer hale geliyor. Dünyadaki üretim alanı, her geçen gün biraz daha daralıyor ve üretime el koyma gayretleri de bir o kadar pahalıya mal olup, çılgınca bir hal alıyor.

Önlemek; işte kapitalizmin politikasının son sözü, korumacılığın

ve serbest dolaşımcılığın yerini alan, yeni şiarı budur! Lokomotif yahut mücevher diye ayırdetmeksizin ellerine ne geçtiyse yağmalayan Rumen haydutlarının Macaristan'daki çapulculuklarımn temel özellikleri, Lloyd George'un ve Millerand'ın ekonomik felsefesine damga vuruyor.

İç ekonomik politikada da, burjuvazi iki arada bir derede kalmıştır. Hem millileştirmeler, yönetmelik düzenlemeleri ve denetim yollarıyla devletin müdahalesini sağlayan çok etkili bir sistem kurmak mümkündür; hem de devletin ekonomi işlerine el koymasına karşı, giderek artan şikayetler vardır. Fransız parlamentosu, özel demiryolları kumpanyalarında hisseleri olan kapitalistlerin çıkarlarını zedelemeksizin. cumhuriyetin tüm demiryollarının tek bir elden, merkezi olarak yönetilmesini sağlayabilecek bir uzlaşma formülü arıyor. Ama aynı anda, kapitalist basın, özel girişimi frenleyen ve devlet müdahalesinin ilk adımı olan "devletçiliğe" veryansın eden, bir kampanya yürütüyor. ABD'de, savaş zamanında, demiryolları devlet eliyle yönetilmekteyken, sonra bu düzenleme değiştirilmişti; şimdi, hükümet denetimin kaldırılmasından beri. demiryolları daha çok güçlükle karşı karşıyadır. Yine de Cumhuriyetçi Parti, programında ekonomik hayatı hükümetin keyfi müdahalelerinden kurtaracağını vaad ediyor. Reformizmin safdil müridleriyle sahtekar savunucuları, demiryollarının millileştirilmesini Fransa'ya evrensel bir reçete gibi sunarken; Amerikan sendikalarının şefi, sermayenin yaşlı bekçi köpeği Samuel Gompers, buna karşı mücadele ediyor. Aslında, çöküş çağına girmiş bulunan kapitalizmde devletin düzensiz müdahaleleri, spekülatörlerin tahripkar faaliyetlerini destekleyip, ekonomiyi tam bir kargaşaya sürüklemekten başka birşeye yaramaz. Ulaşım ve üretim araçlarını tröstlerin elinden alıp, "millete", yani burjuva devletine devretmek, olumsuzlukları önlemek değil, genel kural haline getirmektir; çünkü "millet" dedikleri burjuva devleti, kapitalist tröstlerin en güçlü ve en aç gözlü olanıdır.

Fiyatların düşüşü ve paranın değer kazanması, yaklaşan iflası gizlemesi mümkün olmayan yanıltıcı belirtilerdir. Fiyatlar istedikleri kadar düşsün: bu hammaddelerin artması ve emeğin daha verimli kılınması anlamına gelmiyor.

Kanlı savaş tecrübesinden beri. işçi sınıfı aynı koşullar altında ay-

nı gayretle çalışmıyor. Yaratılması yıllar alan değerlerin birkaç saat içinde imha edilmesi; bir yanda yıkıntılardan ve ölülerin kemiklerinden oluşan tepeler yükselirken, finans çetelerinin borsada milyarlara ulaşan meblağlarla küstahça oynaması; işçi sınıfı saflarında ücretli emeğin otomatik disiplinini korumak amacıyla başvurulması pek uygun olmayan tarih dersleridir bunlar.

Burjuva iktisatçıları, onun adına kağıt paçavralar üretenler, "bir tembellik dalgasının" heryere yayıldığını ve bunun Avrupa ekonomisinin geleceğini tehdit ettiğini yazıp, söylüyorlar. Yöneticiler kalifiye işçilere bazı ayrıcalıklar tanıyarak zaman kazanmaya çalışıyorlar. Ama boşuna çabalıyorlar. Emeğin üretkenliğinin yeniden sağlamlaştırılması ve geliştirilebilmesi için yanıt verilmesi gereken şey şudur: işçiler her bir çekiç darbesini, kendi geleceklerini iyileştirmek, eğitimlerini arttırmak ve evrensel bir barışı yaklaştırmak için vurduklarından emin olmak istiyor. Halbuki bu güvenceyi verebilecek olan, sadece bir sosyal devrimdir.

Besin maddeleri fiyatlarındaki artış, bütün ülkelerde hoşnutsuzluk ve isyan duyguları ekiyor. Fransa'nın, İtalya'nın, Almanya'nın ve diğer ükelerin burjuvaları, hayat pahalılığı afetine ve tehditkar grev dalgalarına karşı koyabilmek için, geçici çözümlerden başka birşey bulamıyor. Boğazına kadar borca batmış bulunan devlet, ziraatçilerin üretim masraflarının hiç değilse bir kısmını karşılayabilmek için, karanlık spekülasyonlara girişip, beş parasız kalacağı günü geciktirmek isterken, kendi kendini soyuyor. Bazı işçi kesimlerinin bugün savaş öncesindekinden bile daha iyi koşullarda yaşıyor oldukları doğru olsa bile, bu olgu kapitalist ülkelerin ekonomik durumunu yansıtmak bakımından hiçbirşey ifade etmiyor. Bugün için geçici sonuçlar elde etme amacıyla yarını ipotek ederek sahtekarlara borçlanılıyor; yarınlar her türlü felakete ve sefalete gebedir.

Ya ABD'ye ne demeli? "Amerika insanlığın umududur" Turgot'nun bu sözünü Millerand'ın ağzından tekrarlarken, hiç kimseye borçlarını ödemeye niyeti olmayan Fransız burjuvazisi, alacaklarını tahsil edebilmeyi umuyor. Ama Avrupa'yı içinde bulunduğu ekonomik çıkmazdan kurtarmaya, ABD'nin de dermanı yoktur. ABD, sahip olduğu hammadde stoklarını son altı yıl içinde tüketti. Amerikan kapita-

lizmi, kendini savaşa ayarlayabilmek için, sanayisinin temellerini daraltmak zorunda kalmıştır. Avrupalılar Amerika'ya göç etmeyi durdurmuştur. Kah seferberlik nedeniyle, kah yeniden beliren bir vatan serabı yüzünden, Amerika'daki yüzbinlerce Alman, İtalyan, Polonyalı, Sırp, Çek, yüzünü tekrar Avrupa'ya dönüyor, böylece başlayan geri dönüş dalgası Amerikan sanayisinin yedek işgücü rezervlerini boşaltıyor. Hem hammadde kıtlığı, hem de işgücünün eksilmesi, Atlantik ötesi cumhuriyetin sırtına büyük bir yük bindiriyor ve derin bir ekonomik krize neden oluyor; bu kriz nedeniyle Amerikan proletaryası yeni bir devrimci mücadele evresine giriyor. Amerika hızla Avrupalılaşıyor.

Tarafsız ülkeler de savaşın ve ablukanın sonuçlarından kurtulabilmiş değillerdir. Büyük küçük, hasım yahut tarafsız, galip yahut mağlup olmalarına bakmaksızın birbiriyle sıkı bir ilişki içinde bulunan kapitalist devletlerin ekonomileri, adeta bileşik kaplardaki bir sıvı gibi, aynı düzeye gelme eğilimindedir: sefalet, açlık ve kokuşma.

İsviçre, her gelişmenin kendi dengesini tehdit ettiğini, gün be gün farketmektedir. İskandinavya'da, büyük bir altın ithalatının bile çözemeyeceği, bir kaynak sıkıntısı vardır; İngiltere'den almak istedikleri kömürü, azar azar talep etmekte ve bunu bile ancak binbir rica ile elde etmektedir. Avrupa'daki açlığa rağmen, Norveç balıkçılığı inanılmaz bir kriz içindedir.

Bir çok insanı, atları, besin kaynakları, Fransa tarafından yutulmuş bulunan İspanya, ihtiyaçlarını karşılamak için, karşı karşıya olduğu güçlükleri aşamıyor. Bu da, şiddetli grevlere ve açlığın sokağa dökülmeye ittiği kitlelerin gösterilerine neden oluyor.

Burjuvazi büyük bir umutla kırlardan medet umuyor. Ekonomistler de, köylülerin refah düzeyinin olağanüstü arttığını doğruluyor. Bu bir yanılsamadır. Savaş sırasında ürünlerini pazara ulaştırmayı başarabilen köylülerin, her yerde az çok bir servet edindikleri doğrudur. Bunların ürünlerini iyi fiyatlarla satıp, paranın para olduğu zamanda aldıkları borçları, ucuza elde ettikleri bu parayla kapatmayı başardıkları da doğrudur. Bunun kendileri için büyük bir avantaj olduğu açıktır. Ama savaş sırasında tarlalarının, otlaklarının düzeni bozulmuş, verimi düşmüştür. Şimdi sanayi ürünlerine ihtiyaçları artmakta; ama paranın değeri düştüğü ölçüde, bu malların fiyatları da yükselmektedir. Hazine-

nin talepleri korkunç bir boyut kazanmıştır; köylüyü ürünleri ve arazileriyle birlikte yutmakla tehdit etmektedir. Böylece, refah düzeyinin geçici olarak yükseldiği bir dönemin ardından, küçük köylüler giderek önlenemez güçlüklerle yüzyüze kalmaktadır. Köylülerin savaşın sonuçları hakkındaki hoşnutsuzlukları artmaya devam edecektir; ve sürekli ordu içinde temsil edilen köylülük, burjuvazi için pek çok tatsız sürprizleri barındırmaktadır.

Avrupa'yı yöneten bakanların ekonominin yerli yerine oturtulmakta olduğu hakkındaki sözleri, koca bir yalandır. Avrupa ve onunla birlikte tüm dünya, çöküyor.

Kapitalizmin temellerinde kalındıkça, kurtuluş ümidi yoktur. Emperyalizmin politikalarının ihtiyaçları ortadan kaldırması mümkün değildir; olsa olsa, hala mevcut olan kaynakların da tükenmesini teşvik ederek bu ihtiyaçları daha sancılı hale getirebilir.

Uluslararası bir sorun olan yakıt ve hammadde sorunu, ancak planla düzenlenip, ortaklaştırılmış ve toplumsallaştırılmış bir üretim sayesinde çözülebilecek bir sorundur.

Devlet borçları sıfırlanmalıdır. Emek ve ürünleri dünyanın zenginler klübüne (plutokrasi) ödemek zorunda bırakıldıkları korkunç haraçtan kurtarılmalıdır. Bu plutokrasi alaşağı edilmelidir. Dünya ekonomisini dilim dilim parçalayan devlet sınırları ortadan kaldırılmalıdır. Antant emperyalistlerinin Yüksek Ekonomi Şurası'nın yerine, insanlığın tüm kaynaklarının merkezi kullanımını sağlayacak olan dünya proletaryasının Yüksek Ekonomi Şurası geçirilmelidir.

İnsan türünün varlığını sürdürebilmesini sağlamak için, emperyalizmi gebertmek lazımdır.

III. Savaştan Sonraki Burjuva Rejimi

Bolluk içinde yaşayan sınıfların tüm enerjisi iki sorun üzerinde yoğunlaşmış bulunuyor: kendi aralarındaki uluslararası kavgada iktidarda kalmayı başarmak ve proletaryanın ülkenin efendisi haline gelmesine izin vermemek. Bu programa uygun olarak, Rusya'daki burjuvazinin eski siyasal grupları biraraya geldi; mücadelenin kaderini belirleyecek olan döneme girildiğinde, Anayasacı Demokrat (Kadet) Parti'nin bayrağı, tüm zenginlerin işçi ve köylülerin devrimi karşısında

yükselttikleri ortak bayrak oldu. Ama, siyasal kültürün daha eskilere dayandığı, daha derin köklere sahip olduğu başka ülkelerde bile, hatta devrimci proletaryanın açık saldırısı başlamadan önce, burjuvazinin değişik kesimlerini birbirlerinden ayıran programlar da neredeyse hiçbir iz bırakmadan kaybolup gitmiştir.

Kendilerini tehdit eden işçi sınıfı egemenliği olasılığına karşı, birleşip ortak mücadeleye karar veren muhafazakarlarla, liberallerin ve sendikacıların savaş ilanını iletme görevini Lloyd George üstlendi. Bu eski demagog, sisteminin tabanına yerleştirdiği kutsal kiliseyi zengin sınıfların hepsini eşit bir akımla besleyen, merkezi bir elektrik santraline benzetiyor. Kilise karşıtı hareketin epeyi gürültüyle yürütüldüğü dönem çok uzak bir geçmişte kalmadığı halde ve sanki bu dönem bir başka dünyaya aitmiş gibi, şimdi Fransa'da radikallerle, kralcılar ve katolikler, başkaldıran proletaryaya karşı bir ulusal düzen ittifakı oluşturuyor. Gericiliğin tüm güçlerine yardım elini uzatan Fransız hükümeti, yüz-karalardan Wrangel'i destekliyor ve Vatikan'la diplomatik ilişkilerini yeniden kuruyor.

Israrlı bir tarafsız olan Alman dostu Giolitti hem müdahalecilerin, hem tarafsızlık yanlılarının, hem din adamlarının, hem de Mazzinicilerin ortak lideri olarak İtalyan devletinin hükümet aygıtını eline geçirmiş bulunuyor. Giolitti, kırlarda ve kentlerde başgösteren proletaryanın devrimci saldırısını mümkün olduğu kadar büyük bir güçle geri püskürtebilmek için, iç ve dış politikanın ikincil sorunları etrafında dönüp dolaşmaya razıdır. Giolitti hükümeti, kendini haklı olarak İtalyan burjuvazisinin son kozu olarak görüyor.

Hohenzollern hanedanının bozguna uğrayışından beri, bütün Alman hükümetlerinin ve hükümet partilerinin politikası, bolşevizme, yani proleter devrimine karşı ortak bir nefret zeminini, Antant'ın yönetici sınıflarıyla uyum içinde oluşturma yönündedir. İngiliz-Fransız ittifakının haris güçleri Alman halkının üzerine, her gün biraz daha yırtıcı bir hırsla çullanmaktayken, hangi partiden olurlarsa olsunlar, Alman burjuvaları, boyunlarındaki ilmeği biraz olsun gevşetmeleri için düşmanlarına yalvarıyorlar; çünkü Alman proletaryasının öncüsünü bizzat kendi elleriyle boğazlamak için can atıyorlar.

ABD'de artık Cumhuriyetçilerle Demokratlar arasında bir fark kal-

mamıştır. Amerikan burjuvazisi dünyanın yağmalanması kavgasına ortak olduğundan beri, dar Amerikan çıkarlarına göre ayarlanmış olan sömürücülerin bu güçlü siyasal örgütleri, ne kadar tutarlılıktan yoksun olduklarını açıkça gözler önüne sermiş bulunuyorlar.

İster muhalefette ister hükümette olsunlar, burjuvazinin şefleriyle çeteleri hiç bugünkü kadar açık entrikalara başvurmamış, hiç bu kadar hayasız olmamışlardı. Ama bir yandan da, tüm şeflerle çeteleri, bütün ülkelerdeki burjuva partileri, devrimci proletaryaya karşı ortak bir cephe oluşturuyorlar.

Dünyanın tüm devletlerindeki son demokrasi kalıntıları ayaklar altında çiğnenip yok edilirken, sosyal demokrasinin ahmakları diktatörlük yolunun şiddetine karşı damokrasi yolunu öneriyorlar.

Hiçbir iktidara sahip olmayan temsilci meclislerinin, yurtsever çığlıklarıyla, emperyalizmin yönetici çetelerinin eylemlerini örtbas etmeleri için kullanıldığı bir savaştan sonra, şimdi parlamentolar tam bir bitkinlik içindedir. Bütün ciddi sorunlar parlamentoların dışında ele alınıp, çözülüyor. Emperyalizmin İtalya'daki veya bazı başka ülkelerdeki cambazları sözümona parlamentoların üstünlüğünün arttığı hakkında ne kadar gösterişli açıklamalar yaparlarsa yapsınlar, gerçek durum değişmiyor. Lord Rotchild, Lord Weir, Morgan ve Rockfeller; Schneider ve Loucheur; Hugo Stinnes ve Felix Deutsch; Rizzello ve Agnelli; duruma tam anlamıyla hakim olan ve devletlerin kaderini ellerinde tutan bu altın, kömür, petrol ve metal kralları, bazı işlerini halletmek için parlamentolara küçük uşaklarını gönderirken, asıl işlerini kulislerde çözüyorlar.

Hala anlamsız yasa tasarılarının üstüste üç kere ele alınıp incelenmesiyle eğlenmekte olan Fransız parlamentosu, gevezelikleri, yalanları ve hayasızca kendini pazarlaması yüzünden, bütün parlamentolardan fazla itibar kaybetmiş durumdadır. Bu Fransız parlamentosu, aniden öğreniyor ki, ülkenin yıkıma uğramış bölgelerinin imarı için ayırdığı dört milyar frank, Clemenceau tarafından bambaşka amaçlar için, özellikle de Rusya'nın taşra kentlerinin tarümar edilmesi işi için kullanılmıştır.

Lloyd George ile Kerson'un Sovyet Rusya ve hatta Fransa hakkındaki gerçek emelleri konusunda, sözümona herşeye kadir olan İngiliz

parlametosunun ezici çoğunluğu, Bengal'in köylerindeki yaşlı kadınlardan daha fazla bilgiye sahip değildir.

ABD'deki parlamento, zaman zaman başkanın değnek hareketleriyle homurdanmaya başlayan itaatkar bir korodur. Bu parlamentodakiler, tröstlere siyasal bir aygıt olarak hizmet eden seçim makinesinin memurlarından başka birşey değillerdir; üstelik savaştan sonra bu durum daha da belirginleşmiştir.

Alman burjuva devrimi, tarihin gayrımeşru çocuğuydu; bu burjuva devriminin gayrımeşru çocuğu olan gecikmiş Alman parlamentarizmi de, daha çocukluk günlerinden itibaren yaşlı köpeklere musallat olan tüm hastalıkların pençesindedir. "Dünyanın en demokratik meclisi" denilen Ebert cumhuriyetinin Reichtag'ı sadece Foch'un salladığı mareşal sopası karşısında değil, borsacıların ve Stinnes'lerinin entrikaları karşısında da, subay çetelerinin askeri komploları karşısında da, iktidarsız kalıyor. Alman parlamenter demokrasisi iki diktatörlük arasında bir boşluktan ibarettir.

Savaş sırasında burjuvazinin bileşiminde de derin değişiklikler olmuştur. Tüm dünyadaki genel yoksullaşmaya karşılık, sermayelerin yoğunlaşması (temerküzü) aniden büyük bir atılım göstermiştir. Geçmişte, gölgede kalmış kimi ticaret şirketlerinin sahnenin önüne fırladığı görülmüştür. Dayanıklılık; denge; "makul" uzlaşmalara eğilimli olma; sömürünün de tıpkı ürünlerin sunuluşunda olduğu gibi belli bir etiketle yapılmasına özen gösterme; tüm bu özellikler savaşın tufanıyla birlikte yokolup gitmiştir.

Silah satıcıları; alt kademe spekülatörler; sonradan görmeler; kaynağı belirsiz servetleri har vurup harman savuranlar; yağmacılar; tepeden tırnağa mücevherat kaplı sabıkalılar; dinsiz imansız sefahat düşkünü aşağılık serseriler; kendilerine yağlı bir ipten başka birşey vaadetmeyen proleter devrimini kösteklemek için, her türlü gaddarlığı göze alabilecek olan bu yeni zenginler, şimdi sahne önünde boygösteriyor.

Zenginlerin egemenliğini temsil eden bugünkü rejim, kitlelerin karşısına tam bir küstahlıkla dikiliyor. Amerika'da, Fransa'da, İngiltere'de savaş sonrasının sefahati zincirlerinden boşanmıştır. Uluslararası yurtseverliğin asalaklarıyla dolup taşan Paris, Le Temps gazetesinin itiraf ettiği gibi, felaket öncesindeki Babil'i andırıyor. Politika, adalet,

basın, sanat, kilise, işte bu burjuvazisin keyfine göre hizaya geçiyor. Bütün frenler boşalmış, bütün ilkeler bir kenara atılmıştır. Wilson, Clemencau, Millerand, Llyod George, Churchill en küstahça kandırmaların, en kaba yalanların karşısında duraksamıyorlar bile; ve tam bir namussuzluk yaparken yakalandıklarında, aslında kendilerini mahkeme karşısında götürecek bu marifetlerini sükunetle sürdürüyorlar. İhtiyar Machiavele'in ortaya attığı siyasal ahlaksızlığın klasik kuralları, bugünkü burjuva hükümetlerinin uygulamalarıyla kıyaslandığında adeta haylaz bir taşralının masum vecizeleri gibi kalıyor. Bir zamanlar sahte bir mücevher gibi üzerlerine oturtulan demokrasi süsüyle burjuva özlerini saklamaya çalışan mahkemeler, şimdi proleterleri düpe düz tefe koyuyor ve karşı devrimci bir provakasyon çalışması yürütüyorlar. Üçüncü cumhuriyetin yargıçları Jaures'in katillerini hiç tereddütsüz beraat ettiriyor. Güya sosyalist bir cumhuriyet olduğunu iddia eden Alman mahkemeleri, Rosa Lüksemburg'un, Liebknecht'in ve proletaryanın başka birçok şehidinin katillerini yüreklendiriyor. Burjuva demokrasisinin mahkeleri, beyaz terörün bütün cinayetlerini gösterişli bir biçimde meşrulaştırmaya yarıyor.

Burjuva basını kendini açıktan açığa satılığa çıkarmıştır ve alnındaki satılmıştır damgasını, adeta bir fabrika markası gibi taşıyor. Dünya burjuvazisinin belli başlı gazeteleri, korkunç yalan, iftira imalathaneleri ve zihin hapishaneleridir.

Burjuvazinin duyguları ve ruhi sağlığı, tıpkı piyasadaki fiyatlar gibi asabi iniş çıkışlar gösteriyor. Savaşın bitimini izleyen ilk aylarda, uluslararası burjuvazinin, hepsinden çok Fransız burjuvazisinin komünizm tehdidi karşısında dişleri birbirine vuruyordu. Burjuvazi, bu tehlikenin, işlemiş olduğu kanlı cinayetlerle orantılı olarak yakınlaştığını düşünüyordu. Ama ilk saldırıyı geri püskürtmeyi başardı. Suç ortaklığının oluşturduğu zincirlerle burjuvaziye bağlanmış bulunan İkinci Enternasyonal'in sosyalist partileriyle sendikaları, emekçilerin öfkesinden gelen ilk darbelere kendi sırtlarını siper ederek, burjuvaziye son bir hizmet sundular. İkinci Enternasyonal'in tamamen dibi boylaması pahasına burjuvazi biraz nefes alma fırsatı buldu. Parlamento seçimlerinde, Clemencau'nun elde ettiği karşı devrimci oylar; bir kaç aylık geçici istikrar; Mayıs ayındaki grevin başarısızlığa uğraması; bütün bun-

lar Fransız burjuvazisinin, rejiminin sarsılmaz bir dayanıklılığa sahip olduğundan emin olmasına yetti. Birden bire bu sınıfın kibiri, bir zamanlar kaygılarının durduğu düzeye yükseldi.

Tehdit, burjuvazinin biricik savunma aracı oldu. Artık laflarla yetinmeyip, eylem istiyor: tutuklayın, gösterileri dağıtın, el koyun, kurşuna dizin! Burjuva bakanlarıyla parlamenterler, kendilerini çelik iradeli ve yılmaz adamlar gibi göstererek, burjuvazinin saygısını kazanmaya çalışıyorlar. Lloyd George, Alman bakanlarını, tıpkı 1871'de Fransa'da yapıldığı gibi, kendi komünarlarını kurşuna dizmeyi soğuk kanlılıkla tavsiye ediyor. Üçüncü, dördüncü kademeden bir memur, eğer eften püften raporunun sonuna, işçilere dönük birkaç tehdit eklemeyi becerebildiyse, meclisin gür alkışlarını hakediyor.

Bir yandan idari teşkilat, git gide emekçi sınıflara yönelik kanlı baskılar uygulamak için tasarlanmış hayasız bir örgüte dönüşüyor. Öte yandan da, başka karşı devrimci özel örgütler, grevleri zor yoluyla önlemek; provakasyonlar yaratmak, yalancı şahitlik etmek, devrimci örgütleri imha edip komünistlerin çeşitli kuruluşlarına el koymak, katliamlar ve kundaklamalar düzenlemek, devrimcileri topluca ketletmek, velhasıl demokrasiyi ve özel mülkiyeti savunmak için uygun görünen ne varsa gerçekleştirmek üzere, bu idari teşkilatın himayesi altında çalışıyor.

Büyük toprak sahiplerinin, büyük burjuvaların çocukları, ne yapacaklarını bilmeyen küçük burjuvalar, genel olarak deklase unsurlar ve en ön saflarda da Rus mültecilerin çeşitli kesimleri, karşı devrimin düzensiz orduları için bitmez tükenmez bir kadro kaynağı oluşturuyor. Emperyalist savaşın okulunda yetişmiş subaylar da onlara komuta ediyor.

Hohanzollern ordusunun yirmi bin subayı özellikle de Kapp-Lüttwitz darbesinden sonra sağlam bir karşı devrimci çekirdek haline gelmiştir. Proletarya diktatörlüğünün çekici gelip bunu kırmadığı takdirde, Alman demokrasisinin bu çekirdekle başetmesi mümkün değildir. Eski rejim teröristlerinin bu merkezileşmiş örgütü, Prusyalı cellatlar tarafından oluşturulan partizan birlikleriyle tamamlanıyor.

Amerika'da Milli Güvenlik Birliği veya Özgürlük Şovalyeleri gibi örgütler, sermayenin öncü birlikleridir; bunların etraflarında da özel

casusluk işiyle meşgul, dedektif ajanslarının oluşturduğu şu haydut çeteleri yer alıyor.

Fransa'da Yurttaşlar Birliği, "tilkilerin" (eskiden sendikaların dışında kalarak kendilerine ayrıcalık sağlayan işçilere, Fransız işçilerinin yakıştırdığı sıfat buydu-çn) uzmanlaşmış bir örgütünden başka birşey değildir; eskiden reformist olan Emek Konfederasyonu, yasadışı ilan edilmiştir.

Her ne kadar karşı devrimci cellatlar hükümeti İngiltere'nin lutfuyla ayakta duruyorsa da, Macaristan'ın beyaz subaylar mafyası hala yeraltında çalışmakta ısrar ediyor; ve sovyet iktidarıyla onun derimci şiddetini lanetleyen Wilson ve Lloyd George'un sahip çıktıkları medeniyet ve insaniyetin nasıl uygulandığını bütün dünya proletaryasına gösteriyor.

Finlandiya, Gürcistan, Letonya ve Estonya'nın "demokratik" cumhuriyetleri, Macaristan'daki benzerlerinin yetkinlik düzeyine ulaşmak için kan ter içinde çabalıyor. Barselona'da bir katiller çetesi polisin emir ve kumandası altında çalışıyor. Her yerde de bu böyledir.

Bulgaristan gibi yenik düşmüş ve yıkıma uğramış bir ülkede bile, işsiz kalmış subaylar, gizli teşkilatlar kurup, ilk işarette Bulgar işçilerine karşı yurtseverliklerini göstermek için hazır bekliyor. Çelişik çıkarların uzlaştırılması, sınıf işbirliği, parlamenter reformizm, adım adım sosyalleşme, her ulusun kendi içinde uyum sağlaması vb. hedefleri güden programlar, savaş sonrası burjuva rejiminin ortaya koyduğu gerçege bakılırsa, berbat bir maskaralıktan ibarettir. Burjuvazi, kendi çıkarlarıyla proletaryanınkilerin basit reformlar sayesinde uzlaştırılmasını kesinlikle reddediyor. İşçi sınıfının sadakalarıyla yaşayanları, rüşvetle satın alıp, proletaryayı kan dökerek ve silah zoruyla katı kurallara boyun eğmeye zorluyor.

Hiçbir önemli sorun oy çokluğuyla çözülmüyor. Demokratik ilkelerden geriye sadece reformistlerin kokuşmuş beyinlerindeki bir anı kalmıştır. Devlet, hükümetlerin can damarını oluşturan askeri birlikleri toparlamak işine, hergün biraz daha kendini veriyor. Burjuvazi artık "ağaçtaki armutları saymak"la vakit kaybetmiyor; iktidar ve mülkiyet sorununun gündeme getirileceği anda herhangi bir gecikmeye yervermemek için tüfekleri, mitralyöz ve topları sayıp, bunların her an hazır

bulunmasına özen gösteriyor. Kim bize işbirliği ve aracılıktan sözedebilir? Kurtuluşumuz için burjuvazinin yokedilmesi gerekiyor; ve bunu sadece proleter devrim sağlayabilir.

IV. Sovyet Rusya

Şovenizm, açgözlülük, uyumsuzluk çılgın bir girdap içinde birbiriyle tokuşurken; tüm dünyanın karşısında ayakta kalan ve yaratıcılığını koruyan bir tek komünizm ilkesi vardır. Her ne kadar sovyetler iktidarı başlangıçta geri ve savaş tarafından talan edilmiş, güçlü düşmanlar tarafından kuşatılmış bir ülkede kurulmuşsa da, yanlızca eşine pek rastlanmayan bir direngenlik göstermekle kalmamış, inanılmaz bir etkinliğe sahip olduğunu da ortaya koymuştur. Böylece sovyet iktidarı, komünizmin potansiyel gücünü kanıtlamıştır. Komünist Enternasyonal'in kurulmasından itibaren, sovyet iktidarının gelişmesi ve sağlamlaşması, dünya tarihinin bir doruk noktasını oluşturuyor.

Bir ordu oluşturma kapasitesi şimdiye kadar hep ekonomik ve politik etkinliğin bir ölçütü olarak kabul edilmiştir. Ordunun gücü yahut zayıflığı, devletin ekonomik bakımdan gücünün yahut zayıflığının değerlendirilmesine yarayan işaretlerdir. Sovyet iktidarı, ateş altındayken birinci sınıf bir askeri güç yaratmıştır. Bu ordu sayesinde eski Rusya'nın monarşist ve burjuva şampiyonları olan Kolçak, Denikin, Yudeniç, Wrangel ve başkalarını tartışmasız bir üstünlükle altetmekle kalmamış, dünya emperyalizminin hatırı için bunların ardından sıraya giren "demokratik" cumhuriyetlerin (Finlandiya, Estonya, Letonya, Polonya) ulusal ordularını da yenmiştir.

Ekonomik açıdan Sovyet Rusya'nın ilk üç yılında ayakta kalması bile bir mucize olurdu, daha da iyisini başarıp gelişmiştir; çünkü, burjuvazinin elindeki sömürü araçlarını koparıp aldıktan sonra, bunları sınai üretim araçları haline getirip, uygun bir biçimde işletmeyi becermiştir. Rusya'yı dört bir yandan kuşatan cephe boyunca, top gümbürtüleri ve şarapnel yağmuru, sovyet iktidarını, alt üst olmuş bulunan ekonomik ve entellektüel hayatı yerli yerine oturtacak tedbirler almaktan alıkoyamamıştır.

Başlıca besin maddelerinin, sosyalist devlet tarafından tekelleştirilmesi ve spekülatörlere karşı amansız bir mücadelenin yürütülmesi sa-

yesinde, Rus kentleri bir açlık felaketinden korunmuş ve Kızıl Ordu'nun beslenmesi sağlanmıştır. Bütün fabrikaların, atölyelerin, demiryollarının ve denizciliğin devletin himayesi altında birleştirilmesi, üretimin düzene sokulmasını ve ulaşımın örgütlenmesini sağlamıştır. Sanayi ve ulaşımın devletin elinde toplanması; standartlaşmayı sağlayarak teknolojinin de toplumsallaştırılmasının yolunu açmaktadır. Lokomotiflerin, vagonların, buharlı gemilerin üretilmesi ve tamiratı için ne kadar yedek parça gerekeceğini tam bir kesinlikle belirlemek sadece sosyalizmde mümkündür.

Aynı şekilde, standarda uygun makinelerin ve yedek parçaların ne kadar üretilmesi gerektiğini, peryodik olarak öngörmek de mümkündür; bu da emek üretkenliğinin yükseltilmesi için sayısız avantajlar sunuyor.

Sovyet Rusya'da ekonomik ilerlemenin; sanayinin bilimsel olarak örgütlenmesinin; Taylor sisteminin kapitalist sömürüyü arttıran (sweating system) yönlerinden arındırılmış olarak uygulamaya konmasının önünde yabancı emperyalistlerin yaratmaya çalıştıları engellerden başka engel yoktur.

Ulusal çıkarlarının emperyalistlerin emelleriyle karşı karşıya gelmesi, dünya çapında bitmez tükenmez çatışmaların, ayaklanmaların ve savaşların sürekli beslendiği bir kaynak olmuştur; bu böyleyken sosyalist Rusya, bir işçi hükümetinin ulusal ihtiyaçların şovenizmden, ekonomik ihtiyaçların da emperyalizmden arındırarak uyumlulaştırabileceğini göstermiştir. Sosyalizmin hedefi, bütün bölgeleri, milliyetleri tek bir ekonomik sistemin birliği sayesinde birbirine bağlamaktır. Bir sınıfın bir başka sınıf tarafından, bir ulusun bir başkası tarafından sömürülmesine izin vermeyip, hatta herkes için eşit avantajlar sunan ekonomik merkeziyetçilik, ulusal ekonomin özgürce gelişmesini hiçbir biçimde engellemez. Sovyet Rusya örneği, Orta Avrupa'daki, Balkanların Güney Doğusu'ndaki, İngiltere'nin sömürgelerindeki bütün ezilen halklara; Mısırlılarla Türklere, Hintililerle İranlılara, İrlandalılarla Bulgarlara, dünyanın bütün milliyetlerinin dayanışma içinde yaşamalarının sadece bir sovyet cumhuriyetleri federasyonu altında mümkün olabileceğini gösteriyor.

Devrim Rusya'yı ilk proleter devleti haline getirdi. Varlık gösterdi-

ği üç yıldan beri bu devletin sınırları, sürekli değişti. Bu sınırlar dünya emperyalizminin çekiş darbeleri altında daralırken, saldırıların yoğunluğu azaldıkça genişledi. Sovyetler için mücadele, dünya kapitalizmine karşı mücadale haline geldi. Sovyet Rusya sorunu, bütün işçi örgütleri için bir mihenk taşı oldu. 4 Ağustos 1914'dekinden sonra, Alman sosyal demokrasisinin ikinci ve alçakça ihaneti, Doğu'daki devrimle ittifak yapmak yerine, hükümete girer girmez Batı'daki emperyalizmin imdadına koşma çağrısı yükseltmesi oldu. Sadece sovyetler Almanya'sının sovyetlar Rusya'sıyla ittifak etmesi halinde bile, bu iki devlet, kapitalist devletlerin tümünden daha güçlü olurlardı.

Komünist Enternasyonal, sovyet Rusya'mn davasını kendi davası kabul eder. Sovyet Rusya tüm dünyayı saracak olan sovyet cumhuriyetleri federasyonu zincirinin halkalarından yanlızca biri oluncaya kadar, dünya proletaryası kılıcını kınına sokmayacaktır.

V. Proleter Devrimi ve Komünist Enternasyonal

İç savaş bütün dünyanın gündemine girmiştir. İç savaşın şiarı: "İktidar Sovyetlere"dir.

Kapitalizm insanlığın büyük çoğunluğunu proletaryaya dönüştürdü. Emperyalizm yığınları atıl konumlarından çıkararak devrimci harekete katılmaya yöneltti. Bugün "kitle" sözcüğünden anladığımız şey, birkaç yıl önce anladığımızla aynı değil. Parlamentarizm ve sendikalizm döneminde kitle olarak görülen unsurlar, günümüzde bir işçi aristokrasisine dönüşmüştür. Bugüne kadar siyasal hayatın dışında yaşamış olan milyonlar ve on milyonlar ise, şimdi devrimci bir kitle haline geliyor. Savaş, herkesi ayakları üzerine dikmiştir; en geri kesimler arasında siyasete ilginin uyanmasına neden olmuş, onlara hayaller ve umutlar vermiş, sonra hepsini suya düşürmüştür. İşçi hareketinin eski biçimlerinin toplumsal temellerini oluşturan özelliklerin tümü, yani proletaryanın en üst kesimlerinin görece istikrarlı yaşam standardı, alt tabakalarda yer alan en geniş kesimlerinin ise iflah olmaz bir uyuşukluk ve suskunluk içinde oluşu, emeğin mesleklere göre bölünmesinden doğan kast zihniyeti ebediyen geçmişte kalmıştır. Milyonlarca yeni unsur mücadeleye katılıyor. Eşlerini, babalarını kaybetmiş bulunan ve onların yerine çalışmaya başlayan kadınlar, devrimci hareket içerisin-

de büyük bir yer tutuyor. Dünya savaşının şimşeklerine ve gök gürültülerine daha çocukluklarından itibaren alışmış bulunan yeni kuşak işçiler, devrimi hayatlarının doğal bir parçası olarak kabul etmişlerdir. Mücadele, ülkeden ülkeye farklı evrelerden geçiyor; ama bu son kavgadır. Köhnemiş örgütsel biçimlerin üzerine dalga dalga yürüyen devrim hareketi, bazan bunlara bile geçici bir canlılık kazandırıyor. Bu dalgaların yüzeyinde şurda burda eski etiketler, silik dövizler yüzüyor. Zihinlerde bir çok, karanlık nokta, bulanıklık, önyargı ve yanılsama vardır, ama hareketin bütünü son derece devrimci bir karaktere sahiptir. Onu ne söndürmek mümkündür ne de durdurmak. Yayılır, sağlamlaşır, kendini arındırır ve zamanı geçmiş ne varsa bir kenara atar. Bu hareket dünya proletaryası iktidara gelmedikçe durmayacaktır.

Grev, devrimci hareketin en alışılmış eylem biçimidir. Çoğukez kaçınılmaz bir biçimde greve neden olan şey, en gerekli besin maddelerinin fiyatlarındaki artıştır. Grev sık sık birbirinden kopuk yerel çatışmalardan doğar. Sosyalistlerin parlamenter dalaverelerine karşı, sabırsız kitlelerin protesto çığlığıdır grev. Bir ülkedeki veyahut farklı ülkelerdeki sömürülenler arasındaki dayanışmayı ifade eder. Grevin şiarları, doğası gereği hem ekonomik hem siyasaldır. Sık sık reformizmin kırıntıları, sosyal devrim şiarlarıyla birbirine karışır grevlerde. Grev bazan durulur, bitecekmiş gibi görünür, sonra yeniden daha güçlü bir biçimde başlar, üretimin temellerini sarsar, devlet aygıtını tehdit eder, tüm devlet aygıtını sürekli bir gerilim içinde bırakır; Sovyet Rusya'ya karşı sempatisini her fırsatta ifade etmek üzere yararlandıkça, burjuvaziyi dehşete düşürür. Sömürücülerin sezgileri temelsiz değil; bu düzensiz grev hareketi, gerçekte devrim güçlerinin gözden geçirilmesinden, devrimci proletaryanın silah kuşanma çağrısından başka birşey değildir.

Bütün ülkelerin birbirlerine ne kadar bağımlı olduğu, savaş sırasındaki feaketlerle birlikte açığa çıktı. Bu olgu, ülkeleri birbirine bağlayan iş kollarına, en başta da demiryolu işçileri ve genel olarak ulaşım işçilerinin özel bir önem kazanmasına yolaçıyor. Ulaşım proletaryası, Macaristan ve Polonya'nın beyaz hükümetlerinin boykot edilmesi eylemleri içinde gücünün bir kısmını ortaya koyma fırsatı bulmuştu. Grev ve boykot eylemleri işçi sınıfının sendikal mücadelesinin başlan-

gıcında, yani henüz parlamentarizmden yararlanmaya başlamadığı dönemde, başvurduğu yöntemlerdi. Bu eylem biçimleri günümüzde adeta son saldırıdan önce topçu birliklerinin hazırlanması kadar büyük bir önem ve anlam kazanmıştır.

Bireyin, tarihsel olayların kör akışı karşısında git gide daha fazla çaresiz kalışı nedeniyle, yanlız yeni erkek ve kadın işçi grupları değil, memurlar, kamu çalışanları ve küçük burjuva entellektüelleri de sendikal örgütlerin saflarına girmeye zorlanıyor. Proleter devriminin yürüyüşü kaçınılmaz olarak sovyetlerin, eski işçi örgütlerinden üstün bir örgütlenme biçimi olarak yaratılmasına varacaktır; ama bundan önce emekçiler, akın akın geleneksel sendikalara yönelmekte, onların resmi programına, eski biçimlerine, yönetici elit tabakasına bir süre için tahammül ederken, milyonlara ulaşan bir kitlenin o güne kadar görülmemiş ve hergün biraz daha artan devrimci enerjisini bu örgütlere taşımaktadırlar.

En alt tabakalar, kır proleterleri, ameleler başlarını kaldırıyor. İtalya'da, Almanya'da ve başka ülkelerde tarım işçilerinin devrimci hareketinin müthiş bir artış göstererek kentlerin proletaryasına yakınlaştığı gözleniyor.

Yoksul köylüler, sosyalizme eskisinden daha sıcak bakıyorlar. Mujikin mülkiyet hakkındaki ön yargılarını istismar etmeye çalışan parlamenter reformistlerin entrikaları sonuçsuz kalırken; proletaryanın sahiden devrimci olan hareketi ve zalimlere karşı amansız mücadelesi ise, en geri, en cahil, en yoksul köylünün yüreğinde bir umut ışığı belirmesini sağlıyor.

İnsanlığın içine atıldığı sefalet ve cehalet dipsiz bir okyanusu gibidir. Ama bu derinliklerden yüzeye çıkmayı başaran her tabakanın ardında, yeni yeni doğrulmaya başlayan bir başka tabaka beliriyor. Ama öncü, kavgayı başlatmak için bu geri saflardaki kütleyi beklememelidir. En geri tabakaların uyandırılması, eğitilmesi ve harekete geçirilmesi işini işçi sınıfı iktidara geldikten sonra ele alacaktır.

Sömürge ve yarı sömürge ülkelerdeki emekçiler uyanmıştır. İngiliz emperyalizminin korkunç bir deniz anası gibi üzerine çöktüğü Hindistan'ın, Mısır'ın, İran'ın dipsiz derinliklerinde, bu uçsuz bucaksız insan denizinde kesintisiz bir çalışma alttan alta sürüyor ve Citi (Londra bor-

sasının olduğu yer)'de hem borsa endekslerini ve hem yürekleri titreten dipten gelen dalgalara yolaçıyor.

Sömürge halklarının hareketi içinde değişik biçimlere bürünen toplumsal unsur, ulusal unsurla birbirine karışıyor; ama her ikisi de emperyalizme karşı yönelmiştir. Sömürgelerde ve genel olarak geri kalmış ülkelerde mücadelenin yolu, ilk adımlarından en gelişmiş biçimlerine kadar, hem modern emperyalizmin baskısı tarafından, hem de devrimci proletaryanın önderliği tarafından zorla çiziliyor.

İngiliz egemenliği ve genel olarak yabancı egemenliğinin ortak zinciriyle birleştirilen müslüman ve müslüman olmayan halklar arasında bereketli bir yakınlaşma gelişiyor. Bu hareketin kendi içindeki arınma, kilisenin ve şoven gericiliğin sürekli azalmakta oluşu; yerli halkın hem işgalcilere hem de toprak ağalarına, rahiplerle tefecilere karşı eş zamanlı bir mücadele yürütmesi, bütün bunlar, büyümekte olan sömürge ayaklanmasının ordusunu büyük bir tarihsel güç, dünya proletaryası için tükenmez bir kaynak haline getiriyor.

Paryalar ayağa kalkıyor. Zihinlerindeki uyanış, sovyetler Rusya'sına, Almanya kentlerindeki sokaklarda dikilen barikatlara, İngiltere'deki grevci işçilerin umutsuz kavgasına ve Komünist Enternasyonal'e ilgi duymalarını sağlıyor.

Dolaylı yahut dolaysız bir biçimde bazı ulusların diğerleri aleyhine ayrıcalıklı konumunu savunup; sömürgelerdeki köleciliğe kendini uyduran; farklı ırklardan ve renklerden insanların farklı haklara sahip olmasını kabullenen; sömürgelerdeki silahlı ayaklanmayı destekleyecek yerde metropol burjuvazisinin sömürgeler üzerindeki hakimiyetini koruyabilmesi için yardım eden sosyalizm; İrlanda'nın, Mısır'ın, Hindistan'ın Londra'daki zenginler klüpü (plütokrasi)'ne karşı silahlı ayaklanmasını bütün gücüyle desteklemeyen İngiliz sosyalizmi; proletaryayı temsil edebilmekten ve onun güvenini kazanabilmekten uzak olan bu "sosyalizm", ancak memmileri hakediyor, hiç değilse rezil damgasını hakediyor.

Dünya devrimi doğrultusundaki gayretleri içinde proletarya, yanlızca savaştan beri kısmen parçalanmış olmakla birlikte, ülkeleri birbirinden ayırmaya devam eden dikenli tellere takılmakla kalmıyor; geçmiş dönemde sırtına tünemiş bulunan eski sendika ve parti örgütlerinin

ihanetine, körlüğüne, tutuculuğuna ve bencilliğine de takılıyor; en çok da bunlar tarafından köstekleniyor.

Eski sendikaların önderleri, emekçi yığınların devrimci mücadelesini etkisiz kılmak ve felce uğratmak için her yola başvuruyorlar; başka yol bulamadıklarında ise, el altından yürütecekleri dalaveralarla grevleri daha emin bir biçimde batırabilmek için bunların önderliğini üstleniyorlar.

Uluslararası sosyal demokrasinin kendine yakıştırdığı ihanetin, zulme karşı mücadele tarihinde bir benzeri yoktur. Bunun en korkunç sonuçları Almanya'da alınmıştır. Alman emperyalizminin bozguna uğraması, aynı zamanda kapitalist ekonomi sisteminin bozgunuydu. Proletaryadan başka iktidara talip olan hiçbir sınıf yoktu. Tekolojik gelişmeyle Alman işçi sınıfının sayısal ağırlığı ve yüksek kültür düzeyi, toplumsal devrimin başarısı için sağlam bir güvenceydi. Ne yazık ki, Alman sosyal demokrasisi yolun öbür tarafına geçti. Kurnazlığın ahmaklığa dönüştüğü karmaşık manevralar sayesinde proletaryanın enerjisini dondurdu ve onu doğal ve zorunlu hedefi olan iktidarı ele geçirme yolundan geri çevirdi.

Sosyal demokrasi onlarca yıl boyunca işçilerin güvenini kazanabilmek için çabalamıştı; sonra belirleyici an geldiğinde, burjuva toplumunun kaderi sözkonusu olduğunda, tüm otoritesini sömürücülerin hizmetine sundu.

Sosyalist partilerin korkunç ihanetiyle karşılaştırıldığında liberalizmin ihanetiye burjuva demokrasisinin iflası, anlamsız, ikincil gelişmeler olarak kalıyor. Lloyd George'un tanımladığı gibi, tutuculuğun merkezi elektrik santarli olan kilisenin rolü bile, İkinci Enternasyonal'in anti sosyalist rolü karşısında sönük kalır. Savaş sırasında devrime karşı ihanetini haklı çıkarmak için sosyal demokrasi, ulusal savunma sloganına başvurdu. Şimdi, barışın sağlanmasından sonraki karşı devrimci politikasını, demokrasi sloganıyla gizlemeye çalışıyor. Ulusal savunma ve demokrasi; işte burjuvazinin iradesi karşısında proletaryanın teslimiyetini ifade eden gösterişli formüller bunlardır.

Ama düşüş burada durmuyor. Burjuvazinin terkisindeki sosyal demokrasi, kapitalist rejimi savunma politikasını sürdürürken, "ulusal savunma" ve "demokrasi"yi ayaklar altına alıp çiğnemek zorunda kalı-

yor. Sovyet devrimine karşı mücadelelerinde destek sağlamak için Scheidemann ve Ebert, Fransız emperyalizminin ellerinden öpüyor. Noske, beyaz terörün ve burjuva karşı devrimin simgesi haline geliyor. Albert Thomas emperyalizmin utanç verici bir ajansı olan Milletler Cemiyeti'nin uşağına dönüşmüştür. Önderi olduğu İkinci Enternasyonal'in sahte yüzünün çarpıcı bir timsali iken, şimdi kraliyet bakanı olan Vandervelde, sefil keşiş Dlacrois'nun (o sırada Belçika'nın başbakanı olan Hristiyan Parti lideri-çn) ortağı, Belçikalı katolik rahiplerin savuncusu ve Kongo'daki zencilere karşı işlenen korkunç kapitalist cinayetlerin avukatı haline geliyor.

Burjuvazinin büyük adamlarını taklit eden, bazan kralın bakanı bazan da majestelerinin işçi muhalefetinin temsilcisi olarak ortaya çıkan Hendelson (sonuna kadar savaş tarafarı olan İngiliz İşçi Partisi'nin liberal önderlerinden biri-çn); Londra hükümetinin ne tip üçkağatçı, haydut ve düzenbazlardan oluştuğu hakkında sovyet hükümetini güvenilir kanıtlar sunmaya çağıran Tom Shaw (İngiliz işçi hareketinin sınıf işbirlikçisi bir önderi. İki ve İkibuçukuncu Enternasyonaller birleştikten sonra yürütme komitesinin sekreteri olmuştu, 1920'lerde İngiliz kabinesinde bakandı-çn); kimdir bu baylar? Eğer işçi sınıfının yeminli düşmanları değillerse.

Renner'le Zeits, Niemets'le Tousar, Troelstrea'yla Branting, Daszinsky'yle Tchkeidze; bunların her biri İkinci Enternasyonal'in çöküşünü kendi sahtekar küçük burjuvazisinin diline tercüme ediyor.

Nihayet İkinci Enternasyonal'in eski teorisyeni ve eski marksist Karl Kautski, danışmanlık ettiği bütün ülkelerdeki sarı basının, damgalı eşeği haline gelmiştir.

Eski sosyalizmin daha esnek olan bazı elemanları, her zaman olduğu gibi, her türden devrimci kitle eylemi hatta her tür ciddi eylem başlangıcı karşısında geri durmayı sürdürmekle birlikte; kitlelerin basıncıyla, tabiatlarını değiştirmeseler de, renklerini ve görünüşlerini değiştirip İkinci Enternasyonal'den kopmakta yahut kopmaya hazırlanmaktadır. Bu maskaralığın aktörlerini tarif edip damgalamak için şu örneği vermek yeter: önderi Daszinsky (PPS'nin Avusturya parlamentosunda millet vekilliği yapmış olan küçük burjuva önderlerinden biri-çn), patronu Pilsudsky (PPS'nin lideri olarak Çarlığın baskılarıyla yüz

yüze kalmış olmakla birlikte bağımsız Polonya'nın başına geçtikten sonra sovyet Rusya'ya karşı, Fransasız emperyalizminin bir numaralı ajanı-çn) olan Polonya Sosyalist Partisi, yani burjuva ahlaksızlığın ve şoven fanatikliğin partisi, İkinci Enternasyonal'den çekildiğini açıkladı. Bugünlerde bütçeye ve Versay Anlaşması'na karşı oy kullanan Fransız sosyalist partisinin, parlamentodaki yönetici eliti aslında, burjuva Cumhuriyeti'nin temel direklerinden biridir. Zaman zaman ortaya koydukları muhalefet tutumunun gidebileceği en uzak nokta, proletaryanın arasındaki en tutucu kesimlerinin yarım yamalak güvenlerini sarsmayacak uzaklıktadır. Fransız parlamenter sosyalizmi, sınıf mücadelesinin temel sorunlarında, işçi sınıfını yanıltmayı sürdürüyor; şu anki durumda Fransa'nın çok yoksullaşmış olması yüzünden, iktidarı ele geçirmek için elverişli bir zaman olmadığını işçi sınıfına aşılamaktadır; ama dün de savaş nedeniyle durumun elverişsiz olduğunu, savaştan önce endüstriyel refahın buna izin vermediğini ve daha önce de sanayideki kriz nedeniyle şartların uygun olmadığını savunuyorlardı.

Parlamenter sosyalizmin yanı başında ve aynı düzeyde bir de Jouhaux ve şurekasının geveze ve aldatıcı sendikalizmi yeralıyor. Güçlü, sımsıkı kaynaşmış ve disiplinli bir komünist partisinin Fransa'da yaratılması, Fransız proletaryası için bir ölüm kalım sorunudur.

Alman işçilerinin yeni kuşağı, grevler ve ayaklanmalar içinde eğitilerek pişiyor. Bağımsız sosyalist parti, sosyal demokrat tutucuların, Bebel zamanındaki sosyal demokrasiyi anarak iç çeken statükocuların etkisinden kurtulmadığı sürece, bu yeni kuşağın deneyimi çok fazla kurbana mal olacaktır. Çünkü bu etkiyi yaratanlar beceriksizliklerine çare olacak bir mucizeyi beklerken, içinde bulunuduğumuz dönemin devrimci karakterini hiç anlamamakta, iç savaş ve devrimci terör karşısında tir tir titremekte, kendilerini olayların akışına koyvermektedirler. Karl Liebknecht'le Rosa Lüksemburg'un partisi Alman işçilerine doğru yolun ancak kavganın ateşi içinde bulunacağını öğütlüyor.

İngiltere'deki işçi hareketinin zirvelerinde statükoculuk o kadar ağır basıyor ki, silahlarını ellerine alma zamanın geldiğini hissetmiyorlar bile: Britanya İşçi Partisi'nin önderleri, İkinci Enternasyonal çerçevesi içinde kalmakta inat ediyor. Tutucu İngiltere'nin ekonomik hayatındaki istikrarı bozan son yıllardaki olayların akışı, emekçi yığınları

devrimci programı benimsemeye hazır hale getirmiş olsa bile; krallığıyla, lordlar kamarası, avam kamarası, kilisesi, sendikaları, işçi partisi, V. George'u, Canterbury piskoposu, Henderson'u vs. ile, burjuva ulusunun resmi mekanizması, gelişmelerin karşısında otomatik bir fren gibi sapa sağlam duruyor. Statükoculuktan ve sekterizmden kurtulmuş büyük işçi örgütlerine sıkı sıkıya bağlı bir komünist partisinden başka hiç bir güç, proleter tabanın bu resmi işçi aristokasine meydan okumasını sağlayamaz.

Burjuvazinin bundan böyle ülkenin kaderinin, sosyalist partinin ellerinde olacağını nihayet açıkça kabul ettiği İtalya'da Turati'nin temsil ettiği sağ kanatın politikası, proleter devriminin çığını parlamenter reformların sınırları içinde tutmaya çalışıyor, bugün bu içerden yapılan sabotaj İtalyan işçi sınıfı karşısındaki en büyük tehlikedir. İtalya'nın proleterleri, Macaristan'ı hatırlayın! Ne yazık ki Macaristan deneyimi, iktidarın ele geçirilmesi mücadelesinde olduğu kadar, iktidarın uygulanmasında da proletaryanın kararlı olması, ikircikli unsurları içinden atması ve bütün ihanet girişimlerini acımasız biçimde cezalandırması gerektiğini hatırlatan bir deneyim olarak tarihe geçmiştir.

Ağır bir ekonomik bunalımın ardından gelen askeri felaketler, ABD ve Amerika kıtasının diğer ülkelerindeki işçi hareketi için yeni bir sayfanın açılmasını sağlıyor. Wilsonculuğun şarlatanlığının ve küstahlığının tasfiyesi aynı zamanda şu Amerikan sosyalizminin tasfiyesi demek olacaktır; barış hayalleriyle bezirganca hesapların bir karışımı olan bu sosyalizm, Gompers ve şurekasının sendikalizmine soldan sunulan ehlileştirilmiş bir katkıdır. Alaska yarım adasından Horn Burnu'na kadar tüm Amerika kıtasının proleter örgütleriyle devrimci işçi partilerinin sım sıkı birleşerek enternasyonalin Amerikan seksiyonunu oluşturup, dünyayı tehdit eden güçlü ABD emperyalizminin karşısına dikilmesi; işte doların ve doları korumak isteyenlerin harekete geçirdiği tüm güçlere karşı mücadele için yapılması gereken budur.

Hükümetteki sosyalistlerle onların bütün ülkelerdeki yardakçıları, komünistleri tavizsiz bir taktik izleyerek karşı devrim faaliyetini kışkırtmakla suçluyor; bu konuda pekçok haklı nedenlere dayanıyorlar çünkü bu karşı devrimin saflarını sıklaştırmasına katkıda bulunuyorlar. Bu siyasal suçlama, liberalizmin sızlanmalarını gecikerek yeniden pi-

yasaya sürülmesinden başka birşey değildir. Liberalizm, tam da proletaryanın bağımsız mücadelesinin, ayrıcalıklı kesimleri gericilik kampına ittiğini savunuyordu. Bu tartışmasız bir gerçektir. Eğer işçi sınıfı burjuva egemenliğinin temellerine saldırmasaydı, burjuvazinin baskı uygulamasına ihtiyacı olmazdı. Eğer tarihte devrim olmasaydı, karşı devrimin düşüncesi bile olamazdı. Eğer proletaryanın ayaklanmaları kaçınılmaz olarak burjuvazinin kendini koruma ve karşı saldırıya geçmesi için örgütlenmesine yolaçıyorsa bu sadece bir tek şeyi kanıtlar: devrim, uzlaşmaz iki sınıfın mücadelesidir ve bu mücadele bir sınıfın diğeri üzerinde kesin bir zafer kazanmasına varmadan bitmeyecektir.

Komünizm, kitleleri karşı devrim umacısıyla ürküterek atıl tutmaya yönelik politikaları, nefretle reddeder.

Can çekişirken tüm insan uygarlığını yutmakla tehdit eden kapitalist dünyanın çözülmesi ve kargaşası karşısına Komünist Enternasyonal bir tek hedef çıkarır: üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılması ve üreticilerin dayanışmacı toplumu tarafından oluşturulup uygulanan tek bir ekonomik plana göre işleyen ulusal ve dünya ekonomisinin inşası için dünya proletaryasının bileşik mücadelesi. Komünist Enternasyonal dünyanın her yanındaki milyonlarca emekçiyi proletarya diktatörlüğü ve sovyet devleti bayrağı altında toparlarken, kendi saflarını kavganın ateşi içinde örgütler ve arındır.

Komünist Enternasyonal, devrimcileşen dünya proletaryasının ayaklanmasının partisidir. Komünist Enternasyonal, açık ya da örtük bir biçimde proletaryayı demoralize eden, sersemleten, güçsüzleştiren ve burjuva diktatörlüğünün kendi kendisini süslediği eşitlik, demokrasi, ulusal savunma vs. fetişleri karşısında diz çökmeye zorlayan bütün örgüt ve partileri reddeder.

Programlarına proletarya diktatörlüğünü yazdıkları halde, tarihin bunalımına barışçı bir çözüm aramakta ısrar eden bir politikayı sürdürmeye devam eden örgütlerin, saflarında kalmasına da Komünist Enternasyonal izin veremez. Sovyet sistemini kabul etmek sorunu çözmek demek değildir. Sovyet örgütlenmesinin bağrında mucizevi güç yoktur. Bu devrimci özellik, bizzat proletaryanın bağrındadır. Bu yüzden proletaryanın ayaklanıp iktidarı ele geçirmek için tereddüt etmemesi gerekir; işte ancak o zaman sovyet örgütlenmesinin nitelikleri açığa çıka-

caktır ve bu örgütlenme proletaryanın en etkili silahı olacaktır.

Komünist Enternasyonal, burjuvaziyle işbirliği politikasına dolaylı yahut dolaysız bir biçimde bağlı olan bütün önderleri, işçi hareketinin saflarından atma iddiasıyla ortaya çıkıyor. Bize burjuva toplumuna karşı ölümüne bir nefret besleyen proletaryayı amansız bir mücadele için örgütleyen ayaklananlar ordusunu savaşa sürmeye hazır olan ve ne olursa olsun yarı yolda durmayan; kendilerini zor yoluyla önlemeye kalkışan herkese karşı acımasız baskı tedbirlerine başvurmaktan çekinmeyen önderler gerekir.

Komünist Enternasyonal, proletarya ayaklanmasının ve proletarya diktatörlüğünün uluslararası partisidir. Komünist Enternasyonal'in işçi sınıfının sorunlarından başka sorunu, onun amaçlarından başka amacı yoktur. Her biri kendi tarzıyla işçi sınıfını kurtarmak isteyen küçük sektlerin iddiaları, Komünist Enternasyonal'in ruhuna yabancı ve aykırıdır. Komünist Enternasyonal'in evrensel bir reçetesi, bütün hastalıklara iyi gelecek bir ilacı yoktur; işçi sınıfının geçmişteki ve bugünkü deneyiminden ders çıkarır; bu deneyimden hata ve kusurlarını gidermek için yararlanır, bu deneyimden genel bir plan çıkarır; ve sadece kitle eyleminin devrimci formüllerini tanıyıp benimser.

Sendikal örgütlenme; ekonomik ve politik grev; boykot; parlamento ve yerel yönetim seçimleri, parlamento kürsüsü; legal ve illegal ajitasyon; ordu içinde gizli örgütlenme; kooperatif çalışması; barikatlar; işçi hareketinin gelişmesi boyunca yaratılmış bu örgütlenme ve mücadele biçimlerinden hiçbirisini Komünist Enternasyonal reddetmez ama hiç birini de evrensel bir reçete olarak öne çıkarmaz.

Sovyet sistemi, komünistlerin parlamenter sistemin karşısına çıkardıkları soyut bir ilkeden ibaret değildir. Sovyetler, mücadele sonunda ve sadece bu mücadele yoluyla parlamenterizmin yerini alması gereken bir proleter iktidar aygıtlarıdır. Bir yandan sendikalardaki reformizme, parlamentodaki ahmaklık ve kariyerizme karşı en kararlı biçimde mücadele ederken Komünist Enternasyonal, proleterleri milyonlarca üyesi bulunan sendikalardan çıkmaya ve parlamenter ve yerel yönetim kurumlarına sırt çevirmeye çağıranların fanatizmini mahkum etmekten de geri kalmaz. Komünistler hiçbir biçimde reformistler ve yurtseverler tarafından kandırılıp satılmış bulunan kitlelerden

yüz çevirmezler; aksine burjuva toplumunun yaratmış olduğu kurumların ve kitle örgütlerinin içinde bu toplumu hızla ve kesin olarak alaşağı edebilmek için onlarla birlikte mücadeleyi kabul ederler.

Neredeyse istisnasız bir legal karakter taşıyan sınıf örgütlenmesi ve sınıf mücadelesi yollarının hepsi, İkinci Enternasyonal'in hemayesiyle burjuvazinin denetim ve yönetimine sokuldu ve devrimci sınıf, reformist ajanlar tarafından dizginlendi. Buna karşılık Komünist Enternasyonal, burjuvaziden ele geçirmiş olduğu bu dizginleri geri alır, işçi hareketinin örgütlenmesini üstlenip onu devrimci önderlik etrafında birleştirir ve bu önderliğin yardımıyla proletaryaya tek bir hedef önerir: burjuva devletini yıkıp, komünist bir toplumu inşa etmek için iktidarı ele geçirme hedefi.

İster bir devrimci grevinin önderi; ister bir yeraltı örgütçüsü yahut sendika sekreteri; ister kitle gösterilerindeki bir ajitatör yahut parlamentoda bir milletvekili; ister bir kooperatif öncüsü yahut bir barikat savaşçısı olsun, komünist bütün faaliyeti boyunca partiye sadakatle bağlı kalmalı yani parti disiplinine tabi olmalıdır; kapitalist toplumun, onun ekonomik temellerinin, devlet biçimlerinin, demokratik yalanlarının, dininin ve ahlakının ölümcül bir düşmanı, yorulmaz bir savaşçı olmalıdır; proleter devriminin yılmaz bir savunucusu ve yeni toplumun yorulmaz öncüsü olmalıdır.

Kadın ve erkek işçiler!

Yeryüzünde altında savaşıp uğrunda ölünecek bir tek bayrak var: Komünist Enternasyonal'in bayrağı!

İmzalar;

Rusya: N. Lenin, G. Zinovyev, N. Buharin, L. Troçki
Almanya: P. Levi, E. Meyer, J. Walcher, R. Wolfstein
Avusturya: K. Steinhardt, K. Tomman, Stroemer
Fransa: A. Rosmer, J. Sadoul, H. Guilbeaux
İngiltere: T. Qüelch, W. Galacher, S. Pankhurst, MacLaine
ABD: Fleynn, A. Fraina, Williams, J. Reed
Meksika: R. Allen, F. Seaman
İtalya: D. M. Serrati, N. Bombacci, Graziyadeiy, A. Bordiga
Norveç: J. Frys, Shefflo, A. Madsen

İsveç: K. Dahlstroem, Samuelson, Winberg
Danimarka: O. Joergenson. M. Nilsen
Hollanda: Wjnkoop, Janson, Van Leueven
Belçika: Van Overstraaten
İspanya: Pestana
İsviçre: Herzog, İ. Humbert-Droz
Macaristan: Rakosi, A. Rudniyansky, Varga
Galiçya: Levitzky
Polonya: J. Marklevsky
Latviya: Stucka, Krastin
Litvanya: Mitzkevic-Kapsukas
Çekoslavakya: Vanek, Gula, Zapototsky,
Estonya: R. Wakman, G. Poegelman
Finlandia: J. Rakhia, Letonmyaki, K. Manner
Bugaristan: Kabakçiyev, Maksimov, Şablin
Yugoslavya: Milkiç
Gürcistan: M. Tsakhaya
Ermenistan: Nazarityan
Türkiye: Nihat
İran: Sultan-Zade
Hindistan: Atcharya, Şefik, M. N. Roy
Endonezya: Maring
Çin: Lau-Siu-cau
Kore: Pak Cin Hun, Kin-Tulin

AÇIKLAYICI NOTLAR

Arka kapaktaki fotograftakilerin kimliği:

Ön sırada oturanlar, soldan sağa sekizinciden itibaren şunlardır:

J. Feinberg; A. Kollontay; O. Grimlund

İkinci sıra oturanlar soldan sağa ikinciden itibaren şunlardır:

H. Rakovski; P. Pascal; H. Guilbeaux; F.klinger; H. Eberlein (Albert); Lenin; F. Platten; N. Buharin; K. Steinhardt (Gruber); A. Balabanov; G. Çiçerin

Üçüncü sıra ayaktakiler soldan sağa ikinciden itibaren:

Kantaroviç; S.J. Rutgers; S. Gopner; (altıncı tanınmıyor);B. Reinstein: Troçki; J. Sadoul; G. Zinovyev; L. Kamenev; A. Yenukidze; M. Tomski

Dördüncü sıra ayaktakiler Troçki'nin arkasındakinden itibaren:

N. Skrypnik; I. Steklov; N. Ossinski (Obolenski); (sonra Tomski'nin arkasındakinden itibaren) G.V.Tsiperoviç; L. Karahan

Albert (Hugo Eberlein) (1887-1944): Önde gelen bir Alman komünistidir. Komünist Enternasyonal Birinci Kogresi'ne Spartakistler Birliği'nin delegesi olarak katıldı. Kongreye delege olarak gelirken, örgütünün Komünist Enternasyonal'in kuruluş kararı alınmasına ilişkin itiraz ve kayıtları vardı, kongrede de bunları dile getirdi ve çekimser oy kullandı. Eberlein Rusya'ya Lüksemburg'la Liebknecht'in öldürülmesinden bir gün sonra ulaştı. Eberlein daha sonra Alman Komünist Partisi'nin «merkez» denilen akımının önde gelen isimleri arasında yeraldı.

Adler, Fritz : Victor Adler'in oğlu ve Avusturya Sosyal Demokrat Partisi'nin sekreteri olan, ama bu özelliklerinin dışında pek tanınmayan Fritz Adler, savaş yıllarında, Karl Liebknecht'le birlikte savaş karşıtı sosyalizmin simgelerinden biri olarak anılır oldu. Liebknecht mecliste savaş kredilerine red oyu verdiği için anılıyordu. Fritz Adler ise 21 Ekim 1916'da gericiliğin ve savaş politikalarının simgesi olan Başbakan kont Strügkh'ü tek başına tasarlayıp, uyguladığı bir suikastte öldürdüğü için. Ne var ki savaştan sonra hapisten çıkan Fritz Adler'in merkezci bir tutum alması ve İkibuçukuncu Enternasyonal'le İkinci Enternasyonal'in birleşmesinin mimarları arasında yer alması devrimciler açısında bir hayal kırıklığı olmuştu. Fritz Adler 1923'te Sosyalist Enternasyonal'in sekreteri oldu.

Adler, Victor (1852-1918): Avusturya sosyal demokrat hareketinin kurucularından biridir. Yahudi olduğu için ırkçılığa karşı özel bir ilgi göstermişti. Hem anti-semitizme karşı sert çıkışlarıyla, hem de ulusal sorun hakkındaki incelemeleriyle bu alanda asıl öne çıkan Otto Bauer'le birlikte anti-şovenizmin simgelerinden sayılıyordu. Victor Adler "Avusturya-Marksizmi" denilen akımın da önde gelen isimleri arasında yer alır. Ne var ki savaş öncesinde enternasyonalizmin önemli temsilcilerinden biri olarak görünen Victor Adler, savaş sırasında merkezci (Kautskici) bir

tutum izlemiştir; bu tutumun muhasebesini yapmaya ise ömrü yetmemiştir.

Aleksinski: Eski bir bolşevik olduğu halde, savaş sırasında ve sonrasında burjuvazinin kampına geçmiştir. Adı daha çok Lenin'in «Alman ajanı» olduğu hakkındaki ve başı Aleksinski tarafından çekilen kampanya vesilesiyle anılır.

Balabanov, Angelica (1878-1969): Rus kökenli olduğu halde sosyalist mücadeleye İtalya'da, İalyan Sosyalist Partisi saflarında katıldı. Zimmerwald Konferansı sırasında ve bu sürecin devamında İtalyan solunu temsil etti. Hatta Zimmerwald Konferansı'nda kurulan ve «Zimmerwald Enternasyonal»i diye de anılan "Uluslararası Sosyalist Komisyon"un üyelerinden biriydi; Grimm'in 1918'de istifa etmesinden sonra bu kurumun sekreteri oldu. Ukrayna Sovyet Hükümeti'nin Dışişleri Halk Komiseri seçilen Balabanov, 1918-1919 yıllarında bolşeviklerin Avrupa sosyalist hareketi ile "resmi" ilişkilerini sürdüren tek isimdi. Balabanov, delege olarak değil teknik görevli olarak katıldığı Komünist Enternasyonal'in Birinci Kogresi'nden sonra, Enternasyonal'in Avrupa'daki örgütlenmesine ilişkin çeşitli sorumluluklar aldı. Daha sonra ise, adım adım sağ bir çizgiye kayarak Komünist Enternasyonal'den koptu.

Bauer, Otto (1881-1938): Avusturya Sosyal Demokrat Partisi'nin en tanınmış isimlerindendir. Emperyalist savaştan önce bu partinin parlamento grubunun sekreteriydi. Ulusal sorun ve sömürge sorunu hakkında Avrupa merkezli ve şoven bir bakışaçısını yansıtan bir dizi eseri vardır. Savaş sırasında İkinci Enternasyonal'in «merkez» denilen kanadında yeraldı, Habsburg hanedanının yıkılmasından sonra kurulan koalisyon hükümetinde dışişleri bakanı oldu. Hem İkibuçuk'uncu Enternasyonal'in kuruluşunda, hem de bu örgütün tekrar İkinci Enternasyonal'e katılmasında Fritz Adler'le birlikte başıçekenlerden biriydi.

Bombacci, Nicola: İtalyan Sosyalist Partisi'nin Livorno Kongresi'ndeki (19 Mart 1919) bölünmesinde başı çekip, İtalyan Komünist Partisi'ne önderlik edenlerden biridir.

Bordiga Amedeo: İtalyan Sosyalist Partisi'nin Torino örgütündeki önderlerindendir. İtalyan Komünist Partisi'nin kuruluşuna da önderlik etti. Daha sonra 1920'li yıllarda Komünist Enternasyonal içerisinde ve İtalyan Partisi'ndeki «sol komünist» çizginin önderi oldu. Komünist Enternasyonal'den Troçkizm suçlamasıyla ihraç edildi.

Branting, Karl Hjalmar (1860-1925): İsveç sosyal demokrat hareketinin kurucularından biridir. Hayatı boyunca hep sağ kanat sosyal demokratların arasında yeralmıştır. Hem Stokholm Konferansı'nın (1917), hem de Bern Konferansı'nın (1919) divan başkanlığını yapmıştır. Savaş sırasında sosyalistlerin hükümete katılmasının ateşli bir savunucusu olan Branting, sonuçta Başbakanlık elde etmeyi başarmıştır.

De Brouckere Louis (1870-1951): Belçika İşçi Partisi'nin yöneticilerinden ve Vandervelde'yi her bakımdan destekleyen yardımcılarından biri.

Cachin, Marcel (1869-1958): Fransız sosyal demokrat hareketinin önde gelen isimlerindendi ve Jules Guest'in sağ kanadının güvenilir unsurlarındandı. Savaş boyunca ateşli bir savaş taraftarı olan Cachin İkinci Enternasyonal'in en önemli sendikal örgütlerinden olan SFIO'nun liderlerinden biriydi. Cachin, savaş sırasında İtalyan sosyalist Partisi nezdinde Fransız hükümeti namına girişimlerde bulunmuş ve Mussolini ile işbirliği yaparak, bu parti içindeki savaş yanlısı kanadı güçlendirmeye çalışmıştı. 1917'de ise, bu kez devrimci Rusya'nın Almanya'ya karşı müttefiklerin yanında yer almasını sağlamak üzere yine Fransız hükümetinin temsilcisi olarak Mosko-

va'daydı. Bu arada Sadoul'le birlikte komünist harekete katıldı. İkinci Kongre delegeleri arasında yer alan Cachin, "21 Koşul" tartışılırken "... eminiz ki dostumuz Longuet de burada olsaydı bizimle farklı kanıda olmazdı." dedi. (Aktaran Duncan Hallas. Komintern. Bookmarks, s.32) Daha sonra Fransız Komünist Partisi'nin yayın organı olan L'Humanite gazetesinin yöneticiliğini üstlenen Cachin, ölene kadar bu görevde kaldı.

Clemenceau, Georges: Versay Barışı'nın önde gelen yaratıcılarından. Gençliğinde kendini bir radikal, sosyalist olarak tanımlayan Clemenceau; Fransız Sosyalist Partisi'ne üye olmuştu. Sonraki yıllarda Fransız buruvazisinin önde gelenleri arasında yeralan Clemenceau: Versay Konferansı ve Komünist Eternasyonal döneminde Fransız kabinesinin temsilcisiydi.

Çernov: Sosyalist Devrimci Parti'nin kurucu ve önde gelen liderlerinden birisi. Emperyalist savaş sırasında geçici olarak Zimmerwaldcılığın savunuculuğunu yapan Çernov, Şubat Devrimi'nin ardından Kerenski hükümetinin Tarım Bakanlığı'nı yaptı.

Çiçerin, Georg Vasiliyeviç (1872-1936): Eski bolşevik. Savaş yıllarında İngiltere'de mülteci iken, Rusya'ya 1918 kışında döndü. Dışişleri Halk Komiserliği'nde önce Troçki'nin yardımcısı, sonra halefi olarak çalıştı. Komünist Enternasyonal'in Kuruluş Hazırlıklarında birinci derece sorumlu olarak görevlendirilmişti.

Crispien, Artur (1875-1946): Alman sosyal demokrat hareketinin önde gelen isimlerinden biriydi. İkinci Kongre'ye USPD temsilcisi olarak gelen iki gözlemci delegeden biriydi (diğeri Dittmann). Kongre'de özellikle 21 koşul hakkındaki görüşmeler sırasında, Crispien ve onun gibi düşünen merkezci veya oportünistlere dönük tartışmalar zaman zaman alevlendi. Alman Komünist Partisi delegeleri, özellikle Crispien ve Dittmann'ı kastederek merkezcilerin kongrede bulunmasını eleştiren müdahaleler yaptılar.

Dazinski İgnacy (1866-1936): Polonya Sosyalist Partisi'nin liderlerinden biridir. 1914'e kadar Avusturya işçi hareketi içinde etkili bir isim oldu ve parlamentoda Avusturya-Macaristan'a bağlı Polonya kesimini temsilen milletvekilliği yaptı. «Bağımsız» Polonya'nın ilanından sonda Dazinsky, sıkı bir Polonya milliyetçisi olarak Sovyet Rusya karşıtı politikaların baş savunucusu ve sözcüsü oldu. Rosa Lüksemburg'un "polis ajanı" olduğunu iddia etmiş olmasıyla anılır.

Debbs, Eugene (1855-1926): ABD'li sendikacı ve sosyalist. Lokomotif şoförleri sendikasının kurucusu ve yöneticisi; daha sonra da ABD'nin en büyük demiryolu işçileri sendikasının kurucusu. ABD'deki IWW örgütünün (Dünya Sanayi İşçileri Birliği) de kurucuları arasında yer alan Debbs, ABD sosyalist partisinin sol kanadının başını çekenlerden biri olmuştu.

Dittmann: Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin alışılmış sağ kanat temsilcilerinden; tıpkı Bernstein ve Haase gibi Bağımsız Sosyal Demokrat Parti'nin (USPD) kuruluşuna, Spartakistlerin yanısıra katıldı; ama çizgisi değişmedi, daha doğrusu USPD onun çizgisindeydi zaten.

Delacrois: Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongresi sırasında Belçika hükümetinin başkanıydı.

Denikin, Anton (1872-1947): Çarlık ordusunun ünlü generallerinden biriydi ama asıl ününü Sovyet Rusya'daki iç savaş sırasında karşı devrim ordularının başındayken elde etti. 1919 Sonbahar'ında Denikin'e bağlı beyaz ordular, Sovyet hükümetine zor anlar yaşattı. Beyaz orduların yenilmesinden sonra Denikin Avrupa'ya kaçtı.

Ebert, Friedrich (1870-1925): Bir deri işçisi olarak sendikal ve sosyalist harekete atıldı. Ama daha çok sosyal demokrasinin sağ kanadının önderi olarak ve sosyal-hainliğin simgesi olarak anıldı. Savaş öncesinde SPD'nin yöneticiliğini üstlenen (önce sekreter sonra başkan olarak) Ebert savaşın ardından Alman Devrimi'nin ilk yükselişi sırasında, Ebert hem Reich'ta şansölye idi, hem de Halk Komiserleri Konseyi'nin başkanı! Yani proletarya demokrasisi ile buruva demkrasisini uzlaştırma fikrinin somutlaşmasıydı. Bu özelliği ile, Alman Genel Kurmayı ile anlaşan Ebert devrimin ezilmesinin ve Rosa Lüksemburg'la yoldaşlarının katledilmesinin baş sorumlusu olarak anılır. Aynı marifeti nedeniyle de, onların cesetleri üzerine kurulan Weimar Cumhuriyetinin ilk başkanı olmuştur.

Foch, F.: Fransız ordusunda Mareşal. 1918 yılında Antant kuvvetlerinin başkomutanıydı. Sovyetler Birliği'ne askeri müdahale fikrinin en ateşli savunucularından biridir.

Gallacher, William: İskoç işçi hareketinin tanınmış isimlerinden biridir. 1920'li yıllarda İngiltere'deki «sol komünist» akımın tipik temsilcilerinden biriydi. Daha sonra Komünist Enternasyonal'in tüm zigzaglarına uyum sağlayarak bu örgütün çizgisinde kaldı.

Grimlund, Otto: İsveç Sosyal Demokrat Partisi'nin sol kanadının öncülerindendi. Hem kendi ülkesinde hem de uluslararası planda komünist hareketin inşasının da öncüleri arasına girdi. Komünist Enternasyonal'in Kuruluş Kongresi'nde üç oy sahibi olarak delegelik eden Grimlund, aynı zamanda Komünist Enternasyonal'in Kurulması kararının bağlandığı oturumda dört imzalı taslak metni sunanlardan biriydi; aynı zamanda bu kongreye Avrupa'dan gelerek ilk gününden itibaren katılabilen üç delegeden biriydi. Grimlund İsveç komünistlerinin yayın organlarından olan Politiken'in sorumlularından biri oldu

Gruber (Karl Steinhard) (1865-1963): Asıl olarak Almanya'da yaşamış olan Avusturyalı matbaa işçisi sosyalist. 1914'te sınır dışı edildikten sonra, 1918'de Viyana'da Rus komünistleri ile temasa geçmiş ve Avusturyalı komünistlerle birlikte Avusturya Komünist Partisi'nin kurucuları arasında yer almıştır. Komünist Enternasyonal'in Kuruluş Kongresi'ne ilk gününden itibaren katılmayı başarabilen üç delegeden biri de odur. Komünist Enternasyonal'in Kurulması için karar tasarısını sunan dört kişi arasında Gruber de bulunmaktaydı.

Gompers, Samuel: Amerikan sendika bürokrasisinin (AFL) en gerici liderlerinden biridir. Amsterdam Sarı Sendikalar Enternasyonali'ni bile «kızıl bir kuruluş» olarak değerlendirmesiyle tanınır. Amerikan işçi hareketinin en kararlı düşmanları arasında yeralıp, grev kırıcılarının örgütlenmesi dahil her konuda ABD hükümetlerine destek olmuştur.

Gorter Hermann (1864-1927): Hollanda sosyalist hareketinin en önde gelen isimleri arasındadır. Aynı zamanda da Anton Pannekoek. Henrietta Roland-Holst ve Wijnkoop ile birlikte hem Hollanda sosyalist hareketinde, hem de İkinci Enternasyonal'in içinde en erken ortaya çıkan sol kanadın önderlerindendir. Bu grup 1908'de yürüttükleri muhalefet sonucunda Hollanda partisinden ihraç edilmişti. Rosa Lüksemburg'un ünlü "en kötü örgüt örgütsüzlükten iyidir", sözü Roland-Holst'a yazdığı ve bir mektupta bu ayrılığı önlemek üzere söylenmişti. Gorter ve yoldaşları, daha sonra Zimmerwald girişiminde ve Komünist Enternasyonal'in kuruluşunda da yer aldılar ve 1920'lerin ilk yıllarından itibaren Komünist Enternasyonal'in de sol kanadı arasında yer alıp, bu örgütten de koptular. Bazan "konseyci komünistler" olarak da anılan akımın temel taşları arasında Paul Mattick, Karl Korch gibi Almanların yanısıra, bu Hollandalı komünistler gelmektedir. Rutgers de bu grubun içinde yer alanlardan biri olmakla birlikte, kuruluş kongresi sırasında onlarla uzun süredir teması olmadığı için, bu eğilimi temsil ettiği söylenemez. Bkz. aynı zamanda Pan-

nekoek.

Graziadei: İtalyan Komünist Partisi'nin kurucularından biri.

Grimm, Robert (1881-1958): İsviçre sosyalist hareketinin tanınan isimlerinden biridir. Berner Tagwacht gazetesinin editörüydü. Zimmerwald girişiminin başını çekenlerden biri olan Grimm, bu konferansta oluşturulan ve Kienthal Konferansı'nı hazırlayan uluslararası sosyalist komisyonun başkanıydı; ama aynı zamanda Zimmerwald hareketinin ılımlılaştırılması yönündeki eğilimin de baş aktörlerindendi.

Guilbeaux, Henri (1885-1938): Fransız Komünist Partisi'nin öncülerinden biriydi. Savaş sırasında İsviçre'de mülteci olan Guilbeaux, hem Lenin'le, hem de Bolşevizm'le orada tanıştı ve "Zimmerwald solu"na katıldı. Ancak bu tanışıklık Guilbeaux'nun kişilik özellikleriyle birleştiğinde, Fransız komünist hareketi içinde bir takım sorunlar doğdu; İkinci Kongre'de delege olan Guilbeaux iz bırakmadan komünist hareketten çekildi.

Henderson, Arthur (1863-1935): İngiliz sendikal hareketinin ve İşçi Partisi'nin önderlerinden biri. Burjuva liberal çizgisiyle tanınan Henderson, 1914 öncesinde parlamentoda yeraldı. Savaşı sonuna kadar destekledikten sonra, 1920'li yıllarda MacDonald başkanlığındaki sözde "işçi hükümeti"nde Dışişleri Bakanlığı'nı üstlendi.

Hilferding, Rudolph (1877-1941): Austro-Marksist akımın önde gelen temsilcilerindendir. 1907'de "Finans Kapital" adlı ünlü eserini yayınlayan Hilferding, Birinci Dünya Savaşı sorasında Kautski'yle birlikte "merkez"'in önde gelen isimleri arasında yeraldı. 1918-1920'lerde "sovyet" anlayışına ilgi duyan Hilferding, parlamentarizmle proletarya diktatörlüğünü bir biçimde birleştiren ilginç bir ayrıntılı politik program hazırladı. Alman "bağımsızları", Halle'de bölündüğünde "bağımsızların" sağ kanadında yeraldı ve bu dönemde Scheidemann çizgisinin gelişmesine hizmet etti. Önceleri sosyal demokratları burjuva kabineye girmekle suçlayan Hilferding; 1923'de Stresemann kabinesine girdi.

Hyndmann (1842-1921): Marks'ın eserlerinin İngiltere'de yayınlanmasında başrolü üstlenenlerden biriydi. 1914'ten itibaren de sosyal-yurtseverliğin simgesi olarak anılır oldu.

Jouhaux, Leon (1879-1954): Fransa Genel İşçi Konfederasyonu'nun (CGT) sekreteriydi. 1914 öncesinde anayurt savunmasına karşı çıkan ve genel grevi destekleyen eski devrimci sendikacı, savaşın bitimiyle birlikte azgın bir şovenist oldu. Amsterdam Sarı Sendikalar Enternasyonali'nin liderlerinden Jauhaux; Milletler Cemiyeti'nde delege oldu.

Karski: bkz. Marklevski

Krasnov: Kerenski'nin Ekim Devrimi'ne karşı tasarladığı 1917'deki karşı-devrim girişiminin baş aktörleri arasındaydı. General Krasnov daha sonra tutuklandı, pişmanlık getirdiği için serbest bırakıldıktan sonra Don kazaklarını karşı devrim için örgütleyerek, iç savaş boyunca proleter devriminin önde gelen bir düşmanı olarak rol aldı.

Katayama, Sen : Bir köylü ailesinin çocuğu olarak Okayama'da doğan Katayama, matbaacılık öğrenmiş ve ABD'de sosyalistlerle ilişkiye geçmiştir. 1901'de Japonya Sosyal Demokrat Partisi'nin, 1906'da Japonya Sosyalist Partisi'nin kurucularından biri olmuştur. ABD'de ilk komünist Japon grubunun önderliğini yapmıştır. 1927'de Japonya Komünist Partisi'sini kuranlardan bi-

ridir. 1921-1933 yılları arasında EKKI perizidyum üyeliği yapmış, 1933'de Moskova'da öldü.

Kabakçiyev, K.: Komünist Enternasyonal'in ilk yıllarında bu örgütün en faal isimleri arasında yeralan ve Bulgaristan Komünist Partisi'nin teorisyenlerinden biri olan Kabakçiyev, Komünist Enternasyonal Tüzüğü'nün raportörü olduğu gibi, Dördüncü Kongre'ye sunulan, fakat geri çevrilen program taslaklarından biri de onun kaleminden çıkmıştır.

Kerenski, Aleksandr Feodoroviç: Sosyalist Devrimci Parti'nin sıradan isimlerinden biriyken, Dördüncü Duma'da milletvekili oldu, Şubat Devrimi'nden sonra da aniden öne çıktı. İktidar boşluğu koşullarında dengelerden yararlanarak bir tür sivil darbeyle Başbakan oldu, devrim tarafından yıkılcak olan hükümetin başına geçti.

Kolçak, Aleksandr (1874-1920): Çar'ın amirallerinden biriydi. Sovyet hükümeti Sibirya'dan geçici olarak geri itildikten sonra, beyaz orduların başınageçti. 1918 Kasım ayında Kazak atamanları (aşiret reisleri) tarafından başkumandan seçilmişti. Karşı devrimin ezilmesinden sonra emperyalistlerin desteğinden yoksun kalan Kolçak, İrkutsk'daki bir ayaklanma sırasında ele geçip tutuklandıktan sonra Şubat 1920'de İrkutsk Devrimci Komitesi'nin emriyle idam edildi.

Kollontay, Aleksandra (1872-1952): Birinci Dünya Savaşı öncesinde Menşevik olan Kollontay, 1917'de Bolşevik Parti'ye katıldı ve Kerenski hükümeti dönemindeki ajitasyon faaliyetleriyle öneçıktı. Onuncu Parti Kongresi'ndeki "İşçi Muhalefeti" platformunda yer alan Kollontay, bir süre Şliapnikov'un başını çektiği bu hiziple birlikte hareket ettikten sonra, özellikle tasfiyelerin başlamasından sonra bu platformu terketti. Daha sonra SSCB'nin Norveç Büyükelçiliğine atanan Kollontay ömrünün geri kalanında Komünist Enternasyonal'in zigzaglarına uyumlu bir çizginin takipçisi olarak kaldı.

Legien, Karl (1861-1920): Alman sendikal hareketinin önde gelen isimlerinden biridir. Daha çok Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin sağ kanadının fikir babaları arasında anılır.

Lloyd George: Birinci Dünya Savaşı sırasında İngiliz hükümetinin başında olan Lloyd George, Versay Barışı'nı hazırlayanlar arasında yeraldı. Liberal reformist olarak siyasete atılan Lloyd George, madencilerin sekiz saatlik işgünü mücadelesi sırasında sık sık adından sözettirdi.

Levi, Paul: Rosa Luksembourg'la birlikte Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin sol kanadında yeraldı. Luksembourg, Liebknecht ve Jogiches'in öldürülmesinden sonra, Alman Komünist Partisi'nin örgütlenmesinde başı çekenlerdendi. 1920'nin sonlarından itibaren «merkezci» bir tutum aldı (Kautskycilik anlamında değil, Komünist Enternasyonal içerisinde) 1921 Mart ayaklanmasındaki hatalardan sorumlu tutularak partiden ihraç edildi. 1929'da intihar etti.

Longuet, Jean (1876-1938): Karl Marks'ın torunuydu. Fransız sosyalist hareketinin tanınmış isimlerinden biriydi. Savaş sırasında barışçı-merkezci kanatta yeraldı; ama milletvekili olarak, düzenli bir biçimde savaş kredilerine olumlu oy verdi. Fransa'nın Kautski'si diye de anılır. Fransız Sosyalist Partisi'nin 1920'deki Tours Kongresi'nde komünistler çoğunluğu elde ettikten sonra, bu partiden ayrılıp İkibuçukuncu Enternasyonal'e katıldı sonra da tekrar İkinci Enternasyonal'e döndü.

Lord Curzon: İngiltere Muhafazakar Partisi'nin dış politikada tanınmış isimlerindendir. 1920'li yıllarda Dışişleri Bakanı olmuştur.

Loriot, Fernand (1870-1932): Fransız Sosyalist Partisi'nin sol kanadının önderi olarak savaşın son yıllarında öne çıktı. Zimmerwald Solu'nu destekledi ve Fransız Komünist Partisi'nin kuruluşuna öncülük edenlerdendi; 1918'den itibaren partinin mali sekreteri de oldu. Komünist Enternasyonal'in kuruluşu sırasında, bolşeviklerin de onayladığı taktik nedenlerle Bern Konferansı'na katılan ve Komünist Enternasyonal'e oradan bir mesaj gönderen Loriot, Üçüncü Kongre'de yönetici sorumluluklar üstlendikten sonra, zamanla sessiz sedasız komünist hareketi terketti.

MacDonald, James Ramsey (1866-1937): İngiltere'deki Bağımsız İşçi Partisi'nin (ILP) kurucularından biridir. Sonra İşçi Partisi'nin yöneticileri arasında yeralmıştır. 1914'te pasifist-barışçı tutumun simgelerinden biri olmuş ve sonuna kadar reformizmin ve İkinci Enternasyonal çizgisinin temsilcilerinden biri olarak kalmıştır.

MacLean, John (1878-1923): İskoç işçi hareketinin önde gelen eski sosyalistlerinden birisi. Parça bölük İngiliz sosyalist hareketi içinde komünizme en yakın gruplardan birinin başını çekiyordu. MacLean 1912'de sosyal demokrat Bağımsız İşçi Partisi'nden kopanların kurduğu Britanya Sosyalist Partisi'nin sol kanadında Sylvia Pankhurst ve Joe Feinberg ile birlikte duruyordu. Bu grup İngiltere'de bolşevizme en yakın gruptu. Anti militarist, savaş karşıtı propaganda yapan kısmen pasifist (barışçı) MacLean, 1914-1918 arasında büyük bir baskıyla karşı karşıya kaldı.

Marklevski, Julian (1866-1925): Karski kod adıyla bilinir. Polonya işçi hareketinin emektar militanlarından biridir. Polonya'da devrimci bir akımın Rosa Luksembourg'la yaratıcılarından biridir. Daha sonra, 1893'ten itibaren, onun gibi Alman işçi hareketinde uzun yıllar çalışmıştır. 1916'da tutuklandı, 1918'de «Rusya hesabına çalıştığı» gerekçesiyle sınırdışı edildi. Komünist Enternasyonal kurulurken Moskova'daydı, ölene kadar hep orada kaldı. İkinci Kongre'de benimsenen Tarım Sorunu Üzerine Tezler'in raportörü Marklevski-Karski'dir. Daha sonra da Komünist Enternasyonal'e bağlı Doğu Halkları Üniversitesi'nin başına geçmiştir.

Millerand, A.: Jan Jaures'le birlikte Fransız sosyalist hareketinin en tanınmış isimlerindendi. 1899'da bakan olarak burjuva hükümetine girince büyük tartışmalara yolaçtı. O andan itibaren sosyalist hükümetlere katılması, Millerandcılık olarak anılır oldu. Millerand, savaştan sonra Fransa Cumhurbaşkanı olmuştu. Fransız burjuvazisine kan veren «sosyalist»lerin başında anılır.

Mussolini, Benito (1883-1945): İtalyan Sosyalist Partisi'nin sol kanadının önde gelen isimlerinden biri ve Gramsci'nin de içinde yer aldığı Avanti gazetesinin baş redaktörüydü. Savaş patlak verdikten sonra içinde yer aldığı kanatla birlikte bir süre savaş karşıtı tutum sergilediyse de (o sıra İtalyan burjuvazisinin bir kısmı da savaşa karşıydı), Mussolini, Fransız hükümetinin parasal katkıları ve özellikle de bu hükümetin "sosyalist" destekçilerinin gayretleriyle İtalya'daki savaş taraftarı hareketin başı oldu. Bu amaçla yayınladığı Popolo d'İtalia gazetesini yayınladı ve yeni bir şöhret kazandı. Savaşın ardından artık kendisine en çok yakışan "siyah gömleği" ile faşist hareketin yaratıcısı ve önderi (duçe) oldu. İkinci savaşın ardından ise, komünist partizanlar tarafından yakalanıp idam edildikten sonra, kendisine kara gömleğinden daha çok yakışan bir ipte bacağından asıldı.

Noske, Gustav: İkinci Enternasyonal'in sağ kanadının önde gelen isimlerinden biridir. Daha Birinci Dünya Savaşı patlak vermeden önce, sömürgeciliği savunan görüşleriyle dikkat çektikten sonra, savaş sırasında açıkça Alman emperyalizminin politikalarını destekledi. 1918-1919 Alman Devrimi'nin ezilmesinde Scheidemann'la birlikte baş sorumluluğu üstlenenlerden biridir. Rosa Luksembourg ve Karl Liebknecht'in katillerinden biri olarak anılır.

Ossinski (Valerian Valerianoviç Obolenski'nin kod adı) (1887-1938): Bir prensin çocuğu olduğu halde 1907'den itibaren Bolşevik Partisi saflarında yer almış devrimci. 1917'den sonra Sovyet Devleti'nin Merkez Bankası Müdürlüğü görevine getirildi. 1918'de Brest-Litovsk barış görüşmeleri sırasında beliren sol çizginin Buharin'le birlikte önde gelen isimlerinden oldu. Komünist Enternasyonal Kuruluş Kongresi'nde istişari oy sahibi delegeydi; Antant Ülkeleri ile ilgili karar tasarısını raportörü olduğu halde rahatsızlığı nedeniyle kendisi sunamadı: bu karar taslağı yazılı olarak ele alındı ve oylanarak benimsendi.

Paderevski: Aynı zamanda ünlü bir piyanist olan ve Pilsudski'den önce Polonya devletinin başına geçen Paderevski, Polonya cephesindeki beyaz orduların simgesi olarak anılır.

Pankhurst, Sylvia: Gallacher'in ve MacLean'in yoldaşlarından biri. İkinci Kongre'de Britanya delegesi.

Pannekoek, Anton (1873-1960): Dünya çapında tanınmış Hollandalı bir astronom olduğu gibi, yalnız Hollanda'da değil, 1908'de partiden ihraç edilişinden itibaren ve özellikle 1912'de Kautski'ye karşı yaptığı polemikten sonra (Lenin buna Devlet ve İhtilal'de destekleyerek değinir) uluslararası çapta sol kanat komünizmin en bilinen isimleri arasında yer almıştır. Zimmerwald Solu'nda olduğu gibi Komünist Enternasyonal'in kuruluşunda da yer aldıktan sonra, özellikle sovyetlerle partinin ilişkisi sorununda ve genel olarak komünist partinin devrimdeki rolü konusundaki anlaşmazlık nedeniyle Gorter ve diğerleriyle birlikte Komünist Enternasyonal'den kopmuştur. Bkz. Gorter

Pernerstorfer, Engelbert (1850-1918): Avusturya sosyal demokrat hareketinin öncülerinden biri ve aynı zamanda Almanya ile birleşme yanlısı sağ kanadın sözcülerindendi.

Petljura, Simon: İç savaş sırasında Kolçak Denikin ve diğerleri ile birlikte beyaz orduların başında yer alan komutanlardan biridir; esas olarak Ukrayna cephesinde adından söz ettirmiştir.

Platten, Fritz (1883-1942): İsviçre Sosyalist Partisi'nin sekreteriydi. 1917'de Lenin'in Rusya'ya dönüşünün örgütlenmesinden başrolü oynayanlardandı. Hep partisinin sol kanadında oldu.

Pestana: İspanyol sendikal hareketinin önde gelen isimlerinden biriydi. Komünist Enternasyonal İkinci Kongresi'nde İspanyol komünistlerini temsil etti.

Pilsudski, Jozef: Polonya Sosyalist Partisi'nin önderlerinden biridir. daha çok Çarlık'ın egemenliği altındaki kesimlerde faaliyet yürüttü ve Çarlık kuvvetlerinin baskı politikalarıyla sıs sık yüzyüze kaldı, «bağımsız» Polonya'nın kurulmasından sonra bir darbeyle hükümeti elegeçirdi ve Polonya'yı Sovyet Rusya'ya karşı Fransız emperyalizminin bir ileri karakolu haline getirdi.

Rakhia, Yukko (1887-1920): 1903'ten beri sosyal demokrat partili olan bir Finlandiyalı metal işçisi. Finlandiya'daki mülteciliği sırasında ona yer bulan ve güvenliğini sağlayan Rakhia idi. Daha sonra Finlandiya Devrimi'nde önemli bir rol oynadı ve sürekli Bolşevik Partisi Merkez Komitesi'ne bağlı olarak yahut yakın bir işbirliği içinde çalıştı.

Rakhia, Eino (1886-1936): 1903'ten itibaren sosyal demokrat partisinde çalışan Finlandiyalı devrimci; 1917 yılında Bolşevik Partisi'nin Merkez Komite kuryeliğini yaptı; devrim sırasında Finlandiya'daki Kızıl Muhafız komutanlarından biriydi. Devrimin bastırılmasından sonra Rusya'ya geçti.

Rakovski, Hristiyan (1873-1941): Pekçok ülkede özellikle 1914 öncesinde Balkanlardaki işçi hareketi içinde çalışan eski bir devrimci. Burjuva bir aileden gelen ancak ailesiyle sınıfsal ilişkilerini koparıp hayatını işçi hareketine adayan Rakovski, Ekim Devrimi'nin ardından Ukrayna'nın Sovyetler'e bağlanmasında önemli bir rol üstlendi. Ukrayna'nın Halk Meclisi Komiserliği'nin Başkanlığı görevini üstlenen Rakovski, aynı zamanda Sovyet Devleti'nin ilk diplomatları arasında yer aldı. Zimmerwald Konferansı sırasında ve sonrasında Troçki'nin konumuna yakın bir "merkezci" tutum alan Rakovski Ekim Devrimi'nden sonra, Troçki'nin peşinden Bolşeviklere katılmıştır. Daha sonra da, Sol Muhalefet'in liderlerinden biri, hatta bir bürokrasi eleştirisi olan "İktidarın Mesleki Tehlikeleri" adlı kitabıyla bu hareketin teorisyenleri arasında yer almış. Daha sonra, Sol Muhalefet ve Troçki ile bağlarını koparıp, SBKP çizgisine bağlanmıştır.

Rakosi, Matyas: Rusya'da bolşevikler tarafından komünizme kazanılan Macar komünist hareketinin öncülerinden biri. Rakosi, Macar komünist hareketinin öncüleri olan Bela Kun, Tibor Samuely, Jozef Pogany gibi Rusya'da Bolşevizmle tanışmış, daha sonra hem Macaristan'da, hem de Komünist Enternasyonal çerçevesinde çeşitli görev ve sorumluluklar üstlenmiştir.

Reinstein, Boris: ABD'deki Sosyalist İşçi Partisi'nin bir üyesiyken 1917'deki Stokholm Konferansı'na delege olarak katılan Reinstein, oradan geçtiği Sovyet Rusya'da kalmış ve Kuruluş Kongresi'nde ABD'li komünistleri temsilen Rutgers'in yanısıra yer almıştır.

Renner, Karl (1870-1950): Avusturya sosyal demokrat hareketinin ve Austro-Marksist akımın öndegelen isimlerinden biridir, ama sosyal yurtsever olarak daha ünlüdür. Hapsburg hanedanının devrilmesinden sonra koalisyon hükümetinin başkanı olmuştur.

Rizello ve Agnelli: Her ikisi de İtalyan sanayinin ve bankacılık sektörünün önde gelen isimleri arasındadır. Musolini'yi destekleyenlerin başında bu ikisi gelir.

Renaudel, Pierre (1871-1935): Fransız Sosyalist Partisi'nin yöneticilerinden ve parlamento grubunun gediklilerinden biriydi. Sosyal-şovenizmin önde gelen isimlerindendi; hep öyle kaldı. L'Humanite gazetesi Fransız Komünist Partisi'nin yayın organı oluncaya kadar, bu gazetenin kurucusu olan Jean Jaures'in ardından onun yöneticiliğini yaptı.

Roland-Holst, Henrietta (1869-1952): Bkz. Gorter

Rosmer, Alfred: Devrimci sendikal harekete Pierre Monatte'la birlikte katıldı. Savaş yıllarında Vie Ouvriere (İşçi Hayatı) adlı enternasyonalist bir gazeteyi onunla birlikte yayınladı; 1919 Nisan'ında yine birlikte aynı gazeteyi tekrar yayınladılar. Ancak 1919-1920'lerde Rosmer, Monatte'ın aksine sendikalist eğilimden koparak 1920'de Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongre'sine prezidyumun üyesi olarak katıdı. Sol kanadın liderlerinden olan Rosmer; Fransız Komünist Partisi'nin çizgisini Komünist Enternasyonal'in çizgisine oturtmak üzere yoğun bir çalışma yürüttü. İleriki yıllarda Sol Muhalefete katılan ve bu yüzden tasfiye edilen Rosmer gittikçe politik faaliyetten çekilmeye başladı.

Roy, Manabendra Nath (1883-195?): Hindistan'da doğan Roy, savaş yıllarında ve Komünist Enternasyonal kurulduğu sırada Meksika'daydı. Komünist Enternasyonal'le Meksika Komünist Partisi'nin kurulması sürecinde bağ kurdu. İkinci Kongre'ye ise Hindistan komünistlerini temsilen katıldı ve Lenin ile birlikte Ulusal Sorun komisyonunda çalıştı. Bir süre KEYK prezidyumu üyeliği de yapan Roy, bir ara da Çin Komünist Partisi nezdinde Komünist Enternasyonal temsilciliği yaptı. Lenin'in ölümünün ardından önce sola, sonra sağa savrülduktan sonra Roy, İngiliz

emperyalizminin safına geçmiştir.

Rosing (Belgelerde bu biçimde yazılmakla birlikte, aslında söz konusu olan Fritz Rozing-Ahsis-dir) (1870-1919): Bolşeviklerle birlikte hareket eden Letonyalı devrimci; 1913'te Duma'da temsilci oldu; 1914-1917 yılları arasında İsviçre'de mülteciydi; Rusya'ya döndükten sonra Soldatskaya Pravda (Askerin Pravdası-gerçeği) gazetesinin redaktörlüğünü üstlendi.

Rubanoviç I.A. (1860-1920): Rusya'daki Sosyalist Devrimci Parti'nin en tanınan yöneticilerinden biriydi; çünkü uluslararası platformlarda bu partinin değişmeyen sözcüsü o olmaktaydı.

Rudniyanski, Endre (1885-?): Rusya'da hapisteyken bolşevizmle tanışıp onlara katılan Macar gazeteci ve avukat. Ekim Devrimi'nden sonra Bolşevik Partisi'nin Macar Seksyonu'na önderlik etti, 1918'de bu seksiyonun başkanıydı. Kuruluş Kongresi'nde Macar Komünistlerini temsilen yer aldığı halde, Macaristan Komünist Partisi'nden çok SBKP ile ve Macar komünist hareketinden çok Sovyetler Birliği'ndekiyle ilişkiliydi.

Rutgers S.J. (1876-1961): Hollandalı bir mühendis ve Hollanda Komünist hareketinin öncüsü. Savaş sırasında Endonezya'daydı. Sonra ABD'ye ve 1918'de de Japonya üzerinden Sovyet Rusya'ya geçti. Komünist Enternasyonal'in kuruluş kongresinde sadece Hollandalı komünistleri değil, Endonezya ve Japonyalıları, hatta Amerikalıları da temsil edebileceğini söyledi. Delegeleri belirleyen komisyon, Rutgers'in sadece Hollanda ve Amerika'yı temsilen katılmasına karar verdi. Rutgers'in bu ilginç öyküden öte, başka yerde adına rastlanmamaktadır. Ayrıca bkz. Gorter.

Sadoul, Jacques (1881-1956): Sosyal-şoven Thomas'ın en sadık destekçilerinden biri olarak Fransız sosyalist hareketinde yer aldı. Savaş sırasında şovenist bir tutum aldığı halde, Sovyet Rusya'daki Fransız elçiliğinde askeri ataşe olduğu sırada, 1918'de Ekim Devrimi'nden etkilenerek komünist harekete katıldı ve Rusya'daki Fransız komünistlerinin arasında Komünist Enternasyonal'in kuruluşuna katıldı. Kuruluş kongresinde Fransa hakkındaki raporu o sundu. Bununla birlikte, bir avukat olan Sadoul'un kendi ülkesindeki işçi hareketiyle somut bir ilişkisi olmadı; özellikle de komünist olarak bir etkisi olmadı.

Scheidemann, Philip (1865-1939): Bebel'in yakın çalışma arkadaşlarından Scheidemann, onun ölümünün ardından işbirlikçi Alman sosyalistlerin lideri Ebert'le birlikte hareketetti. Scheidemann aynı zamanda monarşinin korunması için Prens Baden kabinesinde yeraldı. Ancak tüm çabalarına rağmen Kayzer'in düşmesinin ardından, devrimci hareketin gelişmesi için yürütülen faaliyetleri yönetti. Spartakistlerin yenilgiye uğramasının ardından koalisyon hükümetinin başına geçti. Bu dönemde işçilerin gözünden düşen Scheidemann, kenara çekilmek zorunda kaldı.

Serrati, Giacinto Menotti: İtalyan Sosyalist Parti'nin eski liderlerinden. Uzun bir süre parti merkez yayın organı Avanti'nin yazı işleri müdürlüğünü üstlendi. 1920'deki Livorno Kongresi'nde reformistleri destekleyen Serrati, Ağustos 1920'de İtalyan işçilerinin uğradığı bozgunun sorumlularından biridir. 1922'lerin ortalarında sola kaymaya başlayan Serrati, İtalyan Komünist Partisi'ne girdi ve onun bir partizanı oarak Komüntern'in Dördüncü Kongresi'ne katıldı.

Schneider ve Loucheur: Bunlardan birincisi özellikle cephane üretiminde uzmanlaşmış bir sanayicidir, ikincisi ise çeşitli hükümetlerde maliye bakanı olarak da yeralmış bir büyük kapitalisttir.

Shaw, Tom: İngiliz işçi hareketinin en tanınmış isimlerinden birisi olan Shaw, aynı zamanda

sınıf işbirlikçiliğinin simgelerindendi. 1920'li yıllarda MacDonald başkanlığındaki hükümetin bi kanları arasında yeraldı. İki ve İkibuçukuncu Enternasyonal'in birleşmesinden doğan örgütün yü rütme komitesinin sekreteri olmuştu.

Sirola, Yrjö (1876-1936): Finlandiya Sosyal Demokrat Partisi'nin Genel Sekreteri'ydi; ama 1905-1917 yılları arasında ABD'de yaşamıştı. Finlandiya'daki devrimden sonra, partinin sol kanadında yer alan Sirola devrimci hükümette bakanlık görevi almış, devrimin bastırılmasından sonra ise Sovyet Rusya'ya geçerek, buradaki çalışmalarıyla Finlandiya Komünist Partisi'nin kurucularından biri olmuştur. Sirola aynı zamanda Komünist Enternasyonal İçin Çağrı Mektubu'nun Finlandiya Komünistleri adına imzacısı olmuştur.

Skrypnik, Nikola (1872-1933): Ukraynalı bolşevik işçi önderlerindendi; 1917'de bolşeviklerin Petrograd'daki önderleri arasındaydı. 1918'de de Ukrayna Halk Komiserleri Konseyi'nin başkanı oldu. 1919' da Komünist Enternasyonal'de Ukraynalı komünistleri temsil etti.

Stinnes ve Deutsch: Her ikisi de savaş sonrası Almanya'nın önde gelen sanayicileridir.

Sultan Zade: Devrim için mücadeleye Rusya'daki işçi hareketi içinde katılmış İranlı bir komünist. Komünist Enternasyonal'in İkinci Kongre'sinde, ülkesindeki komünistleri temsilen delege olarak yeraldı.

Tanner, Vainö: Finlandiya sosyal demokrat hareketinin revizyonist yöneticilerinden biri.

Thomas, Albert (1878-1932): Millerand ile birlikte bakanlık mesleğine soyunan Fransız sosyalistlerinden biridir. Sosyal şovenizmin simgeleri arasında anılır. Birinci Dünya Savaşı sırasında savaşı yürüten koalisyonda bakanlık yaptı. Milletler Cemiyeti'nin «İşçi Bürosu»'nun başkanı oldu.

Troelstra, P.J. (1860-1930): Hollanda sosyal demokrasisinin kuruluşundan itibaren önderi olmuştur. Kasım 1918'de mecliste milletvekili iken hükümeti istifaya, işçileri de Alman kardeşlerini izleyerek konseyler ve devrim yoluna girmeye çağırdı. Bu çok kısa süren ve partisi içindeki sol kanadın etkisiyle benimsediği sol tutum dışında, hep ılımlı bir çizgide kaldı; en iyi durumda merkezcilerin safında oldu.

Turati, Filipo (1857-1932): İtalyan Sosyalist Partisi'nin kurucularından biriydi. Genel olarak İtalya'daki reformist solculuğun baş aktörü olarak bilinir. Birinci Dünya Savaşı sırasında enternasyonalist olduğu için değil, İtalyan burjuvazisinin önemli bir kesimi de savaşa karşı olduğu için, Turati savaş kredileri aleyhine oy kullandı. Wilson Programı'nın Avrupa'daki önde savunucularından biri oldu. Dolayısıyla Rus Devrimi ve Komünist Enternasyonal'in baş muhaliflerindendi. Savaştan itibaren İtalyan Sosyalist Partisi'nin "reformist" kanadının önderi oldu; (hakim eğilim Serrati'nin "maksimalist-azamici" denen kanattı). 1922'de İtalyan Partisi bölündüğünde, reformist kanadın başını çekti.

Vandervelde, Emile (1866-1938): Belçika İşçi Partisi'nin yöneticilerinden biriyken, savaş öncesindeki hizmetlerinin karşılığı olarak Kral'ın bakanları arasında yer aldı ve hizmetlerini öyle sürdürdü.

Varga, E.: Komünist Enternasyonal'in önde gelen iktisat uzmanlarından biri olarak tanınan Macar ekonomist. 1919'daki Macar Sovyet Cumhuriyeti'nde Yüksek İktisat Konseyi'nin başkanı

oldu.

Wijnkoop: Hollanda sosyalist hareketinin tanınmış isimlerinden biriydi. Savaş sırasında enternasyonalist bir tutum aldı. Komünist Enternasyonal'in kuruluşuna ilk katılanlardan biriydi. Daha sonra Pannekoek ve Gorter ile birlikte «sol komünist» kanatta yeraldı. Bkz. Gorter

Vorovski, Vatislav V. (1871-1923): Bolşeviklerin İsveç'teki temsilcilerinden. Birinci Kongre sırasında da aynı görevdeydi; bu kongrede Rus delegasyonunun istişari oy sahibi üyesiydi.

Wrangel, Piyotr (1878-1928): Asker olarak iç savaşta beyaz orduların başında ünlenenlerden biridir. Denikin geri püskürtüldükten sonra, beyaz orduların başkomutanı olan Wrangel, 1920 Sonbahar'ına kadar bir yıl boyunca Kırım Yarımadası'nı tuttu. Buradan Kızıl Ordu tarafından püskürtüldükten sonra, ordusunun geri kalanıyla birlikte Balkanlar'a geçti.

Yudeniç: 1920'de Petrograd'a saldıran beyaz orduların komutanıydı. Yudeniç'in saldırısı sırasında Bolşevik Partisi'nin Merkez Komitesi'ni Petrograd'ı terkedip etmemeyi tartışmaya yöneltecek kadar ciddi bir tehlike doğmuştu. Sonuçta Yudeniç'in saldırısı boşa çıktığı gibi, adı bir daha duyulmadı.

Örgütler

ABD Sosyalist Partisi (SPUSA): 1901'de kurulan bu parti, 1918 Kasım'ından itibaren Şikago'daki şubesi bulunan Slav kökenli unsurların partiden kopmaksızın Komünist Propaganda Birliği adlı bir grup oluşturması ve Boston'daki örgütü içinda çalışan Leton devrimcilerin Devrimci Çağ (Revolutionary Age) adlı bir gazete çıkarmaya başlamasıyla krize girdi. Komünist Propaganda Birliği Fritz Rozin (Rosing-Ahsis) ve o sıra ABD'de bulunan Hollandalı Rutgers tarafından yönetiliyordu. Devrimci Çağ gazetesi ise Louis Fraina tarafından çıkarılıyordu. Bu gazete, 1919 Şubat'ında SPUSA'nın sol kanadının Manifesto'su başlığıyla bir metin yayınlamıştı; ünlü gazeteci ve Üçüncü Enternasyonal İkinci Kongre delegesi olan John Reed (1887-1920) de bu grubun bir üyesiydi.

Alman Bağımsız Sosyalist Partisi (USPD): 1917 Nisan'ında Gotha'da Alman Sosyal Demokrat Partisi'nden kopan tüm gruplarla kuruldu. Partinin kurucuları arasında Lüksemburg, Libknecht, Jogiches vb. olduğu gibi, Bernstein, Crispien, Haas, Kautski vb. de ordaydı. 1918 Kasım'ında Spartakist'lerin genel grev ve silahlanma, Rus Devrimi'yle dayanışma çizgisi partinin sol kanadının gecikerek de olsa kopmasına neden oldu. 1918-1919 Alman Devrimi sırasında USPD, komünistlerle sosyal hainler arasında ikincilerin lehine bir uzlaştırıcılık görevi üstlendi. 1919'da Komünist Enternasyonal kurulurken, USPD'de İkinci Enternasyonal'den kopuşunu ilan etmişti. Bu tabanındaki sol eğilimli işçileri terbiye ederek, tekrar İkinci Enternasyonal'e gitmek üzere yapılan bir manevraydı. Nitekim 1920'de, Halle Kongresi'nde 800 bin üyeyi temsil eden delegelerin üçte ikisi «21 Koşul»u benimseyerek Üçüncü Enternasyonal'e katılma kararı alınca, bu örgütün çoğunluğu Alman Komünist Partisi'yle (KPD) birleşmiş oldu. Geri kalanlar ise USPD olarak 1922'ye kadar İkibuçukuncu Enternasyonal içinde yeralıp, sonra bu enternasyonal ile birlikte İkinci Enternasyonal'e ve onun resmi şubesi SPD'ye katıldılar (1923). Bu son noktada ise, Ledebour önderliğinde küçük bir grup orta yolcu bir tutum takınarak zamanla dağıldı.

Alman Avusturyası Komünist Partisi: 3 Kasım 1918'de Viyana'da kuruldu; Üçüncü Enternasyonal için Çağrı mektubunu imzalayarak ve Kuruluş Kongresi'nde yer alarak uluslararası ölçekte tanındı.

Amsterdam Enternasyonali: İkinci Enternasyonal'e bağlı sendikaları anmak için kullanılan yaygın terim. Resmi adı Uluslararası Sendikalar Enternasyonali'ydi. Savaş yıllarında faaliyeti dondurulan bu örgüt. 1919'dan itibaren yeniden canlandırılmıştı, merkezi Amsterdam'daydı.

Austro-Marksizm: Otto Bauer ve Fritz Adler'in temsil ettiği bir akımdır. Bu akım politik olarak İkinci Enternasyonal Marksizmi'nin genel çizgisinin oportünist veya merkezci çigisinden ayırtedilememekle birlikte bazı özgül (kültür, ulusal sorun vb.) sorunlardaki teorik üretimiyle dikkat çekmiştir

Bağımsız İşçi Partisi (İLP-İngiltere): Ramsay MacDonald'ın önderlik ettiği tipik bir sosyal demokrat partiydi.

Belçika İşçi Partisi'nin devrimci unsurları: Kastedilen War Van Overstraeten'in (1891-?) önderlik ettiği Sosyalist Genç Muhafızlar'dır.

Beyaz Rusya Komünist Partisi: 1918 yılında kuruldu. 3 Kasım 1918'de Viyana'da kuruldu; Üçüncü Enternasyonal için Çağrı mektubunu imzalayarak ve Kuruluş Kongresi'nde yer alarak uluslararası ölçekte tanındı.

Britanya Sosyalist Partisi (BSP): 1912'de John MacLean, Joe Feinberg, Sylvia Pankhurst'ün başı çektiği ve bolşevik çizgiye en yakın olan grup tarafından kuruldu.

Büyük Britanya Uluslararası İşçi Birliği (IWGB): 1911'de kurulup, işçi çevrelerinde önemli bir yankı uyandırmakla beraber hiçbir zaman yerellikten kurtulamayan ve kaybolan bir grup.

Çek Sosyal Demokrat Partisi'nin devrimci unsurları: Çek partisinin içinde bir birbiyle rekabet halinde bir sürü grup vardı. Bunların hepsi de kendilerini daha solda görüyordu. Örneğin Alois Neurath ve sosyal şoven Bohumir Smeral'ın grubu bunların arasındaydı.

Çesniyaklar: Bu grup, Bulgar Sosyal Demokrat Partisi'nin «dar» kanadı olarak bilinir. En tanınmış isimleri ve kurucuları Kolarov ve Blagoev'di. Çesniyaklar, Balkan Savaşı'ndan itibaren, savaş karşısında devrimci bir tutum geliştirmişlerdi ve savaş sırasında bolşeviklerin yanı sıra parti olarak savaşa karşı devrimci tutumları gösteren az sayıda örgütün arasındaydı. Bulgaristan'ın savaşa girdiği 1915 yılında Çesniyak'ların 3 bin üyesi vardı. Komünist Enternasyonal'e katıldıkları 1919 yılının başındaysa üye sayısı 21 bindi.

Danimarka'daki Klassenkampen Grubu (Sınıf Mücadelesi): Bu grup, daha çok İsveç'deki gelişmeden etkilenen ve onların evrimini izleyen bir gençlik grubuydu.

Dünya Sanayi İşçileri Birliği (IWW-Amerika): 1905 yılında Debs, DeLeon, Jones «ana». gibi ABD solunun en ileri unsurları 1905'den itibaren bu sendikal örgütlenme içinde biraraya gelmişti. Yirminci yüzyılın ilk yıllarında ABD'deki başlıca sınıf mücadelelerine bu örgüt damga vurdu. Mülteci olarak sığındığı Moskova'da ölen Bill Haywood, Amerikan Komünist Partisi'nin kurucu ve önderlerinden olan William Z. Foster ve James P. Canon bu hareketin içinden çıkmışlar-

dı.

Dünya Sanayi İşçileri Birliği (IWW-İngiltere): Özellike liman işçileri arasında ve Londra'dan başlayarak yayılan bir örgütlenmedir. 1910'da ilk kez ortaya çıktılar ve İngiltere'deki Shop Stewards hareketinin yaratılmasında ve yönlendirilmesinde büyük bir etki sahibi oldular. Bu örgütün kuruluşunda başı çeken Tom Mann (1856-1941), Sosyal Demokrat Federasyonu'ndan çıkarak devrimci harekete yönelen sendika önderlerinin tipik bir temsilcisiydi.

Estonya Komünist Partisi: 1918 yılında kuruldu. 3 Kasım 1918'de Viyana'da kuruldu; Üçüncü Enternasyonal için Çağrı mektubunu imzalayarak ve Kuruluş Kongresi'nde yer alarak uluslararası ölçekte tanındı. Önderlerinin arasında, aynı zamanda kısa ömürlü (1919-1920) Estonya Sovyet Cumhuriyeti hükümetinin üyeliğini de yapmış olan Hans Pögelman (1875-1938) gelir.

Finlandiya Komünist Partisi: 29 Ağustos 1918'de Moskova'da kuruldu; Finlandiya Devrimi'nin bastırılmasından sonra, Finlandiyalı komünistlerin bir kısmı Rusya'ya geçmişlerdi, Komünist Partisi de bu mülteciler tarafından kuruldu. Kurucularının başında aynı zamanda örgütün genel sekreteri olan ve 1918 Haziran'ında oluşan devrimci hükümetin başkanlığını üstlenen Kullervo Manner (1880-1930) bulunuyordu.

Hollanda Komünist Partisi: Bu 1918'de adını değiştiren eski Bağımsız Sosyal Demokrat Parti'dir.

İrlanda Sosyalist Cumhuriyetçi Partisi: James Connoly (1868-1916) tarafından kurulan bu partiyle yine Connoly tarafından kurulan İrlanda Ulaştırma ve Genel İşçi Birliği (ITGWU), İrlanda işçi hareketinin en önemli örgütsel dayanaklarıydı, ama 1916'daki ayaklanmanın bastırılmasıyla bu örgütler dağıldılar. 1919'da bu örgütlerin arta kalan derimci unsurları hala örgütsüz durumdaydılar.

İspanyal Sosyalist Partisi: Bu partinin içindeki devrimci unsular çok dağınıktı. Mariano Garcia Cortes, Daniel Anguiano Mangada'nın başı çektiği gruplarla Madrid'deki Sosyalist Gençlik Örgütü ve Ulusal Sendikalar Birliği (CNT) içindeki Üçüncü Enternsyonal taraftarları, ancak Komünist Enternasyonal kurulduktan sonra örgütlenip ayrı bir parti haline geldiler.

İsveç Sosyal Demokrat Partisi'nin sol kanadı: Zett Höglund tarafından 1916'da kurulan Sol Sosyal Demokrat İşçi Partisi. Höglund (1884-1956) ve Ture Nerman (1886-?) İsveç sosyal demokrasisinin gençlik örgütlünün önderleriydiler ve Zimmerwald solunun deklarasyonunu imzalamışlardı. Mart 1916'da ise partinin muhalefetine rağmen gençlik örgütü hükümet alehtarı bir bildirge yayınladı. Bu Höglund ve birkaç yoldaşının çalışma kampına gitmesine yolaçtıysa da İsveç'de komünist bir çekirdeğin oluşmasında dönemeç noktası oldu.

İsviçre sosyal demokrasisinin sol kanadı: Bu kanat içerisinde, Fritz Platten, Jules Humbert-Droz, Jakob Herzog gibi komünistlerin yanısıra; Kuruluş Kongresi'ne delege olarak gelen L. A. Katscher gibi daha çok anarşizmden esinlenen unsurlar da bulunmaktaydı.

İtalyan Sosyalist Partisi: Bu parti, Avrupa'daki İkinci Enternasyonal Partileri içinde çoğunluğu savaş karşıtı olan tek partiydi; «maksimalist» denilen Seratti önderliğindeki hizip hakimdi. Önce Mussolini ve grubunun kopmasıyla başlayan İtalyan partisinin kesin ayrışması, Komüntern'in kuruluşundan sonra gerçekleşti.

Kara Yüzler: Bazan Yüz Karalar diye de çevrilir. Çarlık Rusya'sında Yahudilere yönelik toplu kıyım hareketleri için Çarlık'ın da destek ve himayesiyle oluşturulmuş çetelerdi. Bu çeteler işçi hareketinin ve devrimci hareketinin yükselişine paralel olarak bu hedeflere yönelik saldırılara da girişmişlerdi.

Letonya Komünist Partisi: 1918 yılında kuruldu. Üçüncü Enternasyonal için Çağrı mektubunu imzalayarak ve Kuruluş Kongresi'nde yer alarak uluslararası ölçekte tanındı. Bu örgütü Komünist Enternasyonal'in Kuruluş Kongresi'nde temsil eden Karl Gailis, bolşeviklerin Petrograd örgütünün militanlarından biriydi.

Litvanya Komünist Partisi: 1918 yılında kuruldu. Üçüncü Enternasyonal için Çağrı mektubunu imzalayarak ve Kuruluş Kongresi'nde yer alarak uluslararası ölçekte tanındı. Bu partinin önderlerinden biri ve Komünist Enternasyonal delegesi olan Kazimir Gedris (1888-1926; aynı zamanda Beyaz Rusya komünistlerini de temsil ediyordu) 1913'de ABD'ye iltica etmiş bir Livanya köylüsüydü. Sosyalizmi ABD Sosyalis Partisi'nde benimseyip, Şubat Devrimi'nden sonra bolşevik oldu.

Macaristan Komünist Partisi: 14 Kasım 1918'de Budapeşte'de kuruldu.

Norveç Sosyal Demokrat Partisi: Norveç Sosyal Demokrat Partisi savaş sırasında sol kanadın denetimine geçmişti. Bu kanadın başını çeken Martin Tramael (1879-?) devrimci sendikalizmin tipik özelliklerini gösteren tipik bir işçi önderiydi.

Polonya Komünist İşçi Partisi: 16 Kasım 1918'de Varşova'da kuruldu.

Portekiz Sosyal Demokrat Partisi: Marks'ın damadı Paul Lafargue'nin etkisiyle Gneco tarafından 1875 yılının başında kurulan bu parti, geçmişte sağlam kökleri olduğu halde, hiçbir zaman büyük bir örügüt olmadı. Zimmerwald sürecinde bu partinin temsilcileri fiilen yeraldılarsa da bu sürecin hep sağ ucunda kaldılar. Sonradan da Portekiz Sosyal Demokrat Partisi Üçüncü Enternasyonal'e karşı tutum aldı. Tek bir üyesi bile, Portekiz Komünist Partisi'nin 1921'deki kuruluşuna katılmadı. 1921'de kurulan Portekiz Komünist Partisi ise daha çok anarko-sendikalist gelenekten gelen komünistler tarafından kuruldu.

Rate system: Rat, Almancada konsey-şura anlamına gelir ve aynı zamanda sovyetin karşılığıdır; rate ise bunun çoğuludur. Almanya'daki konseyler hareketi diye de anılan rÑtesystem, sovyetler doğrultusundaki işçi hareketini ifade etmektedir. Bununla birlikte Komünist Enternasyonal çizgisinden kopan ve bazan «konseyci komünistler» diye de anılan grup da aynı kavramı kullandığı için ve sovyet perspektifi komünist hareket tarafından Lenin'den sonra terkedildiği için bu sıfat, daha çok bu «konseyci komünistler»i tanımlamak için kullanılagelmiştir.

Romen Sosyal Demokrat Partisi: Romanya Sosyal Demokrat Partisi'nin tutumu, savaş sırasında da sonrasında da reformist bir çizgideydi. 1918 yılında bu partinin devrimci unsurları Moskova'da «Romen Devrimci Komitesi» adı altında biraraya geldiler. Konstantinescu önderliğindeki bu grup, Üçüncü Enternasyonal İçin Çağrı Mektubu'nu Romen Sosyal Demokratları olarak imzaladığı gibi, Romanya Komünist Partisi'nin de çekirdiğini oluşturdu.

Shop Stewards Komiteleri: İngiliz işçi hareketi içinde, Shop Stewards, işyeri temsilcisi demektir ve köken olarak sendikaların işyerlerindeki temsilcilerini ifade eder ve Türkiye'deki sendika işyeri temsilciliğinin karşılığıdır. Ancak yirminci yüzyılın başlarından itibaren İngiltere'deki

işçi hareketinin evrimi içerisinde Shop Stewards Komiteleri apayrı bir anlam kazanmıştır. İşçiler önce işyeri temsilcilerini kendileri seçip denetlemek isteğiyle harekete geçmişler ve bu hareket İngiltere'deki sendika bürokrasisinin işçi kitleleri üzerindeki etkisini kırmaya dönük bir hareket haline gelmiştir. Shop Stewards Komiteleri, her zaman işyerinin tümü düzeyinde bir örgütlenmeyi ifade etmez, birden çok bölümü ya da atölyeleri bulunan işyerlerinde, her atölye ya da bölüm için ayrı komiteler seçilmekteydi; bu durumda Shop Stewards Komiteleri'nin farklı sendikalar arasındaki rekabetin alanı haline geldiği de görülmüştür. Öte yandan sendika aygıtlarına karşı işçilerin bir örgütlenmesi olarak ortaya çıkan bu komiteler kendilerini ve işlevlerini sendika ve işyeri sorunlarıyla sınırlı tutmama eğilimindeydi; çoğu kez işçi ailelerini, sendikasız işçileri, taşeron işçilerini ve işçilerin mücadelesini destekleyen çeşitli kesimleri de etki alanlarına çekip, onlar tarafından desteklendikleri gibi, onların sorunlarına el atmaya yöneldikleri de olmuştur. Özellikle savaşın ardından sınıf mücadelesinin yükselişine paralel olarak bu taban örgütlenmeleri sendika bürokrasilerine karşı işçilerin kendi çıkarlarını koruma refleksini aşan bir boyut kazanmıştır. Murphy, Galacher, MacManus gibi komünist işçi önderleri hem bu hareketin içinden çıkmış hem de bu komiteleri savaş yıllarından itibaren bir silah olarak kullanmışlardır. İşçi arsitokrasisi ve sendika bürokrasisinin fiilen burjuva devletinin işçi sınıfı içindeki denetim aygıtları haline gelmesiyle, Shop Stewards Komiteleri de burjuva demokrasisine karşı proleter demokrasinin nüveleri olarak, hazırlık okulları olarak şekillenmeye başladı. Özellikle Komünist Enternasyonal'in kuruluş döneminde bu gelişme işçi sınıfının tabanında proletarya diktatörlüğü yönünde bir doğal eğilim olarak görülüp savunuldu. Shop Stewards Komiteleri sendikaların işçi hareketi üzerindeki denetimi yeniden sağlamasıyla ortadan kalktı. Ama bu denetimin zayıfladığı ve sınıf mücadelesinin keskinleştiği dönemde yer yer başgöstermeye devam etti ve ediyor (Örneğin Liverpool).

Sırp Sosyal Demokrat Partisi: Her ne kadar yöneticilerinden Kakleroviç ve Popoviç Stokholm Konferansı'na katılıp merkezci bir tutum sergiledilerse de, Sırp sosyal demokratları genelde sol bir çizgide kabul edilir. Komünist Enternasyonal'in kuruluş sürecinde, Sırp sosyal demokratlarının sol kanadı diye anılanlar arasında ayrıca Moskova'da Budapeşte'de oluşan komünist çekirdeklerle Hırvat partisinin küçük sol kanat azınlığı kastedilmektedir.

Sosyalist Gençlik Enternasyonali: İkinci Enternasyonal'in gençlik örgütlerine 1910 yılından itibaren Alman Partisi'nin bir genç militanı olan, ama İsviçre'de yaşayan Willi Münzenberg (1887-1940) önderlik ediyordu. 1915 İlkbaharında Bern'de uluslararası Gençlik Konferansı'nı örgütleyen de oydu. İsviçre'deyken Lenin vasıtasıyla Bolşevizm'le tanışmış ve bu çizgiye bağlanmıştı. 1915'de de bu örgütün sekreterliğine seçilmişti. Dolayısıyla İkinci Enternasyonal'in gençlik örgütü, Üçüncü Enternasyonal'in kurulması yönündeki hareketin Avrupa'daki ayaklarından biri oldu.

Sosyalist İşçi Partisi (SLP-Amerika): Bu parti 1877'de Sosyal Demokrat İşçi Birliği (SDWA), İllnois İşçi Partisi (İLP) ve Birinci Enternasyonal'in kalıntılarının birleşmesiyle oluştu. Komünist Enternasyonal'in Kuruluş Kongresi'nde Amerikalıları temsil eden Reinstein de bu partinin bir üyesiydi.

Sosyalist İşçi Partisi (SLP-İngiltere): 1903'de Sosyal Demokrat İşçi Federasyonundan kopan bir dizi tanınmış işçi önderi (MacManus, John Murphy gibi) tarafından kurulmuş ve Büyük Britanya'daki devrimcilerin biriliğini hedef alan bir örgüttü.

Spartakistler Birliği (Spartakusbund): Sonradan Alman Komünist Partisi'ne (KPD) dönüşecek olan, grup. Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin (SPD) içindeki sol kanat, önce bu partiden koparak Bağımsız Sosyal Demokrat Parti'yi (USPD) oluşturanlara katıldı. Ancak 1918 yılı sona

ererken patlak veren Alman Devrimi'nin ardından bağımsız bir parti kurulmasına yöneldi. KPD'nin kuruluş kongresini, Lenin "Üçüncü Enternasyonal fiilen kurulmuştur" diye selamladı.

Ukrayna Komünist Partisi: 1918 yılında kuruldu. Üçüncü Enternasyonal İçin Çağrı mektubunu imzalayarak ve Kuruluş Kongresi'nde yer alarak uluslararası ölçekte tanındı. Bu parti Skrypnik, Gobner gibi deneyimli bolşeviklerin çabalarıyla kurulmuştu; bunlardan Gobner, Komünist Enternasyonal'in yedi kongresinde de delege olan tek kişidir.

Anlaşmalar, Olaylar

Antant, Antant devletleri, Antant ülkeleri: Üçlü İtilaf (anlaşma), İtilaf devletleri vs. de denir. Birinci Dünya Savaşı'nın taraflarından biri, yani İngiltere, Fransa, Rusya, Japonya ve ABD'nin olduğu taraf böyle anılır. Antant, Ekim Devrimi ile Rusya fiilen savaştan çekildiği halde, kazanan taraf oldu. Yenik düşen ve Almanya, Avusturya-Macaristan, İtalya, Bulgaristan ve Osmanlı İmparatorluğu'nun oluşturduğu taraf ise, "Üçlü İttifak", ya da İttifak Devletleri diye anılır.

Basel Kongresi: İkinci Enternasyonal'in birinci paylaşım savaşından önceki son kongresidir (1912)

Brest-Litovsk Anlaşması: Almanya ile Sovyet Rusya arasında 3 Mart 1918'de Polonya-Rusya sınırındaki Brest-Litovsk kasabasında imzalanan ateşkes anlaşması. Lenin bu anlaşmayı yol kesen haydutlara haraç verip canını kurtarmaya benzeterek yorumlamıştı.

Kapp-Luttwitz Darbesi: Spartakistlerin ayaklanmasını ezen birliklerin komutanı olarak ün yapan General Lüttwitz, 13 Mart 1920 günü Berlin'de bir darbe yaptı. Ebert başkanlığındaki sosyal demokrat hükümet ve milletvekillerinin bir çoğu direnmeden Stuttgart'a kaçtı. Ordunun geri kalan kısmı da Weimar cumhuriyeti için direnmeye yanaşmamış, «tarafsız» kalmıştı. Bu olay Lüttwitz'in sivil piyonu olan Dr. Kapp'a izafeten «Kapp Darbesi» olarak anılır. Aslında SPD, Alman Devrimi'ni ezerken ve daha sonra düzeni sağlamak için kendi elleriyle kurduğu Reichswer (yeni profesyonel Alman ordusu) tarafından devrilmiştir.

Kapp darbesi KPD tarafından «iki karşı-devrimci çetenin kavgası» olarak değerlendirmiş ve parti sol görünümlü çekimser bir tutum almıştı. Buna karşılık, Alman sendika bürokrasisinin kıdemli şefi Legien derhal genel grev çağrısı yaptı. Uzun süreli sendikacılık hayatı boyunca, genel grev çağrısının en şiddetli muhalifi olan Legien'in bu tutumu beklenmedik ve şaşırtıcı oldu. Darbenin hemen ardından 12 milyon işçi sokaktaydı. Ayın 17'sinde kaçma sırası Lüttwitz ve Kapp'taydı. Ancak komünistlerin tereddüdlü, oportünistlerin atak tutumu nedeniyle, kitle hareketinin önderliği tekrar sosyal demokrasinin en sağ kanadının eline geçti bile. Legien darbeyi önleyen genel grevi burjuva cumhuriyeti sağlamlaştırma eylemine dönüştürdü.

Kienthal Konferansı: 1916'nın 24-30 nisan tarihlerinde bu kez Kienthal'de İkinci Zimmerwald Konferansı=Kienthal Konferansı toplandı. İkinci konferans, Zimmerwald'da kurulan Uluslararası Sosyalist Komisyon'un çağrısıyla ve önceden yayınlanan bir gündemi görüşmek üzere toplandı. Bu gündemde «savaşa karşı mücadele»; «savaşa ve milliyetçiliğe düşman olan sosyalistlerin uluslararası birliği»: «hükümetlere karşı mücadelenin ajitasyon ve örgütlenmenin pratik ted-

birleri»: ve «Zimmerwald kararlarının yaygınlaştırılması» vardı. Çağrıyı ve gündemi kaleme alan Lenin'di. Bununla birlikte konferansa katılan delegelerin çoğunluğunun İkinci Enternasyonal çizgisinden kopmamakta direnen merkezci tutumları bu konferansı işlevsiz kıldı. Lenin Kienthal'den sonra bolşeviklerin Zimmerwald zemininde oyalanmaması gerektiği sonucuna vardı. Kienthal konferansı aslında Zimmerwald girişiminden bir dünya partisine gidilemeyeceğinin anlaşıldığı bir dönüm noktası olarak kabul edilebilir.

Mart 1921 Ayaklanması: Almanya'nın Mansfeld bölgesinde 1921'in Martında meydana gelen işçi gösterileri hükümet birlikleri tarafından kanlı bir biçimde bastırılmıştı. Bunun hemen ardından Komünist Enternasyonal'in Alman seksyonu olan KPD, bir yıl önce Kapp darbesi karşısındaki çekingenliğinin tam tersi bir tutumla bir ayaklanma çağrısı yükseltti. Buna işçilerden somut bir yanıt gelmeyince de, bu kez bir genel grev çağrısı yaptı. Genel greve yalnızca komünist partisinin taraftarı olan işçiler katıldı; onlar da azınlıktaydılar. Bu "genel grev" eylemi, genel grev çağrısına katılan işçilerin hem hükümet kuvvetleriyle, hem de komünist partisiyle bağları olmayan işçi çoğunluğuyla sert sürtüşmelere bazan silahlı çatışmalara girmelerine yol açtı. Sonuçta çok sayıda ölü ve binlerce tutuklu veren komünist parti eylemi durdurduğunu açıkladı. Bu deneyim Komünist Enternasyonal'in üçüncü kongresinde uzun tartışmalara neden oldu. Rus delegasyonu «saldırı felsefesini en büyük tehlike olarak görüyor ve bunun pratikte uygulanmasını da en büyük siyasal suç olarak kabul ediyoruz» tutumunu ifade etmekteydi.

Milletler Cemiyeti: Antant devletleriyle Almanya arasındaki barış görüşmelerinin ardından, özellikle ABD'nin yönlendirmesiyle kurulmasına karar verilen uluslararası kuruluş; merkezi Cenevre'deydi. Fiili ömrü Versay Anlaşması'nın yürürlük tarihi de olan 10 Ocak 1920'de başlayıp, Hitler yönetimindeki Almanya'nın ayrılmasıyla sona erdi. Buna karşılık, Milletler Cemiyeti'nin Uluslararası Adalet Divanı (eski adı Daimi Adalet Divanı idi), ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) gibi kimi kurumları ve idari yapısı hemen hemen olduğu gibi Birleşmiş Milletler tarafından devralınarak sürekliliği korundu. Başlangıçta Komünistler, Milletler Cemiyeti'nin kurulduğu zaman bunu emperyalizmin dünyayı yağmalamak ve yeni savaşların yolunu döşemek için oluşturdukları bir ittifak olarak tanımlayıp reddetmişlerdi. Bazan Cemiyet-i Akvam olarak da ifade edilen bu örgüt, Komünist Enternasyonal'in ilk yılları boyunca komünistler tarafından "haydutlar çetesi" olarak anılıyordu. Milletler Cemiyeti'nin karşısına komünistlerin çıkardıkları alternatif, Dünya Sovyet Cumhuriyetleri'nin birliği ve bu yoldaki mücadeleye önderlik etmek üzere Komünist Enternasyonal'di.

Lenin'in ölümünden sonra Komünist Enternasyonal adım adım bu tutumu terk eden bir çizgiyi benimsedi. 1934 yılında SSCB Milletler Cemiyeti'ne katıldı (1939'da da Finlandiya'ya saldırdığı gerekçesiyle ihraç edildi); 1943'te Komünist Enternasyonal'in tasfiye edilmesinin ardından da, SSCB, Milletler Cemiyeti'nin yerine kurulan Birleşmiş Milletler'in oluşturulmasında belirleyici bir rol üstlendi.

Stuttgart Kongresi: İkinci Enternasyonal'in 1907'deki düya kongresi; bu kongrede sömürge sorunu ve savaşa karşı tutum tartışılmış, sonuçta Lenin ve Martov'un da desteklediği Rosa Lüksemburg'un kaleme aldığı bir bildiri benimsenmiştir.

Versay Anlaşması: Birinci Dünya Savaşının galibi olan Antant devletleriyle Almanya arasında, 1919'un 28 Haziran'ında Paris'teki Versay Sarayı'nda imzalanarak, ancak 10 Ocak 1920'de yürürlüğe giren anlaşma. Bu anlaşma aynı zamanda "Wilson prensiplerinin" Avrupa devletleri tarafından onaylanması ve Milletler Cemiyeti'nin kurulması da demektir. Bir başka deyişle, bu anlaşma ABD'nin savaşın büyük galibi olduğunun tescil edilmesidir. ABD'nin gecikerek de olsa emperyalist paylaşım savaşına katılmasıyla üstünlüğünü kaybederek yenik düşen Almanya,

1918'in Sonbaharında ABD başkanı Wilson'dan ondört maddelik ilke çerçevesiyle hemfikir olduğunu açıklayarak, barış görüşmelerine önayak olmasını talep etmişti. Daha büyük bir yağmanın peşinde olan ve savaşın acısını Almanya'dan çıkarma arayışındaki Fransa ve İngiltere bu konuda ayak sürümekteydiler. Sonuçta Paris'te yapılan görüşmelerin ardından, biraz oldu bittiyle imzalanan Versay Anlaşması şu koşulları getirdi: Almanya'nın topraklarında ve nüfusunda yüzde on civarında bir daralma olacaktı: ve silahlanma, ordu besleme konusunda kısıtlamalar getirilecekti; bunlara ek olarak da, o zaman iktisatçıların "ödenmesi dünya dengelerini altüst eder" dedikleri büyüklükte (yalnız Fransa'ya 33 milyar dolar) savaş tazminatı ödeme zorunluluğu getirilecekti. Bu konulardaki herhangi bir ihlal ise savaş nedeni sayılacaktı. Almanya'nın itirazlarına rağmen, Versay koşulları Almanya'ya dayatıldı ve Hitler'in ihlal ederek İkinci Dünya Savaşı'nı başlatmasına kadar bu anlaşma Antant devletlerinin Almanya'nın ve müttefiklerinin boynuna geçirdiği bir tasma olarak kullanıldı.

Wilson Planı: Birinci Dünya Savaşı sırasında ABD başkanı olan Woodrow Wilson'un savaş sonrası düzenlemelerle ilgili olarak öne sürdüğü ondört maddelik uzlaşma zemini. Bu maddeler esas olarak üç ana fikir üzerine oturuyordu. Bunlardan birincisi, egemen devletlerin yani birbiri tarafından meşru kabul edilen devletlerin birbirlerinin iç işlerine karışmamasıydı; bu ilke Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı kılıfı içinde sunulmaktaydı. İkincisi; dosta da düşmana da eşit davranma ilkesiydi ki, bu aslında savaşları bir hukuka bağlayarak meşrulaştırmak ve olağanlaştırmak anlamına geliyordu. Üçüncüsü ise; bütün bu düzenin bekçisi olarak Milletler Cemiyeti'nin kurulmasıydı. Sonuçta Wilson'ın önerileri benimsenerek Milletler Cemiyeti kuruldu.

Zimmerwald Konferansı: 1915 yılının Mart ayında İsviçre'de, Uluslararası Kadınlar Konferansı toplanmıştı; peşinden Nisan'da uluslararası Sosyalist Gençlik Örgütleri Konferansı toplandı. Bu toplantıların sonucunda şovenizme karşı ve barış isteyen zayıf ve pasifist metinler yayınlandı. Aynı yılın ilkbaharında İtalyan Sosyalist Partisinin bir milletvekili olan Morgari, İngiltere, Almanya ve Fransa'ya giderek bir uluslararası sosyalist konferans toplanması için sondaj görüşmeleri yaptı. Resmen konferans çağrısını yapan İtalyan enternasyonalistleri olsalar da, toplantıyı fiilen organize eden Grimm önderliğindeki İsviçreli sosyalistler oldu. Ne var ki, Grimm, Kautsky'cilerle sol kanat arasında bir orta yol bulmak gayretiyle hareket ediyordu. Bu nedenle konferansın bileşimi oldukça eklektik bir yapı oluşturdu.

5 Eylül günü belli başlı 12 Avrupa ülkesinden (Almanya, Fransa, İtalya, Rusya, Polonya, Letonya, Bulgaristan, Romanya, İsviçre, Hollanda, İsveç ve Norveç) 37 delege ve bir gözlemci Bern kenti yakınındaki Zimmerwald köyünde bir araya geldi. Toplantı 8 Eylül'de sona erdi.

Konferansta kabul edilen ve Troçki'nin kaleme aldığı bildiri başarılı bir uzlaşma metniydi. Yine de Lenin bu bildiriyi «oportünizm ve sosyal-şovenizmden ideolojik ve pratik kopuş yönünde ileri bir adım» olarak niteledi. Bu nedenle de konferansın bileşiminin eklektik yapısına, bildirgenin eksik ve tutarsız oluşuna rağmen bu bildiriyi imzalamanın doğru olduğunu savundu.

Komünist Enternasyonal Kuruluş Kongresi'nde delegeler toplu halde. (2-6 Mart 1919)

«Lenin Döneminde Komünist Enternasyonal -Belgeler-» elbette tarih araştırmacılarıyla meraklıları için de önemli bir kaynak olmakla birlikte sadece bir tarihe ışık tutmak ve araştırmacılara malzeme sunmak amacıyla yayınlanmıyor. Aksine bu belgelere bakıldığında, bunların «tarih araştırmacıları»nın ihtiyaçlarına yanıt getirecek nitelikte olmayan son derece politik metinler olduğunu görmemek mümkün değildir. Bu belgelerin politik içeriği ve bir komünist enternasyonalin yaratılması ödevine dolaysız bir biçimde çağrı niteliği taşımaları nedeniyle, belgelerin her satırı bugün komünizm ve enternasyonalizm davasına bağlı olduklarını iddia edenlere bu doğrultudaki somut ödevlerini hatırlatmaktadır; ve her satır, bu nitelikte bir komünist önderliğin bulunmadığı gerçeğini bir sızı olarak yüreklere salmaktadır.

«Komünistler Birliği kadar mütevazi, Komünist Enternasyonal kadar iddialı» bir örgütsel atılımın öncüleri olma iddiasındakilerin işçi sınıfının devrimci önderliğini kazanmaya aday bir devrimci enternasyonalin ve onun devrimci programının temellerini atma kavgasında Komünist Enternasyonal'in bu temel belgelerini rehber edinmek, gerek güncel, gerekse de geçmişe ait sorunların irdelenmesinde bunları referans noktası yapmak zorundadır. Kitabın bu amaca hizmet etmesi en büyük dileğimizdir.

Fiyatı: 600.000 TL. (KDV Dahil)